

Openbaar Leven van Jezus

Hoofdstuk XVII – Reis naar, en verblijf op Cyprus (van 29 april tot 5 juni 1823) (vervolg).

Lering over Pinksteren en het doopsel.

1328.

21 mei = 5 Siwan. –

Deze morgen waren bij Jezus in zijn herberg zijn leerlingen en de gedoopte heidenen en verscheidene Joden. *Hij leraarde over het Pinksterfeest, over de afkondiging van de geboden op de Sinai en de doop. Hij gaf vele diepzinnige beschouwingen ten beste en haalde daarin veel uit de profeten aan, dat er betrekking op had. In dit verband sprak Hij ook veel over de heilige broden die op het Pinksterfeest gewijd worden, over het offer van Melchisedek en het door Malakias voorspelde offer (Lev. 23, 15-21; Gen. 14, 18-20; Mal. 1, 10-11). Hij zei dat de vervulling van deze profetie, de instelling van dat offer, nabij was, en dat met de terugkeer van dit feest het volgende jaar een nieuwe genade over de doop zou komen (bij de Nederdaling van de H. Geest), en dat alle gedoopten, die dan aan de vertrooster van Israël, de Messias, geloofden, aan deze genade deelachtig zouden worden⁷¹⁹.*

---

⁷¹⁹ Hieruit kan men afleiden dat het doopsel nu nog niet ingesteld is, dus ook niet ingesteld werd in de nacht van Jezus' gesprek met Nikodemus, maar de voorlopige doop kon sommige uitwerkselen voortbrengen van het definitieve doopsel onder zekere voorwaarden, zoals het doopsel van begeerte dit ook kan.

Toen hierover strijd en moeilijkheid ontstond en enigen het volstrekt niet wilden verstaan, *zonderde Jezus een vijftigtal van hen af, die rijper waren voor zijn leer, en de anderen zond hij heen, om ze bij een andere gelegenheid grondiger voor te bereiden.*

Hierop ging Hij met de uitgekozenen buiten de stad naar de tuin van de baden bij de waterleiding; Hij onderrichtte hen al wandelend. Ik zag hen weldra stilstaan en de luisteraars met allerlei bewegingen en gebaren vragen stellen en opwerpingen maken en Jezus hun antwoorden en verklaringen geven, en dit niet zelden met opgeheven vinger. Het gesprek was zeer levendig, met gebaren van handen en vingers.

Toen Hij hun uiteenzettingen had gegeven van de grote genade, van de zaligheid, die de mens alleen kan bekomen door de doop, die eerst toegediend zou worden na de voltooiing van het offer, waarvan Hij hun voorgaandelijk had gesproken, vroegen enigen Hem of ook de doop die zij nu ontvingen, deze genade meedeelde, en Hij antwoordde: "Ja, indien gij in het geloof volhardt en de waarde van dit offer erkent, want zelfs de oudvaders, die de doop niet ontvangen, maar er naar verzucht en hem in de geest voorzien hebben, zullen door dat offer en die doop hulp (genade) ontvangen."⁷²⁰

---

⁷²⁰ Doden deelachtig maken aan het doopsel. – Een soortgelijke vraag heeft bij de eerste christenen bestaan.

"Als er geen verrijzenis bestaat," zegt de H. Paulus, "waartoe dan zich voor de doden laten dopen?"

Hier wordt een doopsel aangeduid dat ten gunste van de afgestorvenen ontvangen wordt. De exegeet Jos. Keulers stelt zich hierbij de vraag: "Is er in deze woorden sprake van het eigenlijk doopsel of van een ceremonie die erop lijkt?"

Verscheidene moderne exegeten spreken zich uit voor de eerste opvatting. Catechumenen, zo veronderstellen zij, ontvingen het doopsel met de bedoeling om daardoor tevens hun afgestorven bloedverwanten of vrienden, over wier lot zij zich ongerust maakten, nuttig te zijn. Wanneer deze gestorven waren met de impliciete begeerte naar het doopsel, dan zou het doopsel dat hun vrienden of verwanten op aarde ontvingen, met de gebeden die zij daaraan toevoegden, hen misschien uit het vagevuur verlossen. Deze mening is niet onkatholiek.

Anderen zien in het dopen van Joden alleen een gebruik, geen doopsel, maar een simpele besproeiing ontvangen voor in het heidendom afgestorven bloedverwanten, die het doopsel van begeerte gehad hadden, om hen uit het vagevuur te verlossen. Mening met het geloof overeen te brengen.

Meestal echter wordt aangenomen dat Paulus een slechte praktijk op het hoofd heeft, waarbij een reeds gedoopte zich nogmaals liet dopen in de hoop dat deze dezelfde uitwerkselen zou hebben voor een dierbare dode. Sommige ketters hebben dat gebruik om zich voor overledenen te laten dopen nog lang behouden.

Ten gevolge van wat wij Jezus hier zien voorhouden, kunnen we misschien aannemen dat er bij de eerste christenen nog een tijdlang zulk een praktijk op wettige wijze bestaan heeft. Dat Paulus er zich afkeurend over uitlaat, blijkt niet zo duidelijk uit de tekst I Kor. 1, 29.

Schmöger plaatst bij deze passage de volgende nota:

“Deze genade van algehele verlossing verleent de Zaligmaker slechts aan de zielen, die bij hun scheiding van het lichaam, in staat van genade waren, in zover deze vóór de voltooiing van het verlossingswerk meegedeeld werd.

Immers, dezen hadden het recht op de voordelen van de staat van genade, welke voordelen de nog levende gelovigen hun bezorgden op de wijze onzer huidige aflaten.

Deze toepassing van de volkomen doopgenade op de afgestorvenen bestond slechts voor die zielen welke vóór de afkondiging van het Nieuw Verbond uit het leven gescheiden waren met het recht op die genade, maar de mededeling van die genade aan afgestorvenen moest ophouden, zodra het Nieuw Verbond gesloten was, want van dit ogenblik af scheidden de zielen uit dit leven

- ofwel met het volle uitwetsel van de doop- of verlossingsgenaden
- ofwel zonder deze en dus in de onmogelijkheid om na hun dood aan de genade van de rechtvaardiging deelachtig te worden.”

Nu vroeg iemand Hem nog of dan ook de doden enig deel in de doop konden hebben, en dus ook de zielen in de louteringsplaats, die nochtans niets daarvan wisten?

1329.

Toen verklaarde Jezus hun dat de afgestorvenen de doopgenade konden ontvangen, door het gebed en goede werken van de levenden, indien deze met het volle geloof en de volle liefde verlangden aan de zielen der afgestorvenen de doop mee te delen, indien zij dit konden, en dat die zielen dan, na de voltooiing van het offer (van Kalvarië) de volle genade van de doop zouden bekomen.

De heidenen spraken hier veel over en schenen het uit hun eigen gebruiken nog beter te verstaan dan de Joden. Daar zij juist aan een beekje kwamen, nam één der heidenen een tak, bracht hem bij het water en vroeg Jezus of het geoorloofd was de tak, na een vurig gebed, in het water te dompelen en er besproeiingen mee te doen, met de bedoeling de zielen te dopen, die naar de doop verlangden. *En de Heer noemde dit een allerbeste en zeer nuttige praktijk, indien men ze met geloof, hoop en liefde volbracht en met het verlangen zulke zielen te helpen.*

Hij sprak ook over het nut van het ijverig en dringend gebed in deze feesttijd, waarin de deugdzame Joden altijd vurig hadden gebeden, en waarin zij met dringende verzuchtingen om de vervulling en komst van de Troost van Israël gesmeekt hadden. Jezus sprak over zeer veel diepzinnige dingen, die ik niet goed meer kan herhalen.

***

In verband met het dopen van doden herinner ik me een vroeger visioen.

Ik heb vroeger namelijk gezien dat Jezus na zijn verrijzenis met de zielen van de oudvaders door Palestina wandelde, hen bij zijn doopplaats in de Jordaan bracht en zelf hen doopte. Misschien was dit een geestelijke toepassing van het gebruik, waarover de heiden met de tak aan de beek Jezus ondervroeg, maar deze zielen heb ik werkelijk gezien.

Ik heb het echter tot nog toe niet willen vertellen.

(Wanneer Jezus binnen een jaar naar het land der H. Driekoningen zal reizen, zal het aangezicht van de overleden koning Sair, die met het doopsel van begeerte gestorven was, ook gewassen worden. Misschien heeft dit enig verband met het hier behandelde gebruik).

***

Ik zag dat men van het bruiloftsfeest voor Jezus en zijn leerlingen spijzen naar de herberg zond, waarheen Hij met de leerlingen tegen de sabbat weerkeerde. (Hier wordt nogmaals een feest, nl. het hoogfeest van Pinksteren sabbat genoemd, zie fasc. 13, nr. 432, voetnoot 194). De nieuwe echtelingen werden heden naar hun nieuw thuis geleid; zij waren in het feesthuis verzameld. Dit deel (partner) dat (van zijn familie) een huis meegegeven kreeg, stond vóór dit huis, en de verwanten haalden het ander deel in het feesthuis af en leidden het met muziek en slaande trom driemaal rond het huis en het eerste deel ontving het met allerhande spreuken en vermaningen. Ook alle bruiloftsgeschenken werden plechtig en met vertoon in het huis binnengedragen en vele aalmoezen aan de armen uitgedeeld.

Vorbereiding tot het Pinksterfeest.

1330.

Bovendien zag ik in de stad allen met reinigen, poetsen, schuren en baden bezig. De synagoge en vele huizen waren met groene bomen en bloemkransen versierd en de grond met bloemen bestrooid. Ook werd de synagoge bewierookt. Ook werden de

wetsrollen met bloemen omkranst. In het voorhof van de synagoge werden in de namiddag de pinksterbroden gebakken in de daartoe bestemde kamers en het meel ervoor was door de rabbijnen gezegend⁷²¹. Het waren twee tarwebroden van de oogst van dit jaar, en andere broden en grote dunne koeken met kerven om ze in stukken te breken. Het meel ervoor had men uit Judea laten komen⁷²² van het veld waarop Abraham het offermaal van Melchisedek ontvangen had; het meel had men in lange bussen naar hier gezonden; zij noemden dit 'het zaad van Abraham'. Dit werd niet met zuurdeeg gemengd⁷²³. Alles moest tegen 4 uur gereed zijn. Daar was nog ander meel en ook kruiden, die eveneens gezegend werden.

Vóór de sabbat werden de rabbijnen door de schoolkinderen plechtig naar de synagoge afgehaald, alsook de bruiden door de vrouwen en de bruidegoms door de jonge mannen.

Ook Jezus begaf zich met zijn leerlingen naar de synagoge. Hier bestond de goddelijke dienst niet in speciale onderrichtingen, doch slechts in een afwisseling van gezangen, voorlezingen en gebeden; ik weet niet meer alles nauwkeurig. De gewijde broden werden in stukken gesneden en in de synagoge uitgedeeld. Men bewaarde dit brood als een beschermmiddel tegen ziekten en toverij.

Deze avond zag ik geen maaltijden. Verscheidene Joden, onder wie de 7 jonge echtgenoten, hielden heel de nacht in de synagoge

---

⁷²¹ In de daartoe bestemde kamers. – In navolging van de tempelinrichting waren hier kamers voorbehouden voor het bakken van de toon-, de paas- en Pinksterbroden (cfr. D.B. Temple, k. 2062).

⁷²² Het meel was uit Judea gekomen. – De twee broden immers moesten, volgens de Talmuds, gebakken zijn met meel dat van Israëlietische grond voortkwam (D.B. Pentecôte, k. 120-121).

⁷²³ Niet vermengd. – Dit 'niet', '*nicht*' staat ook in het Duits, doch is waarschijnlijk een fout, want ofschoon alle zuurdeeg uit de tempeldienst geweest werd, maakten toch op deze regel de Pinksterbroden een uitzondering; werden dus toch met zuurdesem bereid.

een gebedswake. Vele stadsburgers gingen in groepen, meest van tien tot twaalf man, het open veld in, op heuvelen in tuinen; zij hadden een fakkel op een stok mee en brachten daar de gehele nacht in het gebed door. Ook de leerlingen van Jezus en de gedoopte heidenen deden dit.

Jezus echter begaf zich alleen in het gebed.

De vrouwen baden gezamenlijk in de huizen in de stad.

Pinksterviering.

21 mei = 5 Siwan; Pinksteren. –

Heden, de gehele morgen werd in de synagoge nogmaals (afwisselend) gebeden, gezongen en uit de Wet voorgelezen. Ook werd een soort processie gehouden. De rabbijnen met Jezus aan het hoofd en veel volk trokken door de gangen rond de synagoge en stonden op verscheidene plaatsen stil, naar de vier windgewesten gekeerd, en spraken de zegen over land en zee en alle gewesten uit.

Na een tussenpoos van nagenoeg 2 uren kwam men 's namiddags weer ter synagoge en het beurtelings lezen (uit de H. Schrift, zingen en bidden) werd voortgezet.

In sommige rustpozen zegde Jezus: "Hebben jullie dit verstaan?" en Hij gaf hun een uitleg van die passages. De doortocht door de Rode Zee en de daarop volgende gebeurtenissen tot aan de wetgeving op Sinai werden daar voorgelezen (Ex. van 14 tot 20).

Ik zag vele van de daar verhaalde gebeurtenissen, terwijl zij lazen en herinner me nog het volgende.

Exodus 14

1. De HERE sprak tot Mozes:
2. Zeg tot de Israëlieten, dat zij teruggaan en zich legeren voor Pi-Hachiroth, tussen Migdol en de zee; recht tegenover Baäl-Sefon zult gij u legeren, aan de zee.
3. Dan zal Farao van de Israëlieten denken: zij zijn in het land verdwaald, de woestijn heeft hun de weg versperd.

4. En Ik zal het hart van Farao verharden, zodat hij hen achtervolgt. Dan zal Ik Mij aan Farao en aan zijn gehele legermacht verheerlijken, en de Egyptenaren zullen weten, dat Ik de HERE ben. En zij deden also.
5. Toen aan de koning van Egypte bericht werd, dat het volk gevlucht was, veranderde de gezindheid van Farao en van zijn dienaren ten aanzien van het volk, en zij zeiden: Wat hebben wij gedaan, dat wij Israël uit onze dienst hebben ontslagen?
6. Daarop spande hij zijn wagen aan en nam zijn volk met zich.
7. Hij nam zeshonderd uitgelezen wagens, ja, al de wagens van Egypte, alle volledig bemand.
8. Zo verhardde de HERE het hart van Farao, de koning van Egypte, zodat hij de Israëlieten achtervolgde. Maar de Israëlieten zetten hun uittocht voort, door een verheven hand geleid.
9. De Egyptenaren nu, al de paarden en wagens van Farao, zijn ruiters en zijn legermacht, achtervolgden hen en haalden hen in, terwijl zij gelegeerd waren aan de zee, bij Pi-Hachiro, tegenover Baäl-Sefon.
10. Toen Farao naderbij gekomen was, sloegen de Israëlieten hun ogen op, en zie, de Egyptenaren rukten achter hen aan. Toen werden de Israëlieten zeer bevreesd en schreeuwden tot de HERE,
11. en zij zeiden tot Mozes: Waren er soms geen graven in Egypte, dat gij ons hebt meegenomen om te sterven in de woestijn? Wat hebt gij ons aangedaan door ons uit Egypte te leiden?
12. Hebben wij u dit al niet gezegd in Egypte: laat ons met rust, en laten wij de Egyptenaren dienen. Want wij kunnen beter de Egyptenaren dienen dan in de woestijn sterven.
13. Maar Mozes zeide tot het volk: Vreest niet, houdt stand, dan zult gij de verlossing des HEREN zien, die Hij u heden bereiden zal; want de Egyptenaren, die gij heden gezien hebt, zult gij nimmermeer zien.
14. De HERE zal voor u strijden, en gij zult stil zijn.
15. Toen zeide de HERE tot Mozes: Wat roept gij zo luid tot Mij? Zeg tot de Israëlieten, dat zij opbreken.
16. En gij, hef uw staf op en strek uw hand uit over de zee en spijlt haar; dan zullen de Israëlieten midden door de zee kunnen gaan op het droge.
17. Maar zie, Ik zal het hart der Egyptenaren verharden, zodat zij hen achterna zullen trekken, en Ik zal Mij verheerlijken aan Farao en aan zijn gehele legermacht, aan zijn wagens en aan zijn ruiters.
18. En de Egyptenaren zullen weten, dat Ik de HERE ben, doordat Ik Mij verheerlijken zal aan Farao, aan zijn wagens en aan zijn ruiters.
19. Toen verliet de Engel Gods, die vóór het leger van Israël uitging, zijn plaats en ging achter hen aan: ook verliet de wolokolom haar plaats aan hun spits en ging achter hen staan.
20. Zo kwam zij tussen het leger van de Egyptenaren en dat van de Israëlieten in, – en de wolk was duisternis, maar tegelijk verlichtte zij de nacht – zodat de een de ander niet kon naderen, de gehele nacht.
21. Toen strekte Mozes zijn hand uit over de zee en de HERE deed de zee de gehele nacht door een sterke oostenwind wegvloeien, maakte haar droog, en de wateren werden gespleten.
22. Zo gingen de Israëlieten in het midden der zee op het droge; terwijl rechts en links de wateren voor hen waren als een muur.
23. En de Egyptenaren vervolgden hen en kwamen achter hen aan – alle paarden van Farao, zijn wagens en zijn ruiters – midden in de zee.
24. Toen dan, in de morgenwake, schouwde de HERE in vuurkolom en wolk naar het leger der Egyptenaren en bracht het leger der Egyptenaren in verwarring.
25. Hij deed de wielen van hun wagens wegglijden en met moeite voortrijden, zodat de Egyptenaren zeiden: Laten wij vluchten voor de Israëlieten, want de HERE strijdt voor hen tegen Egypte.
26. Toen zeide de HERE tot Mozes: Strek uw hand uit over de zee, opdat de wateren terugvloeien over de Egyptenaren, over hun wagens en ruiters.

27. En Mozes strekte zijn hand uit over de zee en tegen het aanbreken van de morgen vloeide de zee terug in haar bedding, terwijl de Egyptenaren haar tegemoet vluchtten; zo dreef de HERE de Egyptenaren midden in de zee.
28. De wateren vloeiden terug en bedekten de wagens en de ruiters van de gehele legermacht van Farao, die hen in de zee achterna getrokken waren; er bleef van hen niet één over.
29. Maar de Israëlieten gingen op het droge midden door de zee en de wateren waren hun rechts en links als een muur.
30. Zo verlostte de HERE op die dag de Israëlieten uit de macht der Egyptenaren. En Israël zag de Egyptenaren dood op de oever der zee liggen.
31. Toen zag Israël, welk een machtige daad de HERE tegen Egypte gedaan had; en het volk vreesde de HERE en zij geloofden in de HERE en in Mozes, zijn knecht.

* * *

Exodus 15

Het lied van Mozes aan de Schelfzee

1. Toen zong Mozes met de Israëlieten de HERE dit lied en zij zeiden: Ik wil de HERE zingen, want Hij is hoog verheven, het paard en zijn ruiter stortte Hij in de zee.
2. De HERE is mijn kracht en mijn psalm, Hij is mij tot heil geweest. Hij is mijn God, Hem verheerlijk ik, de God mijns vaders, Hem prijs ik.
3. De HERE is een krijgsheld; HERE is zijn naam.
4. De wagens van Farao en zijn legermacht wierp Hij in de zee; de keur van zijn wagenhelden werd in de Schelfzee gedompeld.
5. Watervloeden overdekten hen; in de diepte zonken zij als een steen.
6. Uw rechterhand, HERE, heerlijk door kracht, uw rechterhand, HERE, verpletterde de vijand.
7. In uw grote majesteit vernietigde Gij wie tegen U opstonden; Gij liet uw toorn gloed los, hij verteerde hen als stoppels.
8. Door de adem van uw neus werden de wateren opgestuwd; als een dam stonden de stromen; de watervloeden stolden in het hart der zee.
9. De vijand zeide: Ik achtervolg, haal in, deel de buit; ik koel mijn lust aan hen, trek mijn zwaard; mijn hand roeit hen uit.
10. Gij bliest met uw adem, de zee overdekte hen; als lood zonken zij in geweldige wateren.
11. Wie is als Gij, onder de goden, HERE, wie is als Gij, heerlijk in heiligheid, vreselijk in roemrijke daden, wonderbaar in uw doen?
12. Gij strektet uw rechterhand uit; de aarde verzwolg hen.
13. Gij leiddeet in uw goedertierenheid het volk dat Gij verlost hebt; Gij leiddeet het door uw kracht naar uw heilige woonstede.
14. Volkeren hoorden het, zij sidderden; beving greep de bewoners van Filistea aan.
15. Toen verschrikten Edoms stamhoofden, huivering greep Moabs machtigen aan; alle bewoners van Kanaän sidderden.
16. Ontzetting en schrik overviel hen, door uw geweldige arm verstarde zij als een steen, terwijl uw volk, HERE, doortrok, uw volk, dat Gij U hebt verworven, doortrok.
17. Gij brengt hen en plant hen op de berg die uw erfdeel is; de plaats die Gij, HERE, tot uw woning gemaakt hebt; het heiligdom, HERE, door uw hand gesticht.
18. De HERE regeert voor altoos en eeuwig.
19. Toen Farao's paarden met zijn wagenen en ruiters in de zee gekomen waren, deed de HERE de wateren der zee over hen terugvloeien, maar de Israëlieten gingen op het droge midden door de zee.
20. Toen nam Mirjam, de profetes, de zuster van Aäron, de tamboerijn in haar hand, en alle vrouwen gingen achter haar aan met tamboerijnen en in reidansen.
21. En Mirjam zong hun ten antwoord: Zingt de HERE, want Hij is hoog verheven, het paard en zijn ruiter stortte Hij in de zee.

Mara en Elim

22. Toen liet Mozes de Israëlieten opbreken van de Schelfzee en zij gingen naar de woestijn Sur; drie dagreizen trokken zij door de woestijn zonder water te vinden.
23. En zij kwamen in Mara, maar zij konden het water van Mara niet drinken, omdat het bitter was. Daarom noemde men die plaats Mara.
24. Toen morde het volk tegen Mozes en zeide: Wat moeten wij drinken?
25. En hij riep luide tot de HERE, en de HERE wees hem een stuk hout; hij wierp het in het water; toen werd het water zoet. Daar gaf Hij hun inzettingen en verordeningen en daar stelde Hij hen op de proef,
26. terwijl hij zeide: Indien gij aandachtig luistert naar de stem van de HERE, uw God, en doet wat recht is in zijn ogen, en uw oor neigt tot zijn geboden en al zijn inzettingen onderhoudt, zal Ik u geen enkele van de kwalen opleggen, die Ik de Egyptenaren opgelegd heb; want Ik, de HERE, ben uw Heelmeester.
27. Daarna kwamen zij in Elim; daar waren twaalf waterbronnen en zeventig palmbomen, en zij legerden zich daar aan het water.

***

Exodus 16

Het manna – De sabbat

1. Toen zij van Elim opgebroken waren, kwam de gehele vergadering der Israëlieten in de woestijn Sin, die tussen Elim en de Sinai ligt, op de vijftiende dag van de tweede maand sedert hun uittocht uit het land Egypte.
2. En in die woestijn morde de gehele vergadering der Israëlieten tegen Mozes en Aäron;
3. en de Israëlieten zeiden tot hen: Och, dat wij door de hand des HEREN in het land Egypte gestorven waren, toen wij bij de vleespotten zaten en volop brood aten; want gij hebt ons in deze woestijn geleid om deze gehele gemeente van hongersnood te doen omkomen.
4. Toen zeide de HERE tot Mozes: Zie, Ik zal voor u brood uit de hemel laten regenen; dan zal het volk uitgaan en verzamelen zoveel als voor elke dag nodig is, opdat Ik het op de proef stelle, of het al dan niet wandelt naar mijn wet.
5. En als zij op de zesde dag bereiden wat zij hebben binnengebracht, dan zal dit dubbel zoveel zijn als wat zij op de andere dagen verzamelen.
6. Daarop zeiden Mozes en Aäron tot alle Israëlieten: Vanavond zult gij weten, dat de HERE u uit het land Egypte heeft geleid.
7. En morgenochtend zult gij de heerlijkheid des HEREN zien, omdat Hij uw gemor tegen de HERE gehoord heeft. Want wat zijn wij, dat gij tegen ons mort?
8. En Mozes zeide: Als de HERE u in de avond vlees te eten geeft en in de morgen volop brood, omdat de HERE het gemor waarmede gij tegen Hem gemord hebt, gehoord heeft – wat zijn wij? Niet tegen ons was uw gemor, maar tegen de HERE.
9. En Mozes zeide tot Aäron: Zeg tot de gehele vergadering der Israëlieten: nadert voor het aangezicht des HEREN: want Hij heeft uw gemor gehoord.
10. Terwijl nu Aäron sprak tot de gehele vergadering der Israëlieten, richtten zij hun blik naar de woestijn – en zie, de heerlijkheid des HEREN verscheen in een wolk.
11. Toen sprak de HERE tot Mozes en zeide:
12. Ik heb het gemor der Israëlieten gehoord; zeg tot hen: in de avondschemering zult gij vlees eten en in de morgen zult gij met brood verzadigd worden; en gij zult weten, dat Ik, de HERE, uw God ben.
13. En des avonds kwamen kwakfels opzetten en overdekten de legerplaats; en des morgens was er een dauwlaag rondom de legerplaats.
14. Toen de dauwlaag opgetrokken was, zie, daar lag over de woestijn iets fijns, iets schilferachtigs, fijn als rijm op de aarde.
15. Toen de Israëlieten het zagen, zeiden zij tot elkander: Wat is dit? Want zij wisten niet, wat het was. Maar Mozes zeide tot hen: Dit is het brood dat de HERE u tot spijze gegeven heeft.

16. Dit is wat de HERE geboden heeft: verzamelt ervan naar ieders behoefte; ieder van u kan voor zijn tentgenoten een gomer per hoofd nemen, naar gelang van het zielental.
17. De Israëlieten nu deden zo en verzamelden het, de een meer en de ander minder.
18. Toen zij het in een gomer maten, had hij die meer verzameld had, niet te veel en hij die minder verzameld had, kwam niet te kort. Ieder had naar zijn behoefte verzameld.
19. En Mozes zeide tot hen: Niemand late ervan over tot de morgen.
20. Maar sommigen luisterden niet naar Mozes en lieten ervan over tot de morgen, maar toen was het bedorven van de wormen en stonk. En Mozes werd toornig op hen.
21. Zij nu verzamelden het elke morgen ieder naar zijn behoefte; maar als de zon heet werd, smolt het.
22. En op de zesde dag verzamelden zij tweemaal zoveel brood, twee gomer voor ieder; en al de vorsten der vergadering kwamen het Mozes berichten.
23. Toen zeide hij tot hen: Dit is wat de HERE gezegd heeft: een rustdag, een heilige sabbat is het morgen voor de HERE; bakt wat gij bakken wilt en kookt wat gij koken wilt; laat al wat overblijft liggen om het tot de volgende morgen te bewaren.
24. Zij lieten het dan tot de volgende morgen liggen, zoals Mozes bevolen had; toen stonk het niet, en er waren geen maden in.
25. Voorts zeide Mozes: Eet dit vandaag, want heden is het sabbat voor de HERE, vandaag zult gij het niet vinden op het veld.
26. Zes dagen zult gij het verzamelen, maar op de zevende dag is het sabbat; dan is het er niet.
27. Toen er dan ook van het volk op de zevende dag heengingen om wat te verzamelen, vonden zij het niet.
28. Daarom zeide de HERE tot Mozes: Hoelang weigert gij mijn geboden en wetten te onderhouden?
29. Bedenkt, dat de HERE u de sabbat gegeven heeft; daarom geeft Hij u op de zesde dag brood voor twee dagen. Ieder moet op zijn plaats blijven; niemand mag zijn plaats op de zevende dag verlaten.
30. Toen rustte het volk op de zevende dag.
31. Het huis Israëls noemde het: manna; en het was wit als korianderzaad en de smaak ervan was als die van een honigkoek.
32. Mozes zeide: Dit is wat de HERE geboden heeft: vul er een gomer mee, om het voor de toekomstige geslachten te bewaren, opdat zij het brood zien, dat Ik u in de woestijn te eten heb gegeven, toen Ik u uit het land Egypte leidde.
33. Daarom zeide Mozes tot Aäron: Neem een kruik, doe daarin een volle gomer manna en leg dit voor het aangezicht des HEREN, om het voor de toekomstige geslachten te bewaren.
34. Zoals de HERE Mozes geboden had, legde Aäron het vóór de Getuigenis ter bewaring.
35. De Israëlieten nu hebben veertig jaar het manna gegeten, totdat zij kwamen in bewoond land; het manna hebben zij gegeten, totdat zij kwamen aan de grens van het land Kanaän.
36. Een gomer nu is het tiende van een efa.

***

Exodus 17

Massa en Meriba

1. De gehele vergadering der Israëlieten brak daarna op uit de woestijn Sin, trekkende van pleisterplaats tot pleisterplaats naar het bevel des HEREN, en legerde zich te Refidim, maar daar was geen water voor het volk om te drinken.
2. Het volk begon met Mozes te twisten en zeide: Geeft ons water, zodat wij kunnen drinken. Maar Mozes zeide tot hen: Wat twist gij met mij? Wat stelt gij de HERE op de proef?
3. En het volk dorstte daar naar water, het morde tegen Mozes en zeide: Waarom toch hebt gij ons uit Egypte gevoerd, om mij, mijn kinderen en mijn kudde van dorst te doen omkomen?
4. Toen riep Mozes luide tot de HERE en zeide: Wat moet ik met dit volk doen? Nog een ogenblik en zij gaan mij stenigen!

5. Daarop zeide de HERE tot Mozes: Ga vóór het volk uit en neem enige van de oudsten van Israël met u; neem ook de staf waarmee gij de Nijl geslagen hebt, in uw hand en ga heen.
6. Zie, Ik zal daar vóór u op de rots bij Horeb staan; dan zult gij op de rots slaan en daaruit zal water te voorschijn komen, zodat het volk kan drinken. En Mozes deed alzo voor de ogen van de oudsten van Israël.
7. Hij noemde die plaats Massa en Meriba, wegens de twist der Israëlieten en omdat zij de HERE op de proef gesteld hadden door te zeggen: Is de HERE in ons midden of niet?

Overwinning op Amalek

8. Toen kwam Amalek en streed tegen Israël te Refidim.
9. En Mozes zeide tot Jozua: Kies ons mannen uit, trek uit, strijd tegen Amalek, morgen zal ik op de heuveltop staan met de staf Gods in mijn hand.
10. Jozua nu deed, zoals Mozes tot hem gezegd had en streed tegen Amalek; maar Mozes, Aäron en Chur hadden de heuveltop bestegen.
11. En wanneer Mozes zijn hand ophief, had Israël de overhand, maar wanneer hij zijn hand liet zakken, had Amalek de overhand.
12. Toen de handen van Mozes zwaar werden, namen zij een steen, legden die onder hem neer, zodat hij daarop kon gaan zitten; en Aäron en Chur ondersteunden zijn handen, de een aan de ene en de ander aan de andere zijde, zodat zijn handen onbeweeglijk bleven tot zonsondergang.
13. Zo overwon Jozua Amalek en diens volk door de scherpte des zwaards.
14. En de HERE zeide tot Mozes: Schrijf dit ter gedachtenis in een boek, en prent het Jozua in, dat Ik de herinnering aan Amalek onder de hemel volledig zal uitwissen.
15. Toen bouwde Mozes een altaar en noemde het: de HERE is mijn banier.
16. En hij zeide: De hand op de troon des HEREN! De HERE heeft een strijd tegen Amalek, van geslacht tot geslacht.

***

Exodus 18 Bezoek van Jetro

1. En Jetro, de priester van Midjan, de schoonvader van Mozes, hoorde alles wat God voor Mozes en zijn volk Israël gedaan had, dat de HERE Israël uit Egypte had geleid.
2. Toen nam Jetro, de schoonvader van Mozes, Sippora, de vrouw van Mozes – nadat deze haar had weggezonden –
3. benevens haar beide zonen; van wie de ene Gersom heette, want, had hij gezegd, ik ben een vreemdeling geweest in een vreemd land,
4. en de andere Eliëzer, want de God van mijn vader is mijn hulp geweest en heeft mij gered van het zwaard van Farao.
5. Toen Jetro, de schoonvader van Mozes, met diens zonen en vrouw bij Mozes kwam in de woestijn, waar hij gelegerd was bij de berg Gods, liet hij aan Mozes zeggen:
6. Ik, uw schoonvader Jetro, kom tot u met uw vrouw en haar beide zonen.
7. Daarop ging Mozes zijn schoonvader tegemoet, boog zich voor hem neer en kuste hem; zij vroegen naar elkanders welstand en gingen naar de tent.
8. Toen vertelde Mozes zijn schoonvader al wat de HERE Farao en de Egyptenaren had aangedaan ter wille van Israël, alle moeiten die hen onderweg getroffen hadden, en hoe de HERE hen had gered.
9. En Jetro verheugde zich over al het goede dat de HERE aan Israël gedaan had, dat Hij het uit de macht der Egyptenaren had gered.
10. En Jetro zeide: Geprezen zij de HERE, die u gered heeft uit de macht der Egyptenaren en van Farao.
11. Nu weet ik, dat de HERE groter is dan alle goden; want Hij heeft het volk uit de macht der Egyptenaren gered, omdat dezen overmoedig tegen hen waren opgetreden.

12. En Jetro, de schoonvader van Mozes, nam een brandoffer en slachtoffers voor God; en Aäron en alle oudsten van Israël kwamen om met de schoonvader van Mozes voor het aangezicht van God maaltijd te houden.
13. De volgende dag hield Mozes zitting om recht te spreken over het volk; en het volk stond vóór Mozes van de morgen tot de avond.
14. Toen de schoonvader van Mozes zag al wat hij te doen had met het volk, zeide hij: Wat hebt gij toch met het volk te doen! Waarom houdt gij alleen zitting, terwijl het gehele volk vóór u staat van de morgen tot de avond?
15. En Mozes zeide tot zijn schoonvader: Omdat het volk tot mij komt om God te vragen.
16. Wanneer zij een zaak hebben, komt deze tot mij en spreek ik recht tussen de een en de ander; bovendien maak ik de inzettingen en wetten Gods bekend.
17. Maar de schoonvader van Mozes zeide tot hem: Het is niet goed, wat gij doet.
18. Gij raakt geheel uitgeput, gij zowel als dit volk dat met u is; want dit is te zwaar voor u, gij kunt het alleen niet doen.
19. Luister nu naar mij, ik zal u raad geven en God zal met u zijn. Vertegenwoordig gij het volk bij God en breng de zaken voor God.
20. Voorts moet gij hun de inzettingen en de wetten Gods inscherpen, en hun de weg bekend maken, die zij te gaan, en het werk dat zij te volbrengen hebben.
21. Daarnaast moet gij onder het gehele volk omzien naar flinke, godvrezende, betrouwbare mannen, die winstbejag haten, en hen over hen aanstellen als oversten van duizend, oversten van honderd, oversten van vijftig en oversten van tien.
22. Die zullen te allen tijde onder het volk rechtspreken; dan zullen zij alle grote zaken voor u brengen, maar alle kleine zaken zullen zij zelf berechten, zodat zij u verlichting geven en met u meedragen.
23. Indien gij dit doet en God het u gebiedt, dan zult gij staande kunnen blijven en zal ook al dit volk tevreden naar zijn woonplaats gaan.
24. Mozes nu luisterde naar de woorden van zijn schoonvader en deed al hetgeen hij gezegd had.
25. Onder geheel Israël koos Mozes flinke mannen en stelde hen aan als hoofden over het volk, oversten van duizend, oversten van honderd, oversten van vijftig en oversten van tien.
26. Dezen spraken te allen tijde recht onder het volk; de moeilijke zaken brachten zij tot Mozes, maar alle kleine zaken berechttten zij zelf.
27. Toen liet Mozes zijn schoonvader gaan en deze ging naar zijn land.

***

Exodus 19

De verschijning des HEREN op de Sinai

1. In de derde maand na de uittocht der Israëlieten uit het land Egypte, op dezelfde dag, kwamen zij in de woestijn Sinai.
2. Nadat zij van Refidim opgebroken waren, kwamen zij in de woestijn Sinai en legerden zich in de woestijn; en Israël legerde zich daar tegenover de berg.
3. Toen klom Mozes op tot God, en de HERE riep tot hem van de berg, en zeide: Zó zult gij zeggen tot het huis van Jakob en medelen aan de Israëlieten:
4. gij hebt gezien, wat Ik de Egyptenaren heb aangedaan, en dat Ik u op arendsvleugelen gedragen en tot Mij gebracht heb.
5. Nu dan, indien gij aandachtig naar Mij luistert en mijn verbond bewaart, dan zult gij uit alle volken Mij ten eigendom zijn, want de ganse aarde behoort Mij.
6. En gij zult Mij een koninkrijk van priesters zijn en een heilig volk. Dit zijn de woorden die gij tot de Israëlieten spreken zult.
7. Toen kwam Mozes en ontbood de oudsten van het volk en legde hun al deze woorden die de HERE hem geboden had, voor.
8. En het gehele volk antwoordde eenparig: Alles wat de HERE gesproken heeft, zullen wij doen. En Mozes bracht de woorden van het volk weder aan de HERE over.

9. Daarna zeide de HERE tot Mozes: Zie, Ik kom tot u in een donkere wolk, opdat het volk kan horen, wanneer Ik met u spreek, en zij ook voor altoos in u geloven. En Mozes deelde de woorden van het volk aan de HERE mee.
10. En de HERE zeide tot Mozes: Ga tot het volk; heilig hen heden en morgen, en laten zij hun klederen wassen.
11. En tegen de derde dag zullen zij gereed zijn, want op de derde dag zal de HERE nederdalen voor de ogen van het gehele volk op de berg Sinai.
12. Daarom zult gij het volk buiten een bepaalde kring houden en zeggen: Wacht er u voor de berg te bestijgen, of maar de voet ervan aan te raken; ieder die de berg aanraakt, zal zeker ter dood gebracht worden.
13. Geen hand zal hem aanraken, want dan zal men zeker gestenigd of met pijlen doorschoten worden; hetzij dier hetzij mens, hij zal niet blijven leven. Eerst bij de langgerekte toon van de hoorn mogen zij de berg bestijgen.
14. Toen daalde Mozes de berg af naar het volk; hij heiligde het volk en zij wiesen hun klederen.
15. En hij zeide tot het volk: Weest over drie dagen gereed, nadert niet tot een vrouw.
16. En het geschiedde op de derde dag, toen het morgen werd, dat er donderslagen en bliksemstralen en een zware wolk op de berg waren en zeer sterk bazuingeschal, zodat al het volk dat in de legerplaats was, beefde.
17. Toen leidde Mozes het volk uit de legerplaats God tegemoet en zij stelden zich op onder aan de berg.
18. En de berg Sinai stond geheel in rook, omdat de HERE daarop nederdaalde in vuur; de rook daarvan steeg op als de rook van een oven, en de gehele berg beefde zeer.
19. Het geluid van de bazuin werd gaandeweg zeer sterk. Mozes sprak, en God antwoordde hem in de donder.
20. Toen daalde de HERE neder op de berg Sinai, op de bergtop, en de HERE riep Mozes naar de bergtop, en Mozes klom naar boven.
21. Daarna zeide de HERE tot Mozes: Daal af, waarschuw het volk, dat zij niet doordringen tot de HERE om iets te zien; dan zouden velen van hen vallen.
22. En ook de priesters die tot de HERE naderen, zullen zich heiligen, opdat de HERE niet tegen hen losbreke.
23. Toen zeide Mozes tot de HERE: Het volk kan de berg Sinai niet bestijgen, want Gij hebt ons gewaarschuwd: zet de berg af en heilig hem.
24. Daarop zeide de HERE tot hem: Ga, daal af en klim met Aäron naar boven; maar de priesters en het volk mogen niet doordringen om tot de HERE op te klimmen, opdat Hij niet tegen hen losbreke.
25. Toen daalde Mozes af tot het volk en zeide het hun.

***

Exodus 20

De tien geboden

1. Toen sprak God al deze woorden:
2. Ik ben de HERE, uw God, die u uit het land Egypte, uit het diensthuis, geleid heb.
3. Gij zult geen andere goden voor mijn aangezicht hebben.
4. Gij zult u geen gesneden beeld maken noch enige gestalte van wat boven in de hemel, noch van wat beneden op de aarde, noch van wat in de wateren onder de aarde is.
5. Gij zult u voor die niet buigen, noch hen dienen; want Ik, de HERE, uw God, ben een naijverig God, die de ongerechtigheid der vadersen bezoek aan de kinderen, aan het derde en aan het vierde geslacht van hen die Mij haten,
6. en die barmhartigheid doe aan duizenden van hen die Mij liefhebben en mijn geboden onderhouden.
7. Gij zult de naam van de HERE, uw God, niet ijdel gebruiken, want de HERE zal niet onschuldig houden wie zijn naam ijdel gebruikt.

8. Gedenk de sabbatdag, dat gij die heiligt;
9. zes dagen zult gij arbeiden en al uw werk doen;
10. maar de zevende dag is de sabbat van de HERE, uw God; dan zult gij geen werk doen, gij noch uw zoon, noch uw dochter, noch uw dienstknecht, noch uw dienstmaagd, noch uw vee, noch de vreemdeling die in uw steden woont.
11. Want in zes dagen heeft de HERE de hemel en de aarde gemaakt, de zee en al wat daarin is, en Hij rustte op de zevende dag; daarom zegende de HERE de sabbatdag en heiligde die.
12. Eer uw vader en uw moeder, opdat uw dagen verlengd worden in het land dat de HERE, uw God, u geven zal.
13. Gij zult niet doodslaan.
14. Gij zult niet echtbreken.
15. Gij zult niet stelen.
16. Gij zult geen valse getuigenis spreken tegen uw naaste.
17. Gij zult niet begeren uws naasten huis; gij zult niet begeren uws naasten vrouw, noch zijn dienstknecht, noch zijn dienstmaagd, noch zijn rund, noch zijn ezel, noch iets dat van uw naaste is.

Israël vreest voor de verschijning des HEREN

18. En het gehele volk was getuige van de donderslagen, de blksenstralen, het geluid van de bazuin en de rokende berg. Toen het volk het zag, beefde het en bleef van verre staan.
19. En zij zeiden tot Mozes: Spreek gij met ons, dan zullen wij horen; maar God spreke niet met ons, opdat wij niet sterven.
20. Maar Mozes zeide tot het volk: Vreest niet, want God is gekomen om u op de proef te stellen, en opdat er vrees voor Hem over u kome, dat gij niet zondigt.
21. Het volk nu bleef van verre staan, maar Mozes naderde tot de donkerheid waarin God was.

Voorschriften inzake de eredienst

22. Toen zeide de HERE tot Mozes: Zó zult gij zeggen tot de Israëlieten: gij hebt gezien, dat Ik van de hemel met u gesproken heb:
23. gij zult naast Mij geen goden maken; noch van zilver noch van goud zult gij ze u maken.
24. Een altaar van aarde zult gij voor Mij maken en daarop offeren uw brandoffers en uw vredeoffers, uw kleinvee en uw runderen. Op elke plaats waar Ik mijn naam doe gedenken, zal Ik tot u komen en u zegenen.
25. Indien gij echter een altaar van stenen voor Mij maakt, dan moogt gij het niet bouwen van gehouwen steen; wanneer gij dat met uw houweel bewerkt, ontwijdt gij het.
26. Ook moogt gij niet langs een trap naar mijn altaar opklimmen, opdat daarop uw schaamte niet zichtbaar worde.

Uit: NBG-vertaling 1951

***

Doortocht door de Rode Zee.

1331.

(Te vergelijken met het Bijbelse verhaal in Exodus 14).
De Israëlieten lagen wel over de breedte van een uur in een diepte (aan de voet van gebergte) langs de kust van de Rode Zee.
De zee was daar zeer breed en er lagen eilanden in van een half uur lang en ruim een half kwartier breed.

Farao met zijn leger zocht de Israëlieten aanvankelijk hoger op (dus in het gewest van de Bitter-Meren of nog hoger. De doortocht schijnt wel in het district van Suez plaats gehad te hebben, waar men in de Rode Zee nog een aanzienlijk en een kleiner eiland vindt).

Farao vond de Israëlieten door verkenners; hij waande hen definitief in zijn macht hier vóór de zee.
De Egyptenaren waren zeer verbitterd wegens het meenemen van vele hunner heilige vaten, afgodsbeelden en geheimenissen van hun godsdienst (Ex. 12, 34-36)⁷²⁴.

Bij het vernemen van hun nabijheid geraakten de Israëlieten in een dodelijke angst. Maar Mozes bad en zegde hun op God te vertrouwen en hem te volgen. Hierop trad de wolkzuil achter de Israëlieten en spande een zo dikke nevel achter hen, dat de Egyptenaren hen niet konden zien.

Mozes trad nu met zijn staf op de oever, bad en sloeg met de staf in het water. Deze staf had twee takken en aan het bovineinde

---

⁷²⁴ De Egyptenaren verbitterd wegens het ontsnappen van hun vroegere slaven.

Volgens de H. Schrift oefende God ook tegen de goden van de Egyptenaren een strafgericht uit, maar ze zegt niet waarin dit bestaan heeft (Ex. 12, 12, Num. 33, 4).

Dus kan het bestaan hebben in wat K. hier noemt: het meenemen van hun heilige vaten, kostbare afgodenbeeldjes en geheimenissen van de afgodendienst.

een appel. Toen verschenen vóór het midden van de linker- en van de rechtervleugel van het leger, als wortelend in de zee, twee hoge lichtzuilen, met boven een vlammenbundel. De vlam verenigde zich in de hoogte tot een spitsboog en een sterke wind dreef de zee uiteen over de ganse breedte van het leger, wel ter breedte van een uur. En nu daalde Mozes over een zachte helling tot op de bodem der zee af en het hele leger volgde in rijen van ten hoogste vijftig man breed.

1332.

Eerst was de grond een weinig slibberig, maar weldra gingen zij op de zachtste grasgrond als op tapijten voorwaarts. De vuurzuilen lichtten hen voor en alles was zo klaar als op de lichte dag. Maar het schoonste waren de eilanden waarover ze hun licht uitstraalden en die als drijvende tuinen waren, vol van de heerlijkste vruchten en alle soorten van dieren. De Israëlieten verzamelden die vruchten en dreven de dieren met zich, want daar zonder zouden zij op de overkant gebrek aan voedsel hebben gehad. Het water van de zee was aan weerskanten niet als een muur loodrecht doorsneden, maar als gelei geronnen; zij gingen met snelle, ijlende stappen vooruit, als zwevend, even onweerstaanbaar als iemand die van een berg neerwaarts loopt.

Het was om middernacht, toen zij de zee intraden. De kist met de stoffelijke overblijfselen van Jozef werd in hun midden gedragen (Gen. 50, 25-25; Ex. 13, 19). De lichtzuilen verhieven zich uit het water, stegen omhoog, schenen te draaien en gingen niet over de eilanden, maar er omheen. Op een zekere hoogte verloor zich hun omlijning in een algemene lichtschijs.

Het water week niet op eenmaal, maar slechts naar gelang Mozes naderde, eerst een kegelvormige ruimte latend en zich vervolgens open spreidend tot de volle breedte van de doorwade plaats. Daardoor zag men in de nabijheid van de eilanden de bomen en vruchten zich bij de schijn van deze zuilen in de waterwanden weerspiegelen.

1333.

De Israëlieten trokken miraculeus in de tijd van 3 uren de zee door, ofschoon in een natuurlijke doortocht wel 9 uren nodig geweest zouden zijn. 6 tot 9 uren hoger lag een stad op de oever, die later door het water vernietigd is geworden. Om 3 uur daalde ook Farao tot de oever af, doch werd eerst door de nevel teruggedreven, maar dan vond hij de doorgang en reed met vele schone wagens omneer naar de bodem, ijlings gevolgd door zijn gehele leger.

Doch Mozes, die reeds op de andere oever was, beval aan de wateren terug te keren; en nevel en vuur brachten het leger der Egyptenaren in verwarring en zij verdronken allen ellendig in het water.

Op de overzijde zag Israël 's morgens zijn redding en loofde God (Ex. 15). De lichtzuilen werden daar weer een vuurzuil. Ik ben niet bij machte de schoonheid van dit tafereel te beschrijven.

Afscheid van de bekeerde wijsgeren.

Na de sabbat (d.i. het feest, zie fasc. 13, nr. 432, voetnoot 194) wandelde Jezus met zijn leerlingen nog een weinig in het veld. De heidenen van Salamis trokken hedenavond terug en Jezus vergezelde hen met de leerlingen op de weg. *Hij waarschuwde hen om zich niet meer met hun afgodendienst in te laten, zich niet opnieuw in ijdele bespiegelingen te dompelen en dit land zo gauw mogelijk te verlaten.* Immers, hier was de weg van het geloof voor hen vol hindernissen.

Hij wees hun rustige, afgelegen gewesten aan, b.v. (verlaten valleien bij) Jeruzalem, alsook een district van Judea tussen Hebron en Gaza en een bij Jericho.

Jezus raadde hun aan zich tot Lazarus te wenden, tot Joannes Markus, Zakarias' neven en de ouders van Manahem, de ziende geworden leerling.

Een brief van Merkuria.

1334.

Heden kwam een Jood tot Jezus met een brief van de bekeerde afgodenpriesteres Merkuria uit Salamis. Deze brief was samengerold in de vorm van een bruine, lange papieren puntzak; ook was hij verzegeld; zij raadpleegde Hem daarin nopens iets wat ik me nu niet goed meer herinner, ik meen in verband met een feest. *Jezus was in de herberg, las de brief, schreef er een paar tekens onder en gaf hem toegerold en verzegeld aan de bode terug* en deze trok nu in het gezelschap van de wijsgeren weer naar Salamis.

Ik heb de vrouw de brief heimelijk in het bad zien schrijven, waar zij in een loofhut alleen was; zij bracht hem vandaar, als maakte zij een wandeling, heimelijk tot de baas van de herberg, waar Jezus gedurende zijn oponthoud te Salamis gelogeed had, en zij bad Hem haar een joodse bode ter beschikking te stellen om de brief over te brengen.

Zij is nu ziek van berouw, kommer en verlangen en wordt door haar huisgenoten goed gediend en verzorgd. Ik geloof dat zij de raad van Jezus inwon, of het haar geoorloofd was een groot heidens feest bij te wonen; zij kon er moeilijk van wegblijven zonder opzien te baren.

Eerst was er een grote dienst in de tempel; zij staken daarbij hier en daar ook grote vuren aan, gelijk bij ons de Joannes-vuren, en dan gingen priesters en voorname lieden, mannen en vrouwen, in een wal met vele kelders buiten de stad bij de grote tempel aan de andere zijde van de stad. (Het is dezelfde wal met kelders die

vermeld zijn in de beschrijving van Salamis, in fasc. 24, nr. 1245, voetnoot 677 – Salamis.).

Men zag er boven bomen en lanen op; ik meen dat het grafspelonken waren; zij droegen er schotels vol mooie vruchten binnen en zeer kostbare kussens. Ik meen dat het was om de zielen te verkwikken, die deze nacht daarop moesten rusten; daarna werden de kussens er weer uitgehaald.

Ook Merkuria zag ik er binnentreden; zij had ook haar kinderen bij zich. De vuren werden met riet en stro uit de oogst aangestoken in verscheidene daartoe gemetselde groeven. Iedereen bracht zijn bundel; men verbrandde er vogelen op, terwijl men er omheen treurzangen aanhief; dit feest duurde 3 dagen.

Blik op het land van belofte.

1335.

Te Jeruzalem is opnieuw een muiterij in de tempel geweest. Pilatus heeft gisteren morgen vóór al de ingangen van de tempel aan aldaar staande zuilen koperen tafelen doen plaatsen. (Bij de 13 toegangen die naar het Hiëron leidden en waar aan zuilen bekendmakingen aangebracht werden; zie fasc. 8, deel ‘De Tempel’, V. Het Tempelplein).

Op ieder plaat bovenaan was het borstbeeld van de keizer en daaronder een bevel gegraveerd. Spoedig ontstond daarover een grote opschudding en krachtdadig protest, en toen het volk ‘s avonds ten sabbat ging, ontstond een opstand; zij haalden de tafelen neer en verbrijzelden ze.

Herodes houdt zich in het geheim in Jeruzalem op. Nadat hij de soldaten van Aretas bij Macherus in hinderlaag gelokt had, hebben zij het hem in een veldslag betaald gezet, zodat hij overwonnen naar Jeruzalem gevlucht is. Terwijl hij zijn vijand in de nabijheid van Macherus lokte en hem verraderlijk zulke grote verliezen toebracht, hadden zijn soldaten in het vijandelijke land, in Arabië,

een inval gedaan, doch zij werden daar op de ellendigste wijze in de pan gehakt en hierop is Herodes naar Jeruzalem gevlucht.

Maria en de H. Vrouwen, verscheidene apostelen en ook Joannes zijn te Nazareth in het huis van Maria en vieren daar het Pinksterfeest. (Voor de overwinning van Aretas op Herodes, zie fasc. 21, nr. 1014, voetnoot 519).

Jezus heelt en troost mensen te Mallep.

1336.

23 mei; 2^e Pinksterdag. –

Ik zag de inwoners heden in de voormiddag nogmaals in de synagoge en ook een korte tijd in de namiddag.

Jezus ging 's morgens met zijn leerlingen in twee wijken van de stad, die Hij nog niet had bezocht. Verscheidene inwoners hadden Hem dringend uitgenodigd. *Hij genas er meerdere zieken, mannen en vrouwen, die afgezonderd in aangebouwde cellen van de voorhoven lagen; Hij vermaande en troostte er vele, die om allerlei redenen hartzeer hadden.* Hier waren vele melancholische zieken, die door een geheime kommer verteerd werden. Alles was hier zo behendig ingericht en geregeld, dat ieder leed, waardoor de eer gekwetst kon worden, geheim bleef.

Zo kwamen heden ook verscheidene vrouwen in bevriende huizen tot Jezus en vroegen hoe zij zich moesten gedragen; zij beschuldigden hun mannen van ontrouw en bekenden dat zij bevreesd waren om hen aan te klagen ter wille van de openbare ergernis en van de zware straf; zij verzochten Jezus derhalve hun verbetering te bewerken, en was deze niet mogelijk, dan de echtscheiding uit te spreken.

Jezus troostte en vermaande ze tot geduld en regelde met richtlijnen hun gedrag: zij moesten onderzoeken

wat hun verkieslijker scheen, dat Hijzelf of dat zijn buitenlandse leerlingen hun mannen vermaanden, opdat het vermoeden van de beschuldiging niet op hen zou vallen en het geval niet openlijk bekend zou worden.

Hier waren vele mannen die uiterlijk zeer gerust en opgewekt schenen, maar die heimelijk weenden om de ondeugden die in het verborgen zo veelvuldig bedreven werden.

Men bracht ook vele kinderen tot Jezus in de huizen, opdat Hij hen zegenen zou. Ook kwam Hij bij verscheidene vrouwen en ouders, die in grote kommer verkeerden om hun mannen en kinderen, die naar Jeruzalem het feest waren gaan vieren. Het gerucht had zich voorbarig verspreid dat er tijdens het feest weer een oproer te Jeruzalem losbreken zou, aangezien Pilatus de Joden eisen stelde, die zij niet wilden inwilligen, en dat hij bij dit alles de bedoeling had een voorwendsel te vinden om hen te kwellen; in één woord: de atmosfeer was zwoel; een groot onweer was op handen. Dit gerucht was uitgegaan van de heidense geleerde reizigers, die op de doopplaats te Chytrus aangekomen waren, kort nadat Jezus vandaar vertrokken was (fasc. 25, nr. 1304).

Jezus troostte deze mensen met de verzekering dat aan hun verwanten geen leed zou geschieden; dat Pilatus het alleen op de Galileeërs gemunt had en dat hun verwanten van hier, om reden van de grote afstand, er pas laat, onder de laatsten met hun offer zouden aankomen; zij hoefden zich dus niet bezorgd te maken.

Wegens de opstand tijdens het laatste paasfeest waren er ditmaal voor het Pinksterfeest slechts weinige mensen van Cyprus naar Jeruzalem getrokken.

Jezus aanvaardde hier en daar bij deze mensen een kleine verversing, en ik heb Hem heden geen maaltijd zien nemen.

In de namiddag trad Hij in een groot huis, waarin van achteren op een binnenhof in een gang in aparte cellen aan één zijde vele voorname zieke mannen lagen, en aan de andere zijde ook vele voorname vrouwelijke zieken. *Jezus ging in elke cel, vertoefde er tamelijk lang en sprak met ieder zieke in het bijzonder.* Onder deze waren ook volkomen ontroostbare melancholische zieken die weenden. *Hij genas er een twintigtal, zegde hun wat zij eten en drinken moesten en beval hun zich te baden.* Zij deden dit in het huis zelf. *Hierna liet Hij hen allen samenkomen, eerst de vrouwen en dan de mannen.* Dit duurde tot bijna aan het begin van de sabbat en dan begaf Jezus zich naar de synagoge.

Strengere strafpredicatie.

1337.

Heden werd gelezen hoe God hen vervloekt, die zijn geboden niet onderhouden, ook over de tienden, de afgoderij en het ontheiligen van de sabbat (Lev. 26 en Jer. 17).

Leviticus 26

Zegen en vloek

1. Gij zult u geen afgoden maken; een gesneden beeld noch een gewijde steen zult gij u oprichten; ook een steen met beeldhouwwerk zult gij in uw land niet zetten, om u daarvoor neder te buigen, want Ik ben de HERE, uw God.
2. Mijn sabbatten zult gij houden en mijn heiligdom ontzien, Ik ben de HERE.
3. Indien gij in mijn inzettingen wandelt en mijn geboden nauwgezet in acht neemt,
4. dan zal Ik u te rechter tijd uw regens geven, zodat het land zijn opbrengst geeft en het geboomte des velds zijn vrucht draagt;
5. de dorsttijd zal bij u duren tot de wijnoogst, en de wijnoogst tot de zaaitijd; gij zult uw brood eten tot verzadiging en veilig in uw land wonen.
6. En Ik zal vrede in het land geven, zodat gij nederliggen zult, zonder dat iemand u opschrikt; Ik zal de wilde dieren uit het land uitroeien, en het zwaard zal uw land niet teisteren.
7. En gij zult uw vijanden vervolgen, en zij zullen voor uw aangezicht door het zwaard vallen.
8. Vijf van u zullen honderd achtervolgen, en honderd van u zullen tienduizend achtervolgen, en uw vijanden zullen voor uw aangezicht door het zwaard vallen.
9. En Ik zal Mij tot u wenden, u vruchtbaar doen zijn en u talrijk maken, en Ik zal mijn verbond met u bevestigen.
10. En gij zult het overjarige, dat overgebleven is, eten, en het overjarige zult gij vóór het nieuwe moeten wegdoen.

11. En Ik zal mijn tabernakel in uw midden zetten, en Ik zal geen afkeer van u hebben,
12. maar Ik zal in uw midden wandelen en u tot een God zijn en gij zult Mij tot een volk zijn.
13. Ik ben de HERE, uw God, die u uit het land Egypte heb geleid, opdat gij hun niet meer tot slaven zoudt zijn; Ik heb de stangen van uw juk verbroken en u rechtop doen gaan.
14. Maar indien gij naar Mij niet luistert en al deze geboden niet doet,
15. indien gij mijn inzettingen versmaadt en van mijn verordeningen een afkeer hebt, zodat gij geen van mijn geboden doet en mijn verbond verbreekt,
16. dan zal Ik ook aldus met u doen en met verschrikking u bezoeken: tering en koorts, die de ogen verteren en het leven doen verkwijnen; dan zult gij tevergeefs uw zaad zaaien, want uw vijanden zullen het eten.
17. Ik zal mijn aangezicht tegen u keren, zodat gij voor uw vijanden geslagen zult worden, en die u haten, zullen over u heersen, en gij zult vluchten, zonder dat iemand u vervolgt.
18. En indien gij desniettegenstaande niet naar Mij luistert, dan zal Ik u blijven tuchtigen wegens uw zonden, tot zevenmaal toe,
19. en uw trotse macht zal Ik breken en uw hemel maken als ijzer en uw land als koper.
20. Dan zal uw kracht tevergeefs verbruikt worden; uw land zal zijn opbrengst niet geven en het geboomte des lands zal zijn vrucht niet dragen.
21. Indien gij u tegen Mij verzet en naar Mij niet wilt luisteren, dan zal Ik u nog zevenmaal harder slaan, naar uw zonden;
22. Ik zal het wild gedierte op u loslaten, dat u van kinderen beroven en uw vee uitroeien zal en uw aantal zo zal verminderen, dat uw wegen verlaten zullen zijn.
23. Indien gij u door deze tuchtiging nog niet tot Mij keert en u tegen Mij blijft verzetten,
24. dan zal ook Ik Mij tegen u verzetten en dan zal Ik u ook zevenmaal slaan wegens uw zonden,
25. en over u een zwaard brengen, dat wraak neemt over het verbond; wanneer gij dan in uw steden bijeenkomt, dan zal Ik de pest onder u zenden en gij zult aan de vijand overgeleverd worden.
26. Als Ik u de staf des broods verbreek, dan zullen tien vrouwen uw brood in één oven bakken en zij zullen uw brood afgewogen teruggeven, en gij zult eten, maar niet verzadigd worden.
27. En indien gij desondanks niet naar Mij luistert en u tegen Mij blijft verzetten,
28. dan zal Ik Mij met grimmigheid tegen u verzetten en Ik, ja Ik, zal u zevenmaal tuchtigen over uw zonden,
29. en gij zult het vlees uwer zonen eten en het vlees uwer dochters zult gij eten.
30. En uw hoogten zal Ik verwoesten en uw wierookaltaren uitroeien; Ik zal uw lijken werpen op de lijken uwer afgoden en Ik zal een afkeer van u hebben.
31. Uw steden zal Ik tot een puinhoop maken en uw heiligdommen verwoesten en Ik wil niet meer uw liefelijke reuk ruiken.
32. Ik zelf zal het land verwoesten, zodat uw vijanden, die daarin wonen, zich daarover zullen ontzetten.
33. Maar u zal Ik onder de volken verstrooien en Ik zal achter u het zwaard trekken, en uw land zal een woestenij zijn en uw steden een puinhoop.
34. Dan zal het land zijn sabbatsjaren vergoed krijgen, al de dagen dat het woest ligt en gij in het land uwer vijanden zijt; dan zal het land rusten en zijn sabbatsjaren vergoeden.
35. Al de tijd der verwoesting zal het rusten, de rust die het niet gehad heeft gedurende uw sabbatsjaren, toen gij daarin woondet.
36. En Ik zal vrees brengen in de harten van hen die van u zijn overgebleven, in de landen hunner vijanden, zodat het geluid van een opgewaaid blad hen opjaagt, en zij zullen vluchten, zoals men vlucht voor het zwaard, en vallen, zonder dat er een vervolger is.
37. En de een zal over de ander struikelen als voor het zwaard, zonder dat er een vervolger is, en gij zult voor uw vijanden geen stand kunnen houden.
38. En gij zult onder de volken te gronde gaan, en het land uwer vijanden zal u verteren.

39. En wie van u overgebleven zijn, zullen in de landen hunner vijanden wegwijnen vanwege hun ongerechtigheid en ook vanwege de ongerechtigheden hunner vaderen zullen zij, evenals dezen, wegwijnen.
40. Maar belijden zij hun ongerechtigheid en die hunner vaderen, in de ontrouw waarmede zij tegen Mij ontrouw zijn geweest, en ook dat zij zich tegen Mij verzet hebben, –
41. ook Ik verzette Mij tegen hen en bracht hen in het land hunner vijanden – of vernedert zich dan hun onbesneden hart en boeten zij dan hun ongerechtigheid,
42. dan zal Ik mijn verbond met Jakob gedenken; ook mijn verbond met Isaak en ook mijn verbond met Abraham zal Ik gedenken, en Ik zal het land gedenken.
43. Maar het land zal door hen verlaten worden en het zal zijn sabbatsjaren vergoed krijgen, terwijl het verwoest ligt zonder hen, en zij zullen hun ongerechtigheid boeten, omdat, ja, omdat zij mijn verordeningen versmaadden en van mijn inzettingen een afkeer hadden.
44. Maar ook zelfs, wanneer zij in het land hunner vijanden zijn, versmaad Ik hen niet en heb Ik geen afkeer van hen, zodat Ik hen zou vernietigen en mijn verbond met hen verbreken: want Ik ben de HERE, hun God.
45. Maar Ik zal hun ten goede gedenken het verbond met hun voorvaderen, die Ik voor de ogen der volken uit het land Egypte heb geleid, om hun tot een God te zijn. Ik ben de HERE.
46. Dit zijn de inzettingen en verordeningen en wetten, die de HERE gegeven heeft tussen Zich en de Israëlieten op de berg Sinai, door de dienst van Mozes.

***

Jeremia 17

1. De zonde van Juda staat geschreven met ijzeren stift, gegrift met diamanten spits in de tafel van hun hart en in de hoornen van hun altaren,
2. als een gedenkteken tegen hen in hun gewijde palen onder elke groene boom en op de hoge heuvels,
3. de bergen in het veld. Uw vermogen, al uw schatten zal Ik ten buit geven zonder prijs, om de zonde in uw gehele gebied,
4. en gij zult uw hand moeten losmaken van het erfdeel dat Ik u gegeven had, en Ik zal u uw vijanden doen dienen in een land dat gij niet kent, want gij hebt een vuur ontstoken in mijn toorn, dat aldoor zal branden.
5. Zo zegt de HERE: Vervloekt is de man die op een mens vertrouwt en vlees tot zijn arm stelt, wiens hart van de HERE wjkt:
6. hij toch zal zijn als een kale struik in de steppe, die het niet merkt, als er iets goeds komt, maar staat in dorre oorden in de woestijn, een ziltachtig, onbewoond land.
7. Gezegend is de man die op de HERE vertrouwt, wiens betrouwen de HERE is;
8. hij toch zal zijn als een boom, aan het water geplant, die zijn wortels tot aan een beek uitslaat, en het niet merkt, als er hitte komt, maar welks loof groen blijft, die in een jaar van droogte geen zorg heeft en niet nalaat vrucht te dragen.
9. Arglistig is het hart boven alles, ja, verderfelijk is het; wie kan het kennen?
10. Ik, de HERE, doorgrond het hart en toets de nieren, en dat, om aan een ieder te geven naar zijn wegen, naar de vrucht zijner daden.
11. Een veldhoen, dat eieren uitbroedt, die het niet gelegd heeft, zó is wie zich rijkdom verwerft, maar op onrechtmatige wijze; op de helft zijner dagen zal hij die moeten achterlaten, en bij zijn einde zal hij een dwaas zijn.
12. Troon der heerlijkheid, van ouds verheven, plaats van ons heiligdom,
13. hope Israëls, HERE, allen die U verlaten, zullen beschaamd worden; wie afwijken, zullen in de aarde geschreven worden, omdat zij de bron van levend water, de HERE, verlieten.
14. Genees mij, HERE, dan zal ik genezen zijn; help mij, dan zal ik geholpen zijn, want Gij zijt mijn lof.
15. Zie, zij zeggen tot mij: Waar blijft het woord des HEREN? Laat het toch komen!
16. Ik echter heb bij U niet op ramspoed aangedrongen, de onheilsdag heb ik niet begeerd, Gij weet het, wat van mijn lippen uitging, was U bekend.

17. Word mij niet tot verschrikking, Gij zijt mijn toevlucht ten dage van rampspoed.
18. Laten mijn vervolgers beschaamd worden, maar laat ik niet beschaamd worden; laten zij verschrikt worden, maar laat ik niet verschrikt worden. Breng over hen de dag van rampspoed, verbreek hen met een dubbele verbreking!

Sabbatsheiliging

19. De HERE zeide tot mij aldus: Ga staan in de poort van de kinderen des volks, waardoor de koningen van Juda ingaan en uitgaan, en in al de poorten van Jeruzalem, en zeg tot hen:
20. Hoort het woord des HEREN, gij koningen van Juda en geheel Juda en al gij inwoners van Jeruzalem, die door deze poorten binnenkomt;
21. zo zegt de HERE: Hoedt u ervoor, om uws levens wil, dat gij op de sabbatdag geen last draagt en door de poorten van Jeruzalem binnenbrengt.
22. Ook zult gij op de sabbatdag geen last naar buiten brengen uit uw huizen of enigerlei werk doen; gij zult de sabbatdag heiligen, gelijk Ik aan uw vaders geboden heb.
23. Doch zij hebben niet gehoord, noch hun oor geneigd, maar zij hebben hun nek verhard in plaats van gehoor te geven en zich te laten gezeggen.
24. Indien gij echter wèl naar Mij hoort, luidt het woord des HEREN, en op de sabbatdag geen last door de poorten van deze stad binnenbrengt, maar de sabbatdag heiligt, door daarop generlei werk te doen,
25. dan zullen door de poorten van deze stad koningen en vorsten, die op de troon van David zitten, binnenkomen, rijdende op wagens en op paarden, zij en hun vorsten, de mannen van Juda en de inwoners van Jeruzalem, en zal deze stad blijven bestaan voor immer.
26. Dan zal men komen uit de steden van Juda en de omstreken van Jeruzalem, uit het land van Benjamin en uit de Laagte, van het Gebergte en uit het Zuiderland, en brengen brandoffer, slachtoffer, spijsoffer en wierook, en ook brengen loffer in het huis des HEREN.
27. Maar indien gij niet naar Mij hoort om de sabbatdag te heiligen en op de sabbatdag geen last te dragen en binnen te komen door de poorten van Jeruzalem, dan zal Ik een vuur ontsteken in zijn poorten, dat de paleizen van Jeruzalem zal verteren zonder te worden geblust.

Uit: NBG-vertaling 1951

***

Jesus legde dit alles uit en hield een zeer strenge en vreselijke strafrede, zodat zeer velen van vermorzeling weenden dat ze snikten.

De synagoge was rondom open en zijn stem klonk zo helder, zo buitengewoon en enig, dat men nooit zulk een mensenstem had gehoord.

Hij verhief zich hoofdzakelijk tegen hen, die zich aan de schepselen vastklampen en van de mensen redding, hulp en genoegens verwachten.

Hij sprak van de ongeregelde, redeloze, blinde geslachtsdrift en van de duivelse trek der echtbrekers en echtbreeksters naar elkander.

In aansluiting daarbij maakte Hij gewag van de vloek der verongelykte echtgenoten, die dan op de kinderen van het overspel neerkomt en Hij zei dat de verantwoordelijkheid van die vloek op de echtbrekers viel⁷²⁵.

---

⁷²⁵ Vloek. – De vervloeking van de ontrouwe vrouw en van het kind dat uit deze ontrouw geboren is, heeft volgens de algemene overtuiging in de oudheid en volgens de H. Schrift zelf, een uitwerking.

In 'Vondsten', blz. 125, schrijft Prof. Van der Ploeg: "Voor de moderne mens hebben vloek en zegen hun betekenis grotendeels of geheel verloren, maar oudtijds werd er een grote kracht aan toegeschreven."

Volgens Num. 5, 19-20 moesten tegen de van echtbreuk verdachte vrouwen vervloekingen uitgesproken worden, die hun uitwerking zouden hebben, indien de vrouw schuldig was.

Ook zegt de H. Schrift: "Wend uw gelaat niet hardvochtig van de noodlijdende af, opdat hij u niet vervloeke, want indien hij u vervloekt in de bitterheid van zijn ziel, zal de Schepper die hem gemaakt heeft, zijn wens verhoren." (Eccles. 34, 29).

Noach vervloekte Kanaän, zoon van Cham.

Jakob dachtte de vervloeking van zijn vader Isaäk.

Echter heeft een niet gemotiveerde vervloeking geen uitwerkse! (Prov. 26, 2).

Elizeüs vervloekte in de naam des Heren spottende bengels en op staande voet kwamen twee beren uit het woud die er 42 van hen verscheurden (II Kon. 2, 23-25); ... enz.

Volgens K. was Judas Iskariot door de man van zijn moeder vervloekt geworden (nr. 800; een ander geval in nr. 2282).

In 1946 vertelde E.P. Emiel van Beernem in een retraite het geval van een jong mens die door zijn vader vervloekt was.

Later verviel hij tot zinneloosheid, naar alle schijn ten gevolge van die vervloeking; hij herhaalde voortdurend: "Mijn vader heeft mij vervloekt; er bestaat geen hoop meer voor mij!"

***

In zijn groot werk 'De Civitate Dei', 22, 8, 22 vertelt de H. Augustinus het volgende tragisch geval: "Te Cesareo in Cappadocië leefde een voorname familie van tien kinderen, zeven zonen en drie dochters. De vader stierf. Enige dagen na de begrafenis kwam de oudste zoon in ruzie met zijn

Ook leerde Hij nog over andere zonden en hun gevolgen.

De mensen waren zo verschrikt, dat velen aan het slot van de lering zeiden: "Ach! Hij spreekt alsof de dag van het oordeel reeds nabij was!"

---

moeder, weerstond haar, beledigde en sloeg haar. Geen van de overige kinderen kwam hiertegen in verzet. Verontwaardigd vervloekte de moeder haar oudste zoon en vervolgens ook haar overige kinderen.

Het gevolg liet niet op zich wachten: de kinderen werden het een na het ander aangetast door een afgrijselijke kwaal, die hen deed sidderen en beven over al hun ledematen tot zelfs in hun slaap (zie ook bij K. nr. 1338, waar zij van zieken spreekt die hun analoge kwaal aan een vervloeking te wijten hadden).

Om de schande van hun straf te verbergen, verlieten deze familieleden hun huis en vaderland en gingen zwerven in de vreemde. Toch waren in hun hart de christelijke gevoelens niet gedoofd. Om hun genezing te bekomen bezochten zij vermaarde bedevaartplaatsen en heiligdommen."

Na deze inleiding verhaalt de H. Augustinus de genezing van drie van die kinderen.

Hijzelf, Augustinus verscheen in een visioen aan Paulus, de 6^e, en aan Palladia, de 7^e van het gezin en genas hen.

Toen dezen daarna te Hippos kwamen, herkenden zij aanstonds de heilige bisschop die hun in een droom verschenen was.

***

Hoe treffend illustreert dit geval deze spreuk van Eccl. 3, 11: "De zegen van de vader bevestigt het gezin, maar de vloek van de moeder vernietigt het tot in de wortel."

De plechtige vervloeking van de Joden, die Christus' dood eisten, tegen zichzelf, heeft zijn uitwerksel tot in onze dagen. Nog heden is hun lot tragisch (cfr. nr. 1894).

Als de rechtmatige vloek van de ouders zijn uitwerksel niet mist, zo mogen wij als zeker aanvaarden dat hun vrome zegen over de kinderen, onfeilbaar heilzame gevolgen zal hebben.

Elke morgen en avond gegeven, zal hij hun tijdelijk en eeuwig welzijn bevorderen. Moge dit gebruik stand houden tegen de vernielingscampagne der modernisten.

Jezus leerde ook over de dwaze verkleefdheid aan het tijdelijke goed, aan uiterlijke glans en pracht en vooral ook tegen de hovaardigheid van spitsvondige geleerdheid en geprakkezeer of uitdenken van verzinselen, en ook tegen het overdreven vertrouwen in de hoge wetenschappen dezer wereld.

Door deze tweevoudige brandmerking beoogde Hij vooreerst het hart te treffen van die echtbrekers, wier vrouwen heden bij Hem geweend hadden; en vervolgens de ambitie te bestraffen van meerdere studenten, die zich op allerlei wetenschappen toeleghden, en voornamelijk op de joodse wetgeleerdheid aan een soort hogeschool, die hier voor zulke Joden opgericht was. Die studenten moesten daarna reizen om hun wetenschappen te voltooien.

Aan het slot van zijn redevoering zegde Jezus, dat zij die troost en voorlichting van Hem verlangden, Hem morgen vroeg mochten komen opzoeken.

Hij bad in de nacht.

De uitwerkselen van zijn boeteprediking van gisteren. – De aard van de vloek en het ongeluk van onechte geboorten.

1338.

24 mei; Sabbat. –

Heden kwamen de gehele morgen zeer vele mensen tot Jezus in de herberg; zij waren getroffen door zijn lering van gisteren en verlangden nu troost en verzoening.

- Onder hen waren vele geleerden en studenten van de hogeschool der stad. Zij verlangden richtlijnen om zich in hun studiën goed te gedragen.
- Benevens deze kwamen er verscheidene beangstigde mensen, die allerlei ruzie en miserie met de heidenen hadden, omdat hun goederen aan de hunne grensden, want deze heidenen hadden hier in de nabijheid huizen en landerijen.
- Ook waren er de mannen van die vrouwen bij, die gisteren bij Jezus geklaagd hadden, en nog andere, die eveneens aan echtbreuk schuldig waren, maar over wier misdaad geen beklag bij Jezus was gedaan.

Zij traden bij Jezus op een afgezonderde plaats, vielen voor Hem neer, bekenden hun schuld en smeekten om vergeving; zij vreesden vooral dat de vloek van hun vrouwen de onwettige, doch anders onschuldige kinderen zou treffen, en zij vroegen of die vloek uitgewist kon worden.

Jezus weidde breedvoerig over de vloek uit en zei dat hij op het gebied van de voortplanting krachtige uitwerkselen had, dat hij in het lichaam drong, zich met het vlees vermengde en alleen door grote liefde en verzoening van de vervloekende en door de boetvaardigheid en het berouw van wie de vloek had uitgelokt, verdelgd kon worden. De vloek heeft vreselijker, werkzamer gevolgen, verderstreckende uitwerking op het gebied van de voortplanting, dan op welk ander gebied ook. Die vloek moet herroepen worden door een priester die in plaats daarvan een zegen moet uitspreken.

*Jezus zei nog dat de vloek verscheidene geslachten ver kan voortduren, maar dat hij de zielen niet treft, aangezien de almachtige Vader zegt: **“Alle zielen zijn de mijne!”**, maar dat hij het vlees en de tijdelijke goederen treft; het vlees is het huis en het werktuig*

van de ziel, en het vervloekte vlees veroorzaakt aan de ziel veel angst en nood, ofschoon zijzelf reeds zo pijnlijk torsen moet aan de eigen last, die zij, samen met het lichaam, heeft meegekregen.

Ik zag bij deze gelegenheid veel betreffende de aard van de onechte kinderen, wat ik niet meer nauwkeurig kan meedelen. De vloek werkt verschillend door de bedoeling en de wil van de vervloekende en ook ten gevolge van de aard der kinderen zelf. Velen die aan kramptrekkingen onderhevig en door de duivel bezeten zijn, zijn daardoor in die toestand gekomen.

De onechte kinderen zie ik meestal met tijdelijke, zondige (gevaarlijke) voortreffelijkheden (die hen vatbaar maken voor bekoringen en tot zonde verlokken of verleiden). Zij hebben iets gemeen met degenen die uit de vermenging der kinderen Gods met de dochters van de mensen voortsproten (cfr. Gen. 6, 1-7). Ze zijn doorgaans schoon, aantrekkelijk, listig, geveinsd, sluiks, vol begeerlijkheid; zij willen alles tot zich trekken, zonder dit te willen laten blijken. Zij dragen in hun vlees de stempel van hun geheime, begeerlijke, verborgen gehouden en ontkende oorsprong, en zeer dikwijls gaat hun ziel daardoor ten gronde.

Verzoening van onenige echtgenoten.

1339.

Nadat Jezus deze zondaars afzonderlijk gehoord en vermaand had, moesten zij hun vrouwen tot Hem zenden. Aan deze, doch afzonderlijk maakte Hij het berouw van hun mannen bekend en vermaande ze tot hartelijke verzoening, tot het verlenen van vergiffenis en herroepen van hun vloek. Indien zij dit niet van harte deden, zou de schuld van de vloek

en het hervallen in zonde van hun mannen op hen neerkomen.

De vrouwen weenden, dankten Jezus en beloofden alles. Dit gesprek had met ieder van haar in het bijzonder plaats.

Jezus herstelde vervolgens aanstonds de goede verstandhouding van meerdere van die paren; Hij liet ze namelijk vóór zich treden en ondervroeg hen, alsof zij nu pas trouwden; Hij legde hun handen samen, bedekte die met een lange doek en zegende ze.

Een van die mannen had met een heidin uit het gewest te doen gehad en had kinderen van haar die hier in het joodse kinderenhuis opgevoed werden. Zijn vrouw nam van deze haar vloek plechtig af, terwijl zij in het bijzijn van Jezus, over het hoofd van de kinderen heen, aan haar man kruiswijs de hand reikte, haar vloek terugriep en de kinderen zegende. *Jezus legde de echtbrekers tot boete nog aalmoezen, vasten, onthouding en gebed op.*

De man die met de heidin gezondigd had, was grondig veranderd. Hij nodigde Jezus ootmoedig tot een maaltijd uit en de Heer aanvaardde zijn uitnodiging en ging met zijn leerlingen tot hem. Ook een paar rabbijnen waren nog uitgenodigd; en deze, zoals de gehele stad, waren over deze maaltijd zeer verwonderd, want die man stond als een lichtzinnige, wereldgezinde losbol bekend; hij liet zich noch aan priesters, noch aan profeten gelegen liggen; hij was rijk en bezat uitgestrekte landerijen, die hij door zijn knechten liet bebouwen. Het huis stond *niet ver van het ziekenhuis, waar Jezus laatst de zwaarmoedigen genas.* Gedurende de maaltijd kwamen 2 dochttertjes van het huis en goten zelf op Jezus' hoofd uit.

Sluiting van de sabbat in de synagoge. – Dringende oproep van Jezus tot de Joden van Cyprus om het eiland te verlaten.

1340.

Na de maaltijd ging Jezus en al het volk naar de synagoge voor het sluiten van de sabbat. *Jezus zette zijn lering van gisteren voort, doch minder streng; en zei dat God hen toch niet zou verlaten, indien zij tot Hem riepen. Eindelijk verweet Hij hun nog hun ongeregelde gehechtheid aan hun huizen en goederen en vermaande hen, indien zij aan zijn woorden geloofden, de gevaarlijke gelegenheid tot zonde, waarin zij onder de heidenen leefden, te verlaten en in het land van Belofte onder hun gelijkgezinde volksgenoten de waarheid te volgen.*

“Judea,” zei Hij, “is groot genoeg om u allen te voeden en te huisvesten, al zoudt gij in het begin ook eerst in tenten moeten wonen. Het is beter alles te verlaten, dan de ziel te verliezen, want uw verslaafdheid aan uw prachtige huizen en goederen, uw comfortabel, genoeglijk, weelderig leven, dat u in een voortdurende gelegenheid tot zonde brengt, is niets minder dan afgoderij. Wilt gij dat het Rijk van God tot u komt, dan moet gij zelf het tegemoet gaan. Het staat u niet, trots te zijn op deze mooie, sterkgebouwde woningen in een genoeglijk land; zulke trotsheid zou u duur komen te staan, want de hand Gods zal u verrassen en treffen.

(Voorspelling die onder keizer Trajanus in vervulling ging, zie fasc. 25, na nr. 1282, Eiland Cyprus, einde).

Het zal u niets baten hier te blijven, want later zult gij allen van hier verdreven en zullen uw woningen

verwoest worden. Ik weet wel dat uw deugd schijnheiligheid is, gegrond op lauwheid en gemakzucht. Gij streeft naar de goederen van de heidenen en zoekt ze door woeker, handel, uitbating van mijnen en door huwelijksverbintenissen in uw bezit te krijgen. Ik waarschuw u ook tegen huwelijken met heidenen, die voor beide partijen de oorzaak zullen zijn van lauwheid in het geloof, tegen huwelijken die gij alleen aangaat om geld en goederen op te hopen, om groter vrijheid en meer zinnelijke lusten te genieten.”

Door deze rede van Jezus waren zij allen zeer getroffen, ja, ontsteld, en velen baden Hem om een gelegenheid Hem morgen te kunnen raadplegen.

1341.

25 mei. –

Jezus heeft heden tot in de late nacht vele huizen bezocht, *vele mensen getroost, vermaand en verzoend.*

Ook 2 vrouwen kwamen bij Hem, die onwettige kinderen in huis hadden; zij beschuldigden zichzelf en *Jezus liet hun mannen roepen, verzoende en verbond hen.* Zonder te weten wat gebeurde, werden de kinderen door de mannen aangenomen en gezegend.

Ook kwamen heden vele mensen troost bij Jezus zoeken, naar aanleiding van zijn vermaning en oproep van gisteren om uit dit heidens land weg te trekken. Zijn leer hadden zij uitstekend gevonden, en als Joden in den vreemde voelden zij zich met zijn bezoek zeer geëerd, maar Hem te volgen en met Hem weg te trekken, dit viel minder mee. De Joden zaten er hier goed voor; zij leidden een genoeglijk, comfortabel leven; zij hadden een stad die zijzelf gebouwd hadden; hun handel bloeide en ook hun aandeel in het ontginnen van de mijnen bracht veel op; zij deden goede zaken met de heidenen, met wier goederen zij zich

verrijkten, werden niet door Farizeeën gekweld, ook niet door Pilatus verdrukt of verontrust; in één woord, zij waren, wat het tijdelijke betreft, in de allerbeste toestand, maar zij stonden bestendig bloot aan het gevaar zich met de heidenen te verbinden.

1342.

Vele heidense huizen, tuinen en landerijen lagen in de nabijheid; de heidense meisjes trouwden gaarne met Joden, omdat dezen hun vrouwen niet zo slafelijk behandelden gelijk de heidenen, en zo lokten zij de joodse jongens op alle wijzen met geschenken, gedienschtigheid en verleiding aan. Werden zij ook jodinnen, dan was dit hun toch meestal geen ernst; het was niet gemeend; zij beoogden hun persoonlijk, tijdelijk voordeel, en zo sloop de losbandigheid, of ten minste de lauwheid, zeer gemakkelijk in de families binnen. Ook onder de laatste huwelijksparen waren enige heidense dochters.

De Joden waren hier niet zo eenvoudig, gul noch gastvrij als in Palestina; ze zijn behendiger, sluw, beter geïnstalleerd en hebben de geest van het oude Jodendom gedeeltelijk verloren (letterlijk staat er: niet zo op de stam gegroeid).

Zij waren dus minder aan de oude overleveringen verkleefd; zij brachten allerlei moeilijkheden tegen het wegtrekken in, maar *Jesus bracht hun onder de ogen, dat ook hun voorvaderen huizen en landerijen in Egypte hadden, maar deze toch bereidwillig en gaarne verlieten. Hij herhaalde met nadruk zijn voorspelling van de toekomstige ondergang van de Joden in dit land.*

De leerlingen en vooral Barnabas gingen hier veel in de omgeving rond om de mensen voor- en in te lichten en te onderrichten; zij waren minst verlegen voor Barnabas en ondervroegen hem over alles⁷²⁶. Nu zie ik hem met een hele troep volk rondom zich.

---

⁷²⁶ Minder verlegen voor Barnabas. – Barnabas was één van die innemende mensen, die overal de sympathie van allen winnen.

Mnason is niet op Cyprus geboren; zijn arme ouders zijn afkomstig van ver, maar wonen nu op Cyprus; hij heeft hier gestudeerd en is, na afloop van zijn studies, als reizend student naar Palestina getrokken en zo tot Jezus gekomen.

Het vergt van vrouwen altijd grote zelfoverwinning om de onechte kinderen van hun mannen aan te nemen, maar hier slaagden deze vrouwen er in, zulks van harte te doen, en de mannen moesten ze daarom te meer beminnen. Ook verscheidene mannen gedroegen zich in die gevallen op voorbeeldige wijze; zij zegenden van harte de kinderen van hun vrouwen, die niet van hen waren. Zo kwam een grondige verzoening tot stand, terwijl alle ergernis vermeden werd.

Hedenavond is een leerling van Jezus, een neef van de weduwe van Naïm, uit Palestina hier aangekomen. *Reeds heeft Jezus met hem gesproken:* hij brengt tijdingen van Jezus' vrienden mee, en ook berichten over de toestand die nu daar in het land heerst. Hij was niet te Salamis, maar ten zuiden van het riviertje Pedion in de haven Ammochostos aangeland; deze stad zag ik

---

Ook vereerde het college der apostelen hem vaak met belangrijke opdrachten. Zijn karakter beantwoordde aan zijn naam die gewoonlijk geïnterpreteerd wordt: zoon der vertroosting (Hand. 4, 36).

Het was een eigenschap van hem te kunnen troosten als een gevolg van zijn goedheid, beminnelijkheid, offervaardigheid. Hij was afkomstig van Cyprus en een verwant, oom of kozijn, van Joannes Markus van Jeruzalem (Kol. 10, 10).

Hij trad herhaaldelijk op als bijlegger van geschillen onder de eerste christenen (Hand. 9, 27, enz.), een taak waarin hij moeilijk kon slagen, indien niet allen van hem hielden. Zo toont K. hem ons hier ook, iedereen tot zich trekkend en vertrouwen inboezemend door zijn aantrekkelijkheid.

Later ondernam hij missiereizen naar Cyprus, eerst met Paulus, daarna met Joannes Markus.

Hij werd begraven bij Salamis en werd er in zijn graf later teruggevonden met op de borst het evangelie van de H. Matteüs, dat hij met eigen hand gekopieerd had.

reeds vroeger bij een hoogte liggen⁷²⁷, 1,5 uur ten zuiden van Salamis.

Jezus bezoekt de mijnwerkers bij Chytrus. – De aangekomen leerling brengt nieuws mee uit Palestina.

1343.

26 mei. –

Heden ging Jezus zeer vroeg weg uit Mallep; Hij was vergezeld van zijn leerlingen, de leerling van Naïm die gisteren aangekomen was en van de zonen van Cyrinus van Salamis, die eveneens in deze dagen hier aangekomen waren; zij waren wel met twaalven.

Jezus ging langs een grote omweg naar een (het vroeger reeds vermelde) mijnwerkersdorp bij Chytrus. Opstijgend volgde Hij een eind ver het dal van Lanifa (zie kaartje, fasc. 25, nr. 1289), wendde zich dan (meer) zuidelijk en draaide om de berg bij Chytrus (de rots of rotsheuvel uit nr. 1297), waaruit de bron (Kefalovryso) te voorschijn komt, dan rond de stad zelf, terwijl Hij zich oostwaarts wendde en zo in dit mijnwerkersdorp kwam.

Ik heb onlangs van dat dorp gesproken, naar aanleiding van Jezus' tocht, toen Hij met vele mensen uit het bijendorp, langs een grote omweg om Chytrus, naar het huis van Barnabas ging.

Hij legde zodoende een weg af van ongeveer 7 uren; Hij rustte hier en daar en vertoefde ook bij enige arbeiders aan de weg en

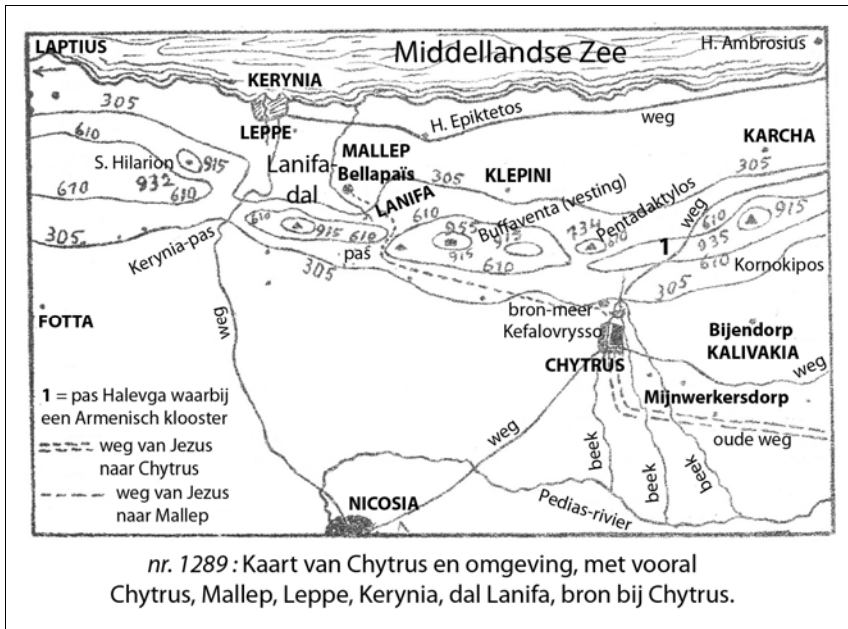
---

⁷²⁷ Geland in de haven Ammochostos. – Zoals we zagen was Ammochostos de haven van Salamis.

De bijzonderheden die K. ervan gaf, laten niet de minste twijfel hieromtrent over.

Het lag 'an einer Höhe', wat hier niet vertaald moet worden 'op een hoogte', maar 'bij of aan een hoogte'; de stad ligt eerder diep, in het zand en heeft een hoogte aan haar westzijde.

Hij sprak van het aanleggen en banen van wegen ten goede.

Jezus was door de familie van Barnabas en verscheidene inwoners van Chytrus naar dit mijnwerkersdorp uitgenodigd, omdat de joodse mijnwerkers morgen daar een feest vieren. Bij die gelegenheid krijgen zij geschenken van hun meesters en hun aandeel in de oogst. Jezus maakte de omweg om met zijn leerlingen ongestoord te kunnen spreken en niet te vroeg in het dorp aan te komen.

Op deze weg liet Hij zich door de leerling van Naïm alles vertellen, wat deze Hem moest meedelen. *Hoewel Hij alles wist⁷²⁸, liet Hij dit toch gewoonlijk niet blijken, omdat*

⁷²⁸ Hoewel Hij alles wist. – Om geen verwarring te stichten, zoals K. zegt, gedraagt Jezus zich ook zo in de Evangeliën:

- “Waar hebt gij hem begraven?” (Joa. 11, 34).

dit zijn omgeving in verlegenheid of verwarring gebracht zou hebben.

De leerling was op de dag vóór Pinksteren⁷²⁹, nadat de offergelden ingebracht waren en de aanslag door Pilatus' soldaten geschied was, uit Jeruzalem naar Naïm, van Naïm over Nazareth naar Ptolemaïs, en van daar naar Cyprus afgereisd.

Hij vertelde Jezus dat zijn Moeder en de overige heilige vrouwen en Joannes met nog enige andere leerlingen het Pinksterfeest te Nazareth in alle stilte gevierd hadden; dat zijn Moeder en vrienden Hem lieten groeten en dat zij Hem ook smeekten toch nog enige tijd op Cyprus te blijven, tot alle onrust wegens Hem geheel zou opgehouden hebben.

Hij verhaalde dat de Farizeeën reeds zeiden dat Hij zich voorgoed uit de voeten gemaakt had.

Nog verhaalde hij dat Herodes Hem naar Macherus had willen roepen onder voorwendsel Hem rekenschap te vragen van de door Hem in Tirza vrijgekochte gevangenen, maar dat het zijn opzet was geweest Hem gevangen te houden, zoals hij met Joannes had gedaan; dat ondertussen de oorlog ontstaan en Herodes vertrokken

-
- "Hoelang reeds heeft de jongen deze kwaal?" (Mk. 9, 20).
  - "Hoe vele broden hebt gij?" (Mk, 6, 38), enz.

"Jezus stelde vragen," zegt een theoloog, "niet omdat Hij het niet wist, maar omdat Hij geen verwarring of onrust wilde stichten." (Janssens, Het mensgeworden Woord, 221).

Nochtans mag men aannemen dat de MENS Jezus sommige dingen niet wist, wanneer Hij deze uit kracht van zijn zending niet nodig had te weten.

⁷²⁹ De dag vóór Pinksteren. – Moet wel zijn: de dag na Pinksteren.

Daags vóór Pinksteren had de mouterij plaats gehad en had Pilatus ingegrepen, volgens nr. 1344, wanneer het feest met de avond reeds begonnen was, dus op de rustdag, en hiervan was de leerling op de hoogte.

Dus zal hij eerst daags na Pinksteren afgereisd zijn.

De plakaten had Pilatus in de morgen van de vigilie van Pinksteren laten aanbrengen. (nr. 1335, begin).

was, maar dat hij weer terug was gekeerd en dat men Jezus daarom verzocht nog enige tijd op Cyprus te vertoeven.

1344.

Jezus antwoordde dat een langer verblijf op Cyprus niet in zijn bedoeling lag, dus onmogelijk was en dat Hij op de bepaalde dag de terugreis wilde aanvaarden.

De leerling vertelde vervolgens de aanslag van Pilatus op de rustdag vóór Pinksteren (dus op de vooravond, wanneer het feest reeds begonnen en de rust reeds verplichtend was), nadat de offers in de tempel gebracht waren. Helaas! twee vrienden van Jezus, tempeldienaars en verwanten van Zakarias (van Hebron), die toevallig in het gedrang geraakten, werden daarbij gedood.

Jezus wist het reeds en was sedert enige dagen daarover in verdriet, de tijding stemde Hem nogmaals met de leerlingen zeer treurig.

***

Pilatus was de avond te voren uit de stad getrokken en had zich met enige van zijn troepen opgehouden in een kasteel dat hij bezat ter zijde van de weg die naar Joppe leidt. In de nabijheid van dit kasteel had één van de twee rovers, die later met Jezus gekruisigd werden zijn schelmstreken uitgehaald⁷³⁰.

---

⁷³⁰ **Amwas (= Emmaüs 1) & Latroen.** – Één der twee rovers had hier zijn schelmstreken uitgehaald. – Verder herhaalt K. deze bewering.

“Het kasteel,” zegt zij, “stond ter zijde van de weg die van Jeruzalem naar Joppe leidt.” Dit is het geval met het huidige Amwas (Emmaüs 1) en Latroen, twee plaatsen aan de noord- en zuidkant van de grote weg.

Aan de zuidkant van de weg wonen bij de heuvel el-Atroen of Latroen thans trappisten. Een traditie beschouwt Latroen als de geboorte- of woonplaats van de rouwmoedige moordenaar, de Egyptenaar Dismas.

Pilatus had de offerpenningen van dit feest geëist, om een waterleiding te bouwen, die van zeer ver moest komen⁷³¹.

Men neemt gewoonlijk aan dat de naam Latroen stamt van het Latijnse woord 'LATRO', 'struikrover', waarvan ook het Franse woord 'larron' (le bon larron) afkomstig is. De Arabieren maakten er 'Latroen' van.

Bij de aankomst van de trappisten zag de heuvel Latroen er uit als volgt (we korten iets in): "Op de top en de hellingen van de geïsoleerde heuvel, vanwaar men de zee ziet, liggen tussen hoog gras en distels aanzienlijke ruïnes ...; de meest opvallende daarvan is die van een vesting op de top van de heuvel. Enige gedeelten van de onderbouw dateren uit het Romeinse tijdperk." (Guide bleu, 292).

In het kruisvaarderstijdperk hebben de tempelridders de vesting in de 12^e eeuw herbouwd en er de oude mooie grote steenblokken van het vroeger bouwwerk in aangewend; zij noemden de burg 'het kasteel van de goede moordenaar'.

In vele oorlogen, ook in de laatste tijden speelde de heuvel een belangrijke rol; hij ligt immers op een strategisch punt, dat de toegang naar het binnenland en Jeruzalem beheerst.

De weg dringt het gebergte binnen en stijgt op langs een steeds enger wordende vallei naar het hoogland en de hoofdstad van het land.

Om deze reden was die plaats en menig naburige schuilhoek geschikt om voor struikrovers tot hinderlaag te dienen.

Latroen betekende voor reizigers een gevaarlijke passage, zoals Adoemim er één was ten oosten van Jeruzalem, tussen deze stad en Jericho (cfr. Guérin, Jud. I, 59).

Door ernstige auteurs wordt de traditie dat de rouwmoedige moordenaar hier geboren zou zijn en gewoond zou hebben in twijfel getrokken (cfr. Guérin, Jud. I, 309-312, ook door Quaresmius).

Misschien geeft K. hier nogmaals de juiste toedracht weer: de rover was een Egyptenaar, geboren in Egypte of een aangrenzend woestijngebied, maar hier heeft hij roverij gepleegd en werd op dit kasteel verrast en gevangen genomen.

⁷³¹ Waterleiding moest van ver komen. – Voldoende water was altijd een voorname bekommernis geweest voor de stadsoverheid van Jeruzalem.

Pilatus vatte het plan op de oude waterleiding, welke water aanvoerde uit Etam, een uur ten zuiden van Bethlehem, te verrijken met het gezonde, overvloedige water uit de bron Ain Aroeb, 11 km ten zuiden van Etam.

Om het vereiste niveau te behouden, moest de leiding talloze bochten om de heuvelhellingen maken en verkreeg hierdoor een lengte van 10 uren.

Ook had hij op koperen tafelen het hoofd van de keizer laten aanbrengen aan de uitgangen van de tempel op de daar staande zuilen (waarschijnlijk aan weerskanten van de 13 trappen die van het voorhof der heidenen naar het Hiëron of complex der heilige tempelgebouwen leidden, zie fasc. 8, deel 'De Tempel', V. Het Tempelplein). Onder de koppen was het bevel gegraveerd waarbij de offerpenningen opgeëist werden (zie ook nr. 1335).

Het volk was om dit bevel zeer verbitterd, vooral om die beelden (of keizerkoppen) en de Herodianen hitsten door hun aanhangers een troep Galileeërs op van de Partij van Judas, de Gauloniet, die bij het laatste oproer in de verwarring doorstoken werd.

Herodes, die zich heimelijk te Jeruzalem bevond, was op de hoogte van de voorgenomen opstand. Dit gespuis werd 's avonds woedend dol, haalde de tafelen neer, wierp ze smadelijk ten gronde, bespote de verminkte afbeeldingen van de keizer en wierp de stukken vóór het pretorium op de markt, terwijl het riep: "Hier hebt gij uw offergeld!" Daarop stoven zij uit elkaar en kwamen voorlopig zonder verontrusting of vervolging ervan af.

Maar toen zij de volgende morgen uit de tempel wilden gaan, waren de uitgangen bezet met wachten die de betaling van de door Pilatus afgekondigde offerpenningen eisten.

Daar de Joden weigerden het geld te geven en met geweld tussen de wachten door naar buiten drongen, slopen enige verklede soldaten met hen naar buiten mee en hier doorstaken zij hen met korte zwaarden (ongeveer even lang als, en iets breder dan de soldatenbajonnetten bij ons).

Op dit ogenblik ontstond een algemene paniek en verwarring en twee tempeldienaars, verwanten van Zakarias, die kwamen

---

Om in de onkosten te voorzien, legde hij beslag op de tempelschat; dit bracht de Joden in verzet.

Om dit te breken en het oproer te onderdrukken, zond hij verklede soldaten op het Tempelplein, waar zij een bloedbad aanrichtten onder de weerspannigen (cfr. Bell. Jud. I, 187-188).

aanlopen, werden eveneens gedood. Maar de Joden verdedigden zich dapper en dreven de soldaten tot in de Antoniaburcht terug. Op verre na was het aantal doden niet zo groot als de eerste maal (fasc. 24, nrs. 1188-1191).

1345.

Herodes heeft in Arabië een geduchte nederlaag geleden; zijn boze vrouw houdt zich te Hesebon verborgen, aan de overzijde van de Jordaan.

Dit gewest ligt vol met soldaten van hem, die na hun nederlaag daar aangekomen zijn. Zijn opzet Jezus gevangen te nemen, werd ter kennis gebracht van vrienden uit Hebron door dezelfde huisbedienden, die hun toegestaan hadden het hoofd van Joannes te zoeken.

***

Onderweg (zie nr. 1343) *sprak Jezus met de leerlingen veel over de inwoners van Mallep, hoe zij verslaafd zijn aan hun tijdelijke bezittingen en woningen, hoe zwaar zijn eis hun valt Hem naar Palestina te volgen.*

Hij gaf hun wenken, hoe zij zich jegens hen moesten gedragen, eens dat zij in Palestina hun medegezellen zouden zijn. Hij deed dit, omdat de leerlingen met die wijsgeren niet goed over de baan schenen te kunnen en zich aan hen ergerden.

Tegen avond kwamen zij in het mijnwerkersdorp aan, een half uur van Chytrus. Het ligt in de nabijheid van de mijnen rondom een hoge rotsheugte, waarin vele huizen met hun achterkant ingebouwd zijn. Op deze rotsheuvel liggen enige tuinen en in het midden een kunstmatige leerhoogte (of verhoog), die met lommerrijke bomen omgeven is. Men stijgt met trappen op die hoge heuvel en vandaar overziet men het hele dorp, waar omheen nog enige tuinen en open plaatsen liggen.

Jezus trad in een soort van herberg waarin de meesterknecht woont, die het bevel en toezicht over de mijnwerkers heeft en hun het arbeidsloon uitbetaalt en de levensmiddelen bezorgt. De inwoners ontvingen Hem vol vreugd. Voor dit feest waren alle toegangen van het dorp en ook het huis van de meesterknecht of opziener met groene zegebogen en bloemenkransen versierd; zij leidden Jezus en zijn leerlingen in het huis, wasten hun de voeten en boden hun een voorgerecht aan.

1346.

Hierna besteeg Jezus met hen de rotsheuvel en ging op de leerhoogte. *Gezeten sprak Hij de menigte toe, die rondom Hem gelegen was, over het geluk van de armoede en van de arbeid; hoe zij veel gelukkiger waren dan de rijke Joden in Salamis; hoe voor God de deugdzame alleen rijk is en in hoeveel geringer gevaar en minder gelegenheid van zonde zij verkeerden. Hij zei hun dat Hij tot hen kwam om te tonen dat Hij hen niet versmaadde, hen beminde, enz. Hij leerde tot in de nacht, ook over het Onze Vader en vertelde parabellen.*

Heidens feest te Salamis.

Het heidense feest te Salamis duurde 3 dagen; het is een feest voor de zielen der beter-denkende heidenen, die het bloedig offer van de gebrekkige of misvormde kinderen afgeschafte hadden en voor de zielen van die slachtoffers zelf.

Men spreidde kussens voor hen uit, opdat zij daar zacht op zouden kunnen rusten en men plaatste vruchten bij de lijkkruiden die hun asse en beenderen bevatten.

Niettemin kunnen zij die dit feest vieren, geen verminkte kinderen zien en zij brengen ze daarom onder in speciale opvoedingshuizen. Ook Merkuria heeft zulk een kind gehad.

In het algemeen hebben zij een afschrik van al wat lelijk, mismaakt en gebrekkig is; zij zoeken alle lichamelijke gebreken, ja, zelfs de dood, te verdoezelen en te negeren.

Tweede dag in het mijnwerkersdorp.

1347.

27 mei. –

Gisteravond waren reeds voorraden van allerhande aalmoezen, kledingstukken, spijzen en granen uit Chytrus hierheen gezonden en hedenmorgen kwamen de vader en de broer van Barnabas en ook meerdere voorname burgers en mijneigenaars en bovendien enige rabbijnen van Chytrus hierheen. Zij bezochten Jezus in de morgen en nadat alle giften op verscheidene plaatsen van het dorp bijeengebracht waren, waar het volk zich in rijen verzameld had, gingen zij daarheen.

Hier werd in inhoudsmaten graan uitgedeeld, ook grote vlakke broden van ongeveer twee voet in het vierkant, honing en vruchten, ook lederen kledingstukken, gelijk zij er droegen, dekens en allerlei werktgereedschappen. (De maat door K. hier

aan de broden toegekend is dezelfde als van de Pinksterbroden in de tempel).

De vrouwen ontvingen geschenken, waaronder ik stukken van dikke stoffe, gelijk tapijten, van bijna 1,5 el in het vierkant bemerkte. Ik meen dat het diende om rond de voeten te winden of om er voering voor sandalen van te maken, maar dit weet ik niet meer zeker. *Gedurende de uitdeling waren Jezus en de leerlingen op verscheidene plaatsen tegenwoordig en leerden en vermaanden de mensen.*

Daarna leerde Jezus vanaf de leerhoogte op de rotsheuvel, waar alle inwoners zich verzamelden. Hij sprak van de arbeiders in de wijngaard, van de barmhartige Samaritaan, van de dankbaarheid, van de zegen der armoede, van het dagelijks brood en het Onze Vader.

Na deze redevoering hadden de mensen een openluchtgastmaal onder loofhutten, waarbij Jezus, de leerlingen en andere voorname personen hen dienden. Ik zag Jezus ook verscheidene mijnwerkers, die zich aan handen, armen en benen verminkt hadden, genezen.

Deze mensen hadden jongens en meisjes, die op fluiten speelden en zongen. Na hun maaltijd hielden zij allerlei eenvoudige spelen, zoals lopen, springen, ogenverblinden, zoeken en andere dergelijke volksspelen, die veel overeenkomst vertoonden met die van onze kinderen. Hierbij waren de mannen niet van de vrouwen gescheiden. Ook werden dansen gehouden, waarbij zij, in lange rijen, heen en weer tuigend en wiegend aan elkander voorbij schoven, om dan een kring te vormen en te eindigen met een rondedans.

1348.

's Avonds ging Jezus met 8 of 10 knaapjes van 6 tot 8 jaren naar de berggroeven wandelen. De kinderen hadden niets aan dan een

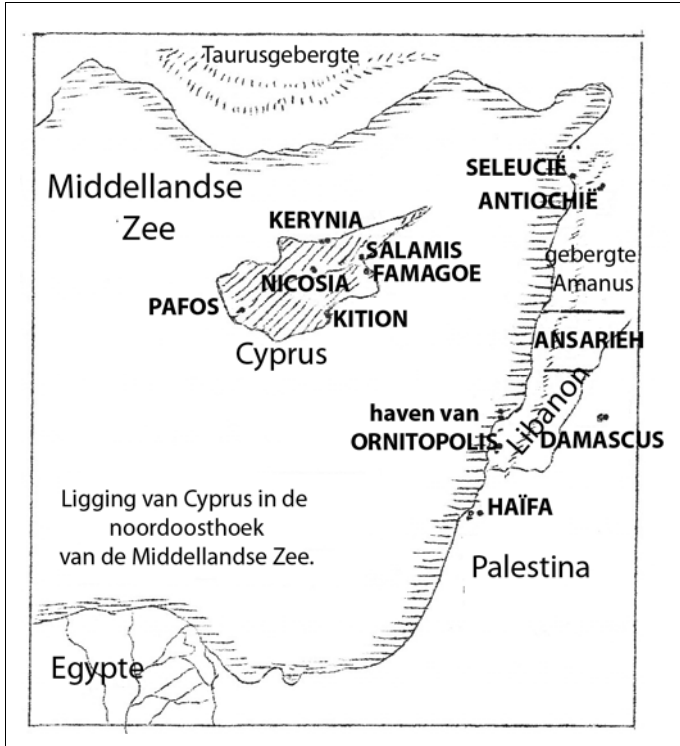
brede gordel om de lendenen en feestkransen van wol of zelfs van pluimen om de gordel en op de borst; zij zagen er zeer lief uit; zij toonden Jezus zeer eenvoudig alle plaatsen, waar goede groeven waren en vertelden al wat zij wisten. *Jezus onderrichtte hen zeer vriendelijk, naar aanleiding van de voorwerpen die zij op de wandeling zagen, waaruit Hij hun een les trok. Hij gaf hun dikwijls een leerrijk raadsel op en vertelde parabelen, aangepast aan hun bevattingsvermogen.* Deze morgen wist ik nog een raadsel, maar nu ben ik het door de stoornis weer vergeten. Dit tafereel was lief en aandoenlijk.

Jezus hield daarna nog een leerrede voor de leerlingen en voorname burgers. Niettegenstaande de vuile arbeid aan het koper in de grond, zijn deze mijnwerkers thuis en op hun feestklederen zeer zindelijk.

De bekeerde wijsgeren trekken voorlopig naar Gessoer.

Hedennacht zag ik de 7 wijsgeren van Salamis naar Berytus overvaren (het huidige Beyroet, thans voortdurend in de kranten genoemd). Zij wilden niet naar Sidon of Tyrus gaan, omdat zij daar te bekend waren; zij zullen van daar oostwaarts over de Libanon reizen en zich dan weer zuidwaarts naar Gessoer wenden, waar Jezus onlangs verscheidene heidenen gedoopt heeft (fasc. 23, nrs. 1127-1130). Zij zullen daar verblijven en wachten op verder bescheid van Jezus; misschien nemen zij daar de besnijdenis aan.

De leerling van Naïm zal niet naar Kition gaan, maar wat oostelijker, niet ver van de zoutheuvelen, waar een lang gebouw staat op een landtong die ver in de zee vooruitspringt. De bruidegom Natanael en de zoon van de hoofdman van Kafarnaüm zijn na hem daar aangekomen; hij zal hen afhalen en tot Jezus brengen.

(De leerling gaat niet naar Kition, d.i. niet naar de stad zelf, die een half uur landwaarts in ligt, maar naar de haven van Kition, dat nu Larnaka is. Iets meer zuidelijk is een uitgestrekt zoutmeer, en de zoutheuvelen waarvan K. spreekt zijn daarmee in verband te brengen).

Jezus vergezelt de leerling van Naïm en keert terug.

1349.

28 mei. –

Heden zeer vroeg zag ik Jezus met zijn leerlingen de leerling van Naïm (die de voornoemde leerlingen in de haven van Kition ging afhalen) uitgeleide doen. Deze leerling begeeft zich naar de haven, waaruit Jezus naar Palestina terug zal varen. Zij gingen zuidwaarts en ongeveer een uur meer westelijk dan de weg, waarop Jezus met de reizende Arabieren gesproken had, toen Hij van Salamis kwam (fasc. 25, nr. 1288). Zij lieten de grote stad Tremitus ter rechterzijde op een berg liggen (waarschijnlijk in de verte vóór zich, rechts), hoger dan Chytrus (dat midden in de vlakte ligt), maar men kan toch niet tot daar zien, want er ligt een andere berg tussen⁷³². Zij vergezelden de leerling wel 5 uren ver. Een groep ging vooruit, een andere volgde en Jezus ging meestentijds in het midden. Afwisselend was de leerling van Naïm of waren enige anderen bij Hem.

De leerling reist naar het zoutgewest bij Kition.

De haven is hier niet zo ver van de stad, gelijk te Salamis (hier 3 km; te Salamis 9 km). De zee maakt er een diepe bocht in het land en men heeft de indruk dat de stad in de zee ligt.

---

⁷³² **Tremitus = Tremithoussa.** – Volgens het boek 'Chypre d'Aujourd'hui' van M. Sacopoulo ligt Tremithoussa 30 km ten zuidwesten van Salamis en 20 km ten noorden van Larnaka of Kition.

Dit Tremithoussa is het oude Tremitus. Dit is overigens ook de ligging aangegeven op de kaart, zogenaamd van Peutinger.

Deze kaart is een voorstelling van de heirwegen van het Romeinse keizerrijk. Die kaart ontstond in de 3^e eeuw. Een kopij ervan, daterend van 1264 werd te Worms in Duitsland teruggevonden en kwam bij de Duitse antiquair Peutinger terecht. Hij publiceerde ze in 1520. Als een onderdeel behoort ook Cyprus tot deze kaart.

Ondertussen werd in 1714 ook het origineel teruggevonden.

Op onze kaart van Cyprus (grote kaart 3) staat Tremitus goed aangetekend.

(Het zoutmeer ten zuiden van Kition met zijn omtrek van 10 km is slechts door een dijk van de zee gescheiden.

Vanaf de hoogten ten noorden van Kition schijnt het stadje dus in de zee te liggen, gelijk in Palestina vanaf de berg Ras en-Naçoera St. Jean d'Acre ook volop in de zee schijnt te liggen.)

Niet ver van daar ligt een zeer hoge berg.

(Zeer waarschijnlijk is bedoeld de kruisberg, 'oros stavro-voeni', 20 km ten westen van Kition, door een pas gescheiden van het groots gebergte Troödos met een gemiddelde hoogte van 1500 m, zie fasc. 25, na nr. 1282, Eiland Cyprus).

In de nabijheid is ook een zoutberg

(of -gebergte; in een kring rondom Kition hebben vele heuvelhellingen, speciaal de bergen in het Larnaka-district, een witte kleur, cfr. 'The Island of Cyprus', vermoedelijk van het zoutgehalte, waarvan de wateren in het afdalen iets meevoeren naar het zoutmeer onder Larnaka).

Aan de landingplaats bij de zoutstad liggen slechts kleine schepen en ook vlotten (dewijl de haven zeer klein en ondiep is).

Ook ligt daar veel bouwhout in het water.

Ik vermoed dat Jezus op een klein schip van hier naar Syrië zal terugkeren. Hij zal te Sikamin aanlanden (juister: in de haven Haifa, die ook Sikamin tot haven diende; verder een woord hierover) en van daar naar Misal gaan, waar nu Bartolomeüs, Judas en nog andere leerlingen zijn (nrs. 1373-1374); ik geloof dat Hij dan (met een grote omweg) naar Kafarnaüm zal trekken.

Jezus en de leerlingen aten in de velden nog enige spijzen, die zij bij zich hadden en de Heer zegende de verder reizende leerling; zijn gezellen omarmden hem en lieten hem alleen voortreizen; zij keerden hierop naar het mijnwerkersdorp terug, waar de familie van Barnabas, en verscheidene andere personen op hen wachtten. Hier was nu nog een gezamenlijke maaltijd en *Jezus onderwees ook nog het volk dat bij de herberg samengestroomd was.*

Oogslag op de apostelen.

1350.

Bartolomeüs, Judas en nog andere leerlingen zijn, zoals hierboven gezegd, te Misal.

Joannes was gedurende het feest bij Maria en de H. Vrouwen te Nazareth en hij is van daar met Andreas, die hem uit Kafarnaüm tegemoet was gekomen, naar Safed gegaan; zij bezochten in het gebergte verscheidene steden, waar zij nog niet geweest waren. Ook Natanael Chased is thans bij hen.

Tomas bevindt zich met zijn leerlingen in het gewest van Gaza.

Simon en Taddeüs zijn bij Mizpa in Judea.

Petrus en Jakobus de Mindere (moet zijn Jakobus de Meerdere) vertoeven bij Dalmanoeta ten oosten van het Meer van Galilea. Bij dezen is de leerling die men Kobeke (*Jaköbchen*) of de kleine Jakob noemt.

(Dit schijnt te moeten zijn: de kleine Kleofas of Jakobus Kleofas, zie de nrs. 815, 1044; hij is de zoon van Anna Kleofas, een onechte dochter van een broer van de H. Jozef, met name Kleofas, en zo is hij een verwant van Jezus.)

(Hogerop wordt ook foutief als apostel die bij Petrus was, Jakobus de Mindere genoemd; er moest staan: de Meerdere, want de Mindere is met Jezus meegekomen naar Cyprus.)

De kleine Jakob is een verwant van Jezus en wel, zo ik meen, als zijnde afkomstig van een broer van Anna of Jozef. Ik zegde dit reeds eenmaal en ik meen dat hij van een onechte vader (een broer van Jozef) of moeder afstamt. De weduwe van Naïm heeft hem bij zich gehad; hij is te Kafarnaüm gedoopt geworden, toen Jezus' verwanten daar waren, en hij is, geloof ik, later op Jakobus' schip in dienst getreden; hij dient nu als loopjongen of bode.

Bij al die apostelen waren verscheidene leerlingen. Geen was thuis aan het werk gebleven; zij hebben al die tijd gepredikt,

gedoopt en geheeld en alles is hun tamelijk goed gelukt. De hoofdman van Kafarnaüm en andere vrienden hebben hen dikwijls tegen de Farizeeën verdedigd.

Ik meen dat Jezus binnen een twaalftal dagen met hen weer zal samenkomen (nl. op 5 juni, nr. 1373).

Merkuria en het heidense dodenfeest.

1351.

Ook een gehandicapt kind van Merkuria, dat zij in de afschuwelijke tempeldienst ter wereld gebracht had, was de offerdood gestorven. Dit zweefde haar nog gedurig voor de ogen en dit droeg tevens bij tot haar bekering. Dit offeren van zulke kinderen was weer heimelijk ingeslopen, nadat het reeds vroeger afgeschaft was⁷³³. Maar de tegenwoordige landvoogd van Salamis had eindelijk de afschaffing radicaal doorgevoerd en dit dodenfeest ter gedachtenis aan de slachtoffers en aan de eerste afschaffers van het mensenoffer weer in voege gebracht, en wel op verzoek van Merkuria, die vroeger zondige betrekkingen met hem onderhouden had.

Voor de zielen van de kinderen droegen zij de kussens in de grafkelder en de offervuren met de vogelen werden voor hen ter ere van de godin ontstoken en geofferd. Merkuria, van haar dochters vergezeld, weende ontzettend in de spelonk bij de lijkvaas of as-urne van haar kind. De smart, het verdriet, de onvoldaanheid, het heimwee (naar beter) verscheurden haar hart; zij had aan Jezus laten vragen of zij dit feest mocht bijwonen en

---

⁷³³ Afschaffing van mensenoffers. – Bij de nota in fasc. 25, nr. 282, voetnoot 695, kan nog het volgende worden gevoegd: “De gewoonte om aan Agraulos in de maand Afrodísium een mens te offeren heeft geduurd tot de tijd van Diomedes. Defilus, koning van Cyprus, die leefde ten tijde van de godgeleerde Seleukus, heeft het mensenoffer in dat van een os of stier veranderd.” (Porfirius, Eusebius, Cyrillus, Theodoretus, zie bij Dapper, Cyprus, blz. 27).

Hij had haar "Ja" geantwoord, maar (overeenkomstig de gestelde voorwaarde) offerde zij niet.

De landvoogd is aanstonds na de afreis van Jezus (op 6 mei, dus 26 dagen geleden) naar Rome vertrokken⁷³⁴. Hij had eerst met Merkuria gesproken en haar bekering met ontroering vernomen; hij had te Rome verscheidene kwesties voor te leggen, waarover hij Jezus eerst geraadpleegd had, maar ik ben vergeten waarover het ging.

Jezus bezoekt te Kerynia de ouders van Mnason.

1352.

29 mei = 13 Siwan; Octaafdag van Pinksteren. –

Heden vroeg verliet Jezus met de leerlingen het mijnwerkersdorp bij Chytrus er ging over het gebergte in noordwestelijke richting naar de haven van Kerynia toe.

(Jezus volgt in het begin wel dezelfde weg als op het kaartje in fasc. 25, nr. 1289: puntlijn, eerst naar het noordwesten, dan door een bergpas en komt in het dal Lanifa, maar niet te Mallep).

Zij lieten Mallep rechts, gingen door een deel van het dal Lanifa, (bestegen westwaarts de helling van dit dal) en kwamen voorbij het dorp Leppe.

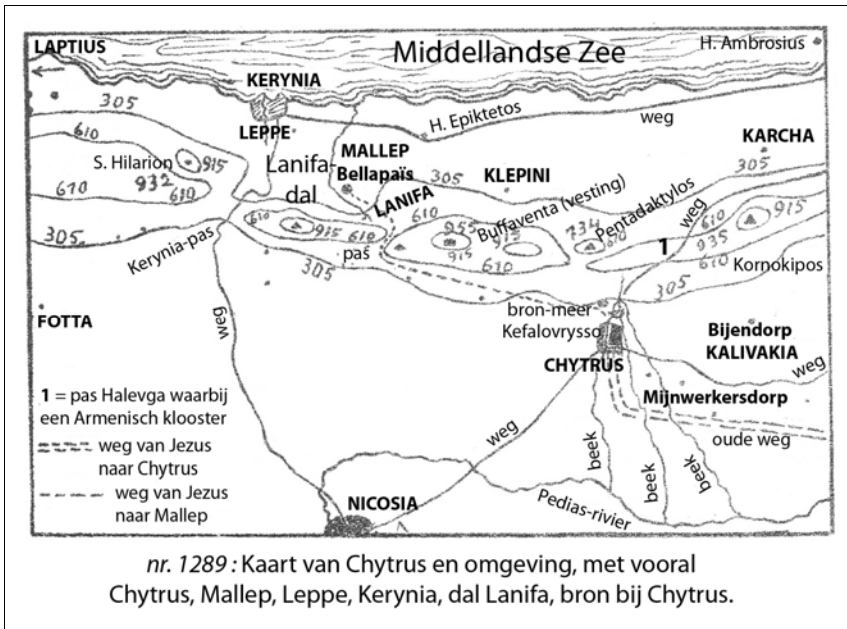
Onderweg rustte Jezus eens in de schaduw van bomen op een mooie, stille heuvel en hield daar een onderrichting.

Zo kwamen zij om 4 uur in de namiddag ongeveer drie kwartier van Kerynia aan, waar zij in een tuin, die tot bidplaats diende en die een lommerrijke hoek was in de bocht van een heuvelhelling,

---

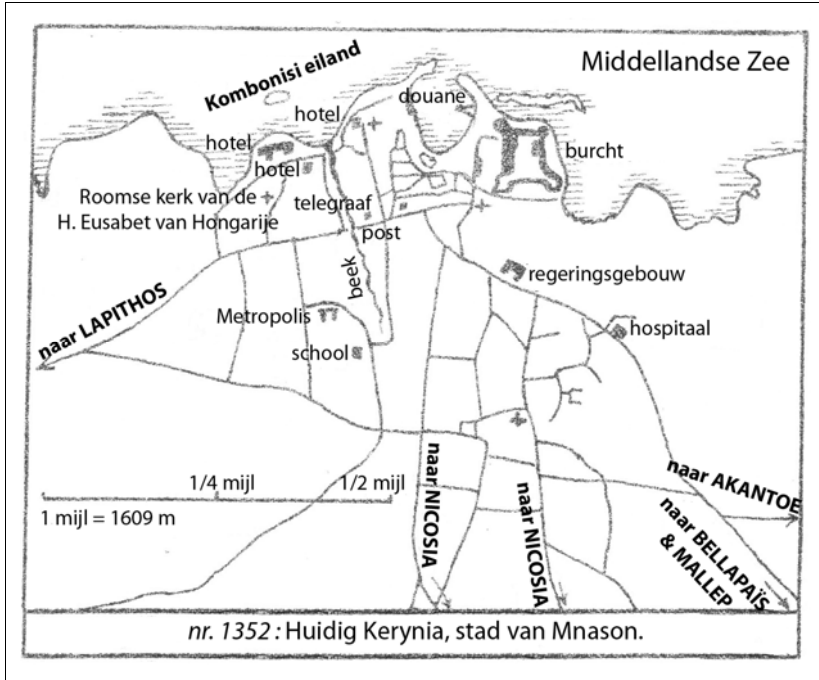
⁷³⁴ Reis naar Rome. – Op 2 juni zal de landvoogd te Salamis terug zijn. In 26 dagen is een reis, heen en terug, goed af te leggen, ook met de schepen van die tijd.

door de familie van Mnason en verscheidene andere Joden ontvangen werden.

Deze familie woont een kwartier van hier en een half uur van Kerynia, zijwaarts van de weg. Mnasons vader is een mager, oud, voorover gebogen man, met lange baard, maar nog zeer vitaal, vlug en fit; hij is een Jood van geboorte; hij heeft nog twee dochters en drie zonen, een schoonzoon en een schoondochter. Sedert een tiental jaren wonen zij hier allen tezamen. Voorheen waren zij rondreizende kooplieden; zij ontvingen en verwelkomden Jezus zeer vreugdig en ootmoedig, wasten Hem en zijn leerlingen de voeten in een bekken en boden hun de welkomversing aan. Hier waren terrassen en lommerrijke lovergangen; hier was het de bidplaats van deze familie.

Jezus hield hier tot 's avonds toe een toespraak over de doop, het Onze Vader en de zaligheden.

1353.

Daarna volgde Jezus de vader van Mnason, die Mozes heette, en diens broers naar hun huis. Hier kwamen vier kinderen, door Mnason aangebracht, Hem tegemoet en Hij zegende hen. Ook de moeder en zusters van Mnason, die gesluierd waren, naderden tot op een zekere afstand en *Jezus richtte het woord tot hen*. Vervolgens had in de tuin onder een loofhut een maaltijd plaats voor de gehele familie en die mensen gaven het beste dat zij hadden: brood, honing, vogelen en vruchten die nog op kleine takken samen (in trossen) hingen.

(Deze tuin is te onderscheiden van de voorgaande, die drie kwartier van Kerynia lag, deze echter maar een half uur; deze afstanden zijn wel fel overdreven; hier is het de tuin van het huis).

Jezus besloot de maaltijd met een lering; zij herbergden in een lange loofhut die van binnen met wanden van spinthout winddicht gemaakt was, maar van buiten overgroeid was met groen; er stond een rij bedden in.

De moeder van Mnason was een sterke, forse vrouw; ik heb vroeger gemeend dat de ouders van Mnason, omdat ik hen toen veel rondreizen zag, veel verder woonden en dat Mnason hier in het land slechts zijn studies gedaan had; maar de zaak zit ineen als volgt: Mozes, de vader van Mnason, is uit de stam van Juda; zijn voorouders waren in de Babylonische gevangenschap te gronde gegaan en niet teruggekeerd. Hij leidde later een rondreizend leven en was een karavaandrijver. Hij woonde ook enige tijd in Arabië, niet ver van de Rode Zee.

Een jaar of tien geleden heeft hij zich, zeer verarmd, met gans zijn familie, hier gevestigd. Zo kwam Mnason in de school te Mallep en ondernam later een studiereis naar Judea. En zo kwam hij tot Jezus.

Mnason is de jongste van de kinderen, die hier met hun vader in verscheidene lichte hutten tezamen wonen. Zij hebben geen andere veldbouw dan die van enige tuinen, die zij achter hun huizen met vruchtbomen beplant en met lovergangen en priëlen ingericht hebben. Vroeger bracht de vader per karavaan koopwaren tot hun bestemming, maar hier heeft hij zich gevestigd als een herbergwaard, die in de noodwendigheden van de handelskaravanen voorziet en ze helpt.

Hier bij Kerynia houden de karavanen een halte. Mozes ontvangt de kleiner vrachten, die naar de dorpen ter zijde van de weg moeten, en hij brengt ze met zijn ezels en vrachtossen ter bestemming. In één woord, eerst was hij een zelfstandig voerman, maar nu een waard (gewestelijke voerman van mindere rang) voor de voerlieden geworden; zij hebben het niet ruim, maar komen toch rond en leven volgens strenge, oude joodse zeden. Naar Kerynia komen niet veel handelskaravanen. De grote weg

immers loopt naar Lapis, dat 2 uren meer westelijk ligt (op de noordkust van het eiland).

1354.

30 mei. –

Deze morgen leerde Jezus weer op dezelfde plaats als gisteren. Daar waren verscheidene Joden van Kerynia tegenwoordig, alsook het personeel van een kleine karavaan, die daar juist aangekomen was. Deze karavaanlieden waren onbeschrijfelijk verheugd Jezus hier aan te treffen, want zij hadden Hem reeds bij Kafarnaüm gehoord, waar zij ook de doop ontvangen hadden.

Jezus leerde heden zeer streng tegen de woeker en tegen de zucht om zich door koophandel ten nadele van de heidenen te verrijken. Daarenboven leerde Hij over de doop, het Onze Vader en de zaligheden.

's Middags was er een gezamenlijke maaltijd en Jezus diende meer aan tafel en ging meer rond, terwijl Hij leerrijke woorden sprak, dan dat Hijzelf ter tafel aanlag.

De dood van een meisje.

1355.

Een getrouwde zuster van Mnason kwam niet te voorschijn; haar dochtertje was eergisteren gestorven; zij zat, in haar sluier gehuld, bij het lijkje te treuren. Het kind kon gisteren – ik weet niet meer door welk beletsel – niet begraven worden.

Heden om 4 uur verwachtte zij de rabbijnen van Mallep, die het kwamen halen, want daar hadden de Joden hun begraafplaats⁷³⁵.

---

⁷³⁵ Begraafplaats. – Ik weet niet meer om welke reden het kind gisteren niet kon begraven worden. Licht het niet voor de hand dat het was, omdat het gisteren, 29 mei en 13 Siwan, de octaafdag was van het Pinksterfeest?

Het kind was reeds tamelijk groot, maar het was altijd ziek geweest; het kon niet goed spreken noch gaan, maar het verstond alles en Mnason, die reeds dikwijls hier was geweest, had er met Jezus over gesproken.

Jezus had hem geantwoord dat het kind weldra zou sterven en had hem uiteengedaan hoe hij het op de dood moest voorbereiden.

Dit had Mnason zeer verstandig uitgevoerd, telkens als de moeder afwezig was; hij had het dochtertje gebracht tot het geloof in de Messias en in haar hart gevoelens opgewekt van oprecht berouw over haar zonden en van hoop op de zaligheid. Hij had met haar gebeden en haar gezalfd met olie die door Jezus gewijd was en zo was het meisje een schone dood gestorven. Ik zag haar lijkje naast de gesluierde moeder in een soort van trog liggen, gans in doeken gewonden als een bakerkind en het aangezicht met een neergeslagen lap als met een kap bedekt; zij had een kroontje van bloemen op het hoofd en rondom waren tegen het lijkje bossen kruiden gelegd, die mee ingewikkeld waren. Ook haar armen en handen waren omwonden, maar ze waren toch van het lichaam te onderscheiden. In haar ene arm lag een wit stokje met aan het uiteinde een grote koornaar, een wijngaardrank, een olijftakje, een roos en nog andere inlandse kruiden tot een bloementuil verenigd en vastgebonden.

Verscheidene vrouwen kwamen tot de moeder om met haar te jammeren en rouw te plegen; zij legden bij het meisje in de kist allerhande speelgoed, ondermeer twee kleine fluiten, een kromme, gedraaide kleine hoorn en een zeer kleine boog. Deze was

---

De grote joodse begraafplaats was te Mallep; dit was immers een uitsluitend joodse stad, door henzelf gesticht. In een aangrenzende heuvel Trypa Vouno is een grote onderaardse begraafplaats.

In 'The Island of Cyprus', blz. 99, staat een eigenaardige rituele vaas afgebeeld met dit onderschrift: "Vaas uit het kerkhof of begraafplaats van de berg Bellapaïs". Bijgevolg heeft Mallep, waar later het klooster Bellapaïs kwam, een begraafplaats in een heuvel of 'voeno'.

gespannen met een pees en had boven een groef (een dwarsgroef in de stok), waarin een staafje als een pijltje gelegd was. Daarenboven had het kind in elke arm een als verguld kort stokje met een knop aan het bovineinde, bijna gelijk trommelstokjes. (Misschien naalden of staafjes om te breien, te weven of te spinnen)⁷³⁶.

Wanneer de rabbijnen die het lijk kwamen halen, daar waren, werd het lichte deksel van de kist slechts met een lint daarop vastgehecht en niet toegenageld. Vier mannen droegen de kist op stangen tussen zich. Een brandende lamp in een soort lantaarn van hoorn werd op een stok er vóór uit gedragen. Een opeengedrongen menigte mensen en kinderen vergezelden het lijk. Jezus, de leerlingen, de burens en familieleden stonden vóór het huis en zagen de stoet vertrekken. *Jezus troostte de moeder en de verwanten door een lering over de opstanding.*

Opening van de sabbat te Kerynia.

1356.

Zij gingen nu allen naar Kerynia ten sabbat. Kerynia heeft 3 straten naar de zee; de middelste is zeer breed. Deze 3 straten

---

⁷³⁶ In wat K. over het gestorven meisje zegt, vinden wij alles terug wat aan een joodse begrafenis eigen is, en waarover wij later een woord zullen zeggen.

- Het lijk wordt met kruiden ingewikkeld en in een doek geslagen. Ook de armen en handen worden omwonden.
- Klaagsters komen bij het lijk treuren en wenen.
- Allerlei speelgoed of andere voorwerpen worden meegegeven, in de mening dat de dode na dit leven zijn bestaan kan verlengen en deze dingen nog kan nodig hebben.

Hierover is reeds het een en ander gezegd, b.v.

- over klaaglieden in fasc. 20, nr. 890, voetnoot 449;
- over meegegeven voorwerpen in fasc. 6, nr. 168, voetnoot 362.

worden door 2 dwarsstraten doorsneden; de stad is aan de landzijde met een versterkingsmuur omgeven, waarin de huizen van de weinige hier wonende Joden aan de buitenkant ingebouwd zijn, zodat zij buiten de stad wonen, maar hun woningen zijn toch nog door een andere muur ingesloten, zodat zij hier tussen 2 stadsmuren wonen, van het heidense Kerynia afgescheiden. Dit laatste heeft wel 10 heidense tempels of afgodische bidplaatsen.

De Joden zijn niet talrijk en ook niet bijzonder rijk, maar in hun inrichtingen en gestichten heerst niettemin een goede orde. Zij hebben in één gebouw hun school, synagoge, woningen der rabbijnen en der leraren, alles bij elkaar. (Dit zijn de afdelingen die gezamenlijk het gebouwencomplex van een gegoede synagoge vormen). Dit gebouw is hoog en heeft 2 verdiepingen; zij hebben een lopende bron, die een ader uit een andere bron is. (Wellicht een vertakking van de beek die door Kerynia vloeit?); zij hebben de waterstraal gesplitst in een bron met drinkwater en in een badbron in een aangename tuin. Ik geloof dat hier gedoopt zal worden.

De leraren ontvingen Jezus zeer eerbiedig aan de ingang van een straat en leidden Hem in de school en vervolgens, na de gewone verwelcoming, in de synagoge. Ook werden zeven zieken op kleine draagbedden aangebracht om zijn lering te aanhoren. In het geheel waren hier een honderdtal man bij elkaar; zij lieten Jezus alleen de lering doen. *Uit Mozes* (Num., de eerste 4 hoofdstukken en hoofdstuk 26) *werd gelezen over de menigvuldige geslachten;*

Numeri 1

De telling van Israëls leger

1. De HERE sprak tot Mozes in de woestijn Sinai, in de tent der samenkomst, op de eerste dag der tweede maand in het tweede jaar na hun uittocht uit het land Egypte:
2. Neemt het aantal op van de gehele vergadering der Israëlieten naar hun geslachten en families, overeenkomstig het aantal namen, allen die van het mannelijk geslacht zijn, hoofd voor hoofd,
3. van twintig jaar oud en daarboven, allen die in het leger uitrukken in Israël; gij zult hen tellen naar hun legerscharen, gij en Aäron.
4. Daarbij zal u uit elke stam één man behulpzaam zijn, de man, die het hoofd is van zijn families.

5. En dit zijn de namen der mannen die u ter zijde zullen staan: van Ruben Elisur, de zoon van Sedeür;
6. van Simeon Selumiël, de zoon van Surisaddai;
7. van Juda Nachson, de zoon van Amminadab;
8. van Issakar Netanel, de zoon van Suar;
9. van Zebulon Eliab, de zoon van Chelon;
10. van de zonen van Jozef: van Efraim Elisama, de zoon van Ammihud; van Manasse Gamiël, de zoon van Pedasur;
11. van Benjamin Abidan, de zoon van Gidoni;
12. van Dan Achiezër, de zoon van Ammisaddai;
13. van Aser Pagjël, de zoon van Okran;
14. van Gad Eljasaf, de zoon van Reüel;
15. van Naftali Achira, de zoon van Enan.
16. Dit zijn degenen die uit de vergadering moeten worden opgeroepen, vorsten van de stammen hunner vaderen; hoofden van Israëls geslachten zijn zij.
17. Toen namen Mozes en Aäron deze met name aangewezen mannen,
18. en zij riepen op de eerste dag der tweede maand de gehele vergadering samen, die zich opstelde volgens geslachten en families, overeenkomstig het aantal namen, van twintig jaar oud en daarboven, hoofd voor hoofd,
19. zoals de HERE Mozes geboden had. En hij telde hen in de woestijn Sinai.
20. De zonen nu van Ruben, Israëls eerstgeborene, hun nakomelingen naar hun geslachten en families, overeenkomstig het aantal namen, hoofd voor hoofd, allen die in het mannelijk geslacht waren, van twintig jaar oud en daarboven, allen die in het leger uitrukten,
21. de getelden van de stam Ruben waren zesenviëftigduizend vijfhonderd.
22. Van de zonen van Simeon, hun nakomelingen naar hun geslachten en families overeenkomstig het aantal namen, hoofd voor hoofd, allen die van het mannelijk geslacht waren, van twintig jaar oud en daarboven, allen die in het leger uitrukten,
23. de getelden van de stam Simeon waren negenenvijftigduizend driehonderd.
24. Van de zonen van Gad, hun nakomelingen naar hun geslachten en families, overeenkomstig het aantal namen van wie twintig jaar oud was en daarboven, allen die in het leger uitrukten,
25. de getelden van de stam Gad waren vijfenveertigduizend zeshonderd vijfzig.
26. Van de zonen van Juda, hun nakomelingen naar hun geslachten en families, overeenkomstig het aantal namen van wie twintig jaar oud was en daarboven, allen die in het leger uitrukten,
27. de getelden van de stam Juda waren vierenzeventigduizend zeshonderd.
28. Van de zonen van Issakar, hun nakomelingen naar hun geslachten en families, overeenkomstig het aantal namen van wie twintig jaar oud was en daarboven, allen die in het leger uitrukten,
29. de getelden van de stam Issakar waren vierenvijftigduizend vierhonderd.
30. Van de zonen van Zebulon, hun nakomelingen naar hun geslachten en families, overeenkomstig het aantal namen van wie twintig jaar oud was en daarboven, allen die in het leger uitrukten,
31. de getelden van de stam Zebulon waren zevenenvijftigduizend vierhonderd.
32. Van de zonen van Jozef, van de zonen van Efraim, hun nakomelingen naar hun geslachten en families, overeenkomstig het aantal namen van wie twintig jaar oud was en daarboven, allen die in het leger uitrukten,
33. de getelden van de stam Efraim waren veertigduizend vijfhonderd;
34. van de zonen van Manasse, hun nakomelingen naar hun geslachten en families, overeenkomstig het aantal namen van wie twintig jaar oud was en daarboven, allen die in het leger uitrukten,
35. de getelden van de stam Manasse waren tweëndertigduizend tweehonderd.

36. Van de zonen van Benjamin, hun nakomelingen naar hun geslachten en families, overeenkomstig het aantal namen van wie twintig jaar oud was en daarboven, allen die in het leger uitrukten,
37. de getelden van de stam Benjamin waren vijfendertigduizend vierhonderd.
38. Van de zonen van Dan, hun nakomelingen naar hun geslachten en families, overeenkomstig het aantal namen van wie twintig jaar oud was en daarboven, allen die in het leger uitrukten,
39. de getelden van de stam Dan waren tweeënzestigduizend zevenhonderd.
40. Van de zonen van Aser, hun nakomelingen naar hun geslachten en families, overeenkomstig het aantal namen van wie twintig jaar oud was en daarboven, allen die in het leger uitrukten,
41. de getelden van de stam Aser waren eenenveertigduizend vijfhonderd.
42. Van de zonen van Naftali, hun nakomelingen naar hun geslachten en families, overeenkomstig het aantal namen van wie twintig jaar oud was en daarboven, allen die in het leger uitrukten,
43. de getelden van de stam Naftali waren drieënvijftigduizend vierhonderd.
44. Dit zijn de getelden, die Mozes telde met Aäron en de vorsten Israëls, twaalf man; ieder vertegenwoordigde zijn families.
45. Dus waren al de getelden der Israëlieten, naar hun families, van twintig jaar oud en daarboven, allen die in het leger uitrukten in Israël,
46. al de getelden waren zeshonderddrieduizend vijfhonderd vijftig.
47. Maar de Levieten naar de stam hunner vaderen werden niet samen met hen geteld.
48. De HERE had namelijk tot Mozes gesproken:
49. Slechts de stam Levi zult gij niet tellen, noch hun aantal onder de Israëlieten opnemen,
50. maar stel gij de Levieten over de tabernakel der getuigenis en over al zijn gerei en over al zijn toebehoren; zij zullen de tabernakel en al zijn gerei dragen; zij zullen daarbij dienst doen en zich rondom de tabernakel legeren.
51. Wanneer de tabernakel moet opbreken, dan zullen de Levieten hem uit elkander nemen, en wanneer de tabernakel moet legeren, dan zullen de Levieten hem oprichten, maar de onbevoegde, die nadert, zal ter dood gebracht worden.
52. Terwijl de Israëlieten zich zullen legeren, ieder bij zijn legerplaats en zijn vendel, naar hun legerscharen,
53. zullen de Levieten zich rondom de tabernakel der getuigenis legeren, opdat er geen toorn ruste op de vergadering der Israëlieten; de Levieten zullen zorg dragen voor de tabernakel der getuigenis.
54. En de Israëlieten deden het; juist zoals de HERE Mozes geboden had, deden zij.

Numeri 2

De opstelling van de stammen

1. De HERE sprak tot Mozes en Aäron:
2. De Israëlieten zullen zich legeren ieder bij zijn vendel onder de veldtekenen van hun families; op een afstand zullen zij zich rondom de tent der samenkomst legeren.
3. Aan de oostzijde, aan de kant waar de zon opgaat, zal het vendel van de legerplaats van Juda zich legeren naar hun legerscharen. De vorst nu der zonen van Juda was Nachson, de zoon van Amminadab;
4. en zijn leger, dat uit hun getelden bestond, bedroeg vierenzeventigduizend zeshonderd.
5. Naast hem zal de stam Issakar zich legeren. De vorst nu der zonen van Issakar was Netanel, de zoon van Suar;
6. en zijn leger, dat uit zijn getelden bestond, bedroeg vierenvijftigduizend vierhonderd.
7. Voorts de stam Zebulon: de vorst nu der zonen van Zebulon was Eliab, de zoon van Chelon;
8. en zijn leger, dat uit zijn getelden bestond, bedroeg zevenenvijftigduizend vierhonderd.
9. Al de getelden van de legerplaats van Juda waren honderdzesentachtigduizend vierhonderd naar hun legerscharen. Zij zullen het eerst opbreken.

10. Het vendel van de legerplaats van Ruben zal aan de zuidzijde zijn, naar hun legerscharen. De vorst nu der zonen van Ruben was Elisur, de zoon van Sedeür;
11. en zijn leger, dat uit zijn getelden bestond, bedroeg zeseneveertigduizend vijfhonderd.
12. Naast hem zal de stam Simeon zich legeren. De vorst nu der zonen van Simeon was Selumiël, de zoon van Surisaddai;
13. en zijn leger, dat uit hun getelden bestond, bedroeg negenenvijftigduizend driehonderd.
14. Voorts de stam Gad: de vorst nu der zonen van Gad van Eljasaf, de zoon van Reuel;
15. en zijn leger dat uit hun getelden bestond, bedroeg vijfveertigduizend zeshonderd vijftig.
16. Al de getelden van de legerplaats van Ruben waren honderdeenenvijftigduizend vierhonderd vijftig naar hun legerscharen. Zij zullen in de tweede plaats opbreken.
17. De tent der samenkomst nu, de legerplaats der Levieten, zal te midden van de legerplaatsen opbreken; zoals zij zich zullen legeren, zullen zij ook opbreken, ieder op zijn plaats naar hun vendels.
18. Het vendel van de legerplaats van Efraim naar hun legerscharen zal aan de westzijde zijn. De vorst nu der zonen van Efraim was Elisama, de zoon van Ammihud;
19. en zijn leger, dat uit hun getelden bestond, bedroeg veertigduizend vijfhonderd.
20. Naast hem de stam Manasse: de vorst nu der zonen van Manasse was Gamliël, de zoon van Pedasur;
21. en zijn leger, dat uit hun getelden bestond, bedroeg tweeëndertigduizend tweehonderd.
22. Voorts de stam Benjamin: de vorst nu der zonen van Benjamin was Abidan, de zoon van Gidoni;
23. en zijn leger, dat uit hun getelden bestond, bedroeg vijfendertigduizend vierhonderd.
24. Al de getelden van de legerplaats van Efraim waren honderdachttien duizend éénhonderd, naar hun legerscharen. Zij zullen in de derde plaats opbreken.
25. Het vendel van de legerplaats van Dan zal aan de noordzijde zijn, naar hun legerscharen. De vorst nu der zonen van Dan was Achiezer, de zoon van Ammisaddai;
26. en zijn leger, dat uit hun getelden bestond, bedroeg tweeënzestigduizend zevenhonderd.
27. Naast hem zal de stam Aser zich legeren: de vorst nu der zonen van Aser was Pagiël, de zoon van Okran;
28. en zijn leger, dat uit hun getelden bestond, bedroeg eenenveertigduizend vijfhonderd.
29. Voorts de stam Naftali: de vorst nu der zonen van Naftali was Achira, de zoon van Enan;
30. en zijn leger, dat uit hun getelden bestond, bedroeg drieënvijftigduizend vierhonderd.
31. Al de getelden van de legerplaats van Dan waren honderdzevenenvijftigduizend zeshonderd. Zij zullen naar hun vendels het laatst opbreken.
32. Dit waren de getelden der Israëlieten naar hun families; al de getelden der legerplaatsen naar hun legerscharen waren zeshonderddrieduizend vijfhonderd vijftig.
33. De Levieten echter werden niet samen met de Israëlieten geteld, zoals de HERE Mozes geboden had.
34. En de Israëlieten deden het; juist zoals de HERE Mozes geboden had, legerden zij zich naar hun vendels, en braken zij op, ieder naar zijn geslacht, bij zijn familie.

Numeri 3

De Levieten

1. Dit nu waren de nakomelingen van Aäron en Mozes ten dage, dat de HERE met Mozes sprak op de berg Sinai.
2. Dit waren de namen der zonen van Aäron: de eerstgeborene was Nadab, voorts Abihu, Eleazar en Itamar.
3. Dit waren de namen der zonen van Aäron, de gezalfde priesters, die hij gewijd had om het priesterambt te bekleden.
4. Nadat Nadab en Abihu voor het aangezicht des HEREN gestorven waren in de woestijn Sinai, toen zij vreemd vuur vóór de HERE brachten – zij hadden geen zonen – bekleedden Eleazar en Itamar het priesterambt tijdens het leven van hun vader Aäron.

5. De HERE nu sprak tot Mozes:
6. Laat de stam Levi aantreden en stel hem voor het aangezicht van de priester Aäron, opdat zij hem dienen,
7. en zij zullen hun taak vervullen te zijnen behoeve en ten behoeve van de gehele vergadering vóór de tent der samenkomst, door de dienst bij de tabernakel te verrichten;
8. zij zullen zorg dragen voor al het gerei van de tent der samenkomst, en hun taak vervullen ten behoeve van de Israëlieten door de dienst bij de tabernakel te verrichten.
9. Gij zult de Levieten schenken aan Aäron en zijn zonen; uit de Israëlieten zullen dezen hem onvoorwaardelijk geschonken zijn.
10. Maar aan Aäron en zijn zonen zult gij opdragen hun priesterambt waar te nemen; doch de onbevoegde, die nadert, zal ter dood gebracht worden.
11. En de HERE sprak tot Mozes:
12. Zie, Ik zelf neem uit de Israëlieten de Levieten in plaats van alle eerstgeborenen der Israëlieten, die het eerst uit de moederschoot voortkomen, opdat de Levieten mijn eigendom zijn,
13. want alle eerstgeborenen zijn mijn eigendom. Ten dage, dat Ik alle eerstgeborenen in het land Egypte sloeg, heiligde Ik Mij alle eerstgeborenen in Israël, zowel van mens als van dier; zij zijn mijn eigendom; Ik ben de HERE.
14. En de HERE sprak tot Mozes in de woestijn Sinai:
15. Tel de Levieten naar hun families en geslachten; allen die van het mannelijk geslacht zijn, van één maand oud en daarboven, die zult gij tellen.
16. Toen telde Mozes hen naar het bevel des HEREN, zoals geboden was.
17. Dit nu waren de namen der zonen van Levi: Gerson, Kehat en Merari.
18. Dit waren de namen der zonen van Gerson naar hun geslachten: Libni en Simi.
19. De zonen van Kehat naar hun geslachten waren Amram, Jishar, Chebron en Uzziël.
20. En de zonen van Merari naar hun geslachten waren Machli en Musi. Dit zijn de geslachten der Levieten naar hun families.
21. Tot Gerson behoorde het geslacht der Libnieten en dat der Simieten; dit waren de geslachten der Gersonieten.
22. Hun getelden, overeenkomstig het aantal van allen die van het mannelijk geslacht waren, van één maand oud en daarboven, waren zeventuizend vijfhonderd.
23. De geslachten der Gersonieten legerden zich achter de tabernakel aan de westzijde.
24. En het familiehoofd der Gersonieten was Eljasaf, de zoon van Laël.
25. De Gersonieten nu hadden bij de tent der samenkomst, zowel tabernakel als tent, de zorg voor de dakbedekking, het voorhangsel voor de ingang van de tent der samenkomst,
26. de gordijnen van de voorhof en het voorhangsel voor de ingang van de voorhof, die rondom de tabernakel en het altaar was, en de daarbij behorende touwen, naar alles wat daaraan te doen was.
27. Tot Kehat behoorde het geslacht der Amramieten, dat der Jisharieten, dat der Chebronieten en dat der Uzziëlieten; dit waren de geslachten der Kehatieten.
28. Hun getelden, overeenkomstig het aantal van allen die van het mannelijk geslacht waren, van één maand oud en daarboven, waren achtduizend zeshonderd; zij hadden de zorg voor het heilige.
29. De geslachten der Kehatieten legerden zich langs de tabernakel aan de zuidzijde.
30. En het familiehoofd van de geslachten der Kehatieten was Elisafan, de zoon van Uzziël.
31. Zij hadden de zorg voor de ark, de tafel, de kandelaar, de altaren, het heilige gerei, waarmede men de dienst verrichtte, het voorhangsel en alles wat daaraan te doen was.
32. Het opperste hoofd nu der Levieten was Eleazar, de zoon van de priester Aäron, die het opzicht had over hen, die de zorg hadden voor het heilige.
33. Tot Merari behoorde het geslacht der Machlieten en dat der Musieten; dit waren de geslachten van Merari.
34. Hun getelden, overeenkomstig het aantal van allen die van het mannelijk geslacht waren, van één maand oud en daarboven, waren zesduizend tweehonderd.

35. En het familiehoofd der geslachten van Merari was Suriël, de zoon van Abichail. Zij legerden zich langs de tabernakel aan de noordzijde.
36. Aan de Merarieten was opgedragen de zorg voor de planken van de tabernakel, zijn balken, zijn pilaren, zijn voetstukken, al zijn gerei en alles wat daaraan te doen was,
37. eveneens voor de pilaren van de voorhof rondom, de voetstukken, de pinnen en de touwen daarvan.
38. Voorts legerden zich vóór de tabernakel aan de oostzijde, vóór de tent der samenkomst aan de kant, waar de zon opgaat, Mozes en Aäron en diens zonen, die de zorg hadden voor het heiligdom namens de Israëlieten; maar de onbevoegde, die naderde, moest ter dood gebracht worden.
39. Al de getelden der Levieten, die Mozes met Aäron naar het bevel des HEREN naar hun geslachten telde, allen van het mannelijk geslacht, van één maand oud en daarboven, waren tweeëntwintigduizend.
40. Toen zeide de HERE tot Mozes: Tel alle mannelijke eerstgeborenen der Israëlieten van één maand oud en daarboven, en neem het aantal hunner namen op,
41. en gij zult voor Mij de Levieten nemen – Ik ben de HERE – in plaats van alle eerstgeborenen onder de Israëlieten, evenals het vee der Levieten in plaats van alle eerstgeborenen onder het vee der Israëlieten.
42. Toen telde Mozes, zoals de HERE hem geboden had, alle eerstgeborenen onder de Israëlieten.
43. Alle mannelijke eerstgeborenen, overeenkomstig het aantal namen, van één maand oud en daarboven, bleken bij telling te zijn tweeëntwintigduizend tweehonderd drieënzeventig.
44. Toen sprak de HERE tot Mozes:
45. Neem de Levieten in plaats van alle eerstgeborenen onder de Israëlieten, evenals het vee der Levieten in plaats van hun vee, opdat de Levieten mijn eigendom zijn; Ik ben de HERE.
46. Als losgeld voor de tweehonderd drieënzeventig eerstgeborenen der Israëlieten, die het getal der Levieten te boven gaan,
47. zult gij voor ieder per hoofd vijf sikkels nemen, naar de heilige sikkel zult gij het nemen – deze sikkel is twintig gera –
48. en dat geld zult gij aan Aäron en zijn zonen geven als het losgeld voor diegenen onder hen, die het getal (der Levieten) te boven gaan.
49. Toen nam Mozes het losgeld van degenen die het getal van hen, die door de Levieten waren losgekocht, te boven gingen;
50. van de eerstgeborenen der Israëlieten nam hij het geld, duizend driehonderd vijfenzestig sikkels naar de heilige sikkel,
51. en Mozes gaf het losgeld aan Aäron en zijn zonen naar het bevel des HEREN, zoals de HERE aan Mozes geboden had.

Numeri 4

1. En de HERE sprak tot Mozes en Aäron:
2. Neem het aantal op van de Kehatieten onder de Levieten, naar hun geslachten en families,
3. van dertig jaar oud en daarboven tot vijftig jaar oud, ieder, die dienstplichtig is om werk te verrichten in de tent der samenkomst.
4. Dit zal de dienst der Kehatieten in de tent der samenkomst zijn: de zorg voor de allerheiligste dingen.
5. Bij het opbreken van de legerplaats zullen Aäron en zijn zonen naar binnen gaan en het bedekkend voorhangsel afnemen, en daarmee de ark der getuigenis bedekken;
6. daarover zullen zij een bedekking van tachasvel leggen, en daarover een kleed, geheel van blauwpurper, spreiden en de draagstukken aanbrengen.
7. Ook over de tafel der toonbroden zullen zij een blauwpurperen kleed spreiden, en daarop plaatsen de schotels, de schalen, de kommen en de plengkannen, terwijl ook het steeds aanwezige brood erop zal blijven liggen:

8. daarover zullen zij een scharlaken kleed spreiden en dit bedekken met een bedekking van tachasvel, en de draagstokken aanbrengen.
9. Dan zullen zij een blauwpuurperen kleed nemen en daarmee de kandelaar voor het licht bedekken met zijn lampen, snuiters, bakjes, en al zijn gerei voor de olie, waarvan men zich daarbij bedient,
10. en zij zullen hem met al zijn gerei plaatsen op een bedekking van tachasvel en op een draagbaar zetten.
11. Over het gouden altaar zullen zij een blauwpuurperen kleed spreiden en dit bedekken met een bedekking van tachasvel en de draagstokken aanbrengen.
12. Dan zullen zij al het dienstgerei nemen, waarmee zij in het heilige dienst doen en dat op een blauwpuurperen kleed plaatsen en het bedekken met een bedekking van tachasvel en op een draagbaar plaatsen.
13. En het altaar zullen zij van as reinigen, er een roodpuurperen kleed overheen spreiden,
14. en daarop leggen al zijn gerei, waarvan men zich daarbij bedient, de vuurpannen, de vorken, de scheppen, de sprengbekkens, al het gerei van het altaar, en daarover een bedekking van tachasvel spreiden, en de draagstokken aanbrengen.
15. Als Aäron en zijn zonen bij het opbreken van de legerplaats gereed zijn met het bedekken van het heilige en al het heilige gerei, dan zullen daarna de Kehatieten binnengaan om het te dragen; zij zullen echter het heilige niet aanraken, want dan zouden zij sterven. Dit is hetgeen de Kehatieten aan de tent der samenkomst te dragen hebben.
16. En Eleazar, de zoon van de priester Aäron, heeft het toezicht op de olie voor het licht, het welriekend reukwerk, het dagelijkse spijsoffer en de zalfolie; hij heeft het toezicht op de gehele tabernakel en alles wat daarin is, zowel het heilige als zijn gerei.
17. En de HERE sprak tot Mozes en Aäron:
18. Laat de stam van de geslachten der Kehatieten niet uitgeroeid worden uit de Levieten.
19. Maar dit zult gij voor hen doen, opdat zij blijven leven en niet sterven, wanneer zij de allerheiligste dingen naderen. Aäron en zijn zonen zullen naar binnen gaan en hun een plaats aanwijzen, ieder bij hetgeen hij te doen of te dragen heeft.
20. Maar zij zullen niet naar binnen gaan, zodat zij het heilige ook maar voor een ogenblik zien, want dan zouden zij sterven.
21. En de HERE sprak tot Mozes:
22. Neem ook het aantal op van de Gersonieten naar hun families en geslachten:
23. van dertig jaar oud en daarboven tot vijftig jaar oud zult gij hen tellen, ieder, die dienstplichtig is om arbeid te verrichten in de tent der samenkomst.
24. Dit zal de dienst van de geslachten der Gersonieten zijn bij het dienen en het dragen:
25. zij zullen dragen de tentkleden van de tabernakel en de tent der samenkomst, de bedekking daarvan en de bedekking van tachasvel, die daar overheen ligt, het voorhangsel voor de ingang van de tent der samenkomst,
26. de gordijnen van de voorhof en het voorhangsel van de ingang van de poort van de voorhof, die bij de tabernakel en het altaar rondom is, met de bijbehorende touwen en al hun dienstgereedschap en alles wat daaraan te doen is, daarbij zullen zij dienst doen.
27. Naar het bevel van Aäron en zijn zonen zal de gehele dienst der Gersonieten verricht worden, bij al hun dragen en bij al hun dienen; gij zult hun als taak aanwijzen alles wat zij moeten dragen.
28. Dit is de dienst van de geslachten der Gersonieten aan de tent der samenkomst en hun taak onder leiding van Itamar, de zoon van de priester Aäron.
29. Wat de Merarieten betreft, hen zult gij tellen naar hun geslachten en families;
30. van dertig jaar oud en daarboven tot vijftig jaar oud zult gij hen tellen, ieder, die dienstplichtig is om de arbeid te verrichten aan de tent der samenkomst.
31. En dit is hun taak in het dragen, wat betreft al hun dienst aan de tent der samenkomst: de planken van de tabernakel, zijn balken, zijn pilaren, zijn voetstukken,

32. de pilaren van de voorhof rondom met de voetstukken, de pinnen en de touwen, al het bijbehorende gereedschap en alles wat daaraan te doen is; en bij name zult gij het gereedschap noemen, dat zij moeten dragen.
33. Dit is de dienst van de geslachten der Merarieten naar al hun dienst aan de tent der samenkomst, onder leiding van Itamar, de zoon van de priester Aäron.
34. Toen Mozes met Aäron en de hoofden der vergadering de Kehatieten telde naar hun geslachten en families,
35. van dertig jaar oud en daarboven tot vijftig jaar oud, ieder, die dienstplichtig was tot de arbeid aan de tent der samenkomst,
36. waren hun getelden naar hun geslachten tweeduizend zeshonderd vijftig;
37. dit waren de getelden van de geslachten der Kehatieten, allen die dienst deden aan de tent der samenkomst, die Mozes met Aäron telde naar het bevel des HEREN door de dienst van Mozes.
38. De getelden der Gersonieten naar hun geslachten en families,
39. van dertig jaar oud en daarboven tot vijftig jaar oud, ieder, die dienstplichtig was tot de arbeid aan de tent der samenkomst,
40. hun getelden naar hun geslachten en families waren tweeduizend zeshonderd dertig.
41. Dit waren de getelden van de geslachten der Gersonieten, allen die dienst deden aan de tent der samenkomst, die Mozes met Aäron telde naar het bevel des HEREN.
42. De getelden van de geslachten der Merarieten naar hun geslachten en families,
43. van dertig jaar oud en daarboven tot vijftig jaar oud, ieder, die dienstplichtig was tot de arbeid aan de tent der samenkomst,
44. hun getelden naar hun geslachten waren drieduizend tweehonderd.
45. Dit waren de getelden van de geslachten der Merarieten, die Mozes met Aäron telde naar het bevel des HEREN door de dienst van Mozes.
46. Al de getelden, die Mozes met Aäron en de hoofden van Israël naar hun geslachten en families telde, namelijk de Levieten,
47. van dertig jaar oud en daarboven tot vijftig jaar oud, ieder, die dienstplichtig was tot dienen en tot dragen aan de tent der samenkomst,
48. hun getelden waren achtduizend vijfhonderd tachtig.
49. Naar het bevel des HEREN door de dienst van Mozes droeg men ieder op, wat hij te dienen en te dragen had, te weten de getelden, zoals de HERE Mozes geboden had.

Numeri 26

Tweede telling van Israël

1. Na de plaag zeide de HERE tot Mozes en tot Eleazar, de zoon van de priester Aäron;
2. Neemt het aantal der gehele vergadering der Israëlieten op, van twintig jaar oud en daarboven naar hun families, allen die in het leger uitrukken in Israël.
3. Toen spraken Mozes en de priester Eleazar, tot hen in de velden van Moab aan de Jordaan bij Jericho:
4. Van twintig jaar oud en daarboven! – zoals de HERE Mozes geboden had, te weten de Israëlieten, die uit het land Egypte getrokken waren.
5. Ruben was Israëls eerstgeborene; de zonen van Ruben waren: van Chanok het geslacht der Chanokieten; van Pallu het geslacht der Palluieten;
6. van Chesron het geslacht der Chesronieten en van Karmi het geslacht der Karmieten.
7. Dit waren de geslachten der Rubenieten, en hun getelden waren drieënveertigduizend zeshonderd dertig.
8. De zoon nu van Pallu was Eliab,
9. en de zonen van Eliab waren Nemuël, Datan en Abiram. Deze Datan en Abiram waren de opgeroepen der vergadering, die met Mozes en Aäron getwist hadden in de bende van Korach, toen dezen twistten tegen de HERE,

10. maar de aarde had haar mond geopend en hen met Korach verslonden, toen de bende stierf, doordat het vuur de tweehonderd vijftig mannen verteerde, zodat zij tot een teken werden;
11. maar de zonen van Korach waren niet gestorven.
12. De zonen van Simeon, naar hun geslachten, waren: van Nemuël het geslacht der Nemuëlieten; van Jamin het geslacht der Jaminieten; van Jakin het geslacht der Jakinieten;
13. van Zerach het geslacht der Zarchieten en van Saul het geslacht der Saulieten.
14. Dit waren de geslachten der Simeonieten, tweeëntwintigduizend tweehonderd.
15. De zonen van Gad, naar hun geslachten, waren: van Sefon het geslacht der Sefonieten; van Chaggi het geslacht der Chaggieten; van Suni het geslacht der Sunieten;
16. van Ozni het geslacht der Oznieten; van Eri het geslacht der Erieten;
17. van Arod het geslacht der Arodieten en van Areli het geslacht der Arelieten.
18. Dit waren de geslachten der zonen van Gad, naar hun getelden, veertigduizend vijfhonderd.
19. De zonen van Juda waren: Er en Onan; en Er en Onan stierven in het land Kanaän.
20. De zonen van Juda, naar hun geslachten, nu waren: van Sela het geslacht der Selanieten; van Peres het geslacht der Parsieten en van Zerach het geslacht der Zarchieten.
21. De zonen van Peres waren: van Chesron het geslacht der Chesronieten en van Chamul het geslacht der Chamulieten.
22. Dit waren de geslachten van Juda, naar hun getelden, zesenzeventigduizend vijfhonderd.
23. De zonen van Issakar, naar hun geslachten, waren: van Tola het geslacht der Tolaieten; van Puwwa het geslacht der Punieten;
24. van Jasub het geslacht der Jasubieten en van Simron het geslacht der Simronieten.
25. Dit waren de geslachten van Issakar, naar hun getelden, vierenzestigduizend driehonderd.
26. De zonen van Zebulon, naar hun geslachten, waren: van Sered het geslacht der Sardieten; van Elon het geslacht der Elonieten en van Jachleël het geslacht der Jachleëlieten.
27. Dit waren de geslachten der Zebulonieten, naar hun getelden, zestigduizend vijfhonderd.
28. De zonen van Jozef, naar hun geslachten, waren Manasse en Efraim.
29. De zonen van Manasse waren: van Makir het geslacht der Makirieten; en Makir verwekte Gilead; van Gilead het geslacht der Gileadieten.
30. Dit waren de zonen van Gilead: van Iézer het geslacht der Iézrieten; van Chelek het geslacht der Chelekieten;
31. van Asriël het geslacht der Asriëlieten; van Sekem het geslacht der Sekemieten;
32. van Semida het geslacht der Semidaïeten en van Chefer het geslacht der Cheferieten;
33. en Selofchad, de zoon van Chefer, had geen zonen, maar wel dochters, en de namen der dochters van Selofchad waren Machla, Noa, Chogla, Milka en Tirsa.
34. Dit waren de geslachten van Manasse, en hun getelden waren tweeënvijftigduizend zevenhonderd.
35. Dit waren de zonen van Efraim, naar hun geslachten: van Sutelach het geslacht der Sutchieten; van Beker het geslacht der Bakrieten en van Tachan het geslacht der Tachanieten.
36. En dit waren de zonen van Sutelach: van Eran het geslacht der Eranieten.
37. Dit waren de geslachten der zonen van Efraim, naar hun getelden, tweeëndertigduizend vijfhonderd. Dit waren de zonen van Jozef naar hun geslachten.
38. De zonen van Benjamin, naar hun geslachten, waren: van Bela het geslacht der Balieten; van Asbel het geslacht der Asbelieten; van Achiram het geslacht der Achiramieten;
39. van Sefufam het geslacht der Sufamieten en van Chufam het geslacht der Chufamieten.
40. En de zonen van Bela waren Ard en Naäman; (van Ard was) het geslacht der Ardieten en van Naäman het geslacht der Naämieten.
41. Dit waren de zonen van Benjamin naar hun geslachten, en hun getelden waren vijfenveertigduizend zeshonderd.
42. Dit waren de zonen van Dan, naar hun geslachten: van Sucham het geslacht der Suchamieten. Dit waren de geslachten van Dan naar hun geslachten.

43. Al de geslachten der Suchamieten, naar hun getelden, waren vierenzestigduizend vierhonderd.
44. De zonen van Aser, naar hun geslachten, waren: van Jimna het geslacht Jimna; van Jiswi het geslacht der Jiswieten en van Beria het geslacht der Berlieten.
45. Aangaande de zonen van Beria: van Cheber het geslacht der Cheberieten en van Malkiël het geslacht der Malkiëlieten.
46. En de naam der dochter van Aser was Serach.
47. Dit waren de geslachten der zonen van Aser, naar hun getelden, drieënvijftigduizend vierhonderd.
48. De zonen van Naftali, naar hun geslachten, waren: van Jachseël het geslacht der Jachseëlieten; van Guni het geslacht der Gunieten;
49. van Jeser het geslacht der Jisrieten en van Sillem het geslacht der Sillemieten.
50. Dit waren de geslachten van Naftali, naar hun geslachten, en hun getelden waren vijfenveertigduizend vierhonderd.
51. Dit waren de getelden der Israëlieten: zeshonderdééduizend zevenhonderd dertig.
52. En de HERE sprak tot Mozes:
53. Onder dezen zal het land ten erfdeel worden verdeeld naar het aantal namen;
54. is dit groot, dan zult gij het erfdeel groot maken, en is dit klein, dan zult gij het erfdeel klein maken; overeenkomstig de getelden zal aan ieder zijn erfdeel gegeven worden.
55. Evenwel zal het land door het lot verdeeld worden; naar de namen van de stammen hunner vaderen zullen zij het erven;
56. naar het lot zal ieders erfdeel toegewezen worden, naar gelang van groter of kleiner aantal.
57. En dit waren de getelden der Levieten, naar hun geslachten: van Gerson het geslacht der Gersonieten; van Kehat het geslacht der Kehatieten en van Merari het geslacht der Merarieten.
58. Dit waren de geslachten van Levi: het geslacht der Libnieten, het geslacht der Chebronieten, het geslacht der Machlieten, het geslacht der Musieten en het geslacht der Korachieten.
59. En Kehat verwekte Amram. En de naam van de vrouw van Amram was Jokebed, de dochter van Levi, die (haar moeder) aan Levi in Egypte baarde; en zij baarde aan Amram Aäron en Mozes en Mirjam, hun zuster.
60. En aan Aäron werden Nadab en Abihu, Eleazar en Itamar geboren.
61. En Nadab en Abihu stierven, toen zij vreemd vuur voor het aangezicht des HEREN brachten.
62. En hun getelden waren drieëntwintigduizend, allen van het mannelijk geslacht, van één maand oud en daarboven; want zij werden niet samen met de Israëlieten geteld, omdat hun onder de Israëlieten geen erfdeel werd gegeven.
63. Dit waren degenen, die geteld waren door Mozes en de priester Eleazar, die de Israëlieten telden in de velden van Moab aan de Jordaan bij Jericho.
64. Onder hen bevond zich niemand van hen, die door Mozes en de priester Aäron geteld waren, toen dezen de Israëlieten in de woestijn Sinai telden, 65 want de HERE had van hen gezegd: Zij zullen voorzeker in de woestijn sterven. En van hen was niemand overgebleven dan Kaleb, de zoon van Jefunne, en Jozua, de zoon van Nun.

Uit: NBG-vertaling 1951

ook uit de profeet Osee (1, 10 tot 2, 21) een strafrede met strenge bedreigingen tegen ontucht en afgoderij.

Hosea 1

10. Eens echter zullen de kinderen Israëls talrijk wezen als het zand der zee, dat niet te meten of te tellen is. En ter plaatse waar tot hen gezegd wordt: Gij zijt mijn volk niet – zullen zij genoemd worden Kinderen van de levende God.

11. Dan zullen de kinderen van Juda en de kinderen van Israël zich bijeenscharen, één hoofd over zich stellen, en optrekken uit het land; want groot zal de dag van Jizreël zijn.

12. Zegt tot uw broeders: Ammi, en tot uw zusters: Ruchama.

Hosea 2

Israëls verwerping en herstel

1. Klaagt uw moeder aan, klaagt haar aan, want zij is mijn vrouw niet, en Ik ben haar man niet. Laat zij haar ontucht van haar gelaat verwijderen en haar overspel van haar boezem,
2. anders zal Ik haar naakt uitkleden en haar laten staan als ten dage toen zij geboren werd, haar maken als een woestijn, haar doen worden als een dor land, en haar doen sterven van dorst;
3. en over haar kinderen zal Ik Mij niet ontfermen, omdat zij uit ontucht geboren zijn.
4. Want hun moeder heeft ontucht bedreven; zij, die van hen zwanger geweest is, heeft schandelijk gehandeld. Want zij zeide: Ik wil achter mijn minnaars aan gaan, die mij mijn brood en water, mijn wol en vlas, mijn olie en drank geven.
5. Daarom, zie, Ik ga uw weg met doornen versperren, Ik ga tegen haar een muur oprichten, zodat zij haar paden niet vinden kan.
6. Dan zal zij haar minnaars nalopen, maar hen niet bereiken; hen zoeken, maar niet vinden. Dan zal zij zeggen: Ik wil heengaan en terugkeren tot mijn eerste man, want toen had ik het beter dan nu.
7. Zij echter beseft niet, dat Ik het ben, die haar het koren, de most en de olie heb gegeven, die haar het zilver rijkelijk geschonken heb en het goud, dat zij voor de Baäl gebruikt hebben.
8. Daarom zal Ik mijn koren weer wegnemen in de oogsttijd, en mijn most in zijn seizoen, en wegrukken mijn wol en mijn vlas, die haar naaktheid moeten bedekken.
9. Nu dan, Ik wil haar schaamte ontbloten voor de ogen van haar minnaars en niemand zal haar uit mijn hand redden.
10. Ik zal doen ophouden al haar vreugde, haar feest, haar nieuwemaansdag en haar sabbat, ja, al haar hoogtijden.
11. Dan zal Ik haar wijnstok en haar vijgeboom verwoesten, waarvan zij zeide: Die zijn het loon, dat mijn minnaars mij gaven. Ik zal ze maken tot een woud, en het gedierte des velds zal ze afvreten.
12. Zo zal Ik over haar bezoeken de dagen, waarop zij voor de Baäls het offer ontstak, zich tooide met ring en halssieraad en achter haar minnaars aan ging, maar Mij vergat, luidt het woord des HEREN.
13. Daarom zie, Ik zal haar lokken, en haar leiden in de woestijn, en spreken tot haar hart.
14. Ik zal haar aldaar haar wijngaarden geven, en het dal Achor maken tot een deur der hoop. Dan zal zij daar zingen als in de dagen van haar jeugd, als ten dage toen zij trok uit Egypte.
15. En het zal te dien dage geschieden, luidt het woord des HEREN, dat gij Mij noemen zult: mijn man, en niet meer: mijn Baäl.
16. Ja, Ik zal de namen der Baäls verwijderen uit haar mond; hun naam zal niet meer genoemd worden.
17. Te dien dage zal Ik voor hen een verbond sluiten met het gedierte des velds, het gevogelte des hemels en het kruipend gedierte der aarde. Dan zal Ik boog en zwaard en oorlogstuig in het land verbreken, en hen veilig doen wonen.
18. Ik zal u Mij tot bruid werven voor eeuwig: Ik zal u Mij tot bruid werven door gerechtigheid en recht, door goedertierenheid en ontferming;
19. Ik zal u Mij tot bruid werven door trouw; en gij zult de HERE kennen.
20. Het zal te dien dage geschieden, dat Ik verhoren zal, luidt het woord des HEREN: Ik zal de hemel verhoren, en die zal de aarde verhoren,
21. en de aarde zal het koren, de most en de olie verhoren, en die zullen Jizreël verhoren.

Uit: NBG-vertaling 1951

In deze lezing kwam onder andere voor dat God aan Osee beval met een publieke vrouw te huwen en dat de kinderen uit dit huwelijk symbolische namen bekwamen.

De Joden ondervroegen Jezus hierover en Hij legde hun de zaak uit; Hij zei dat die profeet in zijn persoon en in gans zijn leven de toestand van het verbond van God met het huis of de kinderen van Israël verbeelden moest; dat de namen van zijn kinderen de vonnissen uitdrukten, die God over zijn volk gevelde had. Hij verklaarde ook dat de deugdzamen zich vaak door Gods beschikking met de zondaren moesten verbinden om het gebroed der zonde te onderbreken, de vaart van het kwaad te stuiten.

Het huwelijk van Osee met een publieke vrouw en de zinnebeeldige namen van zijn kinderen getuigden van de onuitputtelijke barmhartigheid, de herhaalde ontferming van God en de gruwelen, waarvan het ondankbare volk niet wilde afzien.

De samenhang en verdere bijzonderheden zijn mij ontgaan.

De lering van Jezus was zeer streng; Hij vermaande zijn toehoorders tot boetvaardigheid en tot de doop. Hij sprak over de nabijheid van het Rijk, bedreigde met straffen degenen die het van zich zouden afstoten en kondigde de verwoesting van Jeruzalem aan.

Nieuwe genezingswijze.

1357.

Gedurende Jezus' lering riepen in de tussenpozen de zieken meermalen uit: "Heer wij geloven aan uw lering, maar help ons! Heer, genees ons!" Zodra zij bemerkten dat Hij de synagoge weldra zou verlaten, lieten zij zich vóór Hem naar buiten dragen; zij lagen nu in het voorhof in twee rijen en riepen tot Jezus: "Heer! doe aan ons wat Gij kunt! Heer doe aan ons wat U verleend is!"

Jezus genas deze zieken hier niet aanstonds, en toen ook de rabbijnen bij Hem voor hen ten beste spraken, stelde Hij de zieken deze vraag: "Wat kan ik aan U doen?"

Zij antwoordden: "Bevrijd ons, Heer, van onze ziekte."

Jezus hernam: "Geloof gij dat Ik dat kan?"

Hierop riepen alle aanwezigen: "Ja, Heer, wij geloven dat Gij dat kunt!"

Nu beval Jezus de rabbijnen de gebedsrollen te halen en met Hem over deze zieken te bidden; zij haalden de rollen en baden. Jezus beval de leerlingen de handen op de zieken te leggen en zij legden hun de handen op, op de ogen van de een, op de borst van de ander en zo op nog andere plaatsen van de overigen.

Jezus vroeg hun nogmaals: "Geloof gij en wilt gij genezen worden?"

Zij antwoordden: "Ja, Heer, wij geloven dat Gij ons geneest!"

Toen sprak Jezus: "Staat op! uw geloof heeft u geholpen!"

Nu stonden zij alle 7 op en dankten Jezus, *die hun gebod zich te baden en te reinigen.* Enige van hen waren van het

water zeer opgezwollen geweest; hun ziekte was weggenomen, maar zij waren nog zwak, zodat zij steunend op hun stok, zich weg begaven.

Ik weet nu niet waarom Jezus hen op een enigszins nieuwe wijze genas, en waarom hij ook de rabbijnen liet meebidden. Misschien was het omdat het strenge sabbatjoden waren, of omdat Hij hun de kracht van het gebed wilde leren kennen.

Reeds verscheidene malen heb ik bemerkt dat Jezus op Cyprus te Chytrus, te Mallep en te Salamis de zieken aldus genas, terwijl de rabbijnen meebaden en zijn leerlingen de zieken de handen oplegden. Daar de rabbijnen en leraars goedwillig waren, liet Hij hen, gelijk leerlingen, aan de genezing deelnemen en verwekte daardoor het vertrouwen in hen.

Jezus had deze nieuwe genezingswijze hier ook aangewend om hen op het dienstwerk van zijn leerlingen voor te bereiden, daar ook vele rabbijnen onder de 570 Joden waren, die Hij op Cyprus won. Zo velen zullen Jezus van hier volgen; Hij heeft het nogmaals tot de leerlingen gezegd.

Jezus keerde met de zijnen en de rabbijnen tot Mozes terug, waar zij nog een weinig aten, en *waar Jezus, op en neer wandelend, nog een onderrichting gaf.*

Doop en lering bij het ouderlijk huis van Mnason.

1358.

31 mei = 15 Siwan; Sabbat. –

Deze morgen om 9 uur kwamen uit Kerynia een vijftigtal Joden, waaronder de 7 genezen ouderlingen, op de leerplaats bij het huis van Mozes, om gedoopt te worden. Het nodige water daartoe werd uit een naburige bron aangebracht, want het huis van Mozes lag wat hoog en op die plaats zelf was geen bron, maar hij had

hier zijn waterbak. Dit was een enorm bekken, dat, meen ik, van koper was; het was in de aarde gelaten en met een kleine stenen gracht omringd. Deze gracht had op zijn beurt een afloop in een stenen trog. In dit bekken stond zeer zuiver water. In de gracht deed men de was en de afwas en nam men voetbaden. Met het water echter uit de stenen trog drenkte men het vee, bevroede men het land en begoot men de vruchten. Nu gingen de dopelingen met de voeten in de gracht staan, zoals gewoonlijk en zij werden met het water uit het bekken gedoopt.

Jezus sprak eerst op de leerheuvel (hoger op de heuvelhelling, waartegen het huis van Mozes aanleunde). De leerheuvel heeft een zeer mooie inrichting en een aangename ligging. Hij handelde over de boetvaardigheid en de reiniging door de doop.

De mannen droegen lange witte klederen, repen stoffe (manipels) om de armen en gordels met lettertekens op.

Buiten de 7 geheelden waren er slechts 8 andere dopelingen, samen 15. De overigen hadden de doop reeds te Mallep ontvangen; *zij spraken gedeeltelijk afzonderlijk met Jezus en biechtten Hem hun zonden.*

Jezus vermaande hen de tijd der genade zorgvuldig waar te nemen en de wet volgens de geest der profeten te vervullen, maar niet de slaven van de letter der Wet te zijn, want de Wet was aan hen gegeven en niet zij aan de Wet; ze was hun gegeven om er mee de genade te verdienen (cfr. Mk. 2, 27).

1359.

Onder de dopelingen waren de broers en zwagers van Mnason. Zijn vader Mozes was wel een deugdzame, doch oude en ietwat eigenninnige Jood en hij liet zich niet tot de doop overhalen. Mnason had hem reeds de gehele tijd, doch te vergeefs, daartoe aangepord, en ook *Jezus sprak heden nog met hem daarover*, maar de eigenninnige man met zijn vastgeroeste

opvattingen was er niet toe te bewegen. Hij haalde de schouderen op, schudde het hoofd en verschanste zich achter allerlei schijnredenen. Zijn hoofdargument was de besnijdenis, waaraan hij zich hield; zijn overige redenen weet ik niet meer.

Mnason was hierover zo bedroefd, dat hij weende, maar *Jezus stelde hem gerust en zei o.m. dat de man oud was en in zijn eigen gedachten vastgeroest zat en dat hij, aangezien hij overigens altijd deugdzaam had geleefd, zijn blindheid op een andere plaats zou bewenen, waar hem de ogen zouden opengaan*⁷³⁷.

Jezus zegende eerst nog het doopwater en goot er van het water van de Jordaan in. Na de doop werd het overschot er zorgvuldig uitgeschept en in de aarde weggegoten.

Vrouwen getroost en aangemoedigd tot de reis naar Palestina.

1360.

Gedurende de doop ging Jezus achter de leerplaats op de hoogte, waar een mooie tuin was met loofhutten en vele vruchtbomen. Hier wachtten bijna 40 joodse vrouwen op Hem; zij waren gesluierd en bogen zich diep voor Hem. Enige van hen kwamen om troost en Hij trad er mee in een loofhut of wandelde op en neer. Vele van de oudere vrouwen waren in angst en kommer; zij waren vol vrees dat hun mannen hen gingen verlaten om Hem na

---

⁷³⁷ De ogen zouden hem opengaan. – Hij zal zijn onbuigzaamheid op een andere plaats, het vagevuur, uitboeten.

Een troostrijke waarheid voor hen die bedroefd zijn omdat vele mensen, speciaal sommigen die hun dierbaar zijn, in belangrijke zaken onverbeterlijk aan eigen verkeerde zienswijze vasthouden.

Zo zijn andersdenkenden, overigens deugdzame mensen, er niet van te overtuigen dat de katholieke Kerk de enig ware is en dat zij gehouden zijn er lid van te worden.

te trekken en dat zij zonder huis zouden achterblijven; zij baden Hem tot hun mannen toch te willen zeggen hen niet te verlaten.

Jezus troostte hen met de verzekering dat zij niet verlaten zouden worden; wanneer hun mannen Hem naar Palestina volgden, zouden zij meegaan en daar een onderkomen vinden. Hij wees hun op het voorbeeld der vele heilige vrouwen, op de waarde van de tijd en de betekenis van het leven, zeggende dat het nu niet de dagen van het gemakkelijk en rustig leven waren, maar dat het er nu om te doen was het naderende Rijk tegemoet te trekken, de Bruidegom te erkennen en te ontvangen; dit was de grote zaak waar het in dit leven op aankwam.

Hij vertelde ook nog de parabelen van de verloren drachme en van de 5 wijze en de 5 dwaze maagden.

1361.

Andere, jonge vrouwen beklaagden zich bij hen over hun mannen; zij verzochten Hem hen te willen vermanen om niet tot de heidense dochters te naderen, aangezien Hij zo streng over de vermaning van Osee tegen de zondige omgang met de heidenen geleerd had. Ach! wilde Hij hun mannen toch vernamen!

Enige beklaagden zich met reden, doch de meeste slechts uit minnenijd. *Jezus kalmeerde hen en ondervroeg hen over hun eigen gedrag jegens hun mannen. Hij vermaande ze tot zachtmoedigheid, ordelijkheid, inschikkelijkheid, ootmoed, geduld, gehoorzaamheid, vriendelijkheid en vlijt. Hij waarschuwde ze tegen beschuldigingen, praatzucht, gemor en plagerij. Hij sprak wel 2 uren over dit onderwerp.*

Hierna had een algemene maaltijd plaats voor de dopelingen en anderen, die allen er iets toe hadden bijgedragen. De vrouwelijke

familieleden van dit gezin waren in het huis van de vrouw, wier kind gestorven was; het was gesloten en binnen brandden er lampen (waarschijnlijk de sabbatlampen). Zij waren evenmin in de tuin met de voormelde vrouwen geweest. Jezus en de leerlingen dienden meer aan tafel, dan zij mee aanlagen.

Jezus zegende de spijzen en verhaalde parabelen.

Hierna gingen zij allen naar Kerynia ter synagoge, waar Jezus de sabbatlering sloot en uit Osee nog streng leerde, doch meer over de uitverkoren Gemeente van God, dan over de verworpene (Osee, 1, 10-11; 2, 14-24; 5, 14-15; 6, 1-3; 11, 8-11; 14, 5-9).

Hij nam vervolgens van allen afscheid (met het eindigen van de sabbat) en zegende hen. In het voorbijgaan nam Hij ook afscheid in het huis van Mozes en ging met de leerlingen nog recht naar Mallep.

Toebereidselen tot Jezus' afreis. – Herhaalde strafaankondiging. – Nieuwe oproep tot de Joden om Cyprus te verlaten.

1362.

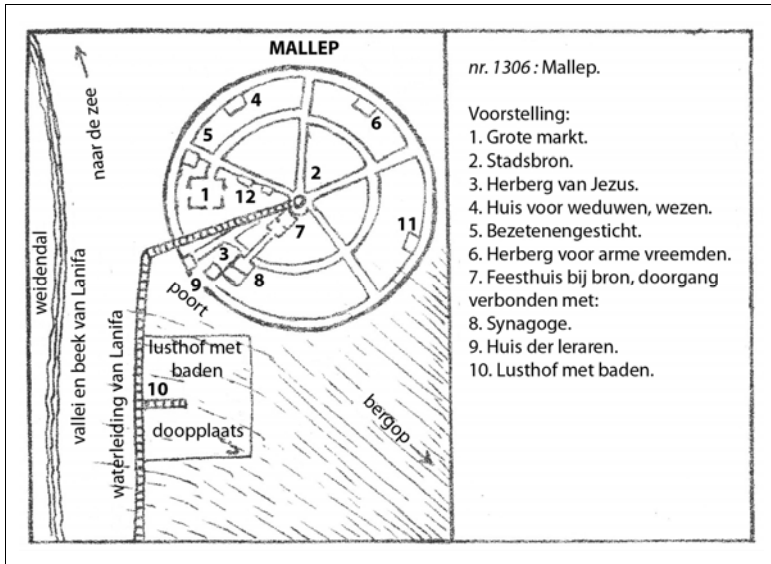
1 juni = 16 Siwan. –

Ik zag Jezus deze morgen in zijn herberg te Mallep met vele mensen uit de stad spreken. *Hij kondigde hun zijn aanstaande afreis aan*, en daar velen onrust voelden over hun besluit Hem naar Palestina te volgen, *stelde Hij hen gerust en troostte hen. Ook vele vrouwen sprak Jezus op dezelfde wijze moed in.*

's Namiddags bracht Hij het grootste gedeelte van de tijd door in de tuin bij de badbron met hen die werkelijk wilden wegtrekken.

(De badbron is ten zuidwesten van de stad en te onderscheiden van de bron midden in de stad; zie schets in fasc. 25, nr. 1306 en ook hierna).

Hij onderrichtte hen en bevestigde hen in hun voornemen; zij bespraken en regelden ook de wijze van hun afreis en hoe zij zich zouden verdelen.

Maandag, 2 juni. –

Jezus gaf deze morgen nog een langdurige onderrichting bij de bron IN de stad. Hij herhaalde (samenvattend) alles wat Hij hun tot hiertoe voorgehouden had. Hij sprak over de nabijheid van het Rijk, dat men tegemoet moet gaan, over zijn afscheid, over de korte tijd die Hij in het algemeen nog (op aarde) zou zijn, over de zware voltooiing van zijn werk, en hoe zij van hun kant en voor hun deel Hem navolgen, met Hem en met zijn genade meewerken moesten.

Voorts sprak Hij nogmaals van de aanstaande verwoesting van Jeruzalem, van Gods strafgericht over de heilige stad en over allen die het Rijk van God van zich afstoten zouden, geen boetvaardigheid doen, noch zich bekeren, maar aan hun aardse goed en hun driften verslaafd blijven.

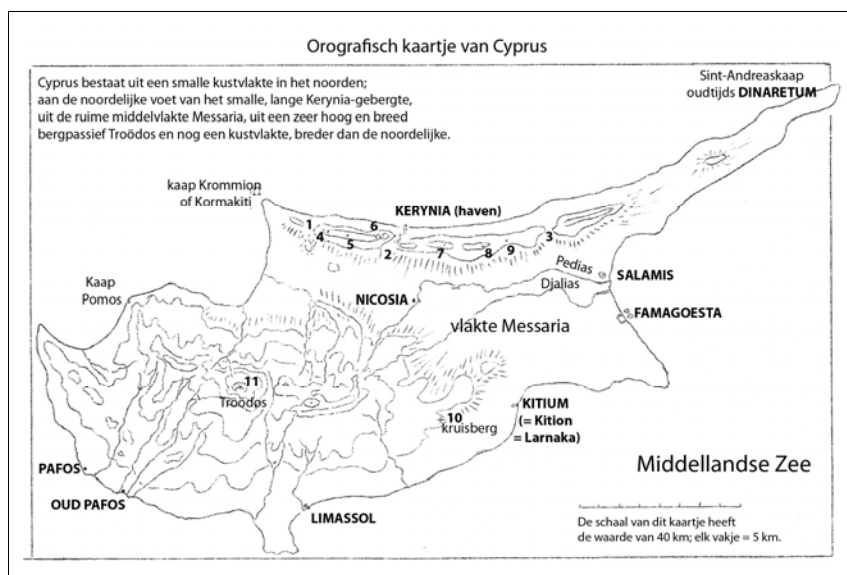
“Laat u niet bedriegen,” zegde Hij, “door schone maar valse schijn, door uw aangenaam, genoeglijk en comfortabel leven in een bekoorlijke omgeving, die niets anders is dan een bontgeverfd graf vol vuil en rotheid. Onderzoekt uw binnenste, kijkt in uzelf, hoe het daar gesteld is bij al die mooie en zinstrelende inrichtingen, bij die uitwendige pracht en heerlijkheid. Gaat na hoe die welvaart bekomen werd door woeker, gierigheid en huwelijken met heidenen uit louter hebzucht. Gijzelf zijt tenslotte de gevangenen, de slachtoffers van uw aardse bezittingen, van uw godsdienstige halfslachtigheid en schijnheiligheid. Bekijkt goed al die pracht, dat comfort rondom u: alles zal verwoest en vernietigd worden; een dag zal komen dat hier op dit eiland geen Israëliet meer zal leven.” (cfr. fasc. 25, na nr. 1282, Eiland Cyprus, einde).

Hij sprak zeer duidelijk over zichzelf en de vervulling van de profeten, doch slechts weinigen begrepen Hem. De mensen wisselden mekaar gedurende deze redevoering groepsgewijze af en namen om de beurt de naaste plaats bij de leerstoel in, en altijd per klassen: ouderlingen, mannen, jongelingen, vrouwen, jonge dochters, enz. en allen waren diep ontroerd; zij weenden dat ze snikten.

Hierop ging Jezus met enige leerlingen en met de Mallepnaren, die met Hem wegtrekken wilden, 2 uren in oostelijke richting,

waar de bewoners van verscheidene boerderijen Hem verzocht hadden te komen; diezelfde mensen had Hij reeds eenmaal van Mallep uit bezocht (nr. 1343, begin; dit heeft K. niet vermeld, maar het kan gebeurd zijn op een van Jezus' omwandelingen, b.v. op 25 mei). Zij hadden daar een lommerrijke leerheuvel. Hier waren ook mensen uit het bij Chytrus gelegen mijnwerkersdorp.

Jezus was voornamelijk daarom hierheen gekomen, omdat ook de leerling van Naïm, met Natanael van Kana en de zoon van Serobabel vanuit Kitium heden (maand) hier aangekomen waren. *Hij wilde hen groeten en hen van de toebereidselen voor zijn afreis uit Cyprus op de hoogte brengen.*

Een klein schip van hen lag in de haven van Kitium. Enige boden die door de landvoogd uit Salamis tot Jezus gezonden waren, hadden hen ontmoet, hun de weg getoond en tot Jezus gebracht; zij waren ook nog van verscheidene burgers van Kitium vergezeld, die begeerden gedoopt te worden.

De landvoogd, uit Rome teruggekeerd, laat Jezus groeten.
Hij verlangt vurig Hem te Salamis nogmaals te zien en gedoopt te worden.

Genezing van een blind kind.

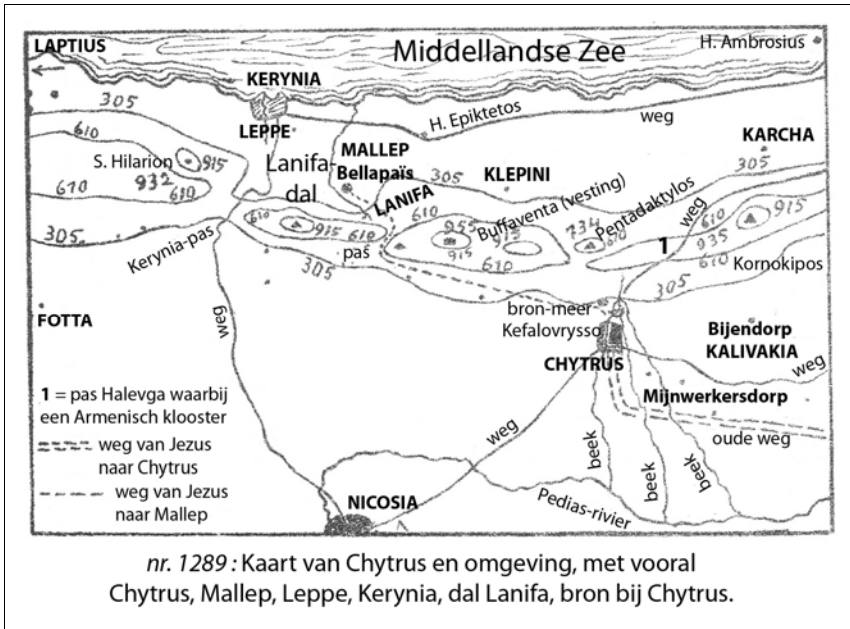
1364.

Ook hier hield Jezus een afscheidsrede, gelijk te Mallep. Hij bezocht daarna enige hutten en genas verscheidene zieken, die Hem om genezing gebeden hadden. Reeds op weg zijnde om naar Mallep terug te keren, werd Hij door een landbouwer verzocht zich de moeite niet te ontzien om naar zijn huis te komen om zich over zijn blind zoontje te erbarmen. In dit huis woonden 3 families, alles tezamen 12 personen: de grootouders en 2 gehuwde zonen met hun kinderen. De gesluerde moeder bracht tot Jezus het blinde knaapje dat op haar arm lag en dat reeds kon lopen en spreken.

Jezus nam het kind op zijn armen, maakte de vingers van zijn rechterhand met speeksel nat en bestreek met dit speeksel de ogen van het kind, zegende het, zette het neer en hield het iets voor de ogen. Het kind wilde dit met de hand haastig vatten en allen barstten los in vreugdekreten. Het kind liep naar zijn moeder, want aan haar stem herkende het haar en zij omhelsde het. Daarna liep het tot de vader, en zo van de ene arm in de andere en zij leidden het tot Jezus en dankten Hem onder tranen en op hun knieën.

Jezus drukte het kind aan zijn borst en gaf het de ouders terug met de vermaning, dat zij het tot het ware licht zouden leiden, opdat het niet met ziende ogen in een dieper duisternis zou vallen, dan die waarin het geweest was. Hij zegende ook de andere

kinderen en geheel de familie. De mensen weenden en onder betuigingen van dank deden zij Hem uitgeleide.

Te Mallep was een maaltijd in het openbaar feesthuis, waar allen deel aan namen. De armen werden gespijzigd en ontvingen geschenken. *Jezus en de leerlingen namen de tafeldienst waar en op en neer gaande onderrichtten zij de disgenoten.*

Leerrede over het slotwoordje 'Amen'.

1365.

Jezus hield nu een slotrede over het woordje AMEN⁷³⁸. Hij zei dat dit woord als het kort begrip, ja, de gehele inhoud, de voltooiing van het gebed was. Wie het lichtvaardig uitspreekt, verklaarde Hij, vernietigt zijn gebed.

Het gebed is een geroep tot God; het verbindt ons met God; het opent ons de schat van zijn barmhartigheid en met het woordje 'AMEN' ontvangen wij, indien ons gebed goed was (en aan de eisen voldeed), de gaven uit Gods handen.

Hij sprak zeer wonderbaarlijk over de kracht van het woord 'Amen'; Hij noemde het 'het begin en het einde

---

⁷³⁸ Het woordje 'AMEN'. – 'Amen' is Hebreeuws en betekent: 'het zij zo', en ook: 'het is zo, waarachtig'.

Men geeft er mee zijn instemming in iets te kennen of sluit zich bij iemand aan, b.v. bij een voorbidder. "*Dicere amen subscribere est*", zegt Augustinus; amen is zoveel als een handtekening; men maakt er mee een gebed, een verzoek tot het zijne, men wenst verhoord te worden.

***

Soms wordt 'amen' vertaald door 'fiat'. Dit 'fiat' is als een scheppingsformule, want met dit Latijnse woord, vertaling van het Hebreeuws 'Jehi', werden door God de elementen van het heelal geschapen: "*fiat lux*", "er ontsta licht".

Daarom zegt K. "Hij sprak alsof God de gehele wereld met dit woord heeft geschapen."

***

De wijze om plechtige verklaringen in te leiden met het woordje 'AMEN', in de zin van 'voorwaar, waarachtig, geloof Mij', enz. is Jezus geheel eigen.

In zekere zin bezit 'Amen' in de tweede betekenis ook een soort scheppingskracht, want Jezus wil er door zeggen: "**Voortaan zal dit zo zijn.**" Hij wil dat men Hem op zijn woord zal geloven.

van alles', ja, Hij sprak schier alsof God de gehele wereld en alles daarmee geschapen had.

Hij sprak ook het 'AMEN' uit over al hetgeen Hij hun voorgehouden had, ook over het afscheid hier en weldra bij de voltooiing van zijn zending.

Hij eindigde tenslotte zijn toespraak met een zeer plechtig uitgesproken 'AMEN'.

Deze leerrede duurde tot laat in de nacht. Hij zegende hen allen; zij weenden en juichten Hem toe, terwijl Hij, de zaal verlatend, tussen hen doorging.

Jezus verwijderde zich en verliet met de leerlingen de stad. Barnabas en Mnason zullen Hem pas morgen volgen; ik meen dat zij onderweg wat gerust hebben. Zij lieten Chytrus rechts en volgden rechte landwegen door de velden en het bosland en over het gebergte⁷³⁹. Daags vóór zijn afreis wilde Jezus zijn herbergings betalen. De leerling van Naïm had geld meegebracht, maar daar de waard weigerde iets te aanvaarden, werd dit geld aan de armen gegeven.

***

Ik heb in verband met het vertrek van Merkuria uit Salamis het volgende gezien: zij heeft verwanten in Tyrus, en weldra is daar een feest, waarop zij moet verschijnen; zij zal zonder haar man, met haar beide dochters en vertrouwde dienaren daarheen varen, maar er niet landen. Enige betaalde mensen, misschien uit Ornitopolis gezonden, zullen haar op enige afstand van Tyrus met een klein schip afwachten; zij zal in hun schip overstappen, met hen meevaren en door hen in zekerheid gebracht worden.

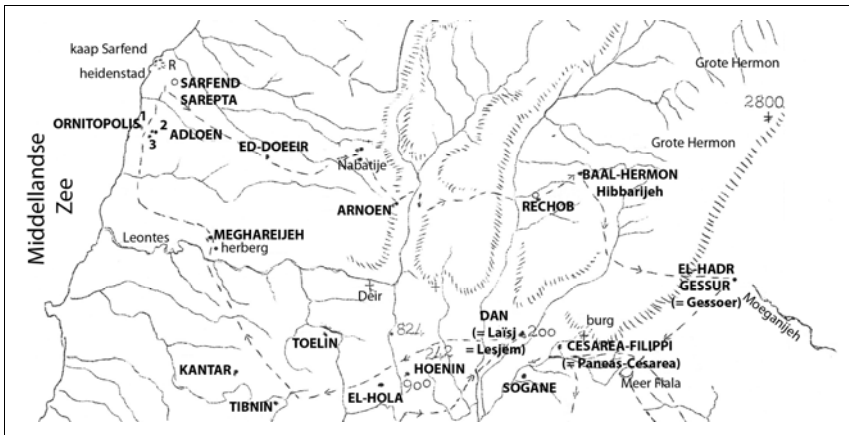
---

⁷³⁹ Jezus keert langs rechte wegen of grote banen naar Salamis terug.

Hij gaat eerst oostwaarts, dan over het gebergte door de pas Halevga, 6 km ten noordoosten van Chytrus, waar op onze kaarten cijfer 1 staat, laat Chytrus rechts en volgt tenslotte de grote weg aan de noordkant van de rivier Pedias parallel met de waterleiding.

Men heeft ook alles geregeld voor de afreis en de te volgen wegen van allen die nu aanstonds of in de naaste tijd Jezus uit Mallep, Chytrus en Salamis zullen volgen. Enigen zullen afvaren van een plaats die ten noordoosten van Salamis ligt (b.v. te Karpazia, vroeger een plaats met een kleine haven, nu nog slechts een gehucht; Dapper, C. 46).

Sommigen die te Tyrus handel hebben, van Salamis zelf; eindelijk nog anderen van nog andere plaatsen; de meeste gedoopte heidenen zullen naar Gessoer trekken.

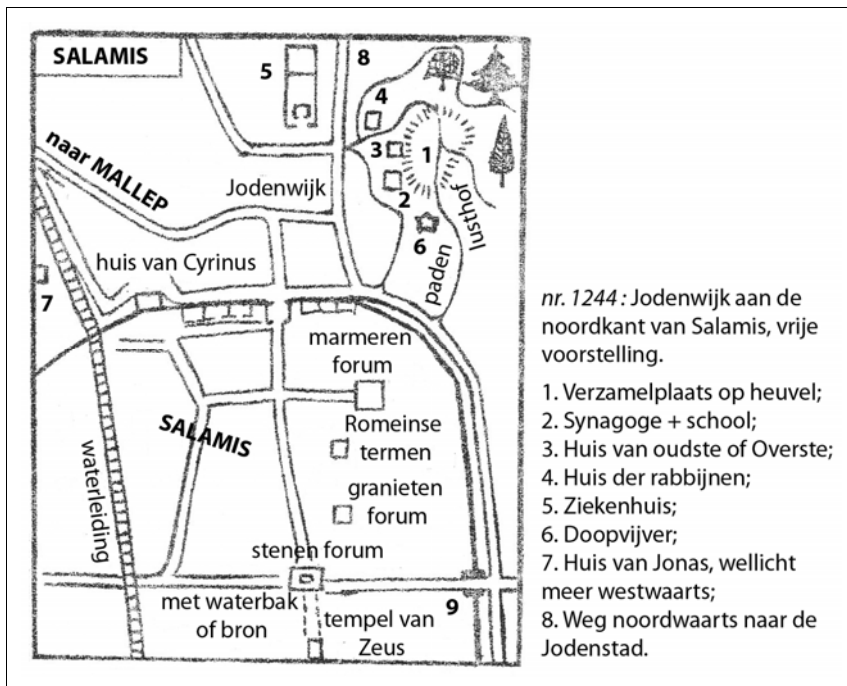

Jezus te Salamis. – Bij de landvoogd. – Bij Merkuria. – Doop van de landvoogd.

1366.

3 juni. –

Heden namiddag om 2 uur zag ik Jezus en zijn reisgezellen in het leerhuis bij Salamis aankomen. Hier was Hij, sedert zijn aankomst op Cyprus, gewoonlijk geherbergd; zij zijn aan de noordwestkant in de stad gekomen. De waterleiding lag aan hun rechterhand en de Jodenstad links (zie fasc. 24, kaart bij nr. 1244).

Ik zag hen met nog opgeschorte klederen, drie en drie, in het voorhof van het leerhuis, aan een kleine vijver neerzitten, die met kleine groeven omgeven is, waarin men zijn voeten zet om die te wassen. Men schept water uit de kleine vijver in de groeven. Drie en drie hadden zij een lange bruine doek waarmee zij hun voeten afdroogden. Niet altijd liet Jezus zijn voeten door anderen wassen; meestal deden zij het allen zelf. Men had hen verwacht en men diende hun spijzen voor.

Daar waren vele vertrouwde mensen, *die Jezus wel een paar uren lang onderrichtte, Hij nam ook nog afscheid van de ouders van de leerling Jonas.*

Daarna had hij een langdurig gesprek met de landvoogd van Salamis, die Hem nog 2 heidense jongelingen voorstelde. Gelijk hij, verlangden dezen

onderrichting en de doop. *Jezus sprak met hen eerst gezamenlijk en daarna met ieder van hen afzonderlijk.* Zij beleden Hem hun zonden onder het storten van tranen en *Jezus ontsloeg hen ervan*; zij werden daarna tegen avond in het voorhof van dit leerhuis heimelijk gedoopt. Zij stonden in de groeven en leunden op een balie die boven de kleine vijver geplaatst was. Jakobus de Mindere doopte hen. De leerling van Naïm en Natanael legden hun de handen op de schouders. De 2 gedoopte jongelingen zullen de wijsgeren naar Gessoer volgen.

1367.

Toen onze zienster in 1823 op 25 november (feest van de H. Katarina) zeer omstandig de afstamming en het leven van deze heilige had gezien, maakte zij in het verhaal van dat visioen ook gewag van deze landvoogd, van wie zij het volgende verhaalde.

Zijn vrouw woonde te Rome⁷⁴⁰ en was een zeer ijverige afgodendienares. Toen hij laatst te Rome was, heeft hij haar van zijn bekering in kennis gesteld en ook haar tot betere gedachten gebracht; anders ware hij van haar gescheiden. Hij heeft allen die het land verlieten om Jezus naar Palestina te volgen, heimelijk ondersteund. Wanneer later over die uitwijking een groot opzien ontstond, werd hij afgesteld, maar toch bleef hij, zonder verder lastig gevallen te worden te Salamis wonen.

Als Paulus, 12 jaren na het tegenwoordig verblijf van Jezus alhier op Cyprus predikte, is de landvoogd met hem weggetrokken; hij is een vermaard leerling geworden en heeft veel in de Kerk gearbeid.

---

⁷⁴⁰ Zijn vrouw woonde te Rome. – Een wet, door keizer Augustus uitgevaardigd, verbood aan legaten en landvoogden hun vrouw naar hun provincie mee te nemen. Nochtans werd die wet vaak, vooral na Augustus' dood, over het hoofd gezien. Zo was de vrouw van Pilatus tijdens de lijdensgeschiedenis te Jeruzalem.

Hij is een gezond en sterk man van ten hoogste 40 jaren. Zijn zoon die hij met Merkuria in echtbreuk gewonnen heeft en die bij de man van Merkuria gebleven is, trouwde met de jongste zuster van Merkuria en van de nakomelingen uit dit huwelijk stamt de moeder van de H. Katarina.

1368.

(Vervolg van het verhaal van het visioen van 3 juni; nr. 1366)

Hierop liet Merkuria Jezus door een dienaar uitnodigen om in een tuin bij de waterleiding met haar te komen spreken.

Jezus volgde de dienaar naar die tuin en gesluierd naderde zij tot Hem met haar 2 dochtertjes die zeer zeldzaam gekleed waren; zij leidde ze bij de hand. De ene was reeds groot en naar het lichaam geheel gevormd (cfr. fasc. 20, nr. 891, voetnoot 450). Zij hadden slechts korte rokjes aan, die nauwelijks tot aan de knieën reikten; het overige van het lijf was met een schone, doorschijnende stoffe omhuld en hier en daar waren aan hun kleedjes kwasten of kransen van wol of pluimen. De armen waren vrij en onbedekt, de voeten (met bandjes) omwonden, de haren loshangend; zij waren bijna gelijk bij ons de engelen bij de kribbe gekleed zijn.

Jezus sprak lang en vriendelijk met Merkuria; zij weende van overgrote ontroering en was zeer bedroefd, omdat zij bij de vlucht haar zoon zou moeten achterlaten en omdat haar ouders haar jongste zuster van haar verwijderd hielden en dat deze dus in hun blindheid zouden blijven. Zij stortte ook tranen over haar zonden en Jezus troostte haar met de herhaalde verzekering dat haar zonden vergeven waren.

Zonder te begrijpen keken de beide meisjes verwonderd naar hun moeder op en weenden mee en klampten zich tegen haar aan.

Maar Jezus trok hen tot zich en zegende en troostte ze.

Zij bespraken ook de wijze, waarop ze zich uit Salamis zou verwijderen, en haar toekomstige verblijfplaats. Hierop verliet Jezus haar en keerde naar het huis van de leraars terug. Nu

kwamen ook Barnabas en Mnason van Chytrus en Kerynia terug en met Mnason een van zijn broers, die eveneens de Heer naar Palestina wilde volgen. *Na een afscheidsmaal gaf Jezus nog een onderrichting en troostte en zegende allen.*

Jezus gaat naar Kition om in te schepen voor Palestina.

1369.

Nu begaven zij zich naar een naburige plaats, waar de Romeinse landvoogd enige van zijn dienaren met een menigte grote gezadelde ezels had gezonden en waar zij allen één daarvan bestegen. (Ezels: cfr. fasc. 25, nr. 1279, voetnoot 693).

Ik zag Jezus zijdelings of overdwars gezeten op een zadel dat een leuning had. Ook de landvoogd reed mee; zij reden onder de bogen van de waterleiding door, achter Salamis over de rivier Pedion. Vervolgens sloegen zij een korter binnenweg in. De eigenlijke grote weg loopt met een boog dicht bij de oever. (Dit is het geval rondom het gehele eiland). Ik zag de landvoogd gedurende heel die schone nacht aan Jezus' zijde rijden. (Mooie nachten, zie fasc. 24, nr. 1241, voetnoot 674; een paar dagen geleden was het volle maan).

- Voorop reed een troep van 12 man;
- dan volgde een troep van 9 man, waarbij Jezus met de landvoogd een weinig afgezonderd meereed, en
- een derde troep van 12 man sloot de stoet.

Ik herinner me dat ik Jezus slechts bij deze gelegenheid en op Palmenzondag heb zien rijden.

Toen de dageraad aanbrak en zij nog ongeveer 3 uren van de zee verwijderd waren, scheidde de landvoogd met enige medereizigers van Jezus om geen opzien te baren. *Jezus reikte hem de hand en zegende hem.*

De landvoogd was van zijn rijdier gestapt en wilde Jezus' voeten omarmen. Dan boog hij een 1^e maal zeer diep en vervolgens, na zich enige schreden teruggetrokken te hebben, een 2^e maal; dit zal een gebruik geweest zijn. (De diepe buiging is in het Oosten een der gebaren van eerbetoon, verering, aanbidding en staat nagenoeg op gelijke voet als onze kniebuiging).

Na deze hulde besteeg de landvoogd weer zijn rijdier en reed terug. De 2 nieuw-gedoopte heidenen keerden eveneens met hem weer. Jezus reed slechts tot op een uur van de plaats die het doel was van hun tocht. Daar stapten zij allen af en zonden de ezels met de knechten terug. Nu trokken zij door de streek van de zoutheuvelen, die door diepe wegen doorkruist is. De grond is daar zeer kaal.

(Het hoge Olympus- of Troödosgebergte verlegt zich met een lager heuvelland tot bijna tegen de oostkust van het eiland. De landvoogd reed mee tot aan de zuidelijke rand van dat heuvelland.

Waar dit land naar het zuiden afdaalt, beginnen de zoutheuvelen. Valleien en beken dalen zuidwaarts naar de zee en het gewest van Kition af. De diepe wegen volgen deze dalen. Alle hellingen in een kring rond Kition zien er wit uit, de grond is kaal, zegt K.).

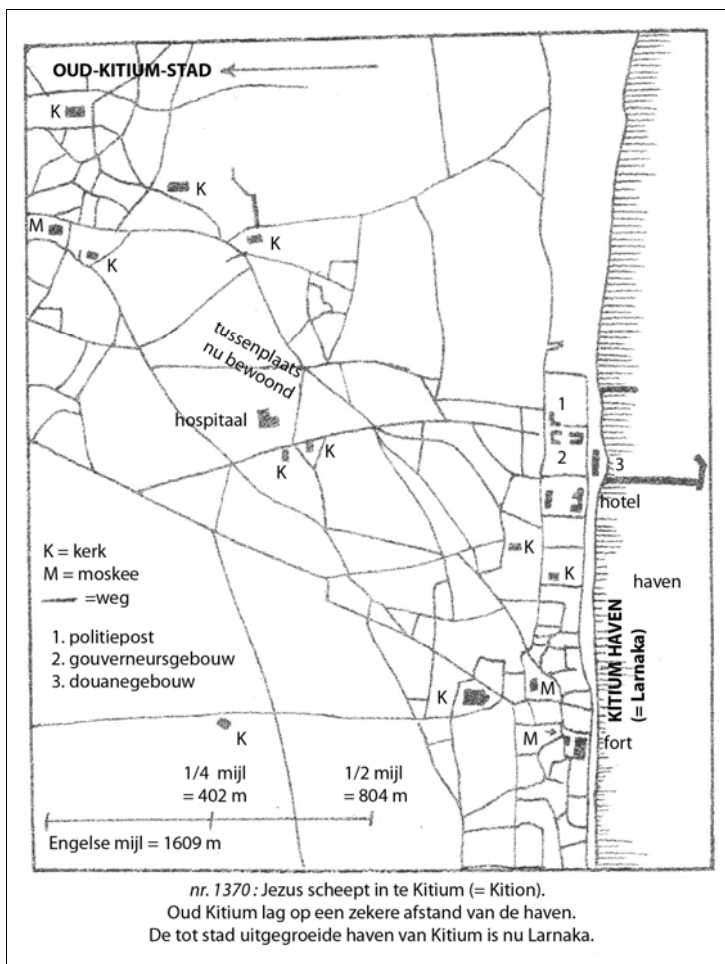
1370.

4 juni. –

Zij zijn in de morgen, enige honderden schreden van de zeeoever en ongeveer een uur (3 km) ten oosten van Kition (van de stad zelf, zie kaart), niet ver van de zoutheuvelen, in een lang gebouw met de schippers, die hen verwachtten, tezamen gekomen.

Het is hier een stil en eenzaam gewest aan de zee; men ziet er maar weinige bomen, slechts hier en daar een buitengewoon dikke, korte, als uitgebrande stam, waaruit meerdere nieuwe jonge boompjes uitschieten. Daar ziet men niets dan een verbazend lange dijk, boven met gras, tuinen en boompjes bedekt. Naar de kant van de zee daarentegen waren vele woningen en open, grote hallen (afdaken), waarin verscheidene arme joodse families

huizen⁷⁴¹. In de hutten aan het ander einde van de dijk wonen enige heidense families.

⁷⁴¹ Arme joodse gezinnen. – Even verder noemt K. hen zoutarbeiders.

Zoutwerk, evenals mijnwerk, werd vooral door slaven verricht:
 “Slaven houwen het zout, doen het in zakken en brengen het op ezels naar
 de hoge plaatsen van het dal, waar zij het op hopen gieten.” (Dapper,
 Cyprus, blz. 35).

Lager op de oever (bij het water, *am tieferen Ufer*) zijn verscheidene gemetselde bochten met trappen naar boven, waarin 3 kleine schepen lagen voor de afvaart en reis van Jezus, en ook nog andere schepen⁷⁴².

Men kan hier zeer gemakkelijk aanlanden en ik meen dat hier het zout geladen wordt om naar de zeesteden vervoerd te worden. De zeer arme Joden die hier wonen, zien er uit als verloren of verworpen mensen, die men uitgedreven heeft. Of zijn het gewone, arme zoutarbeiders? Dicht daarbij ligt een herberg, waar de schippers en zoutmijnarbeiders een onderkomen vinden.

1371.

Jezus was hier verwacht. De schippers hadden voor een welkomsmaal gezorgd. Zij eten vis, honing, brood en vruchten. Het water is hier zeer slecht. (Wat geldt voor geheel Cyprus). Men zuivert het door er iets – ik meen vruchten – in te werpen (zie fasc. 24, nr. 1253, voetnoot 682). Zij bewaren het in kruiken en waterzakken. Zeven Joden van de schepen werden hier uit een bekken gedoopt; ik weet niet meer wie zij waren, zij zijn met de leerlingen meegekomen; misschien waren het Joden die van het Pinksterfeest terugkwamen en nog geen gelegenheid gehad hadden om de doop te ontvangen.

Jezus had medelijden met de arme arbeiders hier; Hij ging van woning tot woning, troostte hen en gaf hun aalmoezen. Ook genas hij enigen, die zich bij het werk in de zoutmijnen gekwetst hadden en ook andere zieken die vol ellende de armen naar Hem uitstaken.

---

⁷⁴² Gemetselde bochten. – Dit is in de haven zelf.

De trappen maken het mogelijk zonder brug op de boot te gaan, zoals te Jaffa, te Alexandrië (De Géramb, III, 76), en zoals in de haven van Hefa of Haïfa (K.E. nr. 1373).

Hij vroeg hun alleen of zij geloofden dat Hij hen kon genezen?

Zij zeiden: “Ja, Heer, wij geloven het!”

En aanstonds genas Hij hen. Hij ging tot aan het einde van de lange wal en daar ook in woningen van de heidenen, die zeer bevreesd en verlegen waren. Hij sprak zeer vriendelijk enige vermanende woorden tot hen; Hij heeft hier ook de arme kinderen gezegend en tot alle verzamelden een toespraak gericht en hun een parabel van het zout der aarde verhaald. Onder de maaltijd die men voor Jezus bereid had, liet Jezus spijzen naar de armen brengen.

De leerling van Naïm was de woensdag (25 mei) hier aangekomen (d.i. op Cyprus in Ammochostos, die de haven van Salamis is), was er blijven wachten op de twee andere leerlingen die pas later aankwamen, en was dan met hen, ‘s maandags, (2 juni), maandag laatst, te Mallep bij Jezus gekomen.

(Dit verliep ietwat anders: van Ammochostos kwam de leerling van Naïm eerst bij Jezus te Mallep (nr. 1342).

Dan keerde hij, door Jezus een eindweegs vergezeld, naar Kition terug om de twee nieuw aangekomen leerlingen af te halen en tot Jezus te brengen (nr. 1349).

Met hun gedrieën en enkele boden van de landvoogd kwamen zij bij Jezus in een boerengehucht 1,5 uur ten oosten van Mallep, nr. 1363).

Ik weet niet meer waar zij onderweg de sabbat gevierd hadden; zij zijn deze morgen reeds afgevaren om Jezus’ terugkeer naar Palestina aldaar aan te kondigen.

Afvaart naar Hefa (het huidige Haïfa).

1372.

Nog 4 juni. –

Het gezelschap van Jezus was 27 man sterk.

‘s Avonds, toen het donker begon te worden, voeren zij met 3 kleine schepen af. Het schip van Jezus was het kleinste. Slechts 4 leerlingen en enige roeiers waren er op aan boord. Alle schepen hadden in het midden, rondom de mast, een trapvormig oprijzende bouw of inrichting, waarin van binnen kleine kajuiten waren, die tot slaapcellen dienden. Indien dus de roeiers niet op het dek geweest waren, had men niemand gezien en kunnen denken dat die schepen ledig waren.

Het kleine scheepje van Jezus zag ik vooruitvaren en het verwonderde mij dat de andere spoedig een slechte richting namen. Maar deze zag ik, nadat het vlug donker geworden was, in de verte, een half uur van de oever, op 2 plaatsen vast geraken en dan zag ik de bemanning fakkels op de mast tot noodsein aansteken.

Hierop beval Jezus aan zijn roeiers terug te varen, en zodra zij het eerste schip genaderd waren, wierpen zij het een kabel toe, maakten het vlot en beide schepen voeren nu tot bij het 3^e schip, dat zij op dezelfde wijze los en vaarklaar maakten. Dan werden ze aan het schip van Jezus vastgehecht en volgden de richting door Hem aangegeven.

Jezus berispte hen erover, dat zij de weg beter hadden willen weten. Hij sprak van de noodlottige eigen wil, van de verplichting en de noodzaak HEM als hun leider te volgen. Zij waren in een draaikolk tussen twee zandbanken, geraakt⁷⁴³.

---

⁷⁴³ **Kition (= Kitium) = Larnaka.** – Alvorens Jezus verder te volgen en definitief van Kition afscheid te nemen, werpen wij nog een blik terug op dit laatste.

Tot nog toe heeft het ons als een onbeduidend stadje toegeschenen. Toch was Kition een voorname stad in de oudheid. Zelfs figureert ze in de lijst van de door Egypte onder Ramses III veroverde steden.

- Als haven volgt ze onmiddellijk op Ammochostos, Famagousta, de haven van Salamis; dus was ze de tweede haven van het eiland.
- Als stad met 11.000 inwoners komt ze op de derde plaats, nl. na de hoofdstad Nicosia (18.000 inwoners) en na Limassol (12.000 inwoners).

De eigenlijke stad lag, zoals we reeds zagen, 2 à 3 km landwaarts in naar het noordwesten.

Nu heet de haven Larnaka en ook Arnaka, zie grote kaart 3.

Bij de geograaf Dapper, (1680) lezen wij: "De stad bestaat uit 2 delen:

- 'Skala' (Turkse naam die haven betekent) rondom de haven en
- oud Larnaka, een half uur landwaarts in.

Aan de oost- en zuidoostzijde van Oud-Larnaka vindt men vele ruïnes en ook monumenten die bewijzen dat deze plaats oudtijds een grote en dichtbevolkte stad is geweest. Er zijn daar ook holen en begraafplaatsen. Oude, in de rots gehouwen graven zijn in de stad in groot aantal te vinden.

Het Griekse woord voor grafsteden is 'Larnakes' (van 'Larnaks', 'Larnakos', wat ook betekent: 'koffer', 'kist', 'sarcofaag', 'urne').

Hieraan beantwoordt in het Aramees het woord 'Arnach', d.i. 'sarcofaag'. Vandaar de moderne namen Larnaka en Arnaka, die in zwang gekomen zijn in het Turkse tijdperk." (cfr. Dapper, Cyprus, 45).

In Dappers tijd werd de haven ten zuidoosten van de stad, door de Italianen 'Commercio' koophandelstad, haven genoemd, maar ook 'Spiaggia di Salines', d.i. 'ree' of 'baai van de zoutpannen', naar het naburige zoutmeer.

Men zeg ook Salines zonder meer, om de haven aan te duiden (Géogr. univ. V, 56; 'The Island of Cyprus', 45).

Dapper vermeldt in 1680 onder het Turks bewind nog steeds een grote zeevaart en handel in zout, doch ook in andere artikelen, zoals vruchten waarvan het eiland overvloedt.

In onze 20e eeuw heeft de haven zich noordwaarts uitgebreid. Tussen de havenstad en de landstad ziet men, volgens Dapper, van zuidoost naar noordwest wel 20 minuten ver niets dan puinhopen en velden, meest braakliggend, en olijfbomen.

In de 20^e eeuw werd deze tussenruimte met huizen, twee kerken en een hospitaal bebouwd (zie schets hierna).

***

Ruim 2 km ten zuiden van de landstad en 1,5 km ten zuidwesten van de haven strekt zich het zoutmeer (de zoutpannen of -putten) uit, een diep effen dal met een omtrek van 10 km. Het loopt parallel met de kust en is slechts door een brede wal van de zee gescheiden.

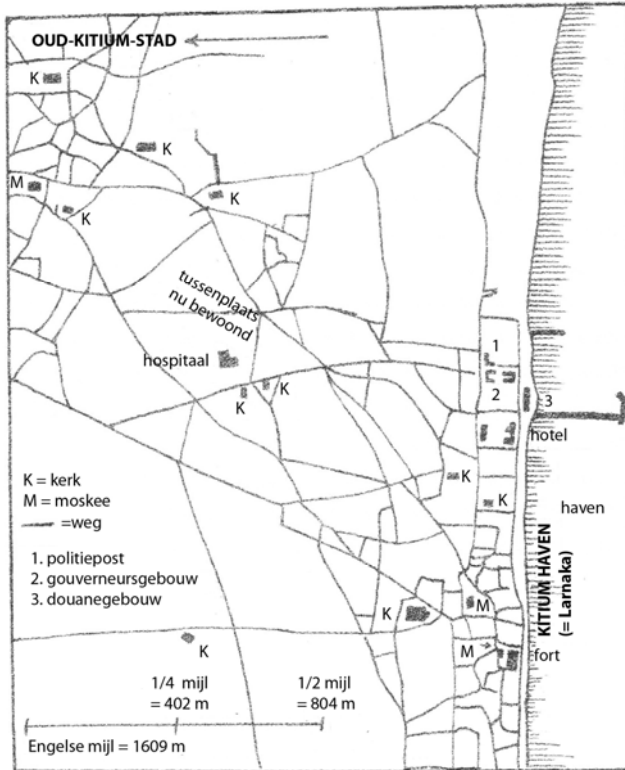
K. spreekt van een grote, lange dijk en ik vraag me af of ze niet deze wal tussen de zee en het zoutmeer daarmee bedoeld heeft.

In de regentijd loopt dit meer vol water dat van de naburige westelijke heuvelen, vooral de kruisberg of 'stavroeni' afdaalt.

Het wordt zoutig door het zoutgehalte van de zouthuvelen en onder de inwerking van de zon. Is dit water na de droge zomertijd of ook door wegvloeiing verdwenen, dan is de bodem bedekt met een 4 dm dikke laag mooi wit zout. Dit is door de zomerhitte gestold en zeer hard geworden.

Het wordt met houwelen en bijlen uitgehakt en met vorken bijeengebracht op zeer hoge hopen, gelijkend op tell's of kleine heuvels ('The Island of Cyprus', 49 en 228).

nr. 1370: Jezus scheept in te Kitium (= Kition).
Oud Kitium lag op een zekere afstand van de haven.
De tot stad uitgegroeide haven van Kitium is nu Larnaka.

***

De naam 'Kiti' is nog verbonden aan een dorp 10 km meer zuidelijk en aan een naburige kaap, zodat wel heel dit district ook de naam 'Kiti' of 'Kition' zal gedragen hebben.

Nu gaan wij Jezus weer achterna.

1373.

5 juni. –

Ik zag heden Jezus 's middags op de overvaart. Men deelde spijzen uit; de schepen waren aan elkander gehecht en *Jezus hield een toespraak.*

Tegen avond zag ik de 3 schepen van Jezus reeds nabij de wijde bocht, welke de zee in het land maakt tussen Ptolemaïs (= Akko = St. Jean-d'Acree) en Hefa of Haïfa aan de voet van de Karmel⁷⁴⁴.

---

⁷⁴⁴ **Hefa of Haïfa.** – Hier gaat het over het Hefa in Jezus' tijd.

De stad Hefa, een plaats die nu de naam Hefa el-Atiqā, d.i. oud-Hefa draagt, en haar haven lagen 1,5 km van elkander (zie kaart hierna).

Jezus voer voorbij Oud-Hefa om de haven te bereiken.

De plaats waar Hij landde, nl. in de haven van Oud-Hefa is de kern van het huidige Haïfa.

In deze eeuw heeft dit Haïfa zich zuidwaarts uitgebreid over de hellingen tot op de hoogvlakte of bergrug van de Karmelketen en westwaarts heeft het het oude Hefa reeds opgeslorpt en zich zelfs verder verlengd tot de kaap Keroem.

Het oude, ommuurde Hefa had een lengte van 500 m en een breedte van 400 m. Hier werden belangrijke ruïnes, marmerblokken en enorme bewerkte bouwstenen gevonden en naast de zee ook de resten van een oud fort. De onderzoekingen hebben doen denken aan een aanzienlijke stad uit het Grieks-Romeins-Byzantijns tijdperk. Als een versterkt stadje, tamelijk strategisch gelegen heeft het een rol gespeeld in de kruisvaardersoorlogen. Trots alle oorlogswisselvalligheden in deze en de volgende eeuwen bleef Hefa el-Atiqā in leven tot in de 18^e eeuw.

Een geduchte bedoeïenen-emir, Daher el-Amer veroverde oud Hefa, verwoestte het en verlegde het 2 km naar het zuidoosten naar de haven van het verwoeste stadje.

Nog in 1829 telde deze plaats slechts enige families; het getal inwoners was in 1892 nog maar gestegen tot 1700, maar in de 20^e eeuw begon de ontwikkeling een snelle vaart te nemen.

- In 1918 ontnamen de Engelsen Nieuw-Haïfa aan de Turken. In groot aantal stroomden de joodse immigranten toe; de stad breidde zich in alle richtingen uit.
- In 1925 telde ze reeds 65.000 inwoners;

Zij roeiden echter in volle zee terug, want in de ingang van de bocht of baai was een zeegevecht aan de gang. (Zodra ze, komend uit het noordwesten Ptolemaï's voorbij zijn, bemerken zij het gevecht). Een groot schip leverde slag tegen meerdere kleine schepen; het grote overwon en de kleine moesten vluchten en ik zag verscheidene doden in het water geworpen worden.

Toen de schepen van Jezus nader bij de vechtende schepen kwamen, hief Jezus de hand op en maakte een zegenend gebaar naar de strijdende partijen, en hierop verwijderden ze zich spoedig van elkander.

Zij zagen de schepen van Jezus niet, die op enige afstand de afloop afwachtten; het was geen oorlog, maar een burgerstrijd, die bij Cyprus over de scheepslading ontstaan was. De kleine schepen hadden het grote schip in hinderlaag hier afgewacht; zij haakten zich aan elkander vast en bestookten elkaar met stoten door middel van lange stangen. Men zou geloofd hebben dat niemand er heelhuids vanaf zou komen en dit duurde wel een paar uren. Het grote schip nam de kleine gevangen en sleepte ze mee; ik weet de eigenlijke oorzaak niet meer.

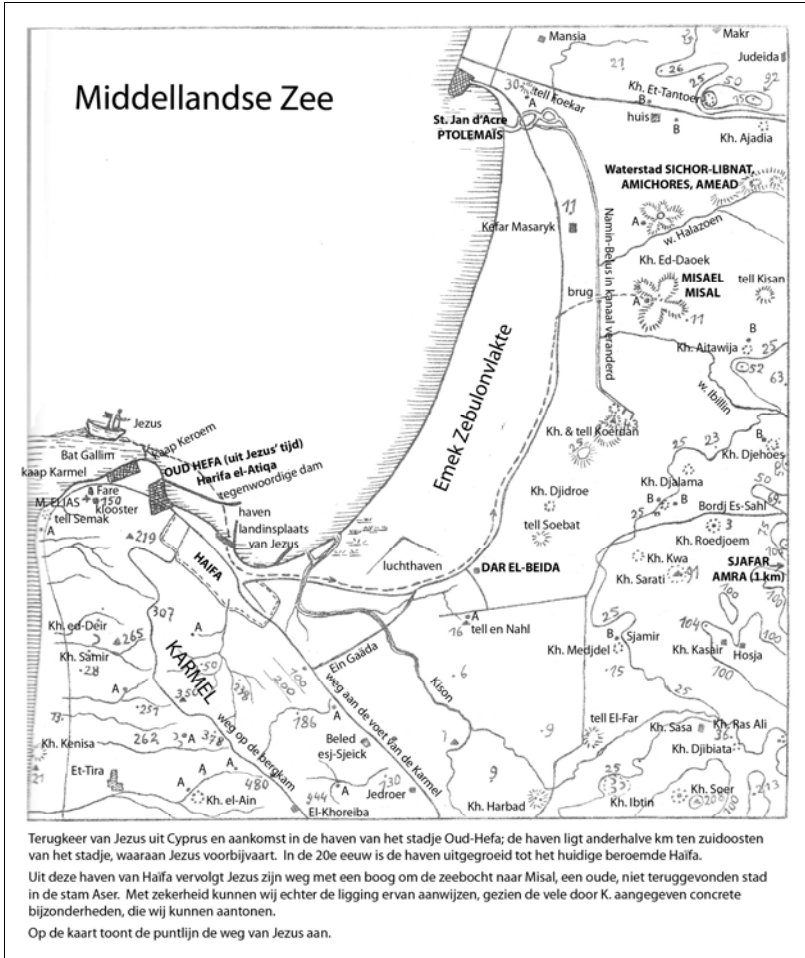
Nadat die schepen van het toneel verdwenen waren, voer Jezus met de zijnen aan de zuidkant van de zeeboezem in de bocht (dus

-
- in 1946 meer dan 145.000 waarvan 74.000 Joden waren. De belangrijkheid van stad en haven namen in evenredigheid toe.
  - In 1931 was het werk van de modernisering der haven voltooid en ze werd in 1933 ingehuldigd; ze was door een golfbreker van 2200 m lang beveiligd en toegankelijk gemaakt voor schepen van 11 m diepgang.
  - De Israëli's namen ze in 1948 van de Engelsen over.

In dit jaar werden door de oorlog de oude wijken vernield met het gevolg dat slechts in een benedenwijk nog enige Arabieren wonen en de stad overwegend joods geworden is.

Grote moerassen werden in het zuidoosten drooggelegd en plannen ontworpen voor de aanleg van een bijhaven, enz. Dit maakte Haïfa tot de eerste haven van Israël, en met haar 240.000 inwoners tot de tweede stad nl. na tell-Aviv.

langs de Karmelbergkust) en landde ten oosten van Hefa, dat dicht bij de zee ligt (bedoeld is het oude Hefa, dat Jezus voorbijvaart).

Hij landde niet dichtbij de stad; zij voeren daar voorbij (tot in de haven van Hefa), en stegen op trappen en steenmuren uit de schepen. Dit moest nog tot de aanlegplaats behoren; boven waren bemuurde plaatsen en dreven.

Op de oever werd Jezus ontvangen door verscheidene apostelen en leerlingen, wel ten getale van 20. Onder dezen herkende ik Tomas, Simon, Taddeüs, Judas, Natanael Chased, ik meen ook Filippus, Jakobus de Meerdere en Heliakim met zijn broers, die de zonen van Maria's oudste zuster, Maria Heli zijn; dit waren Joannes-leerlingen; ook zag ik nog leerlingen uit Jozefs verwantschap; ik weet ze niet allen aanstonds te noemen; er heerste een onbeschrijflijke vreugde. Zij omarmden Jezus en de aangekomenen.

Nadat alles met de schepen vereffend was volgden zij nog wel een half uur ver op de oever een weg, waar dikwijls trappen waren en zij rustten dan op een plaats onder bomen; zij gebruikten daar een verversing, die de apostelen meegebracht hadden. Hier verdween mijn visioen.

Jezus gaat naar Misal.

1374.

6 juni. –

Jezus is eigenlijk bij de uitmonding van de Kison aangeland⁷⁴⁵.

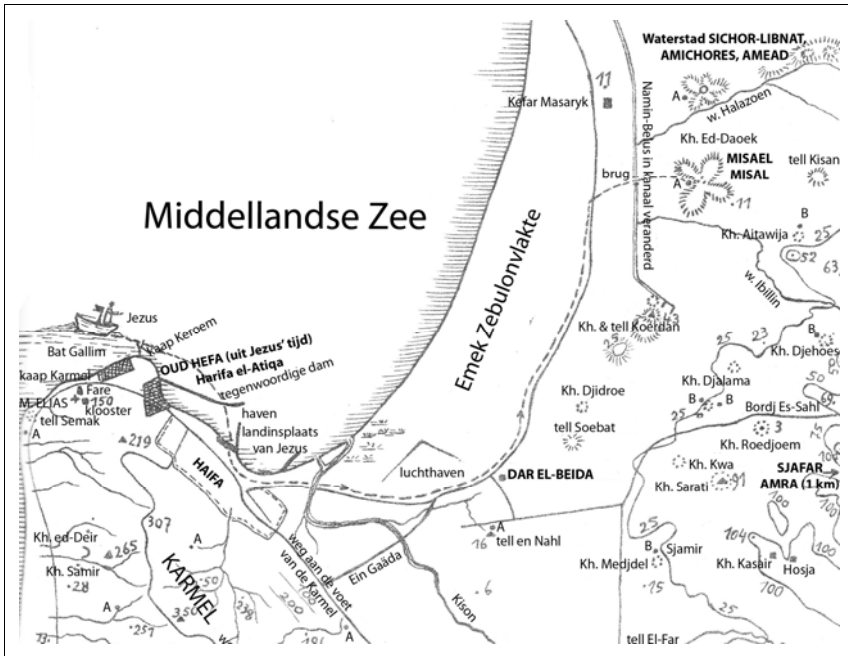
---

⁷⁴⁵ Bij de Kison aangeland. – Sedert Jezus' tijd heeft de Kison zijn uitmonding geleidelijk naar het noorden verplaatst, zodat dit gezegde nu ruimer te verstaan is: "Ten gevolge van de overheersende zuidwestenwind werden geleidelijk nieuwe duinen gevormd naar het noordoosten toe langs de kust. Daarom zochten de wateren zich telkens opnieuw een nauwe uitweg te banen tussen of door het zand. Zo vond de Kison keer op keer een uitmonding meer noordelijk. De strandmeren tussen de zandheuvelen links van de rivier zijn waarschijnlijk overblijfselen van oude rivierbeddingen." (naar D.B. Cison, c. 783).

Dat de haven van Hefa reeds vóór Chr. in gebruik was en dat de Kison dicht daarbij uitmondde, wordt bevestigd door de opgravers van een dorp 2 km ten zuidwesten (der tegenwoordige uitmonding). (zie Suppl. D.B. Fouilles, c. 419-420, nr. 79).

Verder wandelend liet Hij deze rivier achter zich. Hij ging ongeveer 3,5 uur ver rond de zeeboezem en dan in de noordoostelijke richting, en langs een lange brug als over een bemuurde straat over een klein ondiep riviertje, dat bij Ptolemaï's in de zeeboezem uitmondt.

(Bedoeld is het riviertje, oudtijds Belus, nog vóór kort Namin geheten, maar de Joden hebben het, om de moerassen droog te leggen, in een kanaal veranderd, zie kaart).

De genoemde brug reikt tot aan de voet van de hoogte, waarachter het moeras Kendevia ligt; zij stegen de hoogte op en traden in de voorstad van de levietenstad Misal, die, door een wending van die hoogte, van deze voorstad gescheiden ligt.

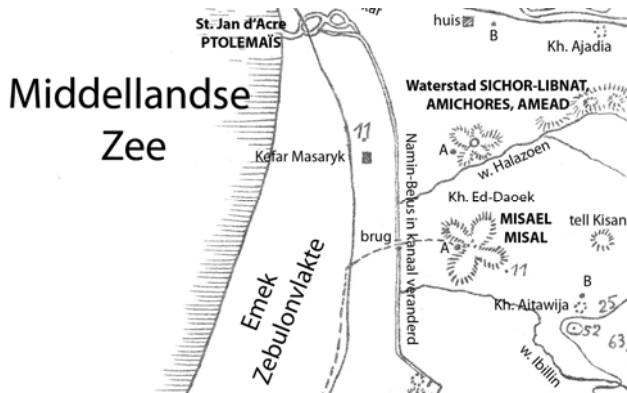
(Die hoogte heeft bijna een kruisvorm, duidelijk herkenbaar op de kaart)⁷⁴⁶.

⁷⁴⁶ **Misal, een levietenstad = Khirbet Da'oeik.** – Er is een bron, waarin men met trappen afdaald. Ligt op een hoogte, vanwaar men de zee ziet.

Er tegenover ligt over de Belusrivier een brug. Het bestaan van deze brug heeft reeds Brentano willen bewijzen door de volgende nota: “Joannes Heroldus, voortzetter van Wilhelmus’ (van Tigrus’) ‘Geschiedenis van de heilige oorlog’ vermeldt een brug over de Belus, niet ver van Ptolemaïis. Ik vond dit in mei 1838 in Adrichomius’ beschrijving van het H. Land.” Tot hier Brentano.

Op grond van al K.’s aanwijzingen kunnen wij Misal zonder aarzelen vereenzelvigen met Tell Da’oeik, een heuvel van zowat 20 m boven de omgeving, 7 km ten zuidoosten van Ptolemaïis.

Een ruïne op de heuvel heet Khirbet Da’oeik.

De heuvel met zijn vier armen gelijkt op een Sint-Andrieskruis, zie onze kaart en kaart in Guide, blz. 668.

Alle bijzonderheden, door K. opgegeven vinden wij op die plaats terug:

- de grote weg die ook thans nog over de heuvel loopt,
- het uitzicht op de zee,
- de wending van de heuvel door de verschillende richtingen van de armen,
- de groter afstand van de zee dan te Amead of Amad (waterstad) als een gevolg van de schuine richting of uitwijking van de kust,
- de herberg,
- de bron met afdalende trappen op de eerste heuvelhelling,

Elisabet, de moeder van Joannes de Doper, heeft in haar jeugd te Misal gewoond. De voorstad heeft westwaarts uitzicht op de zee,

---

- de afstand van 3,5 uur of 18 km van Hefa,
- de nabijheid van de rivier Belus, zodat de lange brug tot tegen de voet van de heuvel kon reiken.

De ruïne van Da'oeck bestaat hoofdzakelijk in een oude karavaanherberg van 75 stappen lang bij 65 stappen breed; de herberg is vrij goed bewaard. Zalen of magazijnen met half ogivale (= spitsboogvormig) gewelven staan nog overeind.

***

In de nabijheid ziet men aan de voet van de heuvel de puinhopen van een aantal huizen. Een bronput waarin men met enige trappen afdaalt en die ook van een reservoir (om de dieren te laten drinken ?) voorzien is, bevindt zich nog in goede staat (cfr. D.B. Beth-Dagon).

We hebben hier bijgevolg de rij huizen, door K. in een andere passus vermeld, en de bron waar Jezus het eerst aankwam en de herberg waar Hij zijn intrek nam. De resten van de eigenlijke stad op de heuvel hebben tijdens de kruisvaarten veel geleden. Saladin maakte er gebruik van voor de plaatsing en verdediging van zijn kamp.

De geleerden die het Beth-Dagon uit Jos. 19, 27 vereenzelvigen met de heuvel en de ruïne Da'oeck verkeren in een aperte dwaling.

Als Da'oeck Misal geweest is, wat wij klaar aantoonde, kan het niet Beth-Dagon geweest zijn.

In Da'oeck hebben wij het Misal van Jos. 19, 26, de levietenstad Misal van Jos. 21, 30 en van I Kron. 6, 74.

***

Beth-Dagon was een stad op de zuidgrens van de stam Aser ten zuiden van de Karmel en moet dus ten zuiden van dit gebergte gezocht worden.

Ook moest de naam normaal in het Arabisch in 'Beit-Dedjan' of 'Dedjan' veranderd zijn, terwijl Da'oeck kennelijk in verband te brengen is met het Griekse 'Locheon', tweede lid van 'Pandocheon', d.i. 'herberg', en ontleend schijnt te zijn aan de herberg die daar ter plaats gelegen was en door K. vermeld is.

Ook is het meer of moeras Kendevia, waarover straks een woord, in de buurt van Da'oeck te zoeken.

Iedere lezer zal aannemen dat al deze gegevens vermelding verdienen voor iemand die dieper op de Bijbel en op het leven van Christus verlangt in te gaan.

en in het zuiden op de mooie groene vlakke en op de Karmel; ze bestaat slechts uit een herberg en een straat die over de hoogte loopt. Aan deze weg bij een mooie bron, waartoe men met vele trappen afdaald, kwam een feeststoet van burgers met vele kinderen Jezus uit de stad tegemoet. Zij droegen palmtakken, waaraan nog dadels hingen, en zij begroetten Hem met een lied waarvan ik de inhoud geheel verstaan heb, maar weer vergeten ben. Er kwam iets van de onschuld in voor. (Het kan dus psalm 24 geweest zijn).

Psalmen 24

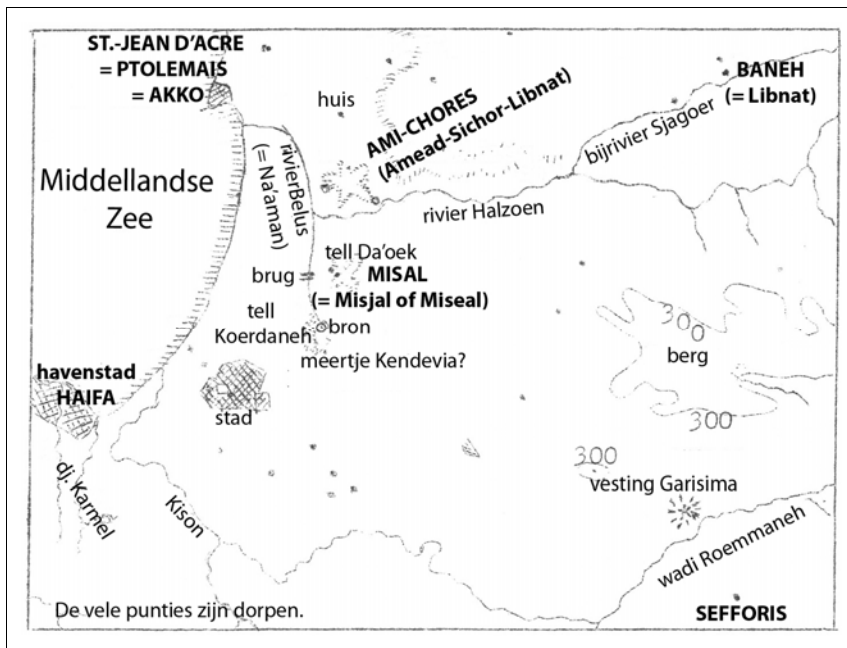
Intocht met de Koning der ere

1. Van David. Een psalm. Des HEREN is de aarde en haar volheid, de wereld en die daarop wonen.
2. Want Hij heeft haar op de zeeën gegrond en op de stromen gevestigd.
3. Wie mag de berg des HEREN beklimmen, wie mag staan in zijn heilige stede?
4. Die rein is van handen en zuiver van hart, die zijn ziel niet op valsheid richt, noch bedrieglijk zweert.
5. Die zal van de HERE een zegen wegdragen en gerechtigheid van de God zijns heils.
6. Dat is het geslacht van wie naar Hem vragen; die uw aanschijn zoeken; dat is Jakob. sela
7. Heft, poorten, uw hoofden omhoog, en verheft u, gij aloude ingangen, opdat de Koning der ere inga.
8. Wie is toch de Koning der ere? De HERE, sterk en geweldig, de HERE, geweldig in de strijd.
9. Heft, poorten, uw hoofden omhoog, en verheft ze, gij aloude ingangen, opdat de Koning der ere inga.
10. Wie is Hij toch, de Koning der ere? De HERE der heerscharen, Hij is de Koning der ere. sela

Uit: NBG-vertaling 1951

***

De huisvader Simeon, uit de waterstad Libnat, die het jaar tevoren aldaar gedoopt was, nam met geheel zijn familie deel aan de stoet. Hij is sedertdien naar Misal getrokken, want zijn kinderen lieten Hem niet met rust, eer hij zich weer gans met de Joden verenigd zou hebben. (Zie fasc. 14, nr. 469, voetnoot 220, enz. waar men ook een kaartje vindt).

Hij had dan zelf nog vele anderen bekeerd; hij heeft 5 kinderen, met daaronder nog kleine en hij heeft hier op eigen kosten de gehele inhaling van Jezus op touw gezet.

Men waste Jezus de voeten en allen reinigden zich; zij trokken daarna in een herberg (de reeds genoemde, halverhoogte de heuvelhelling). Men schudde hun klederen uit en gaf hun andere sandalen en zij namen een verversing. *Vervolgens zag ik 9 levieten, drie en drie uit de stad tot Jezus komen, Hem groeten en met Hem spreken.*

's Namiddags had een maaltijd plaats, waaraan de levieten deelnamen en waarna zij terugkeerden.

1375.

Jezus begaf zich met zijn leerlingen naar een prachtige lusthof, die ten noorden van de voorstad op een heuvelhelling gelegen is en uitzicht naar het westen heeft. Het was de openbare stadslusthof, want uit de stad bracht men de sleutel ervan naar hier en in de hof waren ook hoeken of delen die aan sommige privaatspersonen voorbehouden waren of ook bij gebedsgelegenheden gebruikt werden. Deze tuin bevatte zeer schone, lommerrijke bomen, gangen, afdaken en loofhutten en had een heerlijk uitzicht op de zeeboezem; hij ligt halverwege de heuvelhelling. Geheel boven op de heuvel ziet men het meertje of moeras Kendevia. En gaat men verder, dan ziet men ook (doch in een andere richting, nl. in het noorden) de zogenaamde Waterstad Libnat (Amichores, Ameid) in een moerashoek⁷⁴⁷.

---

⁷⁴⁷ Meer of moeras Kendevia. – Met waarschijnlijkheid kan men het veronderstellen 4 km ten zuiden van Misal (Da'oe), bij de oorsprong van de rivier Belus, rond de bron waaruit deze ontspringt, aan de oostvoet van de heuvel Koerdaneh.

Bron en omliggend terrein heten 'Basset el-Koerdaneh', d.i. 'moeras en bron Koerdaneh'.

Plinius zegt over dit moeras: "De rivier Belus komt uit het moeras Kendevia, aan de voet van de berg Karmel." (d.i. in de buurt van de Karmel).

De bron Koerdaneh, 10 km ten zuidzuidoosten van Ptolemaï's geeft het ontstaan aan de rivier Belus, die bij haar oorsprong een klein moerassig meer vormt, vooral in de winter- en de regentijd.

"De bronnen Basset el-Koerdaneh, aan de noordoostvoet van de ronde steile heuvel tell Koerdaneh, die 40 m boven de vlakke uitsteekt, vormen een klein moeras dat door een gordel van riet omgeven is en waaruit de rivier haar oorsprong neemt. In de zomer staat dit moeras bijna altijd droog, zoals ook de rivier, maar na de winter- en lenteregens is het veranderd in een klein meer, dat de rivier doet zwellen en bijna doet overstromen." (D.B. Palestine, c. 1988; Verre c. 2401).

Straks zal K. in nr. 1380 een groots monument vermelden boven de bron van de Belus-rivier. Wij kunnen dit zo verklaren dat het monument de bron overdekte, of ook dat het zich verhief op de hoge heuvel die dicht bij de bron steil oprijst.

Libnat ligt 1,5 uur van hier en dichterbij de zee, die daar in het land inspringt, dan Misal, dat wel een paar uren van de zee aflight. Dabbeset ligt 5 uren ten oosten (zuidoosten) van hier aan de Kison; Nazareth zowat 7 uren.

Jezus ging met de leerlingen in de tuin, waar zij op een goede plaats gingen neerzitten. *Onderweg en hier onderrichtte Hij hen en liet zich ook alles door hen vertellen. Één van hen sprak van de laatste opstand in Jeruzalem en verhaalde met een zeker leedvermaak de nederlaag van Herodes, die Jezus gevangen had willen nemen. Maar voor deze onvolmaakte gevoelens diende Jezus hem een afstraffing toe.*

1376.

Jezus vertelde hun hier een parabel van een visser, die de zee overstak om te gaan vissen en die een vangst van 570 vissen deed. Hij zei dat een goed visser de goede vissen uit slecht water in goed water overplaatst en dat hij de bronnen verbetert, gelijk Elizeüs (4 Kon. 2, 19-22). Hij betoogde verder dat hij de goede vissen uit een gevaarlijke omgeving wegbrengt, waar de roofvissen ze zouden verslinden en hoe hij voor hen nieuwe broeivijvers met beter water maakt. Hij trok de gelijkenis zo ver door, dat ook het geval erin voorkwam, hoe zij eergisterenavond uit eigenzinnigheid op een zandbank vastgelopen

---

Volgens Flavius Josephus B. J. I, 191 is het het grafmonument Van Memnon en het bevindt zich bij het riviertje Belus.

***

Een bedenking of eenvoudige vraag: Memnon was een Perzische generaal. Een volksstam in Perzië draagt de naam Koerden. Heeft deze naam soms geen verband met de naam Koerdaneh, die gedragen wordt door de bron, het moeras of Basset en door de hoge steile heuvel bij de bron, waarop misschien dat grafmonument oprees, als heeft men willen zeggen: grafmonument, plaats, bron van de Koerdische generaal?

waren, omdat zij de commandant van de vissers niet gevolgd waren. Het was een mooie en lange parabel, die ik niet meer geheel en al kan herhalen.

Verscheidene van de meegekomen Cyprioten weenden, toen Hij sprak van de vissen die ten koste van veel moeite in beter water overgeplaatst waren.

Jezus bepaalde nauwkeurig het getal geredde, goede vissen, nl. 570 en zegde dat dit de moeite waard was. Enigen van de hier aanwezigen reisden terug om te helpen bij de overvaart (van andere Cyprioten, die naar Palestina wilden komen).

Jezus ging vervolgens ter synagoge in deze voorstad, die ten hoogste uit 20 huisgezinnen bestond. De levieten namen hier de dienst waar, wanneer vreemdelingen in de herberg, waar men dichter bij de grote baan was, op sabbat logeerden.

Jezus verklaarde de sabbatlering, die deels uit Mozes genomen was en handelde over het zonde-offer en deels uit het boek van de Rechters, meer bepaald over Samson (Lev. 4, 21 tot 8, 1; en Recht. 13).

Leviticus 4-5-6-7 (zie fasc. 24, nr. 1250)

***

Richteren 13

De geboorte van Simson

1. De Israëlieten deden opnieuw wat kwaad is in de ogen des HEREN; toen gaf de HERE hen over in de macht der Filistijnen, veertig jaar.
2. Nu was er een man uit Sora, uit het geslacht der Daniëten, Manoach genaamd, wiens vrouw onvruchtbaar was en niet baarde.
3. En de Engel des HEREN verscheen aan de vrouw en zeide tot haar: Zie, gij zijt onvruchtbaar en baart niet, maar gij zult zwanger worden en een zoon baren.
4. Dus neem u in acht en drink geen wijn of bedwelmende drank en eet niets onreins.
5. Want zie, gij zult zwanger worden en een zoon baren; geen scheermes zal ooit op zijn hoofd komen, want van de moederschoot af zal de jongen een nazireeër Gods zijn; hij zal een begin maken met de verlossing van Israël uit de macht der Filistijnen.
6. De vrouw nu kwam en zeide tot haar man: Een man Gods kwam bij mij, die er uitzag als een engel Gods, zeer vreselijk. Ik heb hem niet gevraagd, vanwaar hij was, en hij heeft mij zijn naam niet bekendgemaakt.
7. Maar hij zeide tot mij: Zie, gij zult zwanger zijn en een zoon baren; dus drink geen wijn of bedwelmende drank en eet niets onreins, want van de moederschoot af tot de dag van zijn dood zal de jongen een nazireeër Gods zijn.

8. Toen bad Manoach tot de HERE en zeide: Och, Here, moge de man Gods, die Gij gezonden hebt, nog eens tot ons komen en ons leren, wat wij met de jongen moeten doen, die geboren zal worden.
9. En God verhoorde de bede van Manoach, zodat de Engel Gods wederom tot de vrouw kwam, toen zij in het veld vertoefde en haar man Manoach niet bij haar was.
10. Daarop liep de vrouw haastig heen om het haar man mee te delen, en zeide tot hem: Zie, de man die onlangs tot mij kwam, is mij verschenen.
11. En Manoach stond op, volgde zijn vrouw, en bij die man gekomen, zeide hij tot hem: Zijt gij de man, die tot deze vrouw gesproken heeft? En hij zeide: Ja.
12. Toen zeide Manoach: Wanneer uitkomt, wat gij gezegd hebt, hoe moeten dan de leefwijze en het werk van de jongen zijn? De Engel des HEREN zeide tot Manoach:
13. De vrouw neme zich in acht voor alles, wat ik haar genoemd heb.
14. Zij mag niets eten, dat van de wijnstok afkomstig is; wijn of bedwelvende drank mag zij niet drinken en niets onreins eten. Zij moet alles in acht nemen, wat ik haar geboden heb.
15. En Manoach zeide tot de Engel des HEREN: Wij zouden u gaarne hier houden en een geitebokje voor u bereiden.
16. Maar de Engel des HEREN zeide tot Manoach: Al zoudt gij mij ook hier houden, van uw spijze zal ik niet eten. Maar indien gij het bereiden wilt, offer het als een brandoffer aan de HERE. Manoach immers wist niet, dat het de Engel des HEREN was.
17. Daarop zeide Manoach tot de Engel des HEREN: Hoe is uw naam, want, wanneer uitkomt, wat gij gezegd hebt, dan willen wij u eren.
18. Maar de Engel des HEREN zeide tot hem: Waarom vraagt gij toch naar mijn naam? Immers, die is wonderbaar.
19. Daarop nam Manoach een geitebokje en een spijsoffer en offerde dit op een rots aan de HERE. Toen deed Hij een wonder, terwijl Manoach en zijn vrouw toezagen.
20. Terwijl de vlam van het altaar omhoog steeg naar de hemel, voer de Engel des HEREN op in de vlam van het altaar. Toen Manoach en zijn vrouw dit zagen, wierpen zij zich op hun aangezicht ter aarde.
21. De Engel des HEREN verscheen niet meer aan Manoach en zijn vrouw. Toen begreep Manoach, dat het de Engel des HEREN geweest was.
22. En Manoach zeide tot zijn vrouw: Wij zullen zeker sterven, want wij hebben God gezien.
23. Maar zijn vrouw zeide tot hem: Indien de HERE ons had willen doden, dan zou Hij geen brandoffer en spijsoffer uit onze hand hebben aangenomen en Hij zou ons dit alles niet hebben laten zien en ons nu zulke dingen niet hebben laten horen.
24. De vrouw baarde een zoon en noemde hem Simson. De jongen groeide op, en de HERE zegende hem.
25. En de Geest des HEREN begon hem aan te drijven in Machane-Dan tussen Sora en Estaol.

Uit: NBG-vertaling 1951

***

Vóór de sabbat kwamen een paar leerlingen als boden van de Syrofenicische vrouw van Ornitopolis aan. Van de Joden bij Ornitopolis zijn er reeds vele weggetrokken; zij trokken door Samaria over de Jordaan aan de Jabbok opwaarts aan gene zijde (ter zijde) van Ramot-Gilad. In deze streek hadden Jozef en Joakim weiland gehad.

7 juni; Sabbat. –

Jezus verbleef 's morgens in de voorstad van Misal en *hield op het verzoek van de inwoners de lering op de sabbat.*

De levieten bezochten Hem hierna en gingen nogmaals met Hem in de luthof. *Jezus sprak hun hier over Cyprus.*

De mensen verheugden zich dat er Joden van daar zouden overkomen. Velen zullen over Ptolemaïs komen en ook hierlangs. Men besprak enige maatregelen en schikkingen.

Jezus sprak van het gevaar waarin zij daar leven.

Zijn toehoorders vroegen met angst of de heidenen ook hier zo machtig zouden worden, dat hun invloed gevaarlijk voor hen zou wezen?

Jezus sprak van het strafgericht (dat door heidenen) over het gehele land (zou komen). Op een toekomstig, aanstaande feest zouden Joden van Cyprus komen en dan niet meer terugkeren.

(Waarschijnlijk zo te verstaan: Joden van Cyprus die nu niet zijn willen meekomen zullen in 't jaar 70 naar het paasfeest te Jeruzalem komen, mee belegerd worden en de dood vinden).

Jezus sprak ook van het gevaar dat Hemzelf boven het hoofd hing en van de (goddelijke) wraak op Jeruzalem; zij konden niet begrijpen dat Hij er weer heen wilde, maar Hij antwoordde dat Hij nog veel te doen had en pas dan zijn werk zou voleinden.

Jezus sprak ook met de leerlingen, die vanwege de Syrofenicische vrouw uit Ornitopolis gisterenavond hier aangekomen waren; zij hadden gouden staafjes meegebracht, alsook gouden, aan elkaar geregen plaatjes; zij brachten Jezus het bericht dat de Syrofenicische vrouw Merkuria van Cyprus met één van haar schepen wilde helpen vluchten. Ik heb vergeten hoe zij dit wilde aanleggen, het is uit mijn gedachten gegaan.

1378.

Hierop had een maaltijd plaats, waar de levieten deel aan namen; zij zijn te Misal met twaalfen. Na de maaltijd ging Jezus op hun verzoek, met hen naar de stad mee; ze is met muren en torens omringd en zeer oud. In haar muren wonen enige heidenen. Jezus vergezelde hen naar het levietenhuis, dat een gebouw met stompe hoeken is. In het midden is de haard en nog enige kamers die door schermwanden gevormd zijn; van buiten is het door kleiner bijgebouwen, waarin de levieten wonen, omgeven.

Elisabet heeft hier een tijdlang bij haar vader gewoond, die hier als leviet zijn dienstwerk verrichtte. Ook Zakarias was eens hier. Elisabet is 2 uren van hier in de vlakte Esdrelon geboren, op een afgezonderd gelegen landgoed; dit behoorde toe aan haar ouders er zij heeft het later geërfd; zij ging in haar 5^e jaar naar de tempel. Na hem weer verlaten te hebben, bleef zij nog enige tijd te Misal en op het buitengoed in de vlakte Esdrelon en trok dan naar het huis van Zakarias in Judea. *Jezus sprak over haar en over Joannes als over de voorloper van de Messias zo duidelijk, dat zij wel konden vermoeden wie Hij zelf was.*

Jezus ging nu met de levieten op hun verzoek de stad rond om in verscheidene huizen zieken te bezoeken. *Hij genas kinderen en vele zieken*, waaronder verscheidene verlamden, die Hem hun verminkte, omwonden handen tegenstaken; hun getal kon wel 16 belopen.

1379.

Hij bezocht ook Simeon van Libnat in zijn huis, die Hem gisteren zo feestelijk ontvangen had. Daarna ging Hij in de synagoge om de sabbat te besluiten. De vrouwen stonden hier hoog in de synagoge en niet ver van de leerstoel (fasc. 4, nr. 98, voetnoot 209).

Jezus leraarde nog over het zonde-offer en over Samson. Hij gaf vele verklaringen van Samsons daden er sprak over hem als over een heilige, wiens leven profetisch was. Hij had niet alle krachten verloren, zegde Jezus, hij had éne behouden, nl. de kracht om boetvaardigheid te doen. Hij had op een goddelijke ingeving de heidense tempel op zichzelf doen neerstorten. Als een God toegewijd persoon had hij zijn sterkte verloren door de wellust en omgang met de vrouw. Jezus sprak ook van de honing in de muil van de leeuw, van welke daad Samson tegen zijn ouders niet gesproken had (Recht. 14, 5-9). Jezus verklaarde de betekenis daarvan, en ook van het ezelskaakbeen (Recht. 15, 14-19) en nog van andere bijzonderheden en omstandigheden, die ik vergeten ben.

Reeds vroeger heb ik vele verklaringen van de geschiedenis van Samson gekregen, maar bijna alles weer vergeten.

De honing in de muil van de leeuw, de bron die uit de maaltand van het kaaksbeen vloeyde, de poorten van Gaza en vele andere trekken waren, zoals het mij aangetoond werd, voorafbeeldingen die op Jezus betrekking hadden, Samson heeft gedurende 10 jaren het ambt als rechter uitgeoefend en 10 jaren oorlog gevoerd (Recht. 15, 20; 16, 31).

Hij was 15 jaar, toen hij rechter werd; hij was wonderschoon, buitengewoon sterk en schrander en gaf aan de rechters in alles wenken, hoe zij de Filistijnen moesten verschalken en van aanvallen en veroveringen doen afzien. Eindelijk stelde men hemzelf tot rechter aan. Zijn huwelijk met de Filistijnse vrouw (Recht. 14, 1-6) en haar dood en zijn wraak op zijn vijanden waren hem in een gezicht bevolen geworden; hij wist dit alles dus voorop. Dit

geschiedde om gelegenheid te hebben om met de Filistijnen te strijden.

Te Gaza had hij zich bij de slechte vrouw slechts verborgen, omdat men op hem loerde (Recht. 16, 1-3), maar hij vergreep zich niet aan haar, en daarom behield hij zijn kracht om de stadspoorten uit hun hengsels te lichten en weg te dragen.

Met Dalila heeft hij zijn belofte van onthouding gebroken, bedwelmende dranken gedronken en is hij in zonde ten onder gegaan (Recht. 16, 4-21).

Zijn zeven haarlokken (Recht. 16, 13) verbeelden de zeven gaven van de H. Geest, die hij geleidelijk verloor.

Het vermaak, het feest in de tempel was een nieuwe smaak die men hem wilde aandoen (Recht. 16, 22-31), maar hij won zijn kracht door de boetvaardigheid terug. De stad die achteraf naar het ezelskaakbeen 'LEHI' genoemd werd, lag op de uiterste grens van Judea. Tot op die plaats (d.i. tot op de grens van Judea, maar veel meer oostelijk) hadden Maria en Jozef zoveel angst geleden, want pas daar verlieten zij het grondgebied van Herodes.

Richteren 14

Simsons huwelijk en raadsel

1. Simson begaf zich naar Timna en zag te Timna een vrouw, een van de dochters der Filistijnen.
2. Hij keerde terug en deelde zijn vader en zijn moeder mee: Ik heb te Timna een vrouw gezien, een van de dochters der Filistijnen: nu dan, neemt haar mij tot vrouw.
3. Maar zijn vader en zijn moeder zeiden tot hem: Is er onder de dochters van uw stamgenoten en onder heel mijn volk geen vrouw, dat gij een vrouw gaat halen bij de Filistijnen, die onbesnedenen? Doch Simson zeide tot zijn vader: Neem haar voor mij, want zij bevalt mij.
4. Zijn vader en moeder wisten echter niet, dat dit zo door de HERE beschikt was, dat hij een voorwendsel tegen de Filistijnen zocht. In die tijd toch heersten de Filistijnen over Israël.
5. Simson nu ging met zijn vader en zijn moeder naar Timna. Toen zij bij de wijnbergen van Timna gekomen waren, zie, een jonge leeuw kwam hem brullend tegemoet.
6. Maar de Geest des HEREN greep hem aan, zodat hij die uiteenscheurde, zoals men een bokje uiteenscheurt – zonder dat hij iets in de hand had. Noch aan zijn vader noch aan zijn moeder deelde hij echter mee, wat hij gedaan had.

7. Daarna ging hij met de vrouw spreken, want zij beviel Simson.
8. Na enige tijd keerde hij terug om haar te huwen; en toen hij van de weg afweek om naar de dode leeuw te zien, was er een bijenzwerm in het lichaam van de leeuw en ook honig.
9. Hij haalde die eruit, nam die in zijn hand en ging al etende verder, waarna hij naar zijn vader en moeder ging en ook hun ervan te eten gaf. Maar hij vertelde hun niet, dat hij de honig uit het lichaam van de leeuw had gehaald.
10. Toen zijn vader naar de vrouw gegaan was, richtte Simson daar een feestmaal aan, want zo plachten de jongelingen te doen.
11. Zodra men hem zag, koos men dertig metgezellen om met hem samen te zijn.
12. En Simson zeide tot hen: Ik wil u een raadsel opgeven. Indien gij mij de oplossing geeft binnen de zeven dagen van het feestmaal en het raadt, dan zal ik u dertig onderklederen en dertig bovenklederen geven.
13. Maar indien gij mij de oplossing niet kunt geven, dan zult gij mij dertig onderklederen en dertig bovenklederen geven. En zij zeiden tot hem: Geef uw raadsel op, dat wij het horen.
14. Toen zeide hij tot hen: Spijze ging uit van de eter, en zoetigheid van de sterke. Drie dagen lang konden zij het raadsel niet oplossen,
15. maar op de zevende dag zeiden zij tot de vrouw van Simson: Haal uw man over om ons de oplossing van het raadsel mee te delen; anders zullen wij u en uw familie met vuur verbranden. Hebt gij ons uitgenodigd om ons arm te maken, of niet?
16. Toen kwam de vrouw van Simson bij hem wenen en zeide: Gij geeft niets om mij en hebt mij niet lief; gij hebt aan mijn volksgenoten een raadsel opgegeven, maar mij de oplossing niet verteld. Hij echter zeide tot haar: Ik heb die zelfs aan mijn vader en moeder niet verteld; zou ik het u dan wel doen?
17. Maar zij weende bij hem de zeven dagen, die hun feestmaal duurde. Op de zevende dag vertelde hij het haar, omdat zij bij hem bleef aandringen, waarna zij de oplossing van het raadsel aan haar volksgenoten meedeelde.
18. Toen zeiden de mannen van de stad op de zevende dag, voordat de zon was ondergegaan, tot hem: Wat is zoeter dan honig, wat is sterker dan een leeuw? Maar hij zeide tot hen: Hadt gij niet met mijn kalf geploegd, gij hadt mijn raadsel niet geraden.
19. En de Geest des HEREN greep hem aan: hij ging naar Askelon, sloeg daar dertig mannen dood, nam hun bovenklederen en gaf die aan hen, die het raadsel hadden opgelost. Maar zijn toorn was ontbrand en hij keerde terug naar het huis van zijn vader.
20. En de vrouw van Simson werd gegeven aan degene, die zijn bruidsjonker geweest was.

Richteren 15

Simsons strijd met de Filistijnen

1. Na enige tijd echter, in de dagen van de tarweoogst, ging Simson zijn vrouw bezoeken, met een geitebokje bij zich, en zeide: Laat mij naar mijn vrouw in de kamer gaan. Maar haar vader stond hem niet toe naar binnen te gaan.
2. En haar vader zeide: Ik dacht stellig, dat gij in het geheel niet om haar gaat; daarom heb ik haar aan uw metgezel gegeven. Is haar jongere zuster niet schoner dan zij? Laat die toch in haar plaats de uwe worden.
3. Toen zeide Simson tot hem: Ditmaal zal ik onschuldig zijn jegens de Filistijnen, wanneer ik hun kwaad doe.
4. En Simson ging heen, ving driehonderd vossen, nam fakkels, bond staart aan staart en bevestigde tussen elke twee staarten een fakkel.
5. Daarna stak hij de fakkels in brand en joeg de vossen in het staande koren der Filistijnen; hij stak in brand zowel de garven als het staande koren en de olijfgaarden.
6. En de Filistijnen zeiden: Wie heeft dit gedaan? En men zeide: Simson, de schoonzoon van de Timniet, want deze heeft diens vrouw genomen en aan zijn metgezel gegeven. Daarna trokken de Filistijnen erheen en verbrandden haar en haar vader met vuur.

7. Toen zeide Simson tot hen: Indien gij zó doet, waarlijk, dan zal ik niet ophouden, vóórdát ik mij op u gewroken heb.
8. En hij sloeg hun de ruggegraat stuk: een zware slag. Toen ging hij heen en hield zich op in de rotsspleet van Etam.
9. Toen trokken de Filistijnen op, legerden zich in Juda en verspreidden zich bij Lechi.
10. En de mannen van Juda zeiden: Waarom zijt gij tegen ons opgetrokken? Toen zeiden zij: Wij zijn opgetrokken om Simson te binden en hem te behandelen, zoals hij ons behandeld heeft.
11. Daarop daalden drieduizend man uit Juda naar de rotsspleet van Etam af en zeiden tot Simson: Wist gij niet, dat de Filistijnen over ons heersen? Wat hebt gij ons toch aangedaan? Maar hij zeide tot hen: Zoals zij mij behandeld hebben, zo heb ik hen behandeld.
12. Zij zeiden tot hem: Wij zijn gekomen om u te binden en u aan de Filistijnen over te leveren. Maar Simson zeide tot hen: Zweert mij, dat gij zelf mij niet zult neerstoten.
13. Hierop zeiden zij tot hem: Neen, wel zullen wij u binden en aan hen overleveren, maar doden zullen wij u niet. En zij bonden hem met twee nieuwe touwen en voerden hem uit de rotsspleet mee.
14. Zodra hij te Lechi gekomen was en de Filistijnen hem met gejuich tegemoet kwamen, greep de Geest des HEREN hem aan en de touwen om zijn armen werden als in het vuur verbrande vlastengels en zijn banden smolten weg van zijn handen.
15. Daarop vond hij een nog verse ezelskaak, strekte de hand uit, greep ze en sloeg daarmee duizend man dood.
16. En Simson zeide: Met een ezelskaak sloeg ik dat ezelstuig, met een ezelskaak duizend man.
17. Toen hij uitgesproken was, wierp hij de kaak weg en noemde die plaats Ramat-Lechi.
18. Toen hij hevige dorst kreeg, riep hij tot de HERE: Gij hebt door uw knecht deze grote verlossing geschonken, en nu moet ik van dorst sterven en zal ik in handen vallen van de onbesnedenen!
19. Daarop deed God een spleet ontstaan in de holte te Lechi, en er stroomde water uit, zodat hij drinken kon, en zijn levenskracht terugkeerde en hij weer opleefde. Daarom noemde hij die bron: Bron van de roepende. Zij bevindt zich te Lechi tot op de huidige dag.
20. Hij richtte Israël in de dagen der Filistijnen, twintig jaar.

Richteren 16

Simson te Gaza

1. Eens, toen Simson naar Gaza ging, zag hij daar een hoer en kwam tot haar.
2. Zodra aan de Gazieten meegedeeld was: Simson is hier gekomen, stelden zij zich aan alle kanten op en loerden de gehele nacht op hem in de stadspoort; die gehele nacht echter deden zij niets, denkende: als het morgenlicht aanbreekt, zullen wij hem doden.
3. Maar Simson bleef slapen tot middernacht. Te middernacht stond hij op, greep de deuren van de stadspoort en de beide posten, rukte ze met grendel en al los, legde ze op zijn schouders en bracht ze naar de top van de berg, die tegenover Hebron ligt.

Simson en Delila

4. Daarna vatte hij liefde op voor een vrouw in het dal Sorek, Delila genaamd.
5. En de stadsvorsten der Filistijnen kwamen bij haar en zeiden tot haar: Tracht door overreding van hem te weten te komen, waardoor zijn kracht zo groot is, en hoe wij hem kunnen overmeesteren en binden om hem te bedwingen. Wij zullen u dan ieder elfhonderd zilverstukken geven.
6. Toen zeide Delila tot Simson: Vertel mij toch, waardoor uw kracht zo groot is, en waarmee gij gebonden zoudt moeten worden om u te bedwingen.
7. En Simson zeide tot haar: Indien men mij bindt met zeven verse pezen, die nog niet verdroogd zijn, dan zal ik machteloos wezen en gelijk aan ieder ander mens.

8. Toen brachten de stadsvorsten der Filistijnen haar zeven verse pezen, die nog niet verdroogd waren, en zij bond hem daarmee,
9. terwijl zij in haar binnenvretrek in hinderlaag lagen. Toen riep zij: De Filistijnen over u, Simson! Maar hij verscheurde de pezen, zoals een vlassnoer verscheurd wordt, wanneer het vuur geroken heeft. En het werd niet bekend, waarin zijn kracht lag.
10. Delila zeide tot Simson: Zie, gij hebt mij bedrogen en mij leugens verteld. Zeg mij nu toch, waarmee gij gebonden kunt worden.
11. En hij zeide tot haar: Indien men mij stevig bindt met nieuwe touwen, die nog niet gebruikt zijn, dan zal ik machteloos wezen en gelijk aan ieder ander mens.
12. Daarop nam Delila nieuwe touwen, bond hem daarmee en riep hem toe: De Filistijnen over u, Simson! – er lagen in het binnenvretrek mannen in hinderlaag – maar hij scheurde ze van zijn armen af als een draad.
13. Delila zeide tot Simson: Tot nu toe hebt gij mij bedrogen en mij leugens verteld. Zeg mij, waarmee gij gebonden kunt worden. Toen zeide hij tot haar: Als gij de zeven haarvlechten van mijn hoofd met de schering van een weefgetouw samenweeft.
14. En zij hechtte ze vast met een pin, waarna zij hem toeriep: De Filistijnen over u, Simson! Maar, toen hij uit zijn slaap ontwaakte, rukte hij de weverspin en de schering los.
15. Zij zeide tot hem: Hoe kunt gij zeggen: Ik heb u lief, terwijl uw hart mij niet toebehoort? Nu hebt gij mij reeds driemaal bedrogen en mij niet verteld, waardoor uw kracht zo groot is.
16. En toen gebeurde het, nadat zij dag aan dag bij hem met haar vragen was blijven aandringen en aanhouden, dat hij ongeduldig werd tot stervens toe,
17. zijn gehele hart voor haar blootlegde en haar zeide: Geen scheermes is ooit op mijn hoofd gekomen, want van de moederschoot af ben ik een nazireeër Gods. Indien ik geschoren werd, zou mijn kracht van mij wijken, en ik zou machteloos wezen en gelijk aan ieder ander mens.
18. Toen Delila zag, dat hij zijn gehele hart voor haar blootgelegd had, liet zij de stadsvorsten der Filistijnen roepen, en zeide: Ditmaal moet gij komen, want hij heeft mij zijn gehele hart blootgelegd. En de stadsvorsten der Filistijnen kwamen bij haar en brachten het geld mee.
19. Daarop liet zij hem op haar knieën inslapen, riep iemand en liet de zeven vlechten van zijn hoofd afscheren. Zo begon zij hem in bedwang te krijgen, want zijn kracht week van hem.
20. En zij riep: De Filistijnen over u, Simson! Toen ontwaakte hij uit zijn slaap en dacht: evenals de vorige keren zal ik vrijkomen en mij losrukken; maar hij wist niet, dat de HERE van hem geweken was.
21. De Filistijnen grepen hem, staken hem de ogen uit, voerden hem naar Gaza en boeiden hem met twee koperen ketenen. En hij moest in de gevangenis de molen draaien.
22. Maar van het ogenblik af, dat zijn hoofdhaar afgeschoren was, begon het weer aan te groeien.

Simsons dood

23. Daarop kwamen de stadsvorsten der Filistijnen bijeen om een groot offerfeest te vieren voor hun god Dagon en om vrolijk te zijn; zij zeiden: Onze god gaf Simson, onze vijand, in onze macht.
24. En toen het volk hem zag, loofden zij hun god, terwijl zij riepen: Onze god gaf onze vijand in onze macht, de verwoester van ons land, die velen van ons gedood heeft.
25. Toen zij in een vrolijke stemming gekomen waren, zeiden zij: Roept Simson om ons te vermaken. En zij lieten Simson uit de gevangenis halen en hij vermaakte hen; men gaf hem een plaats tussen de zuilen.
26. Toen zeide Simson tot de jongen die hem bij de hand hield: Laat mij los en laat mij de pilaren tasten, waarop het gebouw rust, om daartegen te kunnen leunen.
27. Het gebouw nu was vol mannen en vrouwen; alle stadsvorsten der Filistijnen waren daar, en op het dak bevonden zich ongeveer drieduizend mannen en vrouwen, die naar het spel van Simson keken.

28. En Simson riep tot de HERE en zeide: Here HERE, gedenk toch mijner en maak mij nog slechts ditmaal sterk, o God, opdat ik mij met één wraak voor mijn beide ogen op de Filistijnen wreke.

29. Daarop greep Simson de beide middelste zuilen, waarop het gebouw rustte, met zijn rechterhand tegen de ene steunende en met zijn linkerhand tegen de andere.

30. En Simson zeide: Dat ik met de Filistijnen sterve. Toen boog hij zich met kracht, en het gebouw stortte in boven de stadsvorsten en boven al het volk, dat daarin was. De doden die hij in zijn sterven gedood heeft, waren talrijker dan die hij in zijn leven gedood had.

31. Daarop kwamen zijn broeders en zijn gehele familie, namen hem op, voerden hem mee en begroeven hem tussen Sora en Estaol in het graf van zijn vader Manoach. Hij nu had Israël twintig jaar gericht.

Uit: NBG-vertaling 1951

Na deze treffende lering keerde Jezus naar zijn herberg terug.
De leerlingen die met Hem naar Cyprus gereisd waren, gingen na de sabbat in twee groepen verder,

- een groep naar Kafarnaüm en
- een andere naar Dabrat bij de Tabor⁷⁴⁸.

1380.

8 juni = 24 Siwan. –

Ik heb deze nacht menige aanwijzing gekregen over de loop van enige riviertjes en beken in het Land van Belofte.

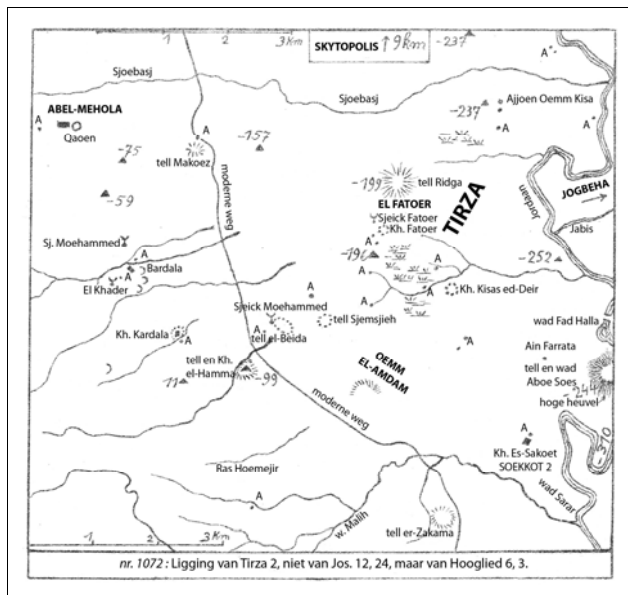
Ik herinner me alleen nog dat door het dal van Magdalum een rivier in het Meer van Galilea en één van Tirza in de Jordaan vloeit (zie fasc. 22, nr. 1062, kaart in voetnoot 571).

---

⁷⁴⁸ Dit verhaal over Samson, hier zowel als in de H. Schrift, levert tal van moeilijkheden op. Zo blijft na alle onderzoek de ligging van 'Lehi' problematiek. Dat uit een maaltand van het kaaksbeen een bron ontsprong – het staat nochtans letterlijk in de H. Schrift – wordt meestal anders verstaan en vertaald.

Volgens K. is Samson 10 jaar rechter geweest; volgens de H. Schrift 20 jaar, maar in deze 20 jaar zullen de 10 jaren begrepen zijn, waarin hij, zoals zij zegt, zijn voorganger met raad en daad bijstond.

Het is wonderbaar hoe K. Jezus over Samson hoort leren, geheel in overeenstemming met de H. Schrift. Doch daar dit niet bijdraagt tot de oplossing van moeilijkheden en hier zo weinig zekerheid heerst, blijven wij er niet bij stilstaan.

Het smalle, ondiepe riviertje, indien men het zo noemen mag, dat Jezus vóór Misal op een brug overschreed, is slechts 2 uren lang.

Zijn bron is met een vreemdsoortig monument overbouwd⁷⁴⁹. Dit gebouw is als een grote, vierhoekige, massale blok; men gaat er met trappen op en boven staan er als torens. Het riviertje vloeit naar Ptolemaï's en is met het moeras of meertje Kendevia verbonden. Hedendaags bestaat het niet meer. (Bedoeld is, of bedoeld moet zijn: dit gebouw. Het riviertje bestaat nog of

⁷⁴⁹ **Riviertje Belus (= Namein = Namin = Naāman).** – Dit monument bestaat nu niet meer.

Wij ontleen aan Guide de Terre sainte, blz. 668: De naam Namein, Namin, Naāman, die de huidige naam van de oude Belus is, is wellicht afkomstig van Memnon.

Van dit monument blijft niets meer over, dat, volgens Flavius Josephus zijden had van 100 el. Doch Godfried van Vinisauw vermeldt dit monument nog in 1191.

bestond althans tot de Joden het vóór kort door een kanaal vervingen).

Jezus ging heden met de levieten ongeveer 1,5 uur zuidoostwaarts naar een dorp, dat een synagoge heeft en een paar honderd inwoners telt, die als in boerenhuizen er omheen wonen. Het ligt op een hoogte en is aan de zuidzijde door een berg ingesloten. Een eind van daar is in het dal een mooie leerheuvel, *waarop Jezus tot een paar honderd mensen het woord richtte.*

Judas die bedrijvig is van aanleg, gaarne allerlei werkzaamheden verricht en toebereidselen treft, en Tomas, wiens familie vlothout in de haven heeft liggen en daar goed bekend is, en nog verscheidene andere leerlingen zijn 's morgens naar Hefa gegaan, om daar de nodige schikkingen te nemen voor de aankomst van Cyprioten. Enige nieuwe Cyprische leerlingen gingen met hen mee. Jezus deed hun uitgeleide tot op de brug over het riviertje, alvorens met de levieten en leerlingen naar dat dorp te gaan. Ik gis dat het heden een feestdag of een vastendag is geweest, want ik heb geen maaltijd gezien⁷⁵⁰.

1381.

9 juni. –

Jezus is heden middag in de stad geweest, waarvan ik zei dat Elisabet in haar jeugd daar gewoond heeft. De plaats is groter dan het voormelde dorp (met de synagoge), maar ze heeft geen synagoge. Er wonen verwanten van Jezus van Elisabets en Jozefs zijde. Het zijn de ouders van de zogenaamde kleine Jakob (Kleofas en ook Jakobus Kleofas, zie nr. 1350).

Ook van die verwanten wonen er hier, die met Jezus op 4 november van het vorige jaar in het gewest van Ebez, waar Saül

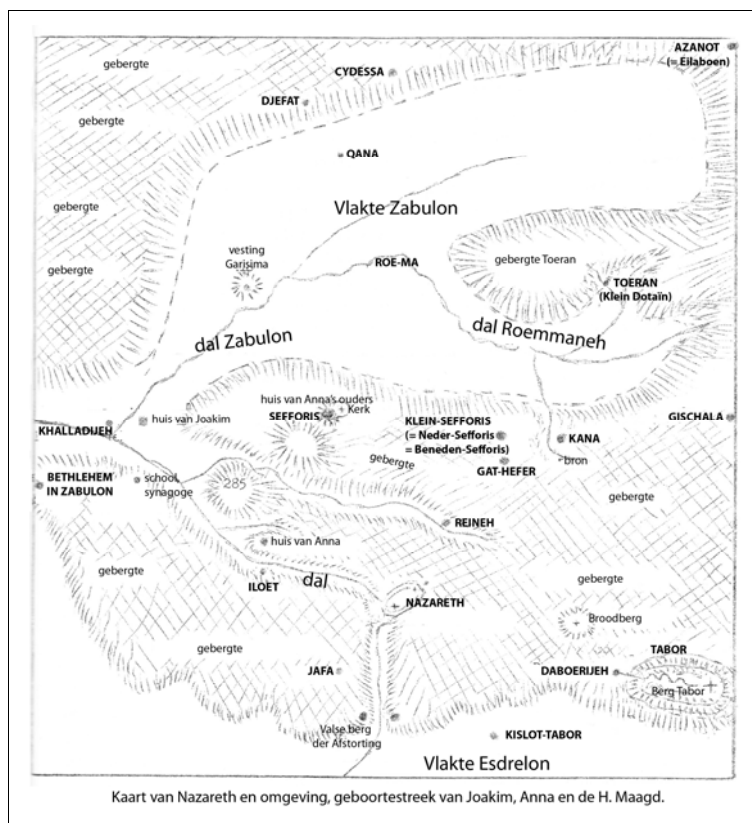
---

⁷⁵⁰ Heden een vastendag. – In de joodse kalender vindt men voor de scheuring van het Beloofde Land in twee rijken, waarna de noorderlingen op bevel van Jeroboam ophielden hun eerstelingen te Jeruzalem ten offer te brengen, een vastendag op 23 Siwan. Deze is het die K. bedoelt, maar omdat het gisteren sabbat was, werd hij heden op 24 Siwan gehouden.

zelfmoord pleegde, samengekomen waren en Hem hadden willen overhalen om zich ergens een veilig verblijf te kiezen. Onder hen waren oude mensen die zonen onder de leerlingen hadden *Jesus hield zich niet lang bij hen op en genas enige zieken*. Hier zijn nog verscheidene leerlingen tot Hem gekomen.

‘s Avonds ging Hij naar een gehucht, een kwartier van Sefforis gelegen, waar Hij vroeger eens met een rabbijn een dispuut over de echtscheiding had gehad. Het ligt 2 uren van Nazareth ⁷⁵¹,

⁷⁵¹ Gehucht met een synagoge, waar ... ze ligt een uur ten zuidwesten van Sefforis; wij hebben een nota erover geplaatst in fasc. 9, nr. 215, voetnoot 17.

Ook het veld Ginnim behoort tot dit gewest⁷⁵².

Jezus vestigde in de omstreken verscheidene verhuizers uit Ornitopolis.

Jezus te Taänak. – Genezing van een Farizeeër.

1382.

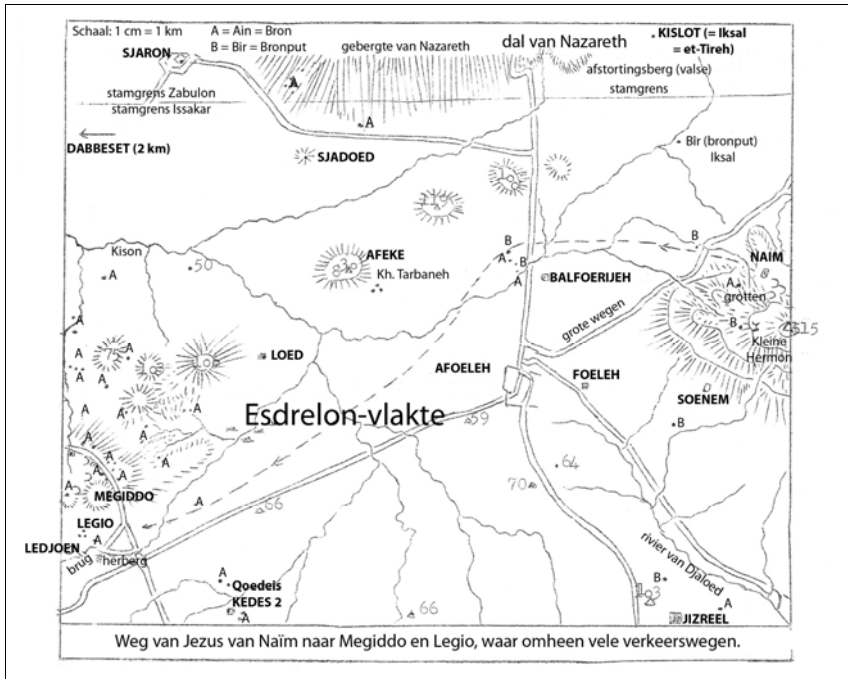
10 juni = 25 Siwan. –

Jezus is heden uit het gewest van Sefforis naar Taänak gegaan, dat een uur ten zuidwesten van Megiddo gelegen is; het was 5 uren gaans daarheen; het ligt een paar uren ten oosten van Dabbeset, een stad aan de Kison.

---

⁷⁵² Ginnim, is het Ginnim uit fasc. 4, nr. 105, voetnoot 223, te zoeken aan de zuidkant van de Tabor.

(Men vindt deze plaatsen het duidelijkst op grote kaart 2, het dichtst bij elkaar op grote kaart 1. Men houde er rekening mee dat afstanden en richtingen door K. uit het hoofd meegedeeld worden en geen aanspraak maken op strikte nauwkeurigheid; zie VOORREDE, nrs. 9 en 10).

Taanak is een oude Kanaänietische stad (Recht. 2, 21), en daar is iets geschied, ik meen een veldslag, waarna een generaal (Sisera) een nagel door zijn kop geslagen kreeg. (Recht. 5, 24-27).
Taanak is een levietenstad (Jos. 21, 25).

Jezus is er nog niet geweest, hoewel Hij reeds vroeger Megiddo heeft bezocht, waar het vorig jaar de Joannes-leerlingen tot Hem gekomen zijn (fasc. 20, nr. 875).

Men verwachtte Hem hier; de synagogeoversten ontvingen Hem, wasten Hem de voeten en boden Hem de welkomsverversing aan.

Heden en ook reeds gisterenavond zijn verscheidene leerlingen hier tot Jezus gekomen. Nu zijn er wel een tiental bij Hem. Onder dezen bevinden zich Saturninus, de zonen van Maria Heli, die ook Jezus' broeders genoemd worden en enige van Dabrat en van Jozefs verwanten.

Wel waren de Farizeeën Hem hier niet uitgesproken vijandig gezind, maar zij meenden het toch ook niet goed met Hem en listig sloegen zij Hem gade. Ik bemerkte dit aan hun dubbelzinnige woorden; zij gaven Hem de wens te kennen dat Hij sommige zieken zou bezoeken en vroegen of Hij dan ook niet onder henzelf naar degene wilde komen zien, die te Kafarnaüm was geweest en zich in een deerniswekkende toestand bevond. Zij veronderstelden dat Jezus dit zou geweigerd hebben, omdat die man deel had uitgemaakt van het gezantschap dat Hem in die stad moest bespieden, en omdat hij zich zeer vijandig gedragen had; hij was daar zeer actief en honend tegen Jezus opgetreden, omdat Hij sommige jongelingen niet tot leerlingen had willen aannemen.

Nu was hij tot straf van dit onwaardig gedrag met een eigenaardige ziekte geslagen: hij snikte bijna gedurig en had daarbij hevige kramp trekkingen in het bovenlijf en ook brakingen; hij kwijnde zienderogen weg; hij had vrouw en kinderen en was tussen 30 en 40 jaar.

Hij lag daar uiterst ellendig en *Jezus vroeg hem of hij weer gezond wilde worden en of hij geloofde dat Hij hem kon helpen.*

Nu had hij zijn dapperheid verloren en verlegen en beschaamd antwoordde hij: "Ja, Heer, ik geloof het."

Hierop legde Jezus hem de hand op het hoofd en zijn andere hand op de borst, bad, en beval hem op te staan en spijs te gebruiken.

De man stond op en dankte Jezus onder tranen en insgelijks deden zijn vrouw en kinderen.

Jezus sprak vriendelijke en troostende woorden tot allen en deed alsof Hij niets wist van het gedrag en de oude vijandschap van de man jegens Hem.

Daarna ging Jezus nog in verscheidene huizen en *genas zieken*. De Farizeeën verloren alle lust om Hem tegen te spreken, als zij de genezen Farizeeër 's avonds in de synagoge zagen verschijnen.

Hier handelde Jezus over de vervulling van de profetieën, over Joannes de Doper, die de voorloper van de Messias was, en over de Messias zelf en dit zo duidelijk, dat zij wel konden vermoeden dat Hij zichzelf bedoelde.

1383.

11 juni. –

Jezus ging deze morgen naar een timmermanswerf, waar Jozef eerst had gewerkt, na uit Bethlehem te zijn weggevlucht. (Juister: zijn eerste verblijf was te Lebona geweest).

Het was een gebouw, waarin rondom een binnenplein wel 12 mensen woonden, die een houthandel waarnamen. De timmerwinkel waar Jozef gearbeid had, was door de nakomelingen van zijn meester bewoond; zij werkten zelf niet meer, maar lieten door arme dagloners alle werken uitvoeren en hadden een magazijn vol voorraad, die grotendeels aan de schepen verkocht werd. Men zaagde en bewerkte planken, balken, lijsten, staven; men vlocht schotten en meer dergelijke dingen. Men wist er nog te zeggen dat de vader van de profeet voortijds hier gewerkt had, maar men wist toch niet meer bepaald of het dezelfde Jozef van Nazareth geweest was of niet. Ik dacht daarbij: als die mensen ter plaats zelf het nu niet meer weten, zo is het geen wonder dat wij in onze tijd na zoveel eeuwen er nog minder van weten.

Jezus bezocht dit huis en ook de andere; zij boden Hem een verversing aan en *Hij hield op de werf een toespraak over de arbeidzaamheid en de woeker.*

Jezus gaat naar Sjion bij de Tabor.

1384.

Jezus heeft in de herberg betaald en is nog 's middags 3 uren oostwaarts (noordoostwaarts) naar het oude en nare dorp Sjion gegaan⁷⁵³. Dit dorp bestaande uit een soort van burcht met dikke muren en omliggende (aangebouwde) huizen ligt ongeveer 2 uren ten westen van de Tabor.

De Kison ontspringt bij de Tabor. Een arm vloeit oostwaarts door het dal, waar Saül verslagen werd en omkwam, en waarin een moeras of meer gelegen is; het richt zich naar Skytopolis. De andere arm vloeit naar het westen door de vlakke van Jizreël en mondt niet ver van Ptolemaïs in de zee uit⁷⁵⁴.

---

⁷⁵³ **Sjion = Seon = Ajjoen esj-Sjaïn.** – Sjion (Vulgaat: Seon) is een stad van Issakar (Jos. 19, 19), maar gelegen op het gebied van Zabulon.

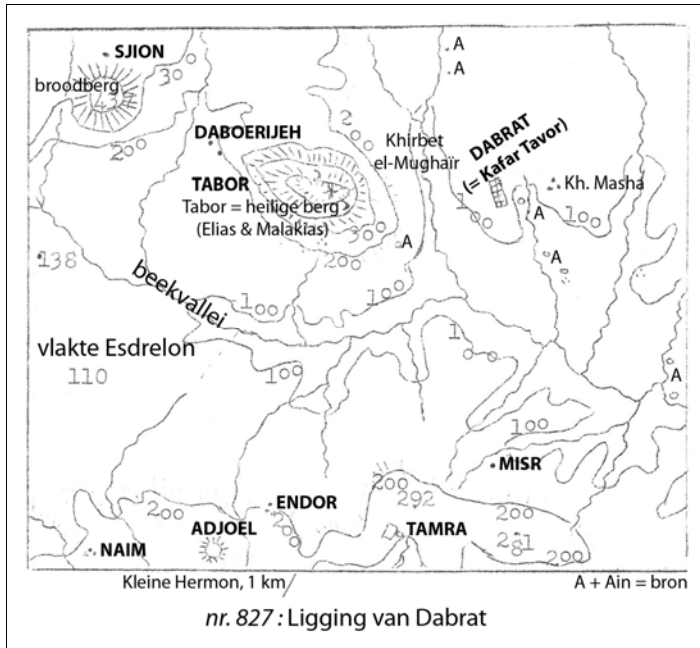
Eusebius en Hiëronymus beweren dat men het in hun tijd aanwees bij de Tabor.

Vele geleerden menen, zonder er zeker van te zijn, dat Sjion te vereenzelvigen is met Ajjoen esj-Sjaïn, 4 km ten noordwesten van de Tabor en op de noordhelling van de djebel Sartahéh, naar de voet van de berg toe. Deze berg wordt door de zienster ook 'broodberg' genoemd. Een half uur meer noordelijk heeft men Aïn-Mahil.

⁷⁵⁴ In de VOORREDE, nr. 11 hebben wij er de aandacht op gevestigd dat K. geen inzicht heeft in de loop van beken, rivieren, kanalen.

In de eerste alinea van nr. 1384 en ook in de paar volgende regels is dit volkomen toepasselijk.

Alle beken en rivieren in een wijde omtrek rond de Tabor zijn voor haar de Kison. Alleen alle beken of beddingen die naar het westen afdalen, behoren tot de Kison.

Sjion, de oude burcht met de omliggende huizen, ligt een weinig hoog. Niet ver van daar, aan de boorden van de Kison, liggen nog als in een donker nest, diep achter wallen waarop bomen staan, een groep huizen bij elkaar. Daar beneden is het niet gezond en over de wallen heen kan men niet zien. Enige Farizeeën wonen

- Naast Sjion vloeit een beek zuidwaarts, komt in de buurt van Iksal voorbij, wendt zich nu oostwaarts en dit behoort reeds niet meer tot de Kison, maar vloeit naar de Jordaan. 't Is het begin van de el-Birehrivier.
- Nog minder behoort tot de Kison de waterrijke rivier tussen het Klein-Hermongebergte en het Gilboagebergte. Op dit laatste sneuvelde Saül.
- Deze rivier, de nahr Djaloeed, passeert aan de noordkant van Skytopolis. Aan de zuidkant van deze stad lagen moerassen.
- Ook hogerop in de vallei bij tell Joesef, hebben de joodse immigranten moerassen drooggelegd. Noch de moerassen noch de rivier die naar de Jordaan afdaalt, hebben iets met de Kison te maken.

boven bij de synagoge. De bewoners beneden schijnen mij afhankelijk te zijn van die uit de bovenwijk, die hen kwellen en onderdrukken.

De Farizeeën van Sjion, hoewel arglistig en trouweloos, ontvingen Jezus toch met de voetwassing en het welkomemaal. Van Naïm uit had men Hem hier een herberg besteld.

In de synagoge verhief Jezus zijn stem tegen de handelwijze van die Farizeeën, aan wie Hij verweet dat zij zware lasten oplegden, welke zijzelf niet droegen en dat zij anderen onderdrukten en domineerden. Hij sprak ook over de Messias en zei hun dat Hij helemaal anders zou verschijnen dan zij Hem zich voorstelden en verwachtten.

Zij maakten opwerpingen, maar Hij bracht hen tot zwijgen.

1385.

12 juni = 28 Siwan. –

Jezus was juist naar Sjion gekomen, om de arme verdrukte mensen te troosten. Het dorp ziet er ordeloos en vervallen uit; het ligt ten zuiden van de weg die voorbij de Tabor loopt. Alles is er verwaarloosd, overeenkomstig de algemene nalatigheid van de Joden ten tijde van Jezus, die zeer slordig en onachtzaam waren om iets in goede staat te houden. Op Cyprus is alles veel beter onderhouden.

Jezus ging deze morgen nog in de benedenwijk, die zeer eng ingesloten ligt; *Hij genas daar verscheidene zieken in hun hutten; het waren meestendeels jichtigen en lammen.* De Farizeeën stuurden alle zieken naar die ongezonde plaats, waar zij nauwelijks een teug frisse lucht konden scheppen.

Jezus en de leerlingen gaven hier aan de armen alles wat zij bij zich hadden aan geld, lijnwaad, banen en klederstoffe, want zijzelf hadden niets nodig, daar zij te Naïm weer nieuwe voorraad konden krijgen. (Waarschijnlijk hadden de

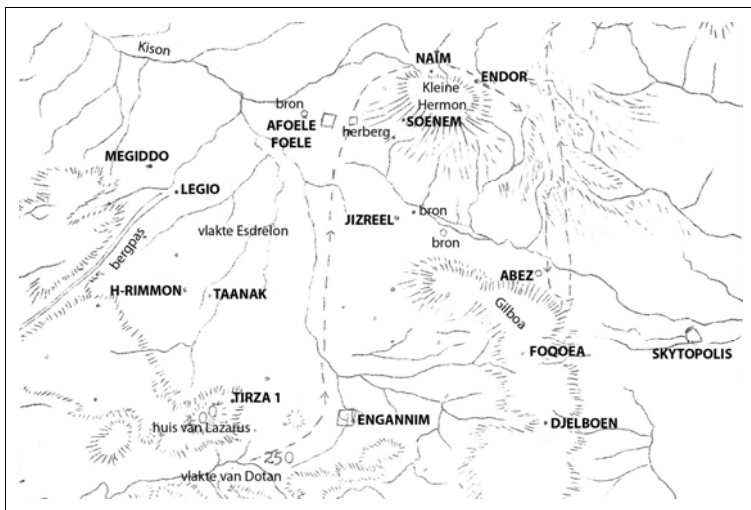
leerlingen, die onlangs tot Jezus kwamen, die kledingstukken tot aalmoezen van Naïm meegebracht).

Van Sjion naar Naïm.

Van hier ging Jezus met de leerlingen naar Naïm in ongeveer 1,5 uur. Sjion ligt ten westen en Naïm ten zuiden van de Tabor.

Hij volgde, zonder over de Kison te trekken, een heuvelachtige weg en liet ter linkerzijde, hoger nabij de Tabor (*höher am Thabor*), een plaats waar hij op 5 januari van dit jaar een preek had gehouden. (Bedoeld is de broodberg, dj. Sartabeh, dien Jezus, zuidwaarts afdalend, links heeft fasc. 21, nr. 998).

Zij gingen nu over een brug een weinig zuidwaarts. Toen zij vóór de stad tot een bron naderden, kwamen hun verscheidene leerlingen en andere mensen tegemoet⁷⁵⁵. Onder hen was de uit de dood opgewekte jongen van Naïm. *Jezus leerde hier nog* en men waste Hem de voeten en bood Hem de welkomsverversing aan.

Zij wisselden van klederen en namen andere zolen. Hier waren nu een twaalfstal leerlingen, maar geen apostelen bij Jezus. De Jeruzalemse leerlingen waren met enige vrouwen van Jeruzalem naar Naïm gekomen. Andere hadden het Pinksterfeest bij Maria te Nazareth gevierd en hadden op de terugreis Naïm aangedaan. Nu wachtten zij hier op Jezus.

---

⁷⁵⁵ Bron te Naïm. – Op een geringe afstand van de Franciscaanse kapel, gebouwd ter plaats waar men een stadspoort veronderstelt en de opwekking uit de dood van de jongen vermoedt, ontspringt ten noordwesten in een soort kamer een overvloedige bron in de rots. Men daalt met enige treden in de rotskamer af.

Daarnaast ligt een vervallen waterbak, met er omheen enige sarcofagen als drinkbakken (cfr. I, Gal. 116).

Jezus ging eerst in zijn eigen herberg die Hij te Naïm had (cfr. fasc. 14, nr. 535, voetnoot 254). Ze was in een der gebouwen van de weduwe ingericht. Hierna ging Hij met de leerlingen tot de weduwe zelf. De vrouwen traden Hem gesluierd in de voorhal of zuilenplaats van het binnenhof tegemoet (d.i. in de open zaal aan het einde van het voorhof), en vielen voor Hem neer.

Hij groette hen en samen begaven zij zich in de zaal.

Benevens de weduwe waren er 5 vrouwen: Marta, Magdalena, Veronika, Joanna Chusa en de Sufanietin. De vrouwen zaten aan het einde van de zaal afgezonderd met de benen onder zich gekruist, op een laag verhoog of bank als een lage lange canapé die met kussens en tapijten belegd was; men zag de pikfels van de bank.

De vrouwen spraken niet eerder tot Jezus, dan wanneer Hijzelf hun het woord toestuurde, en dan spraken zij de ene na de andere. Zij vertelden Hem o.m. over het gebeurde te Jeruzalem en over Herodes die Hem hinderlagen had willen leggen. Maar ik bemerkte dat *Jezus de vinger ophief en hen over hun al te menselijke bezorgdheid en oordeelvellingen terecht wees*. Ik had toen ook reden om mijzelf een vermaning te geven.

Jezus vertelde hun over Cyprus waar velen de waarheid ingezien en aangenomen hadden. Hij sprak ook met een bijzondere, zichtbare liefde over de Romeinse landvoogd te Salamis; en toen de vrouwen hun mening uitten dat het goed zou zijn, indien ook deze daar niet bleef, *antwoordde Jezus: "Neen, hij moet daar blijven en nog vele mensen helpen totdat eens een andere, nadat Ik mijn werk volbracht zal hebben, in zijn plaats komt, die eveneens een vriend van de Gemeente zal zijn."* Het docht mij dat Jezus daarmee die goedgezinde landvoogd over Cyprus ten tijde van Paulus bedoelde (nl. Sergius Paulus, Hand. 13, 7-12).

Hij sprak ook lang over Merkuria, maar wat Hij over haar verklaarde ben ik vergeten. Ik zeg niet gaarne wat ik niet zeker weet. De vrouwen weenden dikwijls en ik weende mee. Het schaadde mijn ogen niet en toch dacht ik eraan⁷⁵⁶. Ook had er nog een maaltijd plaats.

Karakterschets van enige H. Vrouwen.

1387.

13 juni. –

Jezus heeft enige mensen bezocht en is bij de H. Vrouwen in het huis van de weduwe geweest. *Hij was bij hen in de tuin en op- en neerwandeland spraken zij beurtelings en afzonderlijk met Hem.*

- Magdalena en de Sufanietin zijn bij lange zo schoon niet meer als voorheen; zij zijn bleek en vermagerd, hun ogen zijn rood van het wenen; zij zijn zwijgzaam, teruggetrokken en ingetogen.
- Marta is zeer actief en bedreven in allerhande werkzaamheden.
- Joanna Chusa is een lange, bleke, flinke vrouw, ernstig en krachtdadig.
- Veronika heeft in haar wezen (zijn en doen) veel weg van de H. Katarina; zij is onbeschroomd, dapper, beslist en stoutmoedig⁷⁵⁷.

---

⁷⁵⁶ Indien wij de waarschuwing in fasc. 24, nr. 1230, willen nagaan over een lange reeks visioenen die K. een tweede maal kreeg, kunnen we berekenen dat Brentano dit verhaal aangekend heeft op 4 december 1823.

Welnu, vanaf 5 november 1823 tot 25 december 1823 leed K. geweldig aan een oogkwaal die zij van een Romeinse kardinaal had overgenomen, opdat hij voort zijn belangrijke bezigheden zou kunnen verrichten.

⁷⁵⁷ Veronika stoutmoedig. – K. beschrijft haar karakter steeds op dezelfde manier.

Wanneer zij aldus bij elkander zijn, dan werken zij; zij naaien, vervaardigen en bereiden alle voorwerpen, die voor de Gemeente nodig zijn. Dit wordt naar de herbergen en opslagplaatsen verzonden, en daar komen de leerlingen het nodige afhalen, hetzij tot eigen gebruik, hetzij tot aalmoezen voor de armen. Wanneer zij met de nodige voorraad klaar zijn, dan werken zij ook nog voor de arme synagogen. Zij hebben gewoonlijk hun dienstmeiden bij zich, die hen vooruitgaan of volgen en de stoffen en confecties dragen, gedeeltelijk in een lederen reistas als een waterzak, gedeeltelijk om de gordel onder de mantel. De dienstmeiden dragen om het bovenlijf nauwer klederen en hun rokken zijn korter. Wanneer de vrouwen op de een of andere plaats bij elkander zijn, zoals hier te Naïm, dan verwijderen zich ook wel de dienstmeiden en wachten onderweg in herbergen hun meesteressen af. Veronika's meid was lang bij haar; zij diende haar nog na het lijden van Christus.

Jezus nam in zijn herberg de maaltijd. Toen Hij voor de opening van de sabbat ter synagoge ging, trad Hij niet op de leerstoel, maar stond met zijn leerlingen op de plaats van de reizende leraren; doch nadat Hij verwelkomd was en de gebeden gezegd waren, nodigden de rabbijnen Hem uit om vóór de opengelegde rollen te treden en te lezen.

De lezing was uit Num. 8, 1 - tot 13, 1 en uit Zakarias 2, 10 tot 4, 8, over de levieten, de kwakkels, het morren, en de straf van Mirjam, Mozes' zuster. Uit de profeet Zakarias werd de passage voorgelezen

---

Men kan het vergelijken met de volgende woorden van Jezus tot Maria van de Drie-eenheid: "*Veronika ontving een prachtige beloning (nl. Christus' aangezicht in de doek geprent), maar weet gij hoeveel moed en hoeveel heldhaftige liefde haar daad haar gekost heeft?*" (blz. 279).

Dit is op te maken uit de omstandigheden waarin zij, een vrouw, haar daad stelde en Jezus' aangezicht afdroogde.

waarin gewag gemaakt is van de uitverkiezing van de heidenen en van de Messias.

1388.

Jesus leerde zeer streng en zei dat de heidenen in het Rijk van de Messias de voorrang zouden krijgen in plaats van de verstokte Joden. Hij zei ook dat de Joden de Messias niet zouden erkennen, daar Hij geheel anders zou verschijnen dan zij Hem verwachtten. Zijn toehoorders waren zeer ontevreden en geërgerd en zij maakten bittere opwerpingen, maar werden tot zwijgen gebracht. Onder hen waren drie dikke, roekeloze kerels, die ook van het gezantschap te Kafarnaüm deel hadden uitgemaakt, en vooral dezen waren het die Hem tegenspraken. Zij konden Hem de genezing van de Farizeeër te Taänak niet vergeven en vol verbittering zeiden zij dat Jezus dit alleen gedaan had, omdat de Farizeeën Hem in die stad door de vingers zouden zien.

Zij kwamen ook weer met het schenden van de sabbat voor de dag en vorderden dat Hij het gebod van de rust zou onderhouden en de sabbat niet door genezingen zou ontheiligen. Best nog zou Hij zich helemaal terugtrekken om alle opschudding te vermijden.

Maar Jezus antwoordde hun dat Hij doen zou, wat zijn zending van Hem eiste, predikend rondgaan en de mensen onderwijzen tot zijn tijd zou vervuld zijn.

Zij nodigden Hem hier te Naïm tot geen maaltijd uit en waren vol haat, omdat Hij door zijn leer en liefde alle armen, ellendigen, eenvoudigen en kleinen tot zich trok, juist hen die zichzelf verstootten en door hun hardvochtigheid van zich vervreemdden.

1389.

14 juni; Sabbat. –

Het was heden onbeschrijfelijk schoon weer in Naïm. *Ik zag Jezus 's morgens met de leerlingen om de stad gaan wandelen, terwijl Hij hen onderrichtte.* Hier zijn vele mooie wandelpaden en lustplaatsen met terrassen, waar de mensen op hun sabbatwandeling in de schaduw komen wandelen. Op de velden is het hier nu de zaaitijd⁷⁵⁸.

De baan die van Samaria komt, loopt door Naïm en over de Kison naar de grote baan (cfr. fasc. 15, nr. 559, voetnoot 267).

Alle leerlingen die hier bij Jezus zijn, moeten wel reeds goed in zijn geheimen ingewijd zijn, want *Hij onderrichtte hen zeer ernstig en intiem over de toekomst. Hij vermaande hen om getrouw en standvastig te blijven, daar grote smarten en folteringën Hem te wachten stonden; zij mochten dan geen aanstoot aan Hem nemen; Hij zou hen niet verlaten, en ook zij mochten Hem niet verlaten, maar men zou Hem zo mishandelen, dat hun geloof zwaar op de proef gesteld zou worden.* Zij weenden van ontroering.

Nu traden zij in een prachtige lusthof van de weduwe Maroni; er waren mooie, aangename plaatsen en hij stond vol vruchtbomen en men zag er ook loofhutten. Ook had zij daar een private badplaats, die haar water, naar ik meen, uit de Kison ontving (maar dan van een bovenloop, die langs Naïm loopt), want de tuin lag naar de Kison toe en had uitzicht naar de Tabor. Naïm ligt ook op een heuvel.

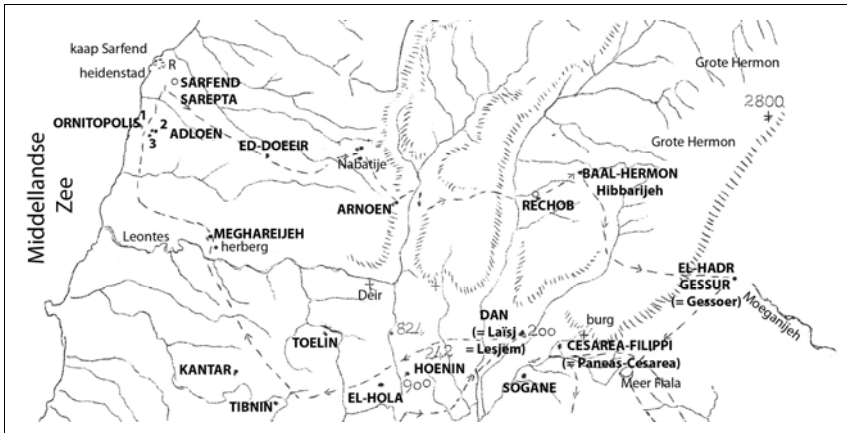
---

⁷⁵⁸ Uit de voetnoot 756 van nr. 1385 kan men besluiten dat dit verhaal gedaan werd (een tweede maal) op 6 december.

De zaaitijd was dus in elk geval nog niet gesloten. Het vroeger of later zaaien hing van de weersomstandigheden en het persoonlijk goedvinden af.

Ook de H. Vrouwen kwamen hier in deze lusthof. Door zijn leerlingen omringd *deed Jezus verhalen in een loofhut*. Aan de ene zijde gezeten luisterden de H. Vrouwen toe.

Hij vertelde ook van de verzoening onder verscheidene echtparen te Mallep, en in het bijzonder over dit paar, waarbij Hij eens een maaltijd aanvaard had (nr. 1339, laatste alinea). *Ook deze familie had het besluit genomen naar Palestina te komen wonen. Hij sprak ook over Merkuria, die zich eerst bij de Syrofenicische vrouw zal voegen, welke laatste eveneens reeds aanstalten maakt om Ornitopolis te verlaten.* Zij trekken beide eerst naar Gessoer en vandaar verder. Vele bewoners van Cyprus hebben het eiland reeds verlaten. Een zeker aantal van hen zal in het gewest van Joppe landen.

Hier in de tuin kwamen tot Jezus ook verscheidene vrouwen, die Hij verleden jaar op 19 november met hun mannen verzoend had (fasc. 20, nr. 873). Zij onderhouden nauwe betrekkingen met de weduwe van Naïm en helpen haar in haar liefdadigheidswerken.

Zij kwamen hier aan nadat de H. Vrouwen reeds weer vertrokken waren en Jezus met zijn leerlingen een kleine maaltijd had genomen. *Hij vermaande hen en sprak hun moed in om te volharden op de ingeslagen weg.* Hierop vertrokken zij om plaats te maken voor andere. Hier kwamen nog meerdere weduwen en andere mensen tot Hem, die Hem hun ellende, nood en twijfels klaagden; zij hadden veel te lijden van de Farizeeën, die hen verdrukten en zwaar belastten. *Jezus troostte hen en ondersteunde hen met aalmoezen.*

Sluiting van de sabbat. – Tegenspraak der Farizeeën.

1390.

Toen Jezus met de leerlingen uit de tuin ter synagoge ging om de sabbat te sluiten, hadden verscheidene zieken zich op hun draagbedden op zijn weg laten brengen; zij strekten nu hun handen naar Hem uit, baden Hem om hulp en *Hij genas hen.* Zo kwam Jezus bij de synagoge, waar ook enige zieken zich op hun bedden hadden laten aanbrengen. Onder dezen waren er – en onder hen vooral een man – die van de jicht opgezwollen waren, en aan wie **Jezus tijdens zijn laatste verblijf alhier de genezing geweigerd had, omdat hun geloof nog niet zuiver genoeg was; zij moesten nog langer lijden, opdat zij met meer ootmoed en aandrang om hun genezing zouden bidden.**

Hogelijk verontwaardigd kwamen de Farizeeën toegeschoten, omdat Jezus juist diegenen genas, over wie zij het gerucht verspreid hadden, dat Hij hen niet kon genezen. Zij maakten nu ook weer veel lawaai over zijn ontwijding, zoals zij het noemden, van de sabbat door genezing. *Maar Jezus zette zijn genezingswerk voort. Op zijn weg had Hij er 7 genezen.*

Hij weerlegde de woedende Farizeeën door hen op strenge toon te vragen

- *of de wet van de sabbatrust ten doel had het goede te beletten?*
- *Of zijzelf zich op de sabbat niet verkwikten en verzorgden?*
- *Of deze zieken niet genezen geworden waren, juist om beter de sabbat te kunnen heiligen?*
- *Of men op de sabbat geen beproefden mocht vertroosten?*
- *Of men op de sabbat onrechtvaardig goed mocht behouden?*
- *Of men de weduwen en wezen en de armen, die de gehele week gekweld en beladen en lastig gevallen werden, ook op de sabbat in hun kwelling zonder hulp moest laten?*

1391.

Hun huichelarij en onderdrukking van de armen hield Hij hun aldus in harde woorden voor en zegde vrijmoedig dat zij, onder voorwendsel de synagoge te ondersteunen, die toch overvloedig van goederen voorzien was, aan de arme mensen het weinige dat zij hadden, affersten. "In ruil daarvoor," vervolgde Jezus, "verdubbelt gij in dezelfde synagoge de zwaarte van de sabbatrust, aangezien gij niet toestaat dat de armen op die dag Gods genade ontvangen en de gezondheid terugbekomen, terwijl gijzelf op die dag eet en drinkt wat gij hun afgeperst hebt."

Hij bracht hen hierdoor tot zwijgen en zij gingen nu naar de synagoge. Hoewel kokend van woede, legden de Farizeeën Hem hier toch de schriftrollen voor, en verzochten Hem

de lezing te doen en te verklaren. Uit list hoorden zij nu gretig toe, aandachtig lettend op al zijn woorden om Hem op een dwaling te betrappen en Hem te kunnen beschuldigen. *Jesus leerde nog over het morren in de woestijn, over de straf van Mirjam en uit Zakariás.*

1392.

Wanneer Hij over de tijd van de Messias sprak en zei dat vele heidenen bij het godsvolk zouden worden ingelijfd (Zak. 2, 15, 8, 20-23), vroegen de Farizeeën spottend of Hij misschien naar Cyprus gegaan was, om daar de heidenen aan te werven.

Jesus leerde vervolgens over de tienden (Lev. 27, 30-33) en over het opleggen van zware lasten aan anderen, die men zelf niet wilde dragen. Hij brandmerkte de hardvochtigheid, waarmee zij de weduwen en wezen verdrukten.

In de tijd tussen Pinksteren en Loofhutten werden de tienden naar de tempel te Jeruzalem gebracht. De levieten verzamelden de tienden in de ver van Jeruzalem afgelegen plaatsen, zoals hier, maar daarin waren ongeregelheden regel geworden, doordat de Farizeeën meer eisten dan zij hebben moesten en die overmaat of een groot deel voor zichzelf behielden. *Hierover was het dat Jezus hen met strenge woorden bestrafte.* Hun woede kende geen grenzen, en nadat Hij de synagoge verlaten had, vielen zij in hun onderricht hevig tegen Hem uit.

‘s Avonds nam Jezus tot afscheid nog een maaltijd in het huis van de weduwe en zegde vaarwel aan de vrouwen.

Naïm is een bevallige, luchtige stad, wel zo groot als Münster; ze ligt mooi op een heuvel uitgebreid, en, dankzij de tuinen tussen de huizen, is ze niet zo eng als de andere joodse steden, waar niet zelden tapijten boven de straten van het ene huis tot het ander

gespannen zijn, zodat de enge straten er als tentdoekgangen of lovergangen uitzien⁷⁵⁹.

Jezus te Rimmon, Bethlehem en Azanot.

1393.

15 juni = 1 Tammoez; Nieuwe Maan. –

Jezus ging deze morgen van Naïm op de hoogte aan deze zijde van de Kison (beter: rivier el-Bereh, die naar de Jordaan vloeit) naar het noordoosten (of oosten). Hij had nog slechts enige leerlingen bij zich. Na een tocht van een uur kwam Hij bij een stadje, waarvan de naam klinkt als Rimmon⁷⁶⁰.

---

⁷⁵⁹ De straten van oosterse steden zijn veelal zeer eng. Door sommige steegjes kan met moeite een kameel passeren, die aan weerskanten behangen is. Soms overwelden van afstand tot afstand bogen de straat, waardoor deze halfdonker wordt. Ook matten, tapijten en zeildoek spant men dikwijls over de straat.

“Zeildoeken van de ene naar de andere kant van de straat gespannen, vermeerderen niet weinig de duisternis van die doolhoven.” (Dubois over Jeruzalem, 155).

“Zelfs het binnenhof van de rijke huizen is boven wel open, maar tegen de hitte kan men er een zeil over spannen.” (id. 28).

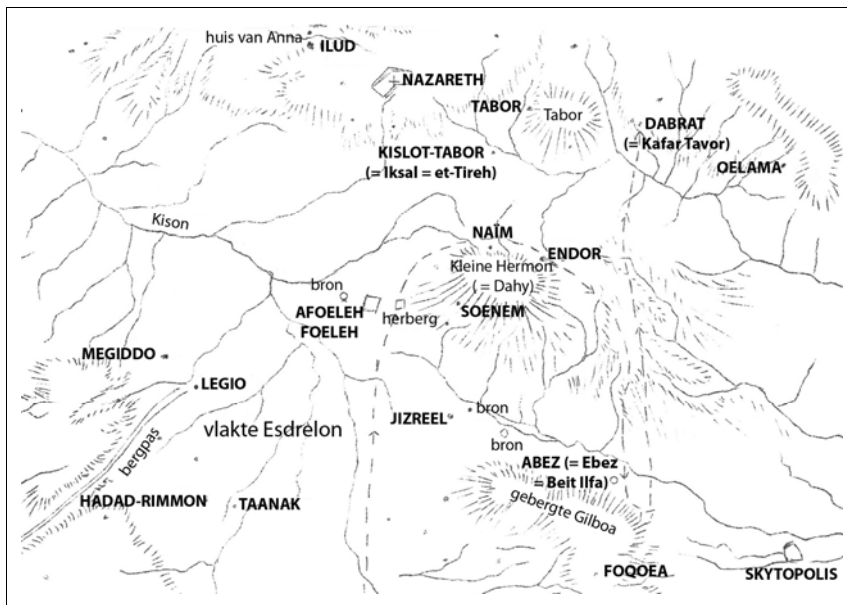
Mislin vermeldt de uitgespannen tapijten die de straten van Beyrout verduisteren. (I, 149; zie nog bij K., nrs. 1573, 2166; 't H. L. 10^e jg. 23).

⁷⁶⁰ **Rimmon = Toemra? = Timmon.** – De naam klinkt als Rimmon, zegt K.

Een plaats die er voor in aanmerking komt, maar geen zekerheid biedt, is Toemra, 4 km ten oosten van Naïm en 2 km ten zuidoosten van Endor. Toemra is nu een arm muzelmans dorp, dat ligt op de plaats van een oude stad die zich amfitheater-vormig rondom een overvloedige bron verhief.

Onder de resten vindt men nog herkenbaar de sporen van een driebeukige, naar het oosten georiënteerde kerk en van een andere kerk die met mozaïek geplaveid was.

In Jos. 19, 21 (volgens de sept.) is in dit geweest een stad genoemd met name Timmon (cfr. Rimmon) en Guérin vermoedt dat met Toemra dit Timmon vereenzelvigd zou kunnen worden (Galilée, I, 124).

Het heeft geen synagoge, maar een school, die, zoals de overige scholen in dit gewest, aan de zorgen en het toezicht van levieten uit een andere stad toevertrouwd is; zij waren nu juist op bezoek en zo kwamen zij Jezus vóór de school tegemoet.

Jezus onderrichtte de knaapjes en jongelingen en bezocht ook de meisjesschool. Hij leerde op een open plaats vóór de school. Ook kwamen hier de overige dorpsbewoners, die Hem reeds te Naïm hadden horen spreken. Hij legde aan de kinderen de algemene grondwaarheden en plichten van de Wet uit, en sprak minder over de bedreigingen van de tijd, dan Hij het deed in de grote volksverzamelingen. Hij bleef hier tot de middag en aanvaardde vóór zijn vertrek nog een kleine maaltijd.

Deze plaats bestaat uit een lange rij huizen op de berg; ze is overwegend bewoond door tuiniers en wijngaardeniers, die hun vruchten naar Naïm gaan verkopen en die ook in de tuinen te

Naïm gaan werken. Hier is ook Saül geweest op zijn omdwaling door het land, eer hij bij de toverheks van Endor belandde. (Endor ligt 2 km ten noordwesten van hier).

Jezus ging van hier (door de vallei el-Bireh) naar de oostkant van de Tabor opwaarts en de levieten vergezelden Hem nog een eindweegs; zij hadden in Rimmon de tienden ingezameld.

Jezus ging tweemaal over een water en kwam na een tocht van ongeveer 3 uren in een vervallen stad, met name Bet-Lehem⁷⁶¹, ten oosten van de stad Dabrat; ze bestond uit slechts een rij woningen van arme landbouwers. Niet ver van daar ligt het veld, waar Jezus op 29 augustus van het vorige jaar een geschil heeft beslecht (fasc. 16, nr. 639; dit geschiedde op of bij het oogstveld van Dotaïn, 12 km ten noordwesten van hier).

1394.

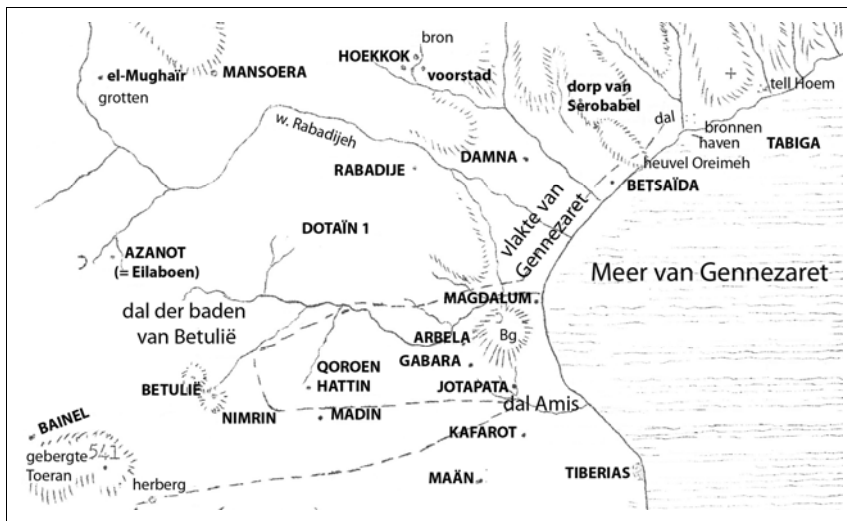
Jezus was hier nog nooit geweest. *Hij ging in de woning van verscheidene van deze mensen, genas er enige en troostte en onderrichtte hen.* Na de terugkeer van de levieten van Rimmon ging Jezus nog 4 uren verder, kwam door het dal waarin de baden van Betulië liggen en bereikte met het vallen van de avond Azanot (fasc. 16, nr. 625).

Azanot is de stad, waar de H. Vrouwen en Magdalena zich op 31 december van het vorige jaar ophielden, toen deze laatste bekeerd en van 7 duivelen verlost werd door de boetprediking die Jezus in de nabijheid hield (fasc. 21, blz. 365).

---

⁷⁶¹ **Bet-Lehem = Helef = Bet-Helef? = Madher.** – In die omgeving ten oosten van de Tabor, is geen Bet-Lehem bekend.

We vermoeden daarom dat K. wel het Helef (eventueel Bet-Helef) zou kunnen bedoelen, dat in Jos. 19, 32 genoemd is als grensstad van de stam Neftali. Bij benadering kunnen wij dit pseudo-Bethlehem lokaliseren te Madher, 7 km ten oosten van de Tabor.

Dit stadje ligt aan de noordoostzijde van de hoogten, die naar het Meer afdalen. Het heeft ten zuiden de hoogte en ziet maar weinig van de Tabor, maar het heeft uitzicht naar Kafarnaüm en zelfs tot tegen Tarichea; het heeft een aangename ligging.

Jezus heeft hier een herberg (fasc. 14, nr. 535, voetnoot 254), waarin Hij met de avondschemering aankwam. Hier waren vrienden van Kafarnaüm, die Hem verwachtten en groetten, Hem de voeten wasten en de verversing aanboden. Het waren Jairus en zijn dochter, de genezen blinde van Kafarnaüm, een vrouwelijke verwante van de van bloedvloeïng genezen Enuë ook Lia die geroepen had: “Zalig de schoot die U gedragen heeft.” Al deze vrouwen vielen gesluierd op de knieën voor Jezus, *doch Hij beval hun op te staan en zegende hen*; zij weenden van vreugde, omdat zij Hem weerzagen.

De dochter van Jairus is nu fris en gezond en grondig veranderd; ze is deugdzzaam en ootmoedig. Jezus nam met de leerlingen en de mannen een kleine maaltijd. De vrouwen zaten aan het einde van de zaal afgezonderd, maar *zij konden Jezus horen, die*

tot laat in de nacht onderrichtte, vermaande en leerrijke verhalen deed.

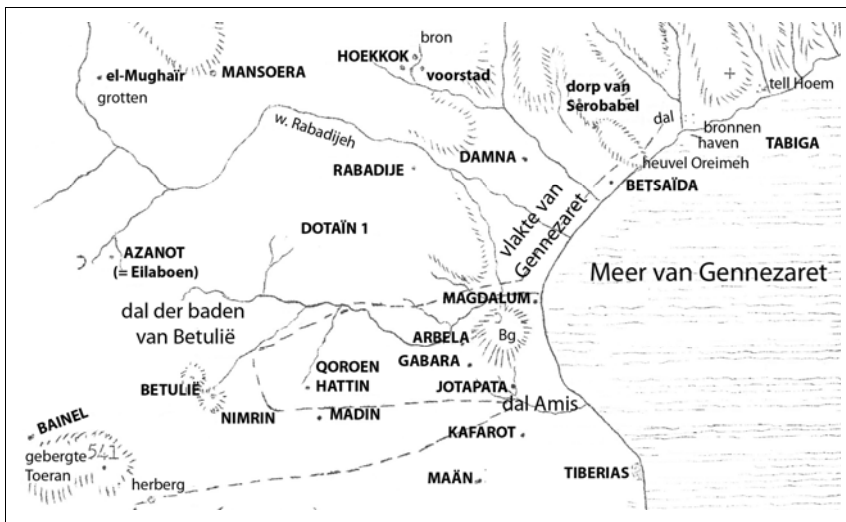
Jezus ontmoet Lazarus te Damna.

1395.

16 juni = 2 Tammoez. –

De vrienden van Kafarnaüm reisden al vroeg in de morgen af, maar Jezus bleef hier nog. *Hij leerde in de synagoge en op een leerheuvel (waarschijnlijk dezelfde waarop Magdalena bekeerd werd), en genas verscheidene zieken, die Hij in hun huizen opzoekt.* De schoolleraars van deze plaats waren Hem gunstig gezind en spraken Hem niet tegen.

In de namiddag zag ik Jezus een uur noordoostwaarts naar Damna gaan, vóór welke stad Hij een herberg had (fasc. 14, nr. 535, voetnoot 254). Met het toezicht over deze herberg waren verwanten van Jozefs familie belast.

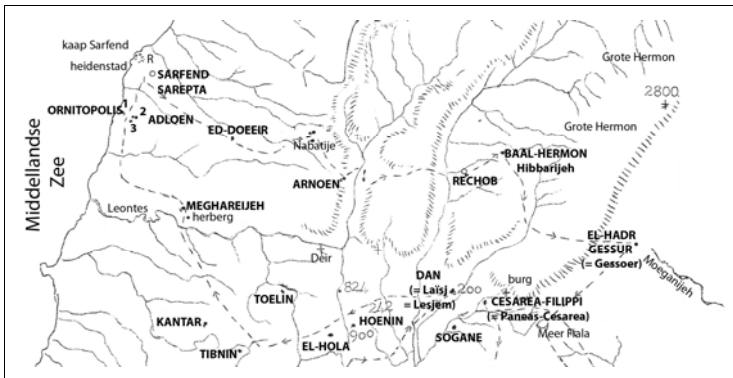

Hier wachtten Lazarus en twee leerlingen van Jeruzalem op Hem; ik meen dat het de twee neven van Jozef van Arimatea waren. Lazarus was reeds 8 dagen in het gewest. Hij had nog zaken te vereffenen betreffende de landerijen en gebouwen te Magdalum, want tot hiertoe waren alleen de huisraad en de overige inboedel verkocht. Bij het terugzien omarmde Jezus Lazarus. Dit placht Hij alleen met Hem, met de apostelen en oudste leerlingen te doen. De overigen reikte Hij slechts de hand. Na de voetwassing verricht en wat gerust te hebben, wandelden zij in de tuin en zaten in de (open) zaal.

1396.

Met de meeste kalmte deed Lazarus een verslag van de gebeurtenissen, zette de toestand te Jeruzalem uiteen en vertelde hoe het bij dit alles de vrienden uit zijn omgeving gegaan was.

Jezus vertelde hem over zijn reis naar Cyprus en over de bekeerlingen, waarvan velen nu reeds naar Palestina overkwamen. Ik hoorde toen ook dat Jakobus de Mindere en Taddeüs naar Gessoer waren om de daar aangekomen zeven heidense wijsgeren en anderen te ontvangen en tot gids te dienen. Jezus zegde tot Lazarus dat in de huisvesting van velen hunner voorzien zou moeten worden. Hij sprak zeer vertrouwelijk met Lazarus en wandelde lang alleen met hem.

Lazarus is een opgeschoten, zachtaardig en ernstig man, bedaard, vol zelfbeheersing, in alles matig, met iets statigs in zijn handelwijze, zelfs in zijn vertrouwelijke omgang met anderen. Hij is blond van haar en lijkt een weinig op de H. Jozef, Jezus' voedstervader, die eveneens blond haar had. Alleen ziet Lazarus er in zijn gelaat beslist en strenger uit dan de H. Jozef, die in heel zijn voorkomen getuigde van een buitengewone goedaardigheid, zachtmoedigheid, dienstwilligheid en inschikkelijkheid; zij aten samen en bleven hier overnachten.

Jezus op het landgoed van Serobabel en in het huis van zijn Moeder.

1397.

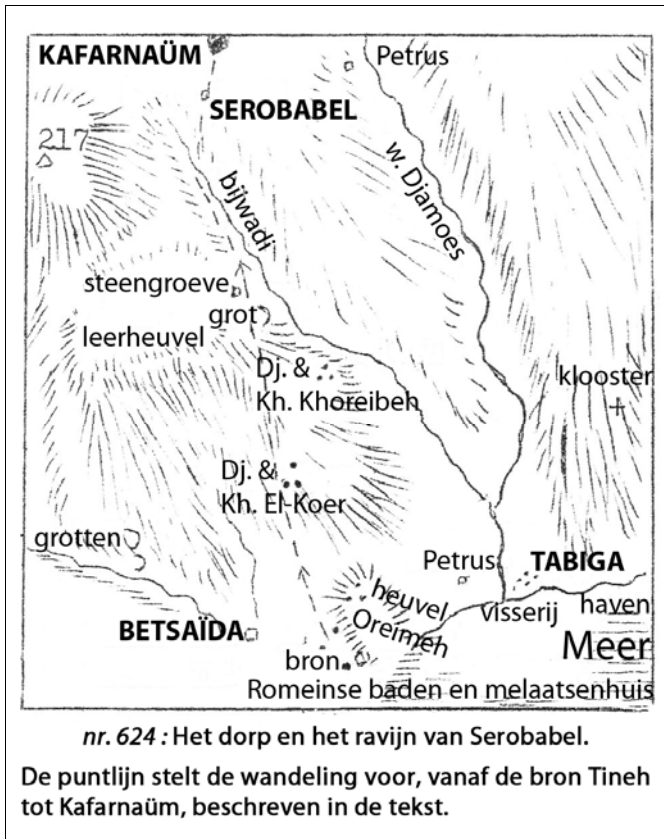
17 juni. –

Jezus ging 's morgens met Lazarus en de leerlingen, met de bestuurder van de herberg en diens zoon, die nu ook tot de leerlingen zal toetreden van Damna 2 kleine uren oostwaarts (noordoostwaarts) naar het dorp van de hoofdman van Kafarnaüm, Serobabel, waar de twee melaatse mannen en de twee later genezen schriftgeleerden tot Hem gekomen waren (fasc. 16, nr. 625 en fasc. 20, nrs. 886-887).

Het ligt aan de zuidzijde van die rotsachtige heuvel (Oreimeh), die het dal van Kafarnaüm (Tabiga) ten zuiden afsluit, en op die heuvel (maar ook meer noordelijk hogerop, nl. te el-Koer en te Koreibeh) liggen de tuinen en wijngaarden van de hoofdman. Deze heuvel eindigt zeer rotsachtig tegen het Meer van Galilea (en sprong zelfs er in vooruit, maar nu niet meer, daar hij voor een weg langs de oever plaats heeft moeten maken).

Het (uitgestrekte) dorp ligt (met zijn noordelijk gedeelte) nog wel een half uur (wat zeker een fel overdreven afstand is) van het Meer verwijderd. Zuidwaarts (van Serobabels landgoed) is bij dit

dorp een soort van aangename wildernis (nl. in de bij-wadi van de wadi Djamoës tussen Kafarnaüm en het dorp).

Hier wonen louter veldarbeiders en knechten van de hoofdman. Onder dezen zijn ook heidenen, die hij de een na de ander tot het Jodendom bekeert.

(Hier deelt K. opnieuw meerdere bijzonderheden over dit hoekje grond mee. Wij hebben er een beschrijving van gegeven in fasc. 16, nr. 624, voetnoot 294 en ook de beschrijving van een uitgestreker gebied in fasc. 19, hoofdstuk XII, Vaderland van Jezus – vóór nr. 856.)

1398.

In de herberg die Jezus hier had, werd Hij door enige van zijn oudste leerlingen verwelkomd. De bruidegom Natanael van Kana was er ook weer bij en nog andere die gekomen waren vanwege de apostelen, die nog steeds verspreid rondreizen.

Petrus en Jakobus de Meerdere zijn nog over het Meer bij Dalmanoeta.

Joannes, meen ik, is nu in Judea, doch hiervan ben ik niet volkomen zeker.

De apostelen hebben gedurende de afwezigheid van Jezus vele onderrichtingen en genezingen gedaan en vele doopsels toegediend en onlangs vooral in de omstreken van Joppe.

Nadat Jezus en de zijnen en alle aangekomenen de voetwassing bekomen en de gewone ontvangst genoten hadden, *ondervroeg Jezus hen nopens hun arbeid* en zij vertelden Hem wat zij op hun zendingstochten zoal beleefd hadden. Hierop begaf Jezus zich naar de school van het dorp. Hoewel zij hier een school hebben, gaan zij toch op de sabbatten en feestdagen ter synagoge naar Kafarnaüm. Ook hebben zij een mooie leerstoel op een heuvel (nl. de heuvel Kanazir, waar ook de leer- en genezingsplaats is.)

Jezus hield een toespraak over de komst van de Messias en over de nabijheid van het Rijk. Hij toonde de vervulling aan van alle tekenen, die door de profeten voorspeld waren. Hij spoorde hen aan, ja, smeekte hen zich te bekeren. Hij herhaalde hier opnieuw dat de Messias niet zo zou verschijnen, gelijk de Joden Hem veronderstelden, namelijk in pracht en praal en wereldlijke luister, en dat Hij derhalve slechts door een klein getal boetvaardigen en ootmoedigen herkend zou worden. Hij zei hun ook dat de Messias zijn leer door meer dan één mond zou verkondigen, zoals Hij vroeger door de mond van vele

profeten gesproken had (en aangekondigd was geworden, cfr. Hebr. 1, 1-2). Dit woord vond ik opmerkenswaard.

Jezus ging ook in verscheidene huizen en genas zieken. Men bracht Hem ook verscheidene zwaarmoedigen en stomme bezetenen. *Hij bracht zijn vinger, na hem met speeksel natgemaakt te hebben, onder hun tong en beval de satan te wijken.* Hierop zag ik enigen in onmacht vallen en zich weer gezond oprichten. Anderen kregen rillingen en werden gezond; zij loofden en dankten Hem.

Jezus at een weinig in de herberg met zijn gezellen. Na de maaltijd ontving Hij het bezoek van de hoofdman Serobabel van Kafarnaüm en van de hoofdman of honderdman Kornelius en zijn genezen knecht. Jezus ging met hen in de wildernis bij het dorp wandelen en zij begaven zich tegen avond terug naar Kafarnaüm. Maar Jezus ging nu met zijn gezellen, die weer wel ten getale van 16 of 18 waren, in gescheiden groepen langs eenzame wegen om de heuvel naar het huis van zijn moeder in het dal ten oosten van Kafarnaüm. De afstand kon drie kwartier gaans bedragen.

(Onmogelijk deze weg langs eenzame wegen of omwegen uit te stippelen. De aanwijzing van Maria's huis in het dal ten oosten van Kafarnaüm is hier noodzakelijk foutief; zie kaart 4).

Doch hier waren ook de H. Vrouwen welke Jezus te Naïm ontmoet had, nu aangekomen. Zij hadden de rechtste en kortste weg gevolgd en zij bevonden zich nu allemaal bij de H. Maagd. De vrouwen kwamen Hem niet vóór het huis tegemoet. Nadat Jezus van zijn klederen het stof een weinig afgeschud en zijn kleed neergelaten had, trad Hij in de grote zaal. Nu waren hier aan de ene zijde verscheidene kleine kamertjes met schermen gevormd.

1399.

Hier trad Maria Jezus tegemoet. Het gesluisde hoofd ootmoedig buigend, reikte zij Hem haar hand, daar Jezus het eerst de zijne aanbood. *Hij groette haar vriendelijk en ernstig.* De

andere vrouwen, eveneens gesluierd, stonden in een halve kring een weinig achteruit; zij bogen dieper en *Jezus groette eerst degene die Hij te Naïm nog niet gezien had.*

Wanneer Jezus met Maria gans alleen was, heb ik soms gezien *dat Hij, om haar te troosten en te sterken, haar zeer vriendelijk aan zijn Hart liet rusten en dat Hij haar in die houding toesprak*⁷⁶². Maar zijzelf behandelde Hem, sedert zijn openbaar optreden, steeds met het ontzag, waarmee men een heilige, een profeet bejegt, ongeveer gelijk een moeder zou doen, wier zoon paus, bisschop of koning geworden is, maar dit op een nog waardiger, eerbiediger en heiliger wijze, en dit toch ook weer met die onbeschrijflijke eenvoud, die haar zo eigen is. Uit eigen beweging omarmde zij Hem nooit, ja, zij bood Hem slechts de hand, wanneer Hijzelf haar de zijne toereikte. Ik heb hier geen apostel gezien, ook geen hunner vrouwen, noch van Petrus en Andreas, noch van Matteüs.

---

⁷⁶² Jezus liet Maria aan zijn Hart rusten. – God alleen weet welk een hemels geluk Maria in die ogenblikken ondervond en smaakte.

Deze omhelzingen waren de aanvang van die vele uitzonderlijke genaden en vertroostingën welke Jezus in de loop der eeuwen aan bevoorrechte zielen zou verlenen om hen te vergoeden en schadeloos te stellen voor de doorstane smarten en om hen voor te bereiden en te sterken tegen nieuwe beproevingen.

Zo trok Jezus Zr. Jozefa Menendez af en toe tot zich om haar enige tijd te laten rusten op zijn Hart. Welk een hemels geluk was toen haar aandeel!

Zulk een geval was het volgende: "Toen opende zich zijn Hart, ik ging binnen en ik was als in de hemel!"

Later geven wij andere voorbeelden in nr. 1964, waar de betekenis van Jezus' hartewonde verklaard wordt.

Eens hield Jezus Margareta Maria, nadat deze een moeilijke zelfoverwinning had behaald, 2 of 3 uren met haar lippen tegen de wonde van zijn H. Hart gedrukt: "Het zou moeilijk zijn om te beschrijven," zegt zij, "wat ik toen ondervond, of welke de uitwerkselen waren, die door deze genade in mijn ziel voortgebracht werden. Uit hetgeen ik zeg blijkt voldoende hoe groot de goedheid en barmhartigheid van zijn God is jegens zijn arm schepsel." (Autobiografie, 109).

Hierna zag ik Jezus en Maria alleen tezamen eten; tussen hen stond een klein, laag tafeltje; Jezus lag aan de ene zijde aan, en tegenover Hem ZAT Maria. Op de tafel stonden honing, een vis, brood, koeken en twee kleine kruiken. De andere vrouwen waren gedeeltelijk met tweeën en drieën in de kleine provisoire kamertjes, gedeeltelijk maakten zij in een zaal daarnaast de maaltijd klaar voor de leerlingen, onder wie vele verwanten waren.

Jezus vertelde tegen zijn Moeder over Cyprus en over de zielen, die Hij daar gewonnen had. Haar vreugde was stil en bedaard en zij stelde slechts zelden een vraag.

Zij zei Hem daarna op haar beurt het een en ander van wat zij gedurende zijn afwezigheid meegemaakt had, en zij wees Hem uit moederlijke bezorgdheid op het gevaar dat Hem bedreigde.

Jezus keurde haar vrees af en zei dat zij de inzichten en beschikkingen van God in volkomen overgave moest aanbidden, want dat Hij zijn zending moest vervullen tot de tijd van zijn opneming tot de Vader.

Beurtelings werden enige vrouwen tot dit gesprek geroepen. Terwijl Jezus dan leerde of vertelde, waren zij naast Maria gezeten.

Openbaar Leven van Jezus

Hoofdstuk XVIII – Jezus te Kafarnaüm, te Betsaïda en in Basan (van 18 juni tot 13 juli 1823).

Jezus in het huis van zijn Moeder.

1400.

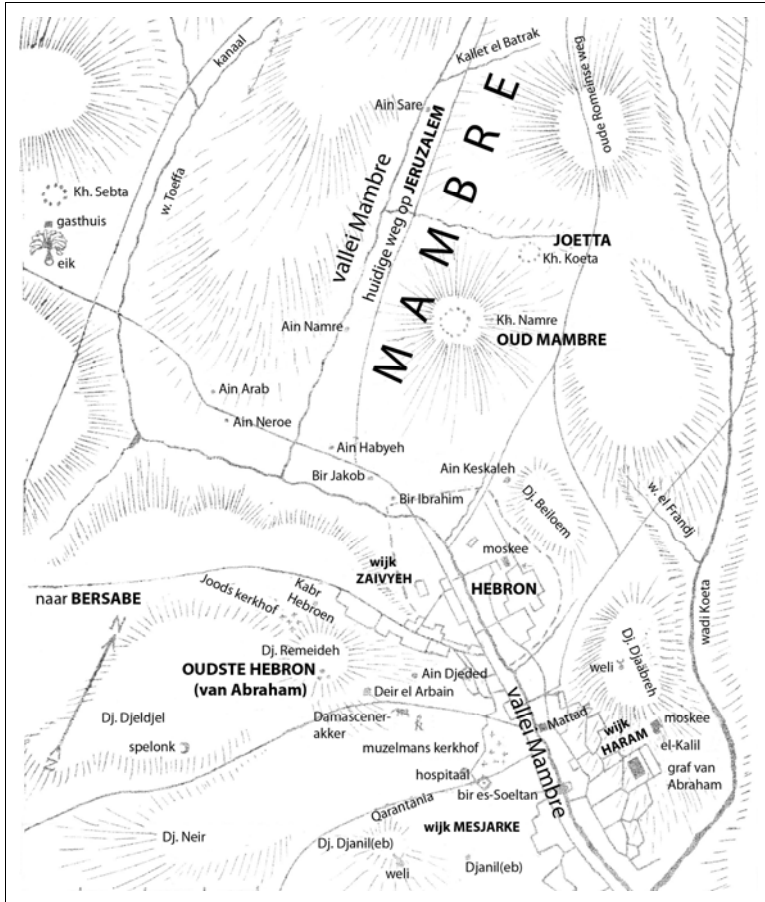
18 juni. –

De gehele dag door kwamen heden zeer vele leerlingen en ook andere mensen uit de omstreken van Betsaïda, Kafarnaüm en Julias tot Jezus om Hem te groeten en *met Hem te spreken*. Het voorhof met de tuin bij het Huis van zijn Moeder was nooit zonder mensen. Nu zijn wel 30 leerlingen tezamen. Ik heb geen eigenlijke maaltijd gezien maar wel dat aan de aankomenden af en toe verversingen aangeboden werden. De vrouwen waren voortdurend in de weer om spijzen te bereiden, welke de leerlingen hadden aangebracht. De Samarietin en Maria Markus en Maria van Kleofas zijn bij de H. Vrouwen. Joannes Markus en de zonen van Simeon zijn hier eveneens, maar nog geen enkele apostel.

Onder de leerlingen zijn er enige die uit Judea komen; zij brachten de tijding mee van de aankomst van schepen te Joppe met 200 Cyprische Joden. Barnabas en Mnason met zijn broer zijn daar reeds om ze te ontvangen.

Joannes is in Judea en bezoekt te Joetta of te Hebron de verwanten van Zakarias. Hij treft daar maatregelen en maakt schikkingen voor de huisvesting van die aangekomen Joden uit Cyprus. Ook de Essenen waren in de weer om hun een onderkomen te bezorgen. Men zal ze voorlopig in spelonken huisvesten, tot men ze volgens de beschikbare plaatsen verdeeld heeft en een woonplaats aanwijzen kan.

De Syrofenicische vrouw en Lazarus hebben beslist de Joden van Ornitopolis even ten zuiden van Ramot-Gilad te vestigen (dus tussen Ramot-Gilad en Jazer, thans Kh. Sâr, waar Jozef en Joakim weiden hadden (cfr. nr. 1376, laatste alinea). Zij hebben zich ook met de zorg voor die nederzetting belast.

Heden zijn Lazarus, Joannes Markus, de zonen van Simeon en nog een andere leerling met verscheidene opdrachten naar Judea gereisd.

1401.

Toen Jezus de zijnen en de H. Vrouwen weerzag, hoorde ik dat van hun verwanten gesproken werd, die bij de onlusten te Jeruzalem op het Pinksterfeest omgekomen waren. Twee zonen van die Heli van Joetta of van Hebron, die Jezus eens bezocht heeft om hen over de dood van Joannes de Doper te troosten en die bij het avondmaal van het vorige jaar de huisvader (of tafelvoorzitter) was (fasc. 23, nr. 1177), waren onder de doden; zij deden dienst als levieten bij het feest en geraakten onder hun dienstwerk in het gedrang en kwamen onschuldig en weerloos in het bloedbad om. *Jezus verklaarde dat zij een goede dood gestorven waren.* Joannes zal de familie wel een bezoek gebracht hebben om ze te troosten.

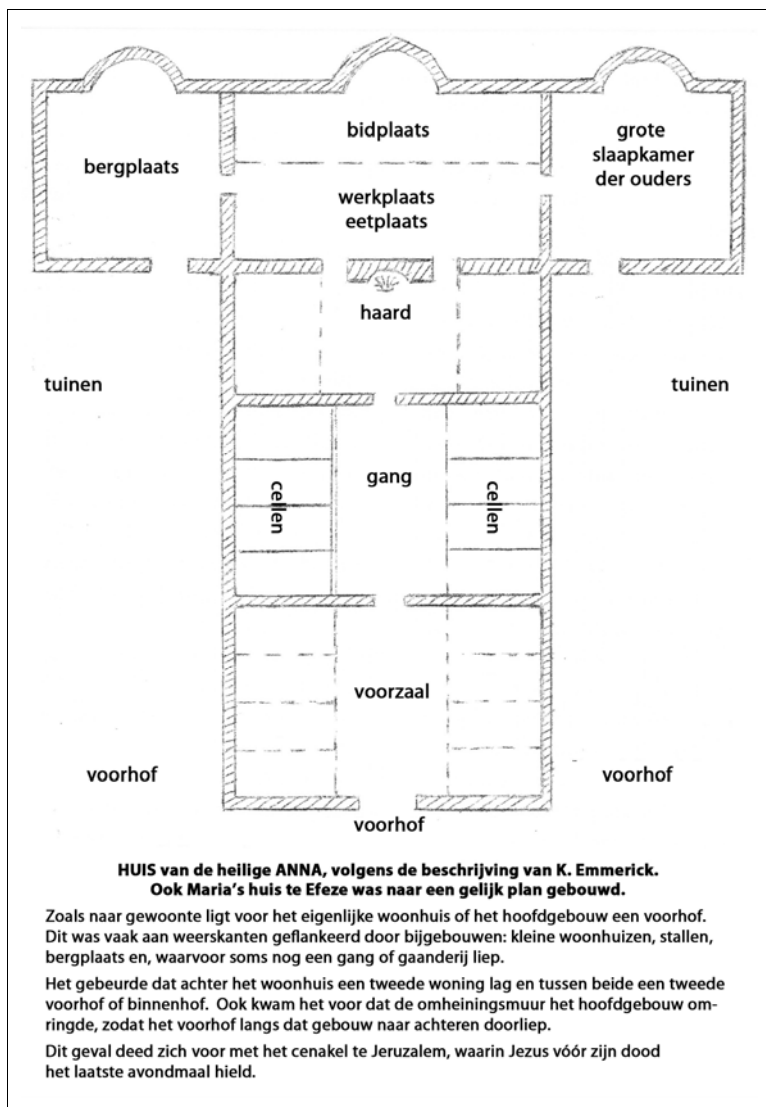
De genezen bezeten Gergesenen, die daarna leerlingen werden, zijn bij Petrus en daar zijn ook Andreas, Jakobus de Meerdere en nog anderen. De leerlingen en aankomenden herbergen gedeeltelijk in het huis van Petrus vóór Kafarnaüm, dat daarvoor bestemd en zeer geschikt is, gedeeltelijk te Betsaïda, gedeeltelijk in het leerhuis te Kafarnaüm (vooraan in de stad bij de poort). In het huis van Maria, die geen knechten heeft, verblijft slechts Jezus, doch in de nabijheid vertoeven enige leerlingen.

1402.

19 juni. –

De H. Vrouwen zullen hier de sabbat vieren (op 21 juni); zij zijn gedeeltelijk bij Maria, gedeeltelijk in het huis van Petrus vóór de poort, gedeeltelijk in andere huizen van alhier wonende vrienden. Maria heeft in haar huis geen mannelijke dienstboden, maar slechts een verwante meid. Het huis bestaat uit ruime plaatsen, zoals gewoonlijk (met de gebruikelijke inrichting: ruime voorzaal, haardmuur en er achter het woonhuis, zie fasc. 1, nr. 15) en de kamers (vooral in de voorzaal) zijn gevormd met verplaatsbare, wegneembare wanden. Het is voorafgegaan door een voorhof met

open zuilenhal en door een tamelijk grote tuin, die door een bevriend man goed onderhouden wordt.

Jezus geneest zieke kinderen.

Deze morgen ging Jezus met enige leerlingen naar het huis van Petrus vóór Kafarnaüm. Hij bezocht Petrus' vrouw, schoonmoeder en dochter, en daar zij in de zijgebouwen verscheidene hulpbehoevende zieken uit barmhartigheid ter verzorging hadden opgenomen, *ging Jezus tot hen en genas er enige van.*

Hierna ging Hij op de markt van Kafarnaüm in het huis van een tapijthandelaar. Vóór dit huis had hij op 11 april van dit jaar het knaapje van een koopman (in koperwaren, nr. 1409) gezegend en aan zijn leerlingen tot toonbeeld voorgesteld.

Dit knaapje was het, dat de latere bisschop van Antiochië en martelaar Ignatius werd. Zijn vader woonde daar dichtbij. Dit (= de tapijthandelaar en zijn vrouw) zijn brave mensen en jegens Jezus' Moeder en vrienden zeer liefdevol; ook voor Jezus hebben zij de hoogste achting als voor een Profeet, die wel de Messias zou kunnen zijn; zij hebben verscheidene kinderen, *welke Jezus in een gemoedelijk onderhoud onderrichtte en die Hij ook zegende. Enige ervan waren ziek en werden op verzoek van de ouders door Jezus genezen.*

Uit sommige van de kinderen zijn leerlingen van Jezus gegroeid en zelfs heeft één van hen zich onderscheiden; hij was te Cesarea, toen Paulus daar gevangen gehouden werd (Hand. 23, 23). Deze had de H. Maagd altijd zeer lief gehad en vereerd. Ik meen dit reeds eens gezegd te hebben.

Toen de ouders van het knaapje, dat op 11 april door Jezus gezegend werd (fasc. 24, nr. 1204), en dat nu met dezelfde ziekte te bed lag, de blijdschap van hun burens over de genezing van hun kinderen vernamen, zonden zij iemand tot Jezus om Hem te bidden ook hun zoontje te komen genezen. Maar Jezus ging er heden nog niet naar toe.

Hij keerde terug naar het huis van Petrus aan het Meer, waar alle aanwezige leerlingen verzameld waren, want Jakobus de Mindere en Taddéüs waren van Gessoer aangekomen met 3 der heidense wijsgeren van Salamis, die de besnijdenis aangenomen hadden. De 4 andere waren nog achter. Het waren zeer liefvallige, fijn-gemanierde en slanke jongelingen. *Jezus stelde hen aan de andere leerlingen voor.* Ook Andreas en Simon kwamen hierop met andere leerlingen te scheep aan; de verwelkoming was aandoenlijk.

Verslag door de leerlingen van hun werking.

1403.

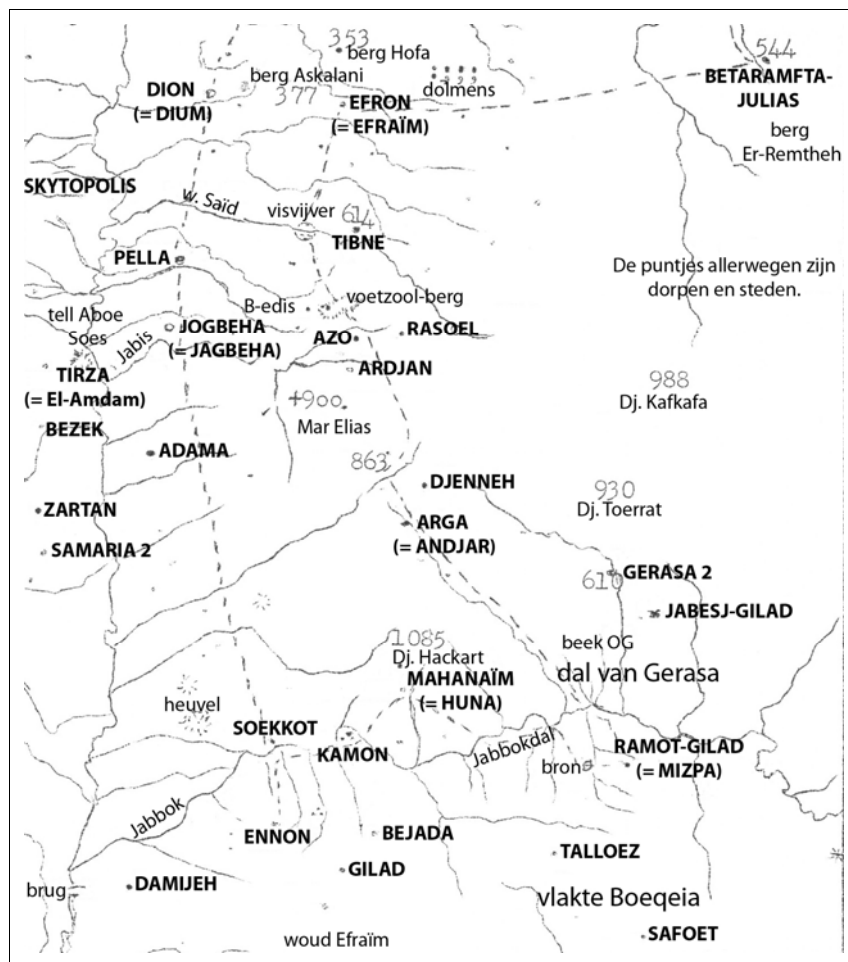
Nadat zij zich een weinig verkwikt hadden, ging Jezus met hen allen naar Betsaida in het huis van Andreas, wiens vrouw en dochters hier waren. *Hij groette ze en sprak ermee* en nu had hier een sobere maaltijd plaats.

De leerlingen vertelden waar zij geweest waren en hoe het hun gegaan was. Hier en daar had men met stenen naar hen geworpen, zonder dat zij getroffen werden. In enige steden moesten zij zich uit de voeten maken, maar telkens hadden zij een wonderbare bescherming ondervonden. Anderzijds hadden zij ook vele goede mensen ontmoet, hadden er vele genezen, ook vele gedoopt en onderricht.

Jezus had hun bevolen slechts naar de verloren schapen van Israël te gaan (Mt. 10, 5-6), en dus hadden zij in de heidense steden de Joden opgezocht, zonder zich met de heidenen in te laten, uitgenomen met enige die als knechten bij de Joden in dienst waren.

Nier ver van Gaser ligt nog een stad met torens en haar naam klinkt ongeveer als Gazora (Gaser = Jaser, thans Kh. Sâr; Gazora, wellicht onjuist gespeld, kan de grote Dekapolische stad Gerasa zijn, maar dit is niet zeker). Ze ligt ten noordoosten van Jabes-

Gilad. (Gerasa ligt even ten noordwesten van Jabes of het huidige Nebi Hoûd). Daarheen was Andreas met zijn leerlingen gegaan en zij hadden er verscheidene joodse slaven vrijgekocht (Lev. 24, 47-55). Voor hun losprijs hadden zij alles gegeven, wat zij hadden; zij vroegen Jezus of zij goed gehandeld hadden en *Hij zegde: "Ja."*

Gazora is een prachtige heidense stad. (Dit wijst nogmaals op Gerasa). Na de terugkeer uit de Babylonische gevangenschap hadden zich daar vele Joden gevestigd.

Zo vertelden zij hun werk en wedervaren, maar Jezus liet niet allen aan het woord.

- *Menigeen die met een zeker zelfbehagen gaarne over zichzelf en zijn werken verteld zou hebben, nam Hij het woord onmiddellijk af met de woorden: "Ik weet dat reeds."*
- Anderen die eenvoudig en ootmoedig spraken, liet Hij uitvoerig alles verhalen tot zij uitgesproken waren.
- Hen die bleven zwijgen, nodigde Hijzelf uit om verslag over hun apostolaat uit te oefenen. Wanneer daarna zij, die Hij niet had aangehoord, vroegen waarom, *wees Hij hun op het verschil in stemming, waarmee zij en die anderen gesproken hadden.*

Jezus onderbrak dikwijls hun mededelingen met het verhaal van meerdere parabelen. Hij vertelde eerst van het onkruid, dat onder het goede zaad gestrooid wordt en opschiet met het goede koor, maar in de oogst verbrand wordt (Mt. 13, 24-29; Mk. 4, 26-29).

Hij zei dat niet alles wat gezaaid is, zou opschieten. Hij sprak van verschillende leerlingen die afvallig geworden waren, en vermaande dus de aanwezigen om niet trots op hun werken, noch van zichzelf al te zeker te zijn, daar zij nog grote beproevingen te doorstaan zouden krijgen.

1404.

Hierna, in een andere tussenpoos, vertelde Jezus de parabel van de Heer, die op reis gaat om een vreemd koninkrijk in bezit te nemen, en aan zijn thuis blijvende dienaren een zeker getal talenten

toevertrouwt, waarvan hij bij zijn terugkeer rekenschap vraagt (Lk. 19, 12-26; Mt. 25, 14-30; Mk. 13, 34-36). Deze parabel had hier betrekking op zijn reis naar Cyprus en op de rekenschap die de leerlingen van hun werkzaamheid tijdens zijn reis, hier nu moesten geven.

Gedurende hun verhaal wendde Jezus zich dikwijls tot de één of andere, wiens gedachten Hij kende en sprak dan woorden als deze:

- *“Waarom hebt ge zulke onnuttige gedachten?”, of:*
- *“Denk niet aan dergelijke dingen, verwerp die gedachten.” of:*
- *“Gij meent dit nu anders, laat die mening varen en denk zo!”*

Hij kende de gedachten van zijn toehoorders en berispte hen aanstonds over wat verkeerd daarin was. Doch nu en dan kon de één of ander niet nalaten te denken: “Nu bedoelt Hij deze of die!”

Ik kan niet zeggen hoe vlug de tijd vliegt, als ik dit alles zie en hoor. Ook voel ik dikwijls medelijden, als Jezus naar de één of ander niet wil luisteren en dan denk ik: “Dit had Hij toch wel mogen aanhoren.” Of ik zeg ook bij mezelf: “Je zou ook zo varen, indien je altijd over je goede werken met Hem wilde spreken!”

Jezus sprak zeer ernstig met de leerlingen en dit stemde hen een weinig treurig.

‘s Avonds keerde Hij naar zijn Moeders huis terug en de leerlingen gingen met Hem mee in de tuin, waar ook de vrouwen afgezonderd en gesluierd toelisterden. *Nu was zijn woord weer troostelijk. Hij vertelde ook de parabel van het ongelijke loon der wijngaardarbeiders en Hij legde hun die uit (Mt. 20, 1-16).*

Jezus stelt de bekeerlingen van Cyprus onder Maria's bescherming.

Hier stelde Jezus de nieuwe leerlingen en nieuw bekeerden aan zijn Moeder voor. Ik zag Hem dit in de laatste tijd telkens doen.

Er bestond tussen Hem en haar een verborgen, niet uitgesproken verdrag, een inwendig, maar bewust verbond, overeenkomst en verstandhouding, krachtens welke de H. Maagd de leerlingen van haar Zoon in haar hart en haar gebeden, in haar zegen en bescherming en om zo te zeggen in zichzelf aanvaardde en opnam als haar eigen kinderen en als de broeders van Jezus, en krachtens welke zij dus hun geestelijke moeder werd, gelijk zij de lichamelijke Moeder van Jezus was.

Zij deed die aanneming met een ernstige innigheid, en het voorstellen door Jezus geschiedde met plechtstatigheid. In die handeling was een innigheid, inwendigheid, diepte en heiligheid, die ik niet kan vertolken.

Maria was de wijnstok, de aar van zijn vlees en zijn bloed (die zijn vlees en bloed bevatte en voortbracht)⁷⁶³.

Genezing van melaatsen en andere zieken.

1405.

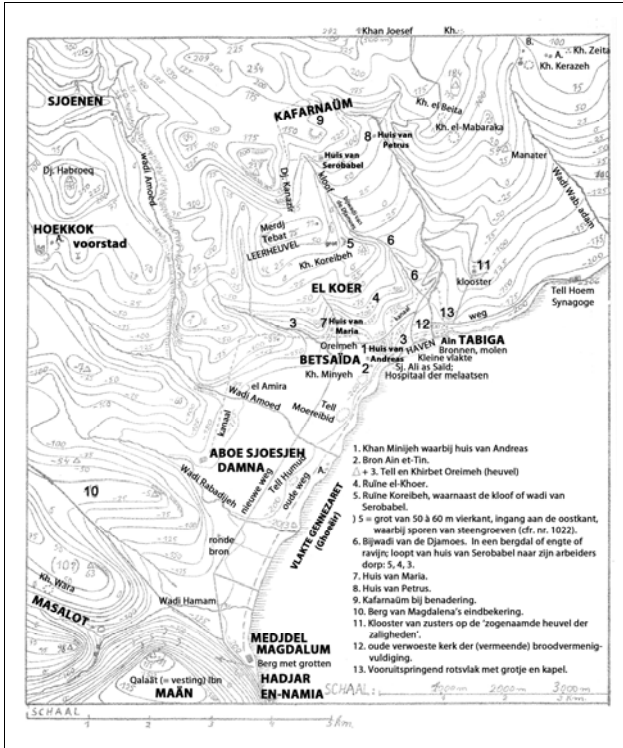
20 juni. –

Jezus ging deze morgen met verscheidene leerlingen uit het huis van zijn Moeder noordoostwaarts over de hoogte (dj. Kanazir) waar Hij vaak genezingen gedaan en tot zo vele karavaanreizigers

---

⁷⁶³ Men zou dit kapitteltje kunnen betitelen: 'Maria, de geestelijke moeder van de gelovigen'. Maria draagt en verzorgt ons in haar schoot, tot Jezus in ons gevormd zal zijn en wij voor het eeuwige leven geboren zullen worden. (Zie een soortgelijk woord van Jezus en nota van ons in fasc. 16, nr. 646, evenals voetnoot 301).

het woord gericht had, waar tuinen liggen (de tuinen van Serobabel) en waarover de grote weg van Betsaïda naar Kafarnaüm en naar de Jordaan loopt (zie kaart 4 of fasc. 9, kaart in nr. 205).

Maar Hij trad in het melaatsenhuis dat aan de noordkant van Betsaïda ligt. *Hij genas er daar verscheidene, onderrichtte hen en beval hun zich aan de priesters te gaan vertonen.*

Dicht bij dit huis ligt nog een ander (een bijgebouw) waarin bezetenen opgesloten zijn, maar Hij ging er niet in. Toen Jezus naar Kafarnaüm was teruggekeerd, zag ik Hem weer in het Huis van Petrus vóór de stad. Men had er zieken uit Kafarnaüm en

Betsaïda binnengebracht. *Hij onderrichtte hen en genas er verscheidene.* De zieken treffen het hier, want hier is drinkwater en badgelegenheid in overvloed.

De familie van Petrus.

1406.

Jonas, de vader van Petrus (Mt. 16, 17) en van Andreas, had als tweede vrouw, een weduwe, die hem twee stiefzonen van haar eerste man had aangebracht. Deze werden broers van Andreas genoemd. Ook Petrus' vrouw was een weduwe; zij bracht hem twee zonen en een dochter aan, die nog jong is en gewoonlijk Petronilla genoemd wordt. Petrus zelf heeft geen kinderen.

De door Jezus eens genezen moeder van Petrus' vrouw (fasc. 16, nr. 623) en ook de vader zijn nog in leven en wonen in het huis vóór de stad. De stiefbroeders van Andreas en de stiefzonen van Petrus besturen nu het huis en zijn de kostwinners. Één van Petrus' stiefzonen is ook een leerling van Jezus geworden.

Deze familie van Petrus is tussen de beide huizen verdeeld; het ene is afkomstig van de vader van Petrus; het andere van zijn vrouw.

Van na het middageten tot het begin van de sabbat zag ik Jezus met de zijnen en alle leerlingen, met nog zeer vele burgers uit de stad, uit Betsaïda en uit de omstreken in het leerhuis.

Hier sprak Hij nogmaals over de Messias en beschreef hun al de tekenen, waaraan men Hem kon onderscheiden, maar, zo zegde Jezus, Hij zal midden onder de Joden rondwandelen en men zal Hem niet herkennen. Het was een zeer strenge en indrukwekkende lering.

Jezus leert in de synagoge.

1407.

Met het begin van de sabbat ging Jezus met zijn leerlingen naar de synagoge. De Farizeeën bevonden zich reeds op de leerplaats. Maar Jezus ging er op, recht naar hen toe en zij ruimden de plaats voor Hem in. *De lezing was over de verkenners die Mozes naar Kanaän zond, over het morren van het volk en de daarop volgende straf, ook over de spionnen die Josuë naar Jericho zond en over Rahab (Exodus, 13 tot 16; Jos. 2).*

De Farizeeën waren over zijn vrijmoedigheid zeer verbitterd; zij zeiden ook tot elkander dat zij Hem nu maar zouden laten praten, maar dat zij in de avond, of liever als de sabbat(-oefening) uit was, een raadsvergadering zouden houden en dat zij Hem dan wel doeltreffend de mond zouden stoppen.

Jezus die door zichzelf hun boos opzet en list kende, *zei hun dat zij bespieders van een heel bijzonder soort waren, en dat zij hier niet gekomen waren om de waarheid te verkondigen, maar om die te verraden (nl. Jezus zelf). Hierop leerde Hij ernstig tegen hen en uit de profeet Ezekiël en kwam op de verwoesting van Jeruzalem en Gods strafgericht over het volk dat geen boetvaardigheid doet en het Rijk van de Messias miskent. Hij verhaalde hierbij ook weer de parabel van de koning wiens zoon door de verraderlijke knechten in de wijngaard vermoord werd (Mt. 21, 33).* De Farizeeën waren zeer verbitterd, maar waagden niet Hem tegen te spreken.

Alle H. Vrouwen waren in de synagoge, waarin ook aparte plaatsen voor de vreemdelingen zijn. Ook Maria en de vrouwen der families uit Kafarnaüm hebben er hun eigen plaats.

Oogslag op de apostelen.

1408.

Petrus is nog aan de overkant van het Meer in de Dekapolis. Jakobus de Meerdere en Matteüs zijn eveneens nog aan gene zijde.

Joannes is in Judea om de ouders van de twee levieten, zonen van Heli (een zoon en schoonzoon), die in de tempel vermoord zijn, te troosten. Bij hem is nog een andere leerling, die ook zo zachtaardig en innemend is; ik ken hem goed maar ben zijn naam vergeten.

Judas en Tomas zijn in de omstreken van Ptolemaïs.

Bartolomeüs is tussen Joppe en Cesarea (aan zee).

Filippus is met Barnabas, Mnason en diens broeder te Joppe om de aangekomen Cyprioten te ontvangen.

Petrus is ondertussen ook te Betaramfta-Julias geweest en is daar de vorstin Abigaïl gaan spreken, aan wie Jezus verleden jaar een bezoek heeft gebracht. Deze vrouw was zeer goed jegens hem; zij blijft nog steeds zeer joodsgezind en draagt Jezus en zijn leer de hoogste achting toe, maar zij kan geen stap zetten, want ze is door heidense bewakers omringd. Zij heeft verscheidene kinderen en is op traktement gesteld. Aan hovelingen is opgedragen haar te bespieden; zij is in de veertig en een goedgehartige en bestgestelde vrouw.

Matteüs die getrouwd is, heeft ook een huis te Kafarnaüm, niet ver van het leerhuis; zijn tolplaats was maar een ambtswoning aan de overzijde van het Meer.

Ook was Taddeüs, meen ik, getrouwd; ik herinner mij geen andere.

Maria van Kleofas woont bij Kana.

De oude Jakob, de Joannes-leerling, een zoon van Maria Heli, is eveneens gehuwd.

De H. Vrouwen werken onvermoeid aan dekens, klederen, sandalen en gordels; zij bereiden voorraad, bakken brood en bezoeken armen en zieken.

Maria is buitengewoon stil, boven alle overige eenvoudig en ernstig.

Jezus geneest te Kafarnaüm zieke kinderen.

1409.

21 juni = 7 Tammoez; Sabbat. –

Deze morgen zag ik Jezus het huis van zijn Moeder verlaten. Verscheidene burgers van Kafarnaüm hadden Hem verzocht om aan huis hun zieke kinderen te komen genezen.

Hij bezocht met enige leerlingen wel 20 huizen, zowel van voorname als van geringe burgers en genas er zeer vele kinderen van 3 tot 8 jaren, jongens en meisjes. Hier moest een soort van besmettelijke ziekte heersen, want zij hadden meestal dezelfde kwaal. Hun hals, wangen en handen waren gezwollen en zij zagen zeer geel. Hun toestand geleek op die welke dikwijls op andere krankheden volgt, b.v. op de rode koorts.

Jezus' genezingswijze was niet overal gelijk.

- *Bij enige kinderen legde Hij de hand op de zieke plek.*
- *Bij andere bestreek Hij dit deel met speeksel en*
- *over nog andere ademde Hij.*

Hij genas ze niet allemaal aanstonds, doch vele stonden aanstonds op. Hij zegende ze en gaf ze onder vermaning aan hun ouders terug. Andere

vermaande Hij tot gebed en schreef hun een verplegingswijze voor. Dit deed Hij voor het bestwil van allen, zowel van de ouders als van de kinderen.

Op de markt ging Jezus in het huis van Ignatius' ouders en *genas dit kind*. Het is een zeer liefvallig knaapje van ongeveer 4 jaren. Zijn ouders zijn rijke kooplieden, die, geloof ik, in koperen vaatwerk handel drijven, want in lange gangen zag ik vele zulke metaalwaren staan. Deze mensen hadden reeds eergisteren Jezus gebeden het kind te komen genezen, toen Hij de kinderen van hun buur, de tapijthandelaar genas, doch Hij kwam eerst heden (nr. 1402).

Naar de marktplaats van Kafarnaüm lopen vier straten; ze ligt verheven en men bereikt ze met enige trappen. In de bogen of zuilengangen waarmee ze omgeven is, stallen de kooplieden hun waren uit. In het midden is een bron (of vijver) en aan beide uiteinden staan twee grote gebouwen, als twee raads- of stadhuizen. Jezus bezocht op deze tocht ook Jaïrus, Serobabel en de Romeinse honderdman.

Halsstarrige, onverbeterlijke Farizeeën.

In de namiddag had men vele zieken in Petrus' huis vóór de stad gebracht en *Jezus genas en onderwees hen*.

De Farizeeën hadden reeds de hele morgen nijdig en grimmig op Hem geloerd, en heden namiddag kwamen drie van hen in het binnenhof van het huis, waar Jezus juist bezig was met in de er omheen gelegen gangen en plaatsen genezingen te bewerken. Zij naderden zeer vleierend en geveinsd tot Jezus en gaven Hem met valse woorden te verstaan dat het heden niet de geschikte tijd daarvoor was, dat Hij beter zou doen met zich stil te houden en met op de sabbat zulk geen stoornis te verwekken; zij wilden beginnen twisten, maar *Jezus wendde zich van hen af en zei dat Hij (als Heiland) niets met hen te maken had, daar zij als ongeneeslijken voor geen genezing*

vatbaar waren; en zo wendde Hij zich tot de overige, nog te genezen zieken, terwijl de Farizeeën, ziedend van woede, het voorhof verlieten.

Inmiddels en 's morgens reeds waren de andere leerlingen ten noorden van Maria's huis tot op de weg op de hoogte gegaan, waar Jezus onlangs geleerd heeft (dj. Kanazir of Merdj Tebat, fasc. 9, nr. 205 en in dit fasc. nr. 1397). Opnieuw was daar veel reizend volk in tenten gelegen. Zij leerden en heelden daar op dezelfde wijze als Jezus de gehele dag. Zij herhaalden voor de mensen de leringen van Jezus, die zij zo dikwijls gehoord hebben en die hun op hun dagelijkse tochten door de Heer uitgelegd werden; zij verrichtten hun genezingen met de handoplegging en met gewijde olie.

Jezus sluit de sabbat in de synagoge.

1410.

's Avonds gingen Jezus en allen voor het sluiten van de sabbat naar de synagoge en Jezus leerde daar nogmaals over het morren van het volk van Israël, naar aanleiding van het bericht der bespieders en over Gods vloek en straf over het volk, krachtens welke het in de woestijn moest omkomen en slechts hun kinderen het Land van Belofte zouden betreden (Num. 14, 1-20; Num. 14, 20-35). Maar in het bijzonder leerde Hij met grote nadruk over de vloek en de zegen, voorts tegen de bespieders en tegenwerkers, die valse berichten uitstrooien nopens het Rijk van God, tegen hen die zouden weigeren er binnen te treden, de Messias zouden miskennen en Gods strafgericht over het land en Jeruzalem neertrekken.

Maar nu traden twee Farizeeën op de leerstoel en zij commentarieerden een passage, die ook in de lezing van heden

voorkwam, waarin God aan Mozes in de woestijn beveelt een man, die op de sabbat hout sprokkelde, door al het volk te laten stenigen (Num. 15, 32-36). Zij vergeleken daarbij de genezingen die Jezus op de sabbat verrichtte.

Maar Jezus vroeg hun of de gezondheid van armen en noodlijdenden hout was, dat men verbrandt, en of niet eerder een dode, dorre, verstokte schijnheiligheid brandhout was?

- *Of het zien van kwaad in het genezen van armen, het oordelen over een schijnbare splinter in het oog van anderen, terwijl men zelf een echte balk in het zijne zitten heeft;*
- *of dit niet veel eerder verzamelen was van hout, veel meer om de weg van het Heil te versperren, om het tussen de wielen der waarheid te steken, veel meer om ruzie en tweedracht en vervolging aan te vuren en het gift van de dood te koken, dan om nuttig eten te bereiden?*

Mogen wij niet datgene, waarom wij op de sabbat bidden, ook op de sabbat ontvangen en het ook geven, indien wij het hebben?

Hij paste alles in de Wet op de wereldlijke, winstbeogende arbeid toe, en zei dat deze arbeid slechts verboden was om de geestelijke arbeid te kunnen verrichten. Hoe kon dus de Wet van de sabbat verbieden de zieken te genezen, te meer daar die genezing de genezenen in staat stelde de sabbat te onderhouden en te heiligen.

Op deze wijze weerlegde Jezus hen zo afdoende, beschaamde Hij hen zo gevoelig, dat zij niet meer wisten wat te zeggen.

Enige toehoorders hielden zich zeer stil en waren ontroerd en tot nadenken gestemd. Verscheidene, die dezelfde mening toegedaan

waren, begrepen elkaar, deelden onderling hun gevoelens mee en zeiden: “Ja, Hij is het! Hij is de Messias! Geen mens kan zo spreken! Geen profeet kan zo leren.” Zij gaven mekaar oogwenken en verheugden zich over de nederlaag van de Farizeeën, terwijl sommige anderen uit het volk verstokt bleven en zich met de Farizeeën over Hem en zijn leer ergerden.

Jezus keerde daarna tot zijn Moeder terug en nam een maaltijd.

Ook zag ik heden Jakobus de Meerdere, Petrus en Matteüs met enige leerlingen voor het vieren van de sabbat te Ramot-Gilad verzameld. Anstonds daarna, nog in de nacht, zag ik hen noordwestwaarts gaan om over Gergesa Kafarnaüm te bereiken.

Jezus onderricht de leerlingen. – Aankomst van Petrus, Jakobus en Matteüs.

1411.

22 juni. –

Deze morgen ging Jezus op de heuvel ten noorden van de weg tussen Kafarnaüm en Betsaïda (dus op de gewone open-lucht-leerplaats op de heuvel Kanazir), waar Hij het vorige jaar zijn leer uiteengezet had over het eten van zijn vlees en het drinken van zijn bloed en waar enige leerlingen zich daaraan geërgerd hadden. (fasc. 23, nrs. 1092-1099). Hier waren alle aanwezige leerlingen en apostelen verzameld. Hedennacht zijn nog verscheidene andere leerlingen aangekomen. Nu zijn er reeds wel 50 bijeen. Ook alle H. Vrouwen en maagden waren tegenwoordig, zoals ook nog andere goedgezinde mensen en vrienden.

Jezus onderrichtte de leerlingen over hun zending en arbeid en over de wijze waarop zij hem verricht hadden en over de vruchten die hun arbeid zou voortbrengen. Voorts leerde Hij hen hoe zij in het vervolg moesten werken, met welke bedoeling en

gesteldheid en voor welk loon. Ook wees Hij hun op vergissingen, niettegenstaande hun goede wil, en op de toekomstige vervolgingen. Hij gaf vele wenken betreffende de wijze, waarop zij leren en handelen moesten, en waarschuwde hen tegen wederzijdse nijd of afgunst.

Ook nu vertelde Hij hier de parabel van de arbeiders in de wijngaard, en wel in haar geheel, gelijk ze in het evangelie staat (Mt. 20, 1-16).

De gelijkenis van de arbeiders in de wijngaard

1. Want het Koninkrijk der hemelen is gelijk aan een heer des huizes, die des morgens vroeg arbeiders voor zijn wijngaard ging huren.
2. Toen hij het met de arbeiders eens geworden was voor een schelling 's daags, zond hij hen in zijn wijngaard.
3. En omstreeks het derde uur ging hij naar buiten en zag nog anderen werkloos op de markt staan,
4. en hij zeide tot hen: Gaat ook gij in de wijngaard en wat billijk is zal ik u geven. En zij gingen.
5. Omstreeks het zesde en het negende uur ging hij wéér naar buiten en handelde evenzo.
6. Toen hij omstreeks het elfde uur naar buiten ging, vond hij nog anderen staan en zeide tot hen: Waarom staat gij hier de gehele dag werkloos?
7. Zij zeiden tot hem: Omdat niemand ons gehuurd heeft. Hij zeide tot hen: Gaat ook gij in de wijngaard.
8. Toen de avond viel, zeide de heer van de wijngaard tot zijn opzichter: Roep de arbeiders en betaal het loon uit, te beginnen bij de laatsten, tot de eersten.
9. Toen zij, die omstreeks het elfde uur gehuurd waren, kwamen, ontvingen zij ieder een schelling.
10. En toen de eersten kwamen, meenden dezen, dat zij meer zouden ontvangen. En zij ontvingen eveneens ieder een schelling.
11. Toen zij die ontvingen, morden zij tegen de heer des huizes,
12. en zij zeiden: Deze laatsten hebben één uur gewerkt en gij hebt hen met ons gelijkgesteld, die een zware dag en de hitte hebben doorstaan.
13. Maar hij antwoordde een van hen en zeide: Vriend, ik doe u geen onrecht. Zijt gij het niet met mij eens geworden voor een schelling?
14. Neem het uwe en ga heen; ik wil deze laatsten hetzelfde geven als u.
15. Staat het mij niet vrij met het mijne te doen, wat ik wil? Of is uw oog boos, omdat ik goed ben?
16. Alzo zullen de laatsten de eersten en de eersten de laatsten zijn.

Uit: NBG-vertaling 1951

***

Onlangs 's avonds bij Maria had Hij die slechts in hoofdzaak en minder ingewikkeld verteld, om hen daarover zelf te laten nadenken, maar *hier legde Hij ze lang en breed uit.*

Hierbij waren ook de H. Vrouwen tegenwoordig, aangezien ook zij arbeiden en zorg voor alles dragen en enkele van hen nog geen juist inzicht hadden in **de gesteldheid waarin, en bedoeling waarmee alles gedaan diende te worden, opdat het verdienstelijk en vruchtbaar zou zijn.**

Jezus prees en troostte de leerlingen en zegde dat, wanneer allen die Hij uitgezonden had, weer bij elkaar zouden zijn, Hij hun voor enige tijd verlof zou geven om de hunnen te bezoeken en wat uit te rusten. Hij gaf hun ook zijn zegen met de hand die Hij over het hoofd van hen allen samen uitstreekte. Hij vervulde hen daardoor met nieuwe moed en sterkte. Deze onderrichting duurde de gehele morgen.

1412.

In de namiddag kwamen Petrus, Jakobus de Meerdere en Matteüs en enige oude Joannes-leerlingen aan en groetten Jezus in het huis van Maria. Petrus weende van vreugd en vurigheid en daarna waren zij allen in het huis van Petrus op een maaltijd. De nieuw-aangekomenen werden verwelkomd en er werd verteld. *Jezus onderrichtte hen en sprak nogmaals over Cyprus.* Petrus had bij Ramot-Gilad ook de nieuwe nederzetting van de Joden uit Ornitopolis bezocht.

De parabel van de uitvarende visser, die met een buit van 570 goede vissen terugkeert, en die Hij in goed water overplaatst - deze parabel had Jezus reeds te Misal over zijn reis naar Cyprus verhaald - heeft Hij later ook nog aan zijn Moeder, de H. Vrouwen en aan zijn leerlingen verteld.

Alle Parabelen worden dikwijls herhaald en met verschillende toepassingen uitgelegd, zodat de Heer reeds toen over onze Evangeliën leerde. (Jezus gebruikte natuurlijk ook niet steeds dezelfde woorden. Zo is het onderling verschil der Evangeliën in de woordkeus gemakkelijk te verklaren).

Van hetgeen Hij heden de leerlingen voorhield, staat ook veel in de Evangeliën, maar het is daar met de uitzendingsleer beknopt verbonden (Mt. 10). Ook vindt men de parabelen slechts eenmaal in het Evangelie, ofschoon Jezus ze vaak heeft herhaald.

De H. Vrouwen hadden een grote voorraad van kledingstukken, sandalen en gordels bij zich, die onder de aangekomen leerlingen uitgedeeld werden, omdat zij de hunne op de reis erg toegetakeld hadden. *Jezus leerde bij die uitdeling over de betekenis van deze kledingstukken. Bij het overhandigen van de gordels b.v. zegde Hij: "Omgord uw lendenen en houd brandende fakkels in uw handen."* (Lk. 12, 35).

Verder onderricht tijdens een vaartocht op het Meer.

1413.

23 juni. –

Deze morgen ging Jezus met de aanwezige apostelen en leerlingen scheid. Zij bestegen het grote schip van Petrus en het kleinere van Jezus en voeren gescheiden af, maar op enige afstand van de oever hechtten zij de schepen aan elkander. Dan werd er niet geroeid, doch alleen af en toe gestuurd met een duw aan het roer. Behalve dit, liet men de schepen zacht drijven. Alle leerlingen waren op het grote schip. Petrus en een paar apostelen waren op het kleine schip van Jezus, die op het hoge roeiersverhoog van het grote schip bij de mast gezeten was. *Daar aanhoorde Hij de verhalen der apostelen of onderrichtte Hij hen.*

Jezus had met de leerlingen deze vaartocht ondernomen, om zonder stoornis vanwege de volksmenigte, het de leerlingen mogelijk te maken Hem hun ervaringen te vertellen en om hun over bijzondere gevallen opheldering te verschaffen. Hierbij had Hij vooral de leerlingen op het oog, die het laatst teruggekeerd waren. Zij hadden overal de mensen onderricht, velen gedoopt en velen met de handoplegging en de gewijde olie genezen, maar met enigen was dit laatste hun niet gelukt. Hier en daar hadden zij ook vervolging geleden; men had met stenen naar hen geworpen en hen weggezonden.

Met de Farizeeën hadden zij zich niet ingelaten, maar hadden zich teruggetrokken, liever dan met hen te twisten. Het goede dat zij genoten en bewerkt hadden, overtrof toch ruimschoots het kwaad dat zij te verduren hadden gehad.

Petrus vertelde verbazend vurig en geestdriftig; hij verklaarde met gloed en met een zekere vreugd (en zelfvoldaanheid) dat zij ongelooflijk veel goed genoten en bewerkt hadden. *Maar Jezus wendde zich tot hem en ontnam hem het woord: "Zwijg, snoever, Ik wil het niet horen!"* en de stoere, vurige man, die niettemin zo innig door Jezus bemind was, zweeg aanstonds stil en zag met spijt in, dat hij zich nogmaals, zoals reeds zo dikwijls, door zijn ondoordachte ijver had laten meeslepen.

1414.

Judas is ook roemzuchtig, maar niet met die onbevangen, spontane openhartigheid; hij gaat alles na, berekent en zwijgt en neemt zich in acht, meer om geen beschaming te lijden, dan om niet te zondigen.

Het was een schone dag, helder weer en de zon scheen prachtig op het Meer; zij hadden de zeilen uitgespannen om zich te overlommeren; zij gebruikten hun maaltijd op het schip op kleine plankjes. Hun mededelingen duurden tot tegen de avond, toen zij terugvoeren.

Na hun aanlanding hield Jezus op een hoogte, ongeveer een half uur van de scheepswerf van Petrus, *nog een toespraak tot hen. Hij lichtte hen in, hoe zij zich in twijfelachtige gevallen en omstandigheden moesten gedragen.*

Zij hadden Hem verteld hoe zij zijn vermaningen, lessen en parabelen verhaald hadden en vroegen Hem of dit of dat op die manier goed weergegeven was. Ja, sommige brokstukken herhaalden zij voor Jezus geheel, om zijn oordeel erover te vernemen en eventueel op een fout gewezen te worden.

Jezus beantwoordde al hun vragen en beloofde hun dat Hij, na tot zijn Vader weergekeerd te zijn, hun de H. Geest zou zenden (cfr. Joa. 16, 13), en dat zij dan altijd zouden kunnen leren zonder zich te vergissen.

(Door deze passage wordt de nota bevestigd, die wij geplaatst hebben in fasc. 23, nr. 1178, voetnoot 621).

Onder deze lering waren ook nog Judas en Filippus, Barnabas en Mnason met zijn broer aangekomen. Zij kwamen van Joppe en brachten de tijding van de aangelande Cyprioten.

Nog andere leerlingen kwamen eveneens aan, en ik meen dat er reeds wel 60 van de uitgezondenen terug bijeen zijn, buiten verscheidene boden en helpers.

Velen kwamen zeer vermoeid aan met gescheurde en versleten klederen. Zij werden gelaafd en verkwikt en ontvingen een nieuw stel klederen. Juist hierom zijn ook de H. Vrouwen hier verzameld, om de terugkomenden van al het nodige te voorzien, alles te verversen en ook om, op hun aanwijzingen, aan andere armen steun te bezorgen.

Heden waren vijf Farizeeën en enige andere mannen Jezus op het Meer nagevaren; zij hadden gemeend dat Hij naar de overkant naar de één of andere kustplaats wilde varen om daar het woord tot het volk te richten; zij wilden Hem gaan bespieden, maar bedrogen moesten zij onverrichterzake terugkeren.

Onzekerheid bij de Farizeeën en vele leerlingen betreffende de persoon van Jezus.

1415.

Wanneer ik het hele leven, de handel en wandel van Jezus en van de zijnen overdenk, dan is het voor mij een evidente en uitgemaakte zaak dat, kwam Hij in onze tijd onder de mensen, Hem nog veel meer hinderpalen in de weg gelegd zouden worden.

Hoe vrij kon Hij, en hoe vrij konden ook al de zijnen gaan en keren, genezen en leren.

Buiten de gans verharde, zelfgenoegzame en laatlunkende Farizeeën, verhindert Hem om zo te zeggen niemand. En de Farizeeën zelf weten niet wat van Hem te denken. Zij weten wel dat de tijd van de vervulling der Belofte gekomen is, dat de profetieën in vervulling gaan en zij zien iets onweerstaanbaars, heiligs en wonderbaarlijks in Hem. Hoe dikwijls zie ik hen de profeten zitten naslaan, hun uitspraken vergelijken met de uitleg die hun oude leraren ervan hebben gegeven, maar nooit willen zij buigen, want zij verwachten Hem geheel anders en menen dat Hij hun vriend en beroepsgenoot moet zijn, en anderzijds vrezen zij nog zich aan Jezus te vergrijpen.

Ook vele leerlingen menen dat Hij nog een geheime macht tot zijn beschikking heeft en dat er een overeenkomst bestaat tussen Hem en een vreemd volk of uitheemse koning, met wiens hulp Hij eens de troon te Jeruzalem zal beklimmen, als de heilige koning van een deugdzaam volk, en dat zij dan in zijn Rijk hoge ambten zullen bekleden en ook deugdzaam en wijs zullen zijn.

Jezus laat hen nog enige tijd bij die opvatting.

Andere nemen de zaken meer geestelijk en hemels op, zonder nochtans een inzicht te hebben in het mysterie van de vernedering tot de kruisdood toe; weinigen zijn er reeds toe gekomen alleen te handelen uit kinderlijke, heilige liefde en op goddelijke ingeving.

Jezus gaat naar Kana.

1416.

24 juni. –

Alle H. Vrouwen en Maria zijn deze morgen naar Kana gegaan. Daar woont Maria van Kleofas, die nog jonge kinderen heeft (zie familieboom). De dienstmeiden van Maria en van Andreas bleven in het huis.

’s Namiddags begaf ook Jezus zich met de 9 apostelen, met Natanael de bruidegom en enige anderen, die van Kana waren, naar deze stad. De weg naar Kana is zeer aangenaam en bestaat grotendeels uit dreven en aangename paden. De gevolgde weg loopt een groot eind door het land Gennezaret, dat begint achter de grote rotsheuvel (Oreimeh) die zich ten zuiden van Kafarnaüm verheft, en waarop Serobabel, na hem geëffend te hebben, tuinen en wijngaarden aangelegd heeft. Deze landstreek begint met de aangename wildernis, waarvan ik onlangs gesproken heb naar aanleiding van het dorp van Serobabel. (Het is de bij-wadi van de wadi Djamoës). De landstreek Gennezaret strekt zich uit door de bergengte van Magdalum, dat zelf daartoe behoort, voorbij Gabara en daarachter (meer zuidelijk) om Tiberias tot tegen Tarichea, nu dichter, dan wat minder dicht bij het Meer.

Het meertje der baden van Betulië en al die heerlijke gewesten daar maken er deel van uit, als men het land Gennezaret in zijn gehele uitgestrektheid beschouwt. Het is een verrukkelijk, weelderig land, vol pracht, lustkastelen en tuinen met beken en aangename watervallen en paden, loofhutten en bosschage vol mooie dieren en vogelen. Granen zijn er niet, maar de heerlijkste vruchten en bloemen, heuvelen, schitterend van kleuren, die er als piramiden van bloemen uitzien; het gewest is overal ingesloten, hetzij door het Meer, hetzij door rotsheuvels met gebouwen en tuinen en er loopt geen openbare grote weg door, doch slechts voetpaden doorkruisen het.

Jezus ging met zijn gezelschap door een deel van dit gewest tot tegen het dal van het meertje der baden van Betulië. Daar wendden zij zich zuidwestwaarts, doorkruisten het dal en kwamen te Kana, dat tussen twee hoogten in dit dal zelf ligt. Het heeft uitzicht naar Cydessa, Magdalum en op de gebergten boven het Meer. Het is een zeer schone stad, aantrekkelijk, zindelijk en er rijk uitzierend, maar er loopt geen karavaanweg door⁷⁶⁴.

De H. Vrouwen en Israël, vader van de bruid, en andere verwanten kwamen hun reeds op een afstand tegemoet. Het was avond.

Na de voetwassing en verwelkoming gingen zij aanstonds ter maaltijd, die reeds bereid was. De moeder van de bruid is sedert het huwelijk van haar dochter gestorven. Ik meen dat Filippus hier een tante heeft. Hier waren vele verwanten en vrienden van

---

⁷⁶⁴ In het begin van dit nummer beschrijft K. de oostgrens van het LAND van Gennezaret, in het noorden beginnend bij Kafarnaüm en in het zuiden eindigend bij Tarichea.

Dan geeft zij enige kentekenen van dit heerlijke land: beken, tuinen, kastelen, ganse heuvels bedekt met bloemen, die men bloempiramiden zou kunnen noemen. Dit zijn al trekken die heel bijzonder aan dit land eigen zijn.

Uit de plaatsen waar Jezus op zijn weg door komt, blijkt het dat Hij de weg volgt parallel met de wadi Hâmam ten noorden van de berg bij Magdalum en van het gebergte Toeran of van Betulië.

Vervolgens zuidwaarts gaande dwarst Hij het dal Roemmaneh en komt 2 km verder te Kana. Dit ligt tussen twee heuvelen, nl. de heuvel van Mesjed of Gathefer en de oostelijke heuvel, op de voet van de laatste heuvel en dus bijna op de bodem van een klein dal dat van zuid naar noord naar de wadi Roemmaneh loopt.

Kana behoort dus ook om zo te zeggen tot het dal Roemmaneh en zo ligt het ook tussen het zuidelijk gebergte en dat van Toeran. Door het kleine dal waarin het ligt, heeft het uitzicht naar het noordwesten en op Cydessa, dat op het noordelijk gebergte gelegen is. (Men ziet alles duidelijk op grote kaart 2.)

Het uitzicht op Magdalum en het gebergte achter het Meer zal men wel alleen hebben vanaf de top van de heuvel, tegen welks westelijke helling Kana aanleunt.

Jezus, allemaal mensen van hier, van Sefforis en uit het dal Zabulon.

Jezus leraart op een heuvel. – Bekommernis van verwanten.

1417.

25 juni. –

Hier waren vele verwanten en vrienden van Jezus verenigd, die Hem een bezoek waren komen brengen en er bij Hem op aandrongen, gelijk reeds vroeger geschied was, zich een weinig op de achtergrond te houden, daar Hem groot gevaar boven het hoofd hing. Dit werd hoe langer, hoe groter en de Farizeeën werden hoe langer hoe heftiger tegen Hem verbitterd. *Jezus antwoordde hun zoals gewoonlijk, en nodigde hen uit om naar zijn woord op de leerheuvel in Kana te komen luisteren.* Hij bezocht hierop nog verscheidene goede mensen en vrienden in de stad en *genas enige zieken.* Ook *zegende Hij de kinderen die Hem in de straten in groepen door hun ouders en onderwijzers tegemoet gebracht werden.*

Midden in Kana was een heuvel en de vader van de bruid had hem met een wijngaard omringd. Op die heuvel stond een schone leerstoel en *Jezus richtte hier een toespraak tot al zijn verwanten, tot de vrouwen en leerlingen en tot vele vrienden en kennissen uit Kana, waar Hij in het algemeen weinig vijanden had.*

Hij sprak over zijn taak en zending, die Hij volmaakt tot het einde wilde volbrengen. Hij zei dat Hij niet de gemakken en aangenaamheden van het leven was komen zoeken en hoe ongerijmd het was iets anders van Hem te verlangen dan de vervulling van de wil

van zijn Vader. Hij gaf duidelijker dan ooit te verstaan dat de zolang verwachte Messias nu gekomen was, maar dat Hij slechts door weinigen erkend zou worden, en dat HIJ (die hier nu vóór hen stond) na de volbrenging en voleinding van zijn opdracht tot zijn Vader zou weerkeren. Hij waarschuwde, met aandrang biddend en ernstig dreigend, om de tijd van de genade niet onbenuttigd te laten en de zaligheid niet af te wijzen.

Hij vestigde nogmaals hun aandacht op de vervulling van de profetieën en zijn lering was zo wonderbaar, ze ging zo door merg en been, dat de toehoorders tot elkander zeiden: "Hij is meer dan een profeet. Zó heeft nooit iemand in Israël gesproken."

Aankomst van nog drie apostelen. – De Cyprische volksplanting.

1418.

Hierna ging Jezus met de apostelen en enige leerlingen 1,5 uur of 2 uren naar de zuidwestkant van de Tabor, waar Hem de terugkerende apostelen Tomas, Joannes, Bartolomeüs en verwanten van Zakarias en nog enige leerlingen tegemoet traden. Vijf arme mijnwerkers uit het gewest van de Cyprische stad Chytrus waren bij hen. Zij hadden hen meegebracht om de H. Vrouwen morgen als dienstboden op hun terugweg te begeleiden. Ook wilden die arme lieden hun noodtoestand kenbaar maken en de milddadigheid van de Gemeente afsmeken, want het ontbrak hun aan alles. Zij kwamen met die boodschap ook in naam van hun landgenoten, over wie zij berichten meebrachten. De verwelcoming was zeer aandoenlijk, in het bijzonder die van Joannes.

Bartolomeüs was in deze laatste dagen in Cesarea geweest. Tomas kwam van Joppe en Joannes van Hebron.

De Cyprioten vestigden zich ten zuiden van Gat (1 van de 5 Filistijnse hoofdsteden) en ten westen van Hebron; niet ver van de bron van Samson, waar nog niet gebouwd was, zij wonen voorlopig nog in spelonken⁷⁶⁵. Nu zijn er reeds 200 daarheen op weg, en nog 300 andere komen achter.

---

⁷⁶⁵ **Gat of Get = ± Deir Doebban.** – Enkele woorden over Gat of Get. De geheel juiste ligging is onbekend.

Eusebius en Hiëronymus wijzen Gat aan 5 Romeinse mijlen, d.i. 7 km ten noorden van Eleuteropolis, waarmee K.'s opgave van één uur overeen te brengen is. Maar in die omgeving vindt men op geringe afstand van elkander twee aanzienlijke stadsruïnes, nl. Dikrin en Deir Doebban. Een keus tussen beide voor de vereenzelviging van Gat is moeilijk, maar, naar het schijnt, heeft Deir Doebban de meeste kans zich op de plaats van Gat te bevinden.

Gat is een van de vijf voornaamste Filistijnse steden, de hoofdstad van een district, de geboorteplaats van de reus Goliat.

De andere vier voornaamste steden in Filistië, die teruggevonden werden zijn:

- Gaza,
- Askelon,
- Azot,
- Ekron.

***

Eleuteropolis = Bet-Gabra = Beit-Djibrin = Begrabis. –

“Eleuteropolis. Zo heette later de stad, zegt K. in nr. 1425, die uit de verhuizing van de Cyprioten naar Judea ontstaan is.”

“Zij vonden aanvankelijk een onderkomen in spelonken; daarna ontstond allengskes (= gaandeweg, geleidelijk aan, langzamerhand) de gehele stad.” (nr. 1418).

Nochtans lag in dit gewest vóór de verhuizing van de Cyprioten een kleine versterkte stad die Bet-Gabra heette.

In 200 kreeg ze van de keizer Septimus Severus de naam Eleuteropolis; als K. van Eleuteropolis spreekt, is dit bij anticipatie en bedoelt ze de stad of plaats die later deze naam kreeg.

Wanneer de Arabieren in de 7^e eeuw Palestina veroverden, schaften zij vele namen af welke de Romeinen en Grieken of andere veroveraars aan vele steden gegeven hadden en voerden zij de oude namen weer in. Zo kreeg Eleuteropolis zijn eerste naam terug, doch met een zekere

---

wijziging: 'Bet-Gabra' kreeg de vorm 'Beit-Djibrin' met de betekenis: 'stad van Gabriël', waardoor bedoeld is de aartsengel Gabriël, voor wie zij een grote verering hebben.

In hun taal wisselen de letters 'N' en 'L' niet zelden af; b.v. Israël, Israïin.

De strategische ligging op een kruispunt van verkeerswegen, dat de toegang naar het zuidelijk gedeelte van het Judees bergland beheerst, maakte de stad te allen tijde tot een belangrijke plaats; ook ligt ze op de weg van Jeruzalem (afstand 58 km) naar Gaza (afstand 22 km); ze ligt op een lage heuvel, aan de rand van de kustvlakte, in een boezem of insprong, die hier in de voet van het gebergte is.

Afgezien van wat K. er ons over meedeelt, weten wij weinig over haar geschiedenis in de eerste twee eeuwen, tenzij de bijzonderheid dat ze, volgens Flavius Josephus – die haar 'Begrabis' noemt – een versterkte stad was. Vandaar dat K. van de door de Cyprioten uitgebreide en nieuwe stad zegt: "De stichters zijn vergeten." (nr. 1419).

Anno 200 schonk Septimus Severus haar de voorrechten van een Romeinse stad en noemde haar Eleuteropolis, d.i. vrijstad en verleende haar ook recht op eigen munt en tijdrekening, omdat ze zich in een anti-romeinse opstand afzijdig gehouden had. Dit zal wel het gevolg geweest zijn van haar christelijk karakter: overwegend bestond de bevolking uit christenen, die meestal geen Joden, maar ingeweken vreemdelingen waren.

Het is geweten dat van toen af de stad in alle opzichten een periode van bloei tegemoet trad; ze werd de hoofdstad van een district, nam een eerste rangsplaats in onder de steden van Palestina, werd een brandpunt van cultureel leven en een handelscentrum. Tot dit alles droeg het christendom, dat hier een hoge bloei bereikte, zeker veel bij. Zo zijn de heerlijke, echt meesterlijke mozaïekvloeren, die aan de oostkant der stad ontdekt werden en een grote oppervlakte bedekken, aan een christelijk kunstenaar te danken (cfr. Suppl. D.B. Eleuteropolis).

Eleuteropolis was, volgens Eusebius, een bisschopsstad en wel, volgens K., reeds in de 1^e eeuw, daar zijn eerste bisschop Joses Barsabas geweest is (nr. 1425). In de kruisvaarten was ze de inzet van verwoede gevechten.

***

De Cyprioten woonden er aanvankelijk in spelonken, zegt K.

Stad en omgeving in een wijde kring boden hun daartoe alle gelegenheid. Volksverhuizers vonden er in de vele zeer ruime grotten een herbergzaam onderkomen. Reeds in veel vroeger tijden waren de meeste van die grotten door mensen bewoond geweest. Het gehele district rondom Beit Djibrin is rijk aan grotten, geen grotten zoals wij ze ons indenken, wanneer wij dit woord horen, maar wel de merkwaardigste van geheel Palestina; ze vormen gehele complexen, die in een zachte, witglinsterende krijtrots uitgehouwen

---

zijn en die allemaal dezelfde kenmerken vertonen. Dit soort rots is in de schoot der aarde zacht en snijdbaar, maar aan lucht en regen blootgesteld, wordt ze van buiten zeer hard, grijs en grauw en verbouwbaar, terwijl het binnenste der grote steenblokken zeer wit en zacht blijft.

Al deze grotten schijnen tot verblijfplaats gediend te hebben aan de oude hoogstaltige mensen, die in de H. Schrift 'Enakim', d.i. 'reuzen' genoemd worden (cfr. Jos. 11, 22).

Guérin geeft keer op keer de beschrijving van zulke grotten, die door geoefende mannen in de rots uitgehold schijnen. Het zijn geen enkelvoudige grotten, maar complexen van onderaardse en onderling verbonden ruime zalen, samenhangend door passages die soms enge gangen zijn, of ook door trappen die leiden naar zalen op een hoger niveau. In zijn geheel is zo'n complex soms een echt labyrint. Iedere zaal heeft op zichzelf min of meer de vorm van een omgekeerde trechter die boven enigszins ogivaal (= spitsboogvormig) of rondvormig uitloopt; ze is ruim, hoog en beneden rond. Op de bodem hebben zulke zalen een diameter van 7 m tot 20 m, ja, tot 30 m, opwaarts een hoogte van 9 m tot 12 m. Door een wijde opening boven, rond of vierkant, werpt het licht een zachte en aangename klaarte in de grot. Dikke, vierkante pijlers van natuurlijke rots, die men heeft laten staan, schragen de gewelven.

Enkele zulke complexen van grotten zijn de volgende:

- Te Beit Djibrin zelf vinden wij in de noordwesthoek van het dorp mooie oude kelders onder een burg die met sommige delen teruggaat tot het Romeinse tijdperk en Christus' tijd.

Belangrijker echter zijn de volgende grotten in een betrekkelijk kleine omkring rond Eleuteropolis.

- Één km ten noordoosten van de stad vinden wij er twee groepen. Door een kolossale poort treedt men in heerlijke ondergrondse zalen, die op mekaar volgen en zich steeds verder uitstrekken. Samen bevatten ze 30 majestueuze zalen die de boven beschreven vorm en bijzonderheden vertonen, ook de kenmerken van een hoge oudheid. Ze heten Arak el-Mowijeh. De naam 'Arak' is een algemene naam voor talrijke rotsheuvels in dit gewest en ook elders, waarin zulke grotten uitgehold zijn. Door een toegevoegde eigennaam wordt het woord 'Arak' nader bepaald, b.v. Arak el-Mensjijeh.
- Vijf minuten ten westen van Eleuteropolis bestaat een complex van drie ruime spelonken.
- Even verder naar het noordwesten te el-Qatt, vindt men er een viertal.
- In de heuvel Arak Hala zijn talrijke ruime spelonken die een bijzondere vermelding verdienen. Op de heuvel heeft een stad gelegen.

1419.

In de eerste tijd van de Gemeente, onder de diakens, zag ik nog vele mensen zich aansluiten bij die nederzetting, die zich geleidelijk ontwikkelde tot een stad. Ik meen dat er ten minste nog puinhopen van moeten bestaan. Dit was de oorsprong van de stad Eleuteropolis; die reeds vroeg bisschoppen had en waarvan de stichters nu onbekend zijn. (Verder in nr. 1425 spreekt K. nogmaals over deze stad).

Jezus keerde met de leerlingen naar Kana terug, waar ook alle leerlingen aankwamen, die te Kafarnaüm gebleven waren, zodat

-
- Iets meer dan 1 km ten noordnoordwesten van Eleuteropolis ligt een complex van drie uitgestrekte zalen, die de naam Arak el-Fenesj dragen.
  - 1,5 km ten zuiden van Eleuteropolis vindt men in elk van de twee heuvelen van Sandahanna (= dorp van de H. Joannes) en in de heuvel van Marissa ruime, wijdse grotten in de zacht glinsterende krijtrots in de vorm van omgekeerde trechters uitgehold.

In een wijdere omtrek van Eleuteropolis zijn er eveneens allerwegen aan te wijzen.

- Van deze laatste vermelden wij alleen de grotten in de heuvels waarop men de resten van oude aanzienlijke steden vindt, die voor de vereenzelviging van dat in aanmerking komen, nl. de huidige dorpen Dikrin en Deir Doebban.
Een heuvel dicht bij het laatste heet Arak Deir Doebban.
- Onder deze dorpen, vooral onder het laatste, zijn in de schoot van de heuvel uitgestrekte grotten. Één van deze groepen bestaat uit 15 grootse zalen en booggewelven.

Het is onnodig langer met dit onderwerp bezig te zijn.

***

Alleen moeten wij nog benadrukken dat K. onder de naam Eleuteropolis niet louter verstaat de plaats waar nu het dorp Beit Djibrin gelegen is, maar meerdere plaatsen samen rondom dit dorp en in zijn nabijheid, waar de Cyprische en Sidonische volksverhuizers een onderkomen vonden.

De dorpen boven die grottencomplexen gelegen, doen denken aan het woord van K. dat hun grotten met de stad overbouwd waren.

Eleuteropolis is in haar bedoeling dus een verspreide grote stad, ook de hoofdstad van een geheel district, waaraan ze haar naam gaf.

hier nu alle apostelen en de 70 uitgezonden leerlingen en verscheidene anderen, vele verwanten van Jezus en de H. Vrouwen vergaderd waren. In het huis en op het binnenhof van Israël, de vader van de bruid van Kana, werd een grote maaltijd aangericht. Ook armen uit de stad en andere schamelen, die opgekomen waren, ontvingen spijzen en geschenken. Jezus en verscheidene apostelen dienden de armen.

Nadat Jezus onder de maaltijd een toespraak gehouden had, besloot Hij zijn onderricht met de parabel van de wijze en dwaaze maagden (Mt. 25). Hij legde hun die uit, paste ze toe op deze tijd en sprak lang over de nabijheid van de Bruidegom.

Het was een soort feest ter herinnering aan de bruiloft van Kana, omdat hier nu, zoals toen, alle leerlingen, apostelen en vrienden weer tezamen waren. Het feesthuis was met bloemenkransen behangen; men dronk uit dezelfde waterkruiken van Jezus' eerste wonder; kinderen speelden muziek en kwamen aandragen met bloemenkronen en piramiden, en Bartolomeüs, Natanael Chased en enige andere leerlingen hadden zinrijke spreuken op het mystiek of geestelijk huwelijk gemaakt.

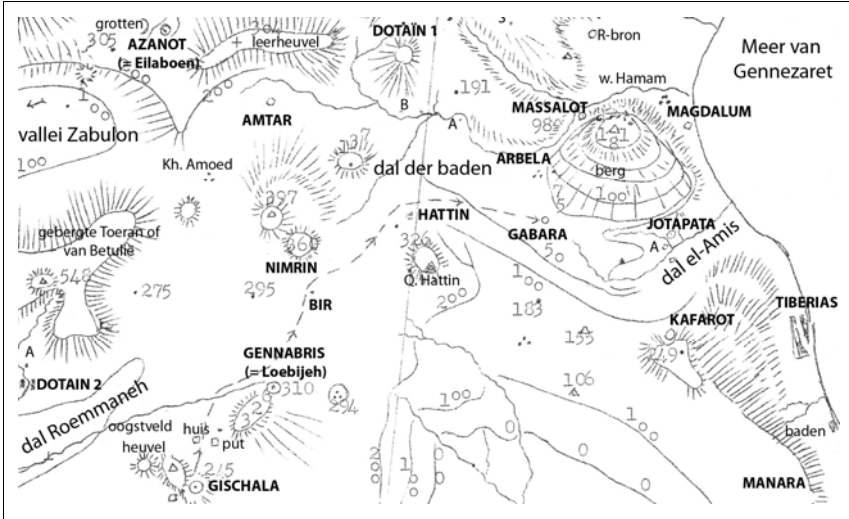
Over Gabara naar Kafarnaüm terug. – Verslag der leerlingen over hun werkzaamheden (Lk. 10, 17-24; Mt. 11, 25-27).

1420.

26 juni. –

Deze morgen keerde de H. Maagd met enige gezellinnen naar Kafarnaüm terug. De overige H. Vrouwen reisden over Naïm naar Jeruzalem. Hun dienstmeiden en de Cyprische mannen, die gisteren te Kana aangekomen waren, begeleidden hen. De verwanten van Jezus keerden naar hun huis terug.

Jezus echter vertrok deze morgen uit Kana met de apostelen en met alle leerlingen, die op zending waren geweest, naar de leerberg boven Gabara, waar Magdalena's eerste zalving had plaats gehad. (Berg vlak ten zuidwesten van Magdalum, zie fasc. 19, kaart in nr. 842).

Zij waren in groepen verdeeld en gingen langzaam. Dikwijls stonden zij stil, rondom Jezus geschaard en *in gesprek met Hem. Jezus was zeer liefdevol en sprak hun dikwijls toe met deze woorden: "Mijn lieve kinderen."* (cfr. Mk. 10, 24; Joa. 13, 33).

Hij verzocht hen alles te verhalen wat zij meegemaakt hadden en hoe het hun gegaan was. Eerst spraken de apostelen. Reeds in de laatste dagen had Jezus velen van hen het een en ander laten vertellen, maar Hij had hen niet laten uitvertellen, en allen moesten nu horen wat zij allen zo al tot stand gebracht hadden, en hoe het hun allen gegaan was. *Zeer zoet sprak Hij: "Lieve kindertjes, nu zal het blijken wie Mij bemind heeft en in Mij mijn hemelse Vader, en wie om*

Mijnentwil het woord van de zaligheid uitgebreid en zieken genezen heeft en niet voor zichzelf ijdele roem op het oog heeft gehad.”, en nog veel dergelijks (cfr. Lk. 10, 17-24). Toen vertelde nu deze, dan gene apostel, en telkens na een apostel de leerlingen die tot zijn groep behoord hadden.

Dit geschiedde hoofdzakelijk op een heuvel die ongeveer 2 uren van de leerberg (bij Gabara) en twee van Kana verwijderd ligt (b.v. bij veronderstelling de heuvel Qoroen Hattin, heuvel met twee toppen, door een soort traditie ‘heuvel der zaligheden’ genoemd, misschien omdat Jezus hier, zoals wij straks zullen zien, zalig geprezen heeft hen die zien wat zijn leerlingen zien en horen wat zij horen). Men ging gewoonlijk op zo’n heuvel, omdat men daarboven een mooi vergezicht had, terwijl op lagere plaatsen in dit gewest het uitzicht zeer beperkt was.

Petrus vertelde weer vrijuit en zeer vurig wat voor verschillende soorten van bezetenen hij ontmoet had, hoe hij ze behandeld had en hoe alle duivelen in Jezus’ naam voor hem geweken waren; zijn woord verried zelfbehagen en roemzucht; hij had in zijn geestdrift de berisping van gisteren op het schip weer reeds vergeten. Hij was aanstonds vol vuur en voortvarend en zei ondermeer: “Vooral in het Gergesenerland deed zich een eigenaardig geval voor. Twee bezetenen, die verscheidene leerlingen niet konden genezen – en hij noemde die leerlingen, waaronder ook de twee leerlingen van Gergesa, die vroeger ook bezeten waren geweest – heb ik aanstonds van hun duivelen bevrijd en zij zijn mij onderworpen geweest!”

1421.

Toen gaf Jezus hem een teken te zwijgen. Allen zweggen en Jezus schouwde naar omhoog en zei: “Ik heb satan als een bliksemschicht uit de hemel zien vallen!” (Lk. 10, 18).

(Profetische wijze van spreken, waardoor Jezus wil te kennen geven: Wie zich boven anderen verheft, al geschiedt dit onbewust en te

goeder trouw, daalt daardoor in Gods oog onder die anderen.
De hoogmoed deed Lucifer uit het hoogste des hemels in het diepste der hel neerstorten.

“De aandacht op zich willen trekken,” zegde Jezus tot Maria van de Drie-eenheid, “is een vorm van hoogmoed en dit brengt de zielen ten val.”-

K. vervolgt:)

Terwijl Jezus zo sprak en omhoogkeek, zag ik een akelige vuurstraal spiraalvormig en somber door de lucht neerflitsen.

Jezus berispte Petrus hier over zijn onbezonnen voortvarendheid, en ook allen die met zelfbehagen gesproken of zelfs maar ijdele gedachten gehad hadden; zij moesten handelen en werken in zijn naam, uit en door Hem, in ootmoed en uit kracht van het geloof, en zij mochten niet denken dat de één meer vermocht dan de andere.

En dan zegde Hij nog: “Ziet! Ik heb u de macht gegeven om op schorpioenen en slangen te treden en alle geweld van de vijand te overwinnen, en niets zal u schaden. Doch stelt uw vreugde niet daarin, dat de geesten u gehoorzamen, maar verheugt u dat uw namen in de hemel opgeschreven staan.” (Lk. 10, 19-20).

Hij zegde hun nog veel andere dingen in die zin, doch dit alles steeds met de grootste vriendelijkheid en minzaamheid, hen aansprekend met de benaming: “Lieve kindertjes” en van velen hoorde Hij nog het verhaal aan.

Ook Tomas en Natanael kregen een standje over een nalatigheid, doch zelfs hierbij was Hij vol liefde en vriendelijkheid.

Toen Jezus op de heuvel stond was Hij zeer ernstig, en scheen tevens tevreden, vreugdig en overgelukkig. Hij hief de handen omhoog en toen zag ik Hem omgeven van licht als door een heldere wolk die op Hem nederdaalde. *Hij was geheel opgetogen en bad vreugdig: "Ik dank U, Vader, Heer van hemel en aarde, dat Gij die dingen (die bovennatuurlijke werkelijkheden) voor de wijzen en schranderen verborgen hebt gehouden, maar ze aan de kleinen geopenbaard hebt! Ja, Vader, want zo heeft het U behaagd! Alles is Mij door mijn Vader in handen gegeven, en niemand weet wie de Zoon is, tenzij de Vader alleen, en niemand weet wie de Vader is tenzij de Zoon alleen en hij aan wie Hij het openbaren wil."* (Lk. 10, 21-22).

Hij zei ook nog tot de leerlingen: "Zalig zijn de ogen die zien, wat gij ziet, want Ik zeg u: vele profeten en koningen wensten te zien wat gij ziet, en hebben het niet gezien; velen wensten te horen wat gij hoort en zij hebben het niet gehoord." (Lk. 10, 23-24).

Onder zulke en nog veel andere verhalen en verklaringen kwamen zij bij de berg boven Gabara, waar zij een kleine maaltijd namen van vissen, broden, honig en vruchten, die men van Kana naar hier had gebracht.

Hierna ging Jezus met hen de berg op en onderrichtte hen uitvoerig over alles wat zij Hem verhaald hadden. Hij bracht hun alles bij, wat zij nog niet wisten, loste hun twijfels op en toonde hun aan, hoe zij de bedreven fouten moesten vermijden. Hij onderwees hen ook over de verschillende soorten van bezetenheid, en hoe zij daarnaar ook op verschillende wijze de duivelen moesten uitdrijven. Hij sprak van wat hun nog al te wachten stond, van

zijn zending en zijn naderend einde, enz. Hij zegde hun ook dat Hij hen binnenkort voor enige tijd naar huis wilde laten gaan om even uit te rusten, doch hoe zij zelfs in die rusttijd moesten werken en zijn leer verkondigen tot uitbreiding van zijn Rijk.

Hij dankte hen voor hun vlijt en gehoorzaamheid en begaf zich dan met hen op weg naar Kafarnaüm, waar zij pas in de nacht aankwamen.

Zij zullen de sabbat nog tezamen vieren (op 28 juni), en ik meen dat Jezus daarna nog een grote preek op de berg der acht zaligheden zal houden (nl. dinsdag en woensdag a.s., 1 en 2 juli). Hier boven op de berg waren nog veel andere mensen, *die Jezus toespraak aanhoorden.*

Sabbat in de synagoge te Kafarnaüm.

1423.

27 juni. –

‘s Morgens was Jezus in het huis van zijn Moeder. *Hij gaf vrijaf aan een zeker getal leerlingen*, die zich aanstonds op weg begaven, om nog vóór de sabbat thuis, of ten minste in de nabijheid van hun woonplaats te komen, (d.i. op zulk een afstand van hun huis, die zij op de sabbat mochten afleggen). De meeste echter bleven.

Jezus zal binnenkort ook nog een grote bergrede houden en zijn prediking over de acht zaligheden sluiten (zie verder de nrs. 1434-1436). Ik meen dat Hij dit donderdag zal doen. (Het zal op een dinsdag en woensdag geschieden). *Jezus bepaalde de tijd met een andere uitdrukking, mij dunkt met een zekere maat van uren*, maar ik maakte eruit op dat het omstreeks de donderdag zou zijn.

De vrouwen en de verwanten van Petrus, Andreas en Matteüs, de ouders van Joannes en Jakobus en andere vrouwen en vrienden waren deze morgen bij Maria. *Jezus sprak met hen en hield hun troostelijke waarheden voor.* De nadere omstandigheden hieromtrent ben ik vergeten. Hij nam de maaltijd met zijn moeder en in de namiddag was Hij met de apostelen en gebleven leerlingen in het leerhuis te Kafarnaüm (bij de poort in de stad).

Hier onderrichtte Hij hen, bereidde hen voor tot het begin van de sabbat en dan ging Hij met al de zijnen de rustdag in de synagoge vieren. Hij leerde er over Kore en Abiron en hoe Samuel afstand deed van zijn ambt als rechter (Num. 16 tot 19; I Sam. 11, 14 tot 12, 25). *Hij legde de lezing zeer ernstig en streng uit, en de toehorende bespiedende Farizeeën waren des te meer verbitterd, daar zij zich overal getroffen voelden, doch zij konden niets vals of onjuist in zijn lering ontdekken om Hem te beschuldigen. Zij kwamen daarom weer voor de dag met een aaneenflansing van vodden en beuzelarijen, die zij in het gedrag van de leerlingen nagegaan hadden en waarvan zij Hem hier een verwijt maakten. Zij zeiden dat zijn leerlingen de vastendagen niet behoorlijk onderhielden, ja, zelfs op de sabbat koornaren plukten en onderweg vruchten opraapten en opaten; dat zij grove, onzindelijke klederen droegen en er zeer slordig op waren; dat zij, hier en elders, van de reis komend, in de synagogen gegaan waren met klederen die nog besmeurd waren en die zij zelfs nog opgeschort hielden, iets wat volstrekt onbetamelijk is, en dat zij daar en daar aan tafel gegaan waren zonder eerst de wassingen na te komen, en meer zulke haarkloverijen.*

1424.

Over zoveel kleinzieligheid vertoornd raakte Jezus vol vuur en hield een geweldige strafrede tegen de

Farizeeën⁷⁶⁶, waarin Hij al hun geheime daden en kuiperijen (= onbetrouwbare en corrupte activiteiten) aan het licht bracht en waarin Hij hen slangengebroid noemde en verdrukkers die aan anderen lasten oplegden die zijzelf niet droegen. Deze verwijten had Hij hun reeds eerder toegevoegd. Hij sprak van hun wandelingen op de sabbat, van hun uitzuigen der armen, van hun aftroggelarijen met de tienden en van hun schijnheiligheid en Hij verweet hun dat zij de splinter in het oog van anderen bedilden en zelf de balk niet uit hun eigen ogen verwijderden.

Voorts dat Hij zou leren, rondreizen en zieken genezen, totdat de tijd van zijn verheffing gekomen zou zijn, enz.

Gedurende deze bezielde, striemende strafrede riep opeens met een zeer luide stem een jonge man onder de Farizeeën, terwijl hij de handen omhoog hief en nader tot Jezus trad: “Waarachtig! deze

---

⁷⁶⁶ Hier lezen we dat Jezus een geweldige strafrede hield tegen de Farizeeën speciaal om hun opeenstapeling van (zelfgemaakte) sabbatvoorschriften enerzijds; en anderzijds om de spitsvondigheid waarmee ze die ondraaglijke lasten wisten te ontduiken.

In verband hiermee bevat de Encyclopedie Jud., Jeruzalem 1971, deel 5, art. Eruv-Eruvim, interessante gegevens, b.v. zich meer dan 2000 el van zijn domicilie verwijderen was op sabbat verboden, (krachtens Bijbels voorschrift, zeggen sommige rabbi's, doch volgens andere krachtens rabbijnse voorschriften).

Hoe dan ook, men kon zich op sabbat toch wel 4000 el verwijderen, mits gebruik van 'Eruv-tehumim', d.w.z. op een afstand van iets minder dan 2000 el plaatst men dan een voldoende hoeveelheid voedsel voor minstens twee maaltijden. Die plaats werd dan gezien als een nieuw domicilie, en van daaruit kon men dan weer in alle richtingen 2000 el verder ...

Niet te verwonderen dat we zelfs in joodse geschriften opmerkingen vinden als deze: “Onze sabbatvoorschriften zijn gelijk bergen opgehangen aan een haarpijltje: bergen voorschriften met weinig of geen Bijbelse grond, maar eerder producten van allerhande 'halakkot' = rabbijnse afleidingen.”

is de Zoon van God, de Heilige in Israël! Hij is meer dan een profeet!” en hij luchtte nog langer zijn gemoed in meer dergelijke lofprijzingen van Jezus.

Hierdoor ontstond een grote opschudding in de synagoge. Twee oude, giftige Farizeeën grepen hem bij de armen en sleepten hem buiten de synagoge, zonder nochtans te kunnen beletten dat hij voort de lof van Jezus verkondigde. *Jezus zette zijn redevoering streng en duchtig voort* en buiten de deur verklaarde de buitengesleurde man met een geweldige en luide stem, zodat al het volk hem verstond, dat de Farizeeën de klare waarheid bestreden en dat hij zich van hen afscheidde.

Nadat de sabbat(-oefening) gesloten was en Jezus nu met de zijnen wegging, viel de man buiten de synagoge Hem te voet en smeekte Hem om de gunst onder zijn leerlingen opgenomen te worden.

Jezus stemde erin toe onder de gewone voorwaarden: dat hij vader en moeder verliet, zijn goederen aan de armen uitdeelde, zijn kruis opnam en Hem volgde. Hij zei hem nog meer andere ernstige en zware punten, die ter navolging noodzakelijk zijn en Hij vertrouwde hem toe aan de zorgen van verscheidene leerlingen, in 't bijzonder van Mnason, die hem met zich meenam.

Daarna ging Jezus tot zijn Moeder.

Eleuteropolis.

1425.

Eleuteropolis is de latere naam van de stad die uit de nederzetting van de Cyprioten in Judea ontstond. Ik heb van deze stad vele bijzonderheden zeer duidelijk gezien en ik weet er nog het volgende van.

Ze ligt verscheidene uren van Jeruzalem en een uur of zo van de Filistijnse stad Gat. Samson heeft daar eens zeer vele Filistijnen doodgeslagen en de bron van het kaaksbeen ontspringt niet ver van daar, maar toch meer naar de zee toe.

Te Eleuteropolis hadden zij later een bron, die zij voor dezelfde hielden, maar het was nochtans de bron van Samson zelf niet, maar ze ontving haar water eruit.

Er bestaan daar vele spelonken waarin de Cyprioten zich nu huisvesten. Later ontwikkelde zich dit begin tot een aanzienlijke volksplanting, maar na de dood van Christus hebben de Joden ze meermalen verwoest. Eens geschiedde dit tijdens de vervolging tegen Stefanus, waarbij ook Merkuria gedood werd. Bij dezelfde gelegenheid werd ook de volksplanting tussen Ofel en Betanië verwoest.

De mensen trokken van hier dikwijls naar Jeruzalem, namelijk naar het huis van het laatste avondmaal, of naar de kerk bij de vijver Bethesda, om er hun offeranden en vrijwillige liefdegiften en bijdragen aan te bieden. En toen werd het laatste-avondmaalshuis verwoest, waarna zich vele andere bekeerlingen bij die te Eleuteropolis voegden. Na elke verwoesting hebben zich de inwoners opnieuw verzameld en zo zijn zij in getal weer aangegroeid.

Joses Barsabas, de zoon van Maria van Kleofas en van haar tweede man Sabas, werd te Antiochië tot eerste bisschop van Eleuteropolis gewijd. Hij had een zeer verspreide kerk of parochie te verzorgen. (Waarschijnlijk, zoals we reeds veronderstelden, omdat voor K. Eleuteropolis uit meerdere nederzettingen, groepen, dorpen bestond). Tijdens een vervolging werd hij daar aan een boom gekruisigd. Later zag ik alle dalwegen en spelonken met de stad overbouwd, zodat zij onderaardse schuilplaatsen hadden. Ik zag in een vervolging de bovenstad verwoest worden, terwijl veel volk met hun bisschop zich in deze onderaardse plaatsen schuilhield; maar zij verloren de moed niet; na de storm kwamen zij weer boven en herbegonnen.

Men had nu rust en de stad ontwikkelde zich tot een schone, voorname stad en kwam tot bloei. Ik heb alles duidelijk tot in bijzonderheden gezien, maar veel ervan weer vergeten.

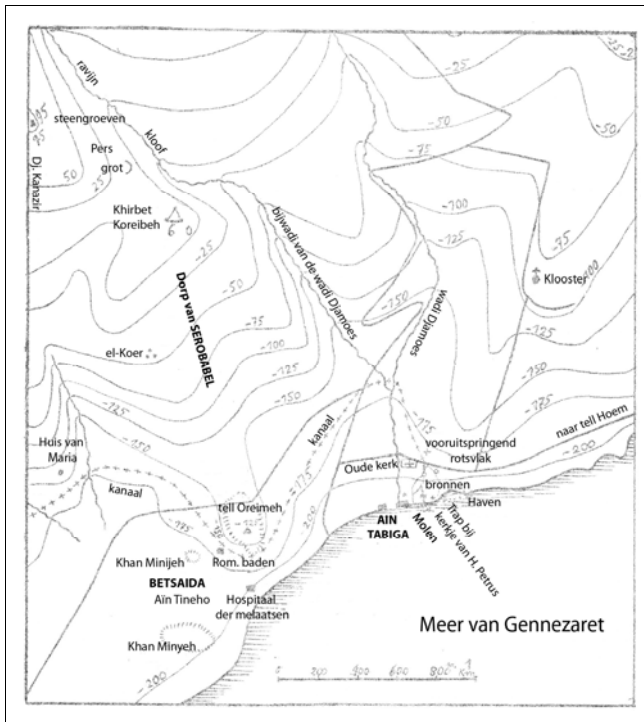
Jezus spreekt te Betsaida melaatsen toe.

1426.

28 juni = 14 Tammoez; Sabbat. –

Met de apostelen en enige leerlingen is Jezus deze morgen naar het huis van de melaatsen te Betsaida gegaan.

(Dit huis is gelegen aan de noordkant der stad, nabij de heuvel Oreimeh en de bron et-Tineh en op de kust, zie b.v. kaart 4 of fasc. 9, nr. 208).

Het ligt even ten noorden van Betsaïda. *Hij heeft er geen genezingen, doch slechts onderrichtingen gedaan.* Onder de toehoorders waren ook in het bijzonder de schippersknechten en arbeiders uit de omstreken. Jezus stond in het voorhof van het ziekenhuis. De onreine zieken waren door een gracht afgescheiden, en de apostelen en leerlingen en andere toehoorders stonden achter Jezus, die buiten hun terrein stond, op de lijn tot waar men kon naderen zonder zich te verontreinigen.

Hij sprak hier in de sabbatlering van het vonnis over Kore en Abiron, en van de afstand die Samuel deed van zijn ambt als rechter. Daarna hield Hij nog algemene onderrichtingen over de boetvaardigheid, de bekering, de barmhartigheid en het geloof en over de nabijheid van het Rijk, terwijl Hij zijn leer met parabelen ophelderde.

Jezus onderwijst zijn apostelen in de synagoge (Mk. 13, 34-37; Lk. 12, 35-59) en houdt een strafrede tegen de Farizeeën.

In de namiddag zag ik Jezus met de apostelen en leerlingen naar Kafarnaüm en in de synagoge gaan. Vele zieken hadden zich vóór de synagoge laten brengen om bij zijn aankomst genezen te worden, maar *Hij ging op het ogenblik niet in op hun verlangen, doch zei dat zij morgen op Hem konden wachten in het huis van Petrus vóór de stad.*

Het sluitingsuur van de sabbat was nog niet aangebroken en *Jezus begaf zich met zijn leerlingen slechts in de synagoge om allen die het wilden, te laten horen wat Hij de zijnen onderwees, en om te laten zien dat Hij niet bevreesd was en niet behoefde in hoeken en kanten te kruipen om in het geheim te leren.*

Hij herhaalde hier (voor zijn leerlingen en anderen) vele dingen, die Hij reeds vroeger aan de zijnen alleen had voorgehouden. Ik herinner me nog dat Hij hen hier waarschuwde tegen de Farizeeën en valse profeten; dat Hij hun zei dat zij op hun hoede moesten zijn (Mt. 7, 15-20; 16, 5-12), en dat Hij hun de parabel van de goede, waakzame en van de zorgeloze knecht verhaalde en uitlegde; het was de parabel van de knecht die misbruik maakte van de afwezigheid van zijn meester om te brassen (Lk. 12, 39-59).

Petrus viel Hem in de rede en vroeg of Hij dit voor de leerlingen alleen, of ook voor allen in het algemeen zegde?

Nu sprak Jezus in dier voege (= zodanig, op deze wijze) tot Petrus, alsof Petrus de huisbestuurder, het hoofd en de opzichter van de knechten was, en Hij sprak met lof over een goed huishouder, maar uitte strenge bedreigingen tegen een huishouder die zijn plichten verwaarloost. Iets daarvan, maar bij lange niet alles, vindt men in het Evangelie. Ik geloof dat alleen het einde van Jezus toespraak er in staat. Veel van hetgeen Hij heden gezegd heeft, vindt men bij de H. Lukas (Lk. 12, 35, 59).

Jezus sprak nog verder voor zijn leerlingen, totdat de Farizeeën de sabbat kwamen sluiten, en, daar Hij voor hen de plaats wilde inruimen, waren zij zeer beleefd en zeiden: "Rabbi, leg de lezing uit.", en zij leidden Hem terug op de leerstoel en legden Hem de rollen voor.

1427.

In zijn mooie lering sprak Hij wonderschoon, ondermeer over Samuel, die voor het volk en de nieuwe koning Saül afstand deed van zijn ambt als rechter (I Sam. 8 tot 12).

1 Samuël 8

Het volk begeert een koning

1. Toen Samuël oud geworden was, stelde hij zijn zonen aan tot richters over Israël.
2. De naam van zijn eerstgeboren zoon was Joël, die van de tweede Abia; zij waren richters te Berseba.
3. Maar zijn zonen wandelden niet in zijn wegen; zij waren op winstbejag uit, namen geschenken aan en bogen het recht.
4. Daarom kwamen alle oudsten van Israël bijeen; zij gingen naar Samuël in Rama
5. en zeiden tot hem: Zie, gij zijt oud geworden en uw zonen wandelen niet in uw wegen; stel nu een koning over ons aan om ons te richten, als bij alle andere volken.
6. Toen zij zeiden: Geef ons een koning om ons te richten, mishaaide dat aan Samuël, en hij bad tot de HERE.
7. De HERE zeide tot Samuël: Luister naar het volk, in alles wat zij tot u zeggen, want niet ú hebben zij verworpen, maar Mij hebben zij verworpen, dat Ik geen koning over hen zou zijn.
8. Juist zoals zij gedaan hebben van de dag af, toen Ik hen uit Egypte leidde, tot op de huidige dag, dat zij Mij hebben verlaten en andere goden gediend, zó doen zij nu ook tegen u.
9. Nu dan, luister naar hen, maar waarschuw hen ernstig en zeg hun aan, hoe het optreden zal zijn van de koning die over hen regeren zal.
10. En Samuël sprak al de woorden des HEREN tot het volk, dat hem om een koning gevraagd had
11. en hij zeide: Zo zal het optreden zijn van de koning die over u regeren zal: uw zonen zal hij nemen en hen dienst laten doen bij zijn wagens en bij zijn paarden, en zij zullen voor zijn wagen uit lopen;
12. hij zal hen aanstellen als oversten over duizend en oversten over vijftig; zij zullen zijn akkerland ploegen en zijn oogst binnenhalen; zijn wapens en wagentuig zullen zij vervaardigen.
13. Uw dochters zal hij nemen als zalfbereidsters, kooksters en baksters.
14. Verder zal hij van uw akkers, wijngaarden en olijftuinen de beste nemen en aan zijn dienaren geven;
15. van uw koren en de opbrengst van uw wijngaarden zal hij tienden nemen en aan zijn hovelingen en aan zijn dienaren geven.
16. Uw slaven, slavinnen, de beste van uw jonge mannen, en uw ezels zal hij nemen en gebruiken voor zijn werk.
17. Van uw kleinvee zal hij tienden nemen, en zelf zult gij hem tot slaven zijn.
18. Te dien dage zult gij jammeren over uw koning die gij u gekozen hebt, maar de HERE zal u te dien dage niet antwoorden.
19. Het volk weigerde echter naar Samuël te luisteren en zij zeiden: Neen, toch moet er een koning over ons zijn;
20. dan zullen ook wij zijn als alle andere volken; onze koning zal ons richten, vóór ons uitrukken en onze oorlogen voeren.
21. Samuël hoorde al de woorden van het volk en bracht ze aan de HERE over.
22. De HERE zeide tot Samuël: Luister naar hen en stel een koning over hen aan. Toen zeide Samuël tot de mannen van Israël: Gaat heen, een ieder naar zijn stad.

***

1 Samuël 9

Saul tot koning gezalfd

1. Er was een man uit Benjamin, Kis geheten, de zoon van Abiël, de zoon van Seror, de zoon van Bekorat, de zoon van Afiach, een Benjaminit, een vermogend man;
2. deze had een zoon, Saul geheten, jong en schoon; onder de Israëlieten was er niemand schoner dan hij: hij stak een hoofd uit boven al het volk.
3. Nu waren van Kis, de vader van Saul, de ezellinen zoekgeraakt. Toen zeide Kis tot zijn zoon Saul: Neem toch een van de knechten mee en ga heen, zoek de ezellinen.

4. Hij trok het gebergte van Efraim door; ook trok hij door het gebied van Salisa, maar zij vonden ze niet. Daarna trokken zij door het gebied van Saälim, maar zij waren er niet. Daarna trokken zij door het gebied van Benjamin, maar zij vonden ze niet.
5. Toen zij in het gebied van Suf gekomen waren, zeide Saul tot zijn knecht die bij hem was: Kom, laten wij terugkeren. Anders zal mijn vader niet meer aan de ezellen denken, maar zich over ons bezorgd maken.
6. Deze echter zeide tot hem: Zie toch, er is in deze stad een man Gods; en die man is hoog in aanzien; al wat hij zegt, komt stellig uit. Laten wij daar terstond heen gaan, misschien kan hij ons inlichten over de tocht die wij ondernomen hebben.
7. Toen zeide Saul tot zijn knecht: Maar als wij gaan, wat kunnen wij dan voor die man meebrengen? Het brood uit onze reiszakken is immers op, en een geschenk om aan de man Gods te brengen, hebben wij niet. Wat hebben wij?
8. De knecht richtte nogmaals het woord tot Saul en zeide: Zie, ik heb nog het vierde deel van een zilveren sikkel bij mij; ik zou dit de man Gods kunnen geven, dan zal hij ons over onze tocht inlichten. –
9. Vroeger zeide men in Israëel, wanneer men God ging raadplegen: Komt, laten wij naar de ziener gaan. Want de profeet van tegenwoordig werd vroeger ziener genoemd. –
10. Daarop zeide Saul tot zijn knecht: Uw voorstel is goed; kom, laten wij gaan. Zij gingen dus naar de stad, waar de man Gods was.
11. Juist toen zij de helling naar de stad beklommen, ontmoetten zij meisjes op weg om water te putten. Zij zeiden tot haar: Is de ziener hier?
12. Toen antwoordden zij hun: Ja, zie, hij is u voor, haast u nu, want hij is vandaag in de stad gekomen, omdat het volk vandaag een offermaal heeft op de hoogte.
13. Zodra gij de stad inkomt, zult gij hem vinden, voordat hij de hoogte opgaat om te eten. Want het volk eet niet, voordat hij gekomen is; hij zegent namelijk het offer en daarna eten de genodigden. Nu dan, gaat heen, want gij zult hem dadelijk vinden.
14. Zij gingen dan naar de stad, en toen zij de stad ingingen, kwam Samuël juist naar buiten, hun tegemoet, om de hoogte op te gaan.
15. De HERE nu had één dag vóór de komst van Saul aan Samuël geopenbaard:
16. Morgen om deze tijd zal Ik een man uit het land van Benjamin tot u zenden; hem zult gij tot vorst over mijn volk Israëel zalven en hij zal mijn volk verlossen uit de macht der Filistijnen. Want Ik heb acht geslagen op mijn volk, omdat zijn hulpgeroep tot Mij is doorgedragen.
17. Toen Samuël Saul zag, gaf de HERE hem te kennen: Dit is de man, over wie Ik u gesproken heb; deze zal over mijn volk heersen.
18. Saul nu trad op Samuël toe midden in de poort en zeide: Wijs mij toch, waar het huis van de ziener is.
19. Samuël antwoordde Saul: Ik ben de ziener. Ga voor mij uit de hoogte op. Vandaag blijft gij bij mij eten en morgen vroeg zal ik u laten trekken. En over alles wat u bezighoudt, zal ik u inlichten.
20. Wat uw ezellen betreft, die sinds drie dagen zoek zijn, maak u daarover niet bezorgd, want zij zijn terecht. Maar aan wie behoort al wat Israëel begerenswaardig acht? Behoort het niet aan u en aan uw gehele familie?
21. Saul echter antwoordde: Ben ik niet een Benjaminit, uit een van de kleinste stammen van Israëel? En is mijn geslacht niet het geringste van alle geslachten van de stam Benjamin? Waarom spreekt gij dan zó tot mij?
22. Daarop nam Samuël Saul en zijn knecht mee, bracht hen in het vertrek en gaf hun een plaats aan het hoofd der genodigden, ongeveer dertig man.
23. En Samuël zeide tot de kok: Breng het stuk dat ik u gaf, waarvan ik zeide: Houd het bij u.
24. Toen diende de kok de schenkel op met wat daaraan was en zette deze Saul voor. En hij zeide: Zie, wat overgebleven is, wordt u voorgezet; eet, want voor het feest is het voor u bewaard, toen ik zeide: Ik heb het volk genodigd. Zo at Saul op die dag met Samuël.
25. Daarna daalden zij van de hoogte af naar de stad. En hij sprak met Saul op het dak.

26. Zij stonden vroeg op, en toen het morgenrood begon te gloren, riep Samuël Saul, die op het dak was, en zeide: Sta op, dan zal ik u uitgeleide doen. Toen stond Saul op en zij beiden gingen naar buiten, hij en Samuël.

27. Toen zij aan de grens van de stad gekomen waren, zeide Samuël tot Saul: Zeg de knecht, dat hij voor ons uitga – daarop ging deze weg – maar blijf gij nu staan, dan zal ik u het woord Gods doen horen.

***

1 Samuël 10

1. Toen nam Samuël de oliekruijk, goot haar uit over zijn hoofd, kuste hem en zeide: Heeft de HERE u niet tot vorst over zijn erfdeel gezalfd?
2. Wanneer gij heden van mij zijt heengegaan, zult gij twee mannen ontmoeten bij het graf van Rachel, in het gebied van Benjamin, te Selsach. Die zullen tot u zeggen: De ezellinnen die gij zijt gaan zoeken, zijn terecht; en zie, uw vader denkt niet meer aan het geval met de ezellinnen, maar over u is hij bezorgd en hij zegt: Wat kan ik voor mijn zoon doen?
3. Als gij dan verder trekt en bij de terebint van Tabor komt, zullen u daar drie mannen ontmoeten op weg naar God in Betel; één van hen draagt drie bokjes, een ander drie broden en de derde een kruijk wijn.
4. Zij zullen u begroeten en u twee broden geven, die gij van hen zult aannemen.
5. Daarna zult gij te Gibeá Gods komen, waar de bezetting der Filistijnen ligt. Zodra gij daar de stad ingaat, zult gij een schare profeten tegenkomen, die van de hoogte afdalen, vóór hen uit harpen, tamboerijnen, fluiten en citers; zelf zullen zij in geestvervoering zijn.
6. Dan zal de Geest des HEREN u aangrijpen; gij zult met hen in geestvervoering geraken en tot een ander mens worden.
7. Wanneer deze tekenen aan u geschieden, doe dan wat uw hand vindt, want God is met u.
8. Gij zult u voor mij uit naar Gilgal begeven, en zie, ik zal tot u komen om brandoffers te offeren en vredeoffers te slachten. Zeven dagen zult gij wachten, totdat ik bij u kom en u te kennen geef wat gij doen zult.
9. Terwijl hij zich omkeerde om van Samuël weg te gaan, schonk God hem een ander hart. En al de genoemde tekenen geschieden op die dag.
10. Toen zij daar te Gibeá kwamen, zie, een schare profeten trad hem tegemoet; de Geest Gods greep hem aan en hij geraakte onder hen in geestvervoering.
11. En allen die hem van vroeger kenden, zagen hoe hij met de profeten profeteerde; en men zeide tot elkander: Wat is toch de zoon van Kis overkomen? Is Saul ook onder de profeten?
12. Toen antwoordde iemand daarvandaan: Wie is hun vader? – Daarom is het tot een spreekwoord geworden: Is Saul ook onder de profeten?
13. Toen er een einde gekomen was aan zijn geestvervoering, begaf hij zich naar de hoogte.
14. En de oom van Saul zeide tot hem en tot zijn knecht: Waar zijt gij geweest? Hij antwoordde: De ezellinnen zoeken, maar toen wij zagen, dat zij er niet waren, zijn wij naar Samuël gegaan.
15. Daarop zeide de oom van Saul: Vertel mij toch, wat Samuël u gezegd heeft.
16. Saul zeide tot zijn oom: Hij heeft ons dadelijk meegedeeld, dat de ezellinnen terecht waren. Maar dat Samuël gesproken had over het koningschap, vertelde hij hem niet.
17. Daarna riep Samuël het volk samen tot de HERE te Mispá
18. en hij zeide tot de Israëlieten: Zo zegt de HERE, de God van Israël: Ik heb Israël uit Egypte geleid en u gered uit de macht der Egyptenaren en uit de macht van alle koninkrijken die u verdrukten.
19. Maar thans verwerpt gij uw God, die voor u een verlosser was uit al uw rampen en noden, en zegt: Neen, stel een koning over ons aan. Nu dan, stelt u voor het aangezicht des HEREN, naar uw stammen en naar uw geslachten.
20. Toen liet Samuël alle stammen van Israël naderbij komen, en de stam Benjamin werd aangewezen.

21. Daarna liet hij de stam Benjamin naderbij komen naar zijn geslachten, en het geslacht van Matri werd aangewezen. Ten slotte werd Saul, de zoon van Kis, aangewezen. Maar toen men hem zocht, was hij niet te vinden.
22. Daarom stelde men nogmaals de HERE een vraag: Is de man wel hier gekomen? De HERE nu zeide: Zie, hij houdt zich ergens tussen het pakgoed schuil.
23. Men snelde heen en haalde hem daarvandaan, en toen hij midden onder het volk stond, bleek het, dat hij een hoofd boven al het volk uitstak.
24. En Samuël zeide tot het gehele volk: Ziet gij wel, wie de HERE verkoren heeft? Want er is niemand als hij onder het gehele volk. Toen juichte het gehele volk en riep: De koning leve!
25. Daarna zette Samuël voor het volk het recht van het koningschap uiteen, schreef dit in een oorkonde en legde die neer voor het aangezicht des HEREN; daarop liet Samuël het gehele volk gaan, ieder naar zijn huis.
26. Ook Saul ging naar zijn huis, naar Gibea, en de dapperen, aan wie God dit in het hart gegeven had, gingen met hem.
27. Doch nietswaardige lieden zeiden: Hoe zou deze ons verlossen? Zij verachtten hem en brachten hem geen geschenk. Maar hij hield zich doof.

* * *

1 Samuël 11

Saul verlost Jabes

1. De Ammoniet Nachas trok op en sloeg het beleg voor Jabes in Gilead. Toen zeiden alle mannen van Jabes tot Nachas: Sluit een verbond met ons, dan zullen wij ons aan u onderwerpen.
2. Maar de Ammoniet Nachas zeide tot hen: Op deze voorwaarde zal ik met u een verbond sluiten, dat ik bij ieder van u het rechteroog uitsteek; ik zal dit als een smaad op geheel Israël leggen.
3. De oudsten van Jabes zeiden tot hem: Geef ons zeven dagen de tijd; dan willen wij boden zenden door het gehele gebied van Israël; en indien niemand ons te hulp komt, zullen wij ons aan u overgeven.
4. Toen de boden te Gibea Sauls kwamen, en het bericht aan het volk brachten, verhief het gehele volk zijn stem en weende.
5. En zie, Saul kwam achter de runderen aan van het veld en Saul zeide: Wat heeft het volk, dat het weent? Zij vertelden hem wat de mannen van Jabes gezegd hadden.
6. Toen Saul deze woorden hoorde, greep de Geest Gods hem aan, en hij ontstak in hevige toorn,
7. nam een span runderen, hieuw ze in stukken en zond deze met de boden door het gehele gebied van Israël, zeggende: Wie niet uittrekt achter Saul en achter Samuël – met diens runderen zal evenzo gehandeld worden. Toen viel de schrik des HEREN op het volk, en zij trokken uit als één man.
8. Hij monsterde hen te Bezek; er waren driehonderdduizend Israëlieten en dertigduizend Judeeërs.
9. Tot de boden die gekomen waren, zeiden zij: Zo zult gij spreken tot de mannen van Jabes in Gilead: morgen als de zon heet wordt zal er voor u verlossing komen. Toen de boden kwamen en dit aan de mannen van Jabes berichtten, verheugden dezen zich.
10. En de mannen van Jabes zeiden (tot Nachas): Morgen zullen wij ons aan u overgeven; dan kunt gij met ons doen naar al wat goed is in uw ogen.
11. De volgende morgen nu verdeelde Saul het volk in drie groepen. Deze drongen in de morgenwake in de legerplaats door en versloegen de Ammonieten, vóór het heetst van de dag; wie overbleven werden verstrooid, zodat er onder hen geen twee bij elkander bleven.
12. Toen zeide het volk tot Samuël: Wie heeft er gezegd: Zou Saul over ons koning zijn? Geeft hier die mannen, dat wij hen doden.
13. Maar Saul zeide: Op deze dag zal niemand ter dood gebracht worden, want de HERE heeft heden verlossing aan Israël geschonken.

14. En Samuël zeide tot het volk: Komt, laten wij naar Gilgal gaan en daar het koningschap vernieuwen.
15. Toen ging heel het volk naar Gilgal en riep daar Saul tot koning uit voor het aangezicht des HEREN te Gilgal, en zij slachtten daar vredeoffers voor het aangezicht des HEREN, en Saul en alle mannen van Israël verheugden zich daar zeer.

***

1 Samuël 12

Samuëls afscheid van het volk

1. Samuël nu zeide tot geheel Israël: Zie, ik heb naar u geluisterd in al wat gij tot mij gezegd hebt, en heb een koning over u aangesteld.
2. Nu dan, zie, de koning gaat u voor; ik echter ben oud en grijs geworden, en zie, mijn zonen zijn bij u; van mijn jeugd af tot op deze dag ben ik u voorgegaan.
3. Hier ben ik. Getuigt tegen mij in tegenwoordigheid des HEREN en in tegenwoordigheid van zijn gezalfde: wiens rund heb ik genomen? Wiens ezel heb ik genomen? Wie heb ik verdrukt? Wie heb ik verongelijkt? Uit wiens hand heb ik een geschenk aangenomen en heb daarom mijn ogen toegedaan? Dan zal ik het u teruggeven.
4. En zij zeiden: Gij hebt ons niet verdrukt en gij hebt ons niet verongelijkt en gij hebt uit niemands hand iets aangenomen.
5. Toen zeide hij tot hen: De HERE is getuige tegenover u, en zijn gezalfde is op deze dag getuige, dat gij bij mij niets gevonden hebt. Zij zeiden: Hij is getuige.
6. En Samuël zeide tot het volk: De HERE is het, die Mozes en Aäron heeft doen optreden en die uw vaderen uit het land Egypte heeft geleid.
7. Nu dan, stelt u op, opdat ik als richter u, voor het aangezicht des HEREN, voorhoude alle rechtvaardige daden die de HERE voor u en uw vaderen gedaan heeft.
8. Toen Jakob in Egypte gekomen was en uw vaderen tot de HERE riepen, zond de HERE Mozes en Aäron, die uw vaderen uit Egypte leidden, en hen hier deden wonen.
9. Maar zij vergaten de HERE, hun God, en Hij gaf hen over in de macht van Sisera, de legeroverste van Hasor, en in die van de Filistijnen en de koning van Moab; die streken tegen hen.
10. Zij riepen tot de HERE en zeiden: Wij hebben gezondigd, want wij hebben de HERE verlaten en de Baäls en Astartes gediend; nu dan, red ons toch uit de macht onzer vijanden, dan zullen wij U dienen.
11. Daarop zond de HERE Jerubbaäl, Barak, Jefta en Samuël, en redde u uit de macht der vijanden die u omringden, zodat gij veilig woondet.
12. Toen gij echter zaagt, dat Nachas, de koning der Ammonieten, tegen u optrok, zeidet gij tot mij: Neen, een koning zal over ons regeren – terwijl toch de HERE, uw God, uw koning is.
13. Nu dan, ziedaar de koning, die gij verkoren hebt, die gij begeerd hebt; zie, de HERE heeft een koning over u aangesteld.
14. Als gij maar de HERE vreest, Hem dient, naar Hem luistert en tegen het bevel des HEREN niet weerspannig zijt, en zowel gij als de koning die over u regeren zal, de HERE, uw God, volgt!
15. Doch, indien gij naar de HERE niet luistert en tegen het bevel des HEREN weerspannig zijt, dan zal de hand des HEREN tegen u zijn zoals ook tegen uw vaderen.
16. Blijft nu nog staan en ziet dit geweldige dat de HERE voor uw ogen doen zal.
17. Is het nu niet de tijd van de tarweoogst? Ik zal tot de HERE roepen, dat Hij donderslagen en regen geve. Weet dan en ziet, dat het kwaad groot is, dat gij in de ogen des HEREN gedaan hebt door voor u een koning te vragen.
18. Toen riep Samuël tot de HERE, en de HERE gaf op die dag donderslagen en regen, zodat het gehele volk zeer bevreesd werd voor de HERE en voor Samuël,
19. en het gehele volk zeide tot Samuël: Bid voor uw knechten tot de HERE, uw God, opdat wij niet sterven, want aan al onze zonden hebben wij nog kwaad toegevoegd door voor ons een koning te vragen.

20. En Samuël zeide tot het volk: Vreest niet; wel hebt gij al dit kwaad bedreven, maar wijkt niet langer van de HERE af, dient de HERE met uw ganse hart.
21. Gij zult niet afwijken achter de ijdelheden, die baten noch redden kunnen; slechts ijdelheid zijn zij.
22. Want de HERE zal zijn volk niet verstoten, om der wille van zijn grote naam. De HERE heeft immers verkozen u tot zijn volk te maken.
23. Wat mij betreft, het zij verre van mij, dat ik tegen de HERE zou zondigen door op te houden voor u te bidden; ik zal u de goede en rechte weg leren.
24. Vreest slechts de HERE en dient Hem trouw met uw ganse hart, want ziet, welke grote dingen Hij onder u gedaan heeft.
25. Maar indien gij toch kwaad doet, zult gij zowel als uw koning weggevaagd worden.

Uit: NBG-vertaling 1951

***

Hij legde de aftredingsrede van Samuel uit op een wijze die voor de Farizeeën nieuw en aanstotelijk was, want Hij legde Samuels woorden in de mond van God de Vader en van zijn Zoon, die Hij gezonden had, zodat men wel kon voelen dat Jezus op zijn Vader de woorden van Samuel toepaste: "Ik ben oud en grijs geworden." (I Sam. 12, 2)⁷⁶⁷.

---

⁷⁶⁷ Van Samuels woorden, God in de mond gelegd: ("*Ego autem senui et incanui*") = "Ik ben nu oud en witgrijs." (I. Sam. 12, 2) kon K. zich de uitleg niet meer herinneren.

Ons inziens zal de Heiland hier verwezen hebben naar het Boek Daniël, 7, 13-14, waar iemand als een Mensenzoon geleid wordt tot vóór de troon van 'de Oude van dagen' (God), die Hem gaf heerlijkheid, heerschappij en koningschap over alle volken, naties en talen, een macht die nooit zou vergaan, een koninkrijk dat eeuwig zou duren.

Zo getuigt Jezus zelf in het Evangelie: "*Mij is alle macht gegeven in de hemel en op de aarde.*" (Mt. 28, 18).

De woorden: "dit zijn dan zo bijkomstige gedachten van mij", ("*dass sind dann so Nebengedanken von mir*"), slaan ons inziens op het onmiddellijk voorafgaande: "Mij werd inwendig te kennen gegeven waarom God de Vader als een grijsaard afgebeeld wordt", want hoewel dit de zienster ingegeven werd, behoort dit toch niet tot de uitleg van Jezus, maar wel het vervolg behoort ertoe. Dit blijkt immers uit meerdere uitdrukkingen: "Hij legde dit uit ... volgens Jezus' verklaring, enz."

Bij de verklaring die Hij van deze woorden gaf, maar die ik vergeten ben, werd mij inwendig te kennen gegeven, waarom God de Vader als een grijsaard afgebeeld wordt. Dit zijn dan zo bijkomstige gedachten van mij.

Dit woord betekende ook ongeveer zoveel als: “Ge hebt me reeds lang, gij zijt Me moede⁷⁶⁸; gij wordt voortdurend vernieuwd en Ik blijf maar eeuwig voor u dezelfde.” (Gij verandert van gedachten, Ik niet).

De boosheid van de zonen van Samuel (I Sam. 8, 35) paste Hij toe op de onrechtvaardige levenswandel van de leraren en Farizeeën. De vragen van Samuel tot de Israëlieten: “Heb ik u dit of dat onrecht aangedaan?” (I Sam. 12, 3-5) stelde Hij voor als vragen van God en zijn Gezant, als de vragen van de Messias tot zijn volk.

En keer op keer was het in de loop van zijn toespraak duidelijk dat Hij toespeeling maakte op zulke schriftgeleerden en Farizeeën, die aan het volk niet zouden durven vragen:

- “Heb ik u verdrukt?
- Heb ik uw vee genomen?
- Heb ik u geschenken afgeperst?” dit trof de Farizeeën zeer hard.

Dat de Israëlieten eisten om, gelijk de heidenen, door een koning bestuurd te worden en dat zij de rechters

---

⁷⁶⁸ Gij hebt mij reeds sedert lang, gij zijt Mij moede ... – Treffend is dit toepasselijk op **traag en onverschillig geworden christenen, priesters, kloosterlingen voor wie de goddelijke diensten en godsvruchttoefeningen tot een last geworden zijn; het zegt hun niets meer; het wordt vervelend, in wereldse afleidingen zoeken zij hun troost en hebben meer oog voor de prestaties van de wereld, dan voor Gods wonderen en weldaden; ze betreuren bijna hun eigen goddelijke uitverkiezing.**

verwierpen, dit verbeeldde, volgens Jezus' verklaring, hun verkeerde verwachting van een werelds rijk, van een roemrijke, machtige wereldse heerser, die hun Messias moest zijn, bij wie zij in wereldse pracht en genot zouden kunnen leven en die al hun zonden en gruwelen niet door zijn moeite, inspanning en lijden, boete en voldoening weg zou nemen, maar die om hen en om hun vuilnis zijn prachtige koningsmantel zou spreiden en hen voor hun zonden zou belonen.

Voorts, dat Samuel niet ophield voor het volk te bidden en dat God op zijn gebed donder en regen voor hen liet ontstaan (I Sam. 12, 15-25), dit verbeeldde Gods barmhartigheid voor hen die nog voor het goede vatbaar waren, en ook wees het dáárop, dat zijn Gezant, die zij niet zouden aannemen, maar verstoten, ook tot het einde toe voor hen tot zijn Vader zou bidden.

De regen en donder door het gebed verkregen, waren een voorafbeelding van de tekenen en wonderen, die de Gezant Gods zouden kenmerken en aanwijzen, opdat de beteren (in wie nog goede wil is) zich zouden bekeren en ontwaken.

Dat hun koning en zij zelf nog genade bij God zouden vinden en niet verworpen worden, indien zij rechtvaardig voor God wandelden, dit verbeeldde, zo legde Jezus uit, dat de goedwilligen de rechtvaardigheid zouden bekomen, de nodige verlichting tot de erkenning van de Messias, de gave van het geloof, maar daarentegen was Saül een beeld van het verschrikkelijk strafgericht dat op de onboetvaardigen zou neerkomen.

Hierna kwam Jezus in zijn lering op David en zijn zalving tot tegenkoning nog vóór Saviils dood (II Sam. 5, 1-5), en op de (er door verzinnebeelde) afscheiding der goeden van de bozen, en op de ondergang van Saviil en zijn aanhangers (beeld van de verwerping van de bozen).

1428.

De Farizeeën waagden zich in de synagoge niet aan tegenspraak, omdat zij dan telkens voor al het volk beschaamd en weerlegd werden, maar zij hadden zich voorgenomen dit later te doen, als Jezus met de apostelen en een deel van de leerlingen tot de maaltijd zou komen, waarop zij hen uitgenodigd hadden.

Deze maaltijd had plaats in een open zaal van het huis der leraren dichtbij de synagoge (zo'n huis behoorde tot het gebouwencomplex van een grote synagoge). De zaal had uitzicht op tuinen en groene priëlen. Een twintigtal Farizeeën waren aanwezig. Vóór het eten bracht een oude boosaardige schelm een groot wasbekken tot Jezus, waarmee hij statig en met vertoon aandragen kwam, en hij vroeg of Hij zich niet ter reiniging wilde wassen; hij sprak daarbij van het heilige voorvaderlijk gebruik en gebed der Israëlieten en dit ten aanhoren van Jezus en de leerlingen (om hun bedekt de les te lezen).

Maar Jezus stuurde hem weg en zei: "Ik doorzie uw valsheid, ik wil geen water van zo iemand!"
Vervolgens hield Hij een strenge strafrede tegen hun schijnheiligheid, hun valse en geveinsde hoffelijkheid.

Terwijl zij nu aan tafel lagen, begonnen zij met Jezus te twisten nopens de uitleg die Hij heden over Samuels abdicatie van zijn rechtersambt gegeven had. Zij zegden dat de tijd in de synagoge ontbroken had om Hem te antwoorden en begonnen nu over dit onderwerp een verbitterde woordenstrijd.

Maar Jezus overtuigde en beschaamde hen zodanig,

dat zij in woede ontstaken. Niettemin waren velen onder hen zo ontsteld en getroffen, dat gedurende dit gesprek dat zij nu eens staande, dan op en neer wandelend hielden, wel 12 van hen er tussen uit trokken; hierdoor was het getal van Jezus' vijanden tot op 7 van de meest verstokte geslonken.

1429.

Maar terwijl Jezus aldus in de zaal wandelde, trad één van de jongelingen van Nazareth op Hem toe, één die Hem reeds dikwijls tot vervelens toe gebeden had om als leerling aanvaard te worden, en hij vroeg Hem: “Heer, wat moet ik doen om het eeuwig leven te verkrijgen?” *Toen hoorde en zag ik geheel het tafereel uit het Evangelie van de H. Lukas en ook de pabel van de barmhartige Samaritaan (Lk. 10, 25-37).*

Lucas 10

De gelijkenis van de barmhartige Samaritaan

25. En zie, een wetgeleerde stond op om Hem te verzoeken en zeide: Meester, wat moet ik doen om het eeuwige leven te beërven?

26. En Hij zeide tot hem: Wat staat in de wet geschreven? Hoe leest gij?

27. Hij antwoordde en zeide: Gij zult de Here, uw God, liefhebben uit geheel uw hart en met geheel uw ziel en met geheel uw kracht en met geheel uw verstand, en uw naaste als uzelf.

28. En Hij zeide tot hem: Gij hebt juist geantwoord; doe dat en gij zult leven.

29. Maar hij wilde zich rechtvaardigen en zeide tot Jezus: En wie is mijn naaste?

30. Daarop hernam Jezus en zeide: Een zeker mens daalde af van Jeruzalem naar Jericho en viel in de handen van rovers, die hem niet alleen uitschudden, maar ook slagen gaven en weggingen, terwijl zij hem halfdood lieten liggen.

31. Bij geval daalde een priester af langs die weg; en deze zag hem, doch ging aan de overzijde voorbij.

32. Evenzo ging ook een Leviet langs die plaats, en hij zag hem en ging aan de overzijde voorbij.

33. Doch een Samaritaan, die op reis was, kwam in zijn nabijheid, en toen hij hem zag, werd hij met ontferming bewogen.

34. En hij ging naar hem toe, verbond zijn wonden, goot er olie en wijn op; en hij zette hem op zijn eigen rijdier, bracht hem naar een herberg en verzorgde hem.

35. En de volgende dag stelde hij de waard twee schellingen ter hand en zeide: Verzorg hem en mocht gij meer kosten hebben, dan zal ik ze u vergoeden, op mijn terugreis.

36. Wie van deze drie dunkt u, dat de naaste geweest is van de man, die in handen der rovers was gevallen?

37. Hij zeide: Die hem barmhartigheid bewezen heeft. En Jezus zeide tot hem: Ga heen, doe gij evenzo.

Uit: NBG-vertaling 1951

***

De nog aanwezige Farizeeën maakten Hem nu opnieuw een verwijt ervan, dat Hij weigerde zulke mensen onder zijn leerlingen op te nemen; zij voegden eraan toe dat het waarschijnlijk was, omdat die jongeling geleerd was en zich bijgevolg niet zo gemakkelijk de mond zou laten stoppen als zijn ongestudeerde leerlingen. En nu beschuldigden zij ook deze laatsten van ongemanierdheid, slordigheid, onzindelijkheid, van het plukken van koornaren op de sabbat, het oprapen van boomvruchten onderweg, het nemen van maaltijden tussen de uren bepaald door het gebruik, van gebrek aan verfijndheid en meer dergelijke onzin; zij hadden het vooral gemunt op Petrus, die zij een ruziemaker, een vechtersbaas noemden, net als zijn vader.

Jezus verdedigde zijn leerlingen. Ook hier sprak Hij het woord uit, dat zij vreugdig mochten zijn, zolang de Bruidgom bij hen was (cfr. Mt. 9, 14-17).

Daar zijn betoog de Farizeeën hoe langer hoe meer in het nauw bracht, zodat zij woedend tot onbeschoffheden wilden overgaan, maakte Jezus zich met de zijnen uit de voeten. Hij ging door het kleine tuinenravijn naast de synagoge (hetzelfde kleine dal als in fasc. 12, nr. 373, 29 december, begin), in de richting van het huis van Jairus (aan de noordoostkant van Kafarnaüm, kwam vervolgens op de landweg die naar Betsaïda loopt, en, na eenzaam tot middernacht gebeden te hebben, keerde Hij tot zijn Moeder terug. (Jezus onttrok zich aldus, want) de Farizeeën hadden reeds te voren gepeupel omgekocht en op wacht gesteld om Hem op de hielen te zitten, en dezen achtervolgden nu de leerlingen en bestookten hen met stenen, maar God beschermde hen; zij hadden Jezus uit het oog verloren en wisten niet waarheen Hij zich begeven had.

Onderricht over het gebed. – Het Onze Vader.

1430.

29 juni. –

Met enige leerlingen, meestendeels van de jongste, die Hem pas sedert kort volgden en nog onvoldoende onderricht waren, verliet Jezus in de zeer vroege morgen het huis van zijn Moeder. Zij kruisten de baan van Kafarnaüm naar Betsaida en traden noordwaarts in de daar gelegen woestijn. Zij richtten zich naar die leerberg, waar Jezus verleden jaar op 15 december de leerlingen op missie uitgezonden had (berg der eerste uitzending, 3,5 km ten zuidoosten van Safed, cfr. fasc. 21, nr. 954). De afstand van Kafarnaüm naar die berg is ongeveer 3 uren gaans. Op de weg daarheen liggen heuvelen en woestijnen, en in de richting van de Jordaan naar deze stroom toe ziet men weiden, waar gewoonlijk de kamelen en ezels van de karavanen grazen.

Onderweg ontmoette Jezus Mnason en enige andere leerlingen, die zich hier in het gewest verborgen gehouden hadden met de Farizeër, dien Jezus vrijdagavond laatst bekeerd had. Hij was afkomstig van Taänak en reeds daar was hij door de genezing van de Farizeër bewogen geworden (nr. 1424). Ook had hij de laatste lering op de berg boven Gabara gehoord en was er door getroffen en overtuigd geworden (nr. 1422; maar bedoeld zal meteen ook zijn de toespraak op de tussenheuvel, eer zij op de berg bij Gabara gekomen waren, nr. 1420). Als ik het goed onthouden heb, is ook de jonge man, die verlangde dat Jezus tussenbeide zou komen om het erfenisgeschil met zijn broer te beslechten, op deze weg eveneens tot Jezus gekomen, doch dit weet ik niet meer zeker.

(Hier is in de Duitse uitgave verwezen naar Lk. 12, 13-14, doch dit zal een vergissing zijn, daar hier niet het geval uit nr. 1201, maar uit nr. 1159 bedoeld is).

Rond de berg der uitzending liggen verscheidene kleine steden. Op die berg is een goed ingerichte leerplaats, waarboven een dak

ter overschaduwning uitgespannen is. De lieden uit de naastgelegen dorpen aan de voet brengen spijzen naar boven, wanneer hier geleerd wordt. Beneden de berg kwam Jezus bij een lange hut, waarin ongeveer tien jichtigen met zeer gekromde ledematen lagen; zij waren uit dit gewest en werden door de herders uit de omstreken verzorgd.

Jezus vertoefde bij die mensen, *onderrichtte en genas hen*. Daarna verbleven zij in een aangename wildernis.

Jezus bad en de leerlingen, in groepen afgezonderd, baden insgelijks. Vervolgens verzochten zij Hem hen te helpen en hen eens echt te leren bidden (Lk. 11, 1-13). Hierop besteeg Hij met hen de uitzendingsberg en een dertigtal goede mensen uit het gewest voegden zich bij hen.

Hier leerde Hij hen het Onze Vader bidden; Hij leerde hen elke vraag in het bijzonder aan en legde ze breedvoerig uit. Hij herhaalde de voorbeelden en gelijkenissen, die Hij reeds vroeger gebruikt had, zoals van iemand die in de nacht aanklopt aan de deur van een vriend om een brood te vragen, maar die lang moet kloppen en lastig aandringen, eer hij bekomt wat hij begeert; of zoals van een kind dat zijn vader om een ei vraagt, en aan wie de vader geen schorpioen geeft (Lk. 11, 5-13), en meer zulke gelijkenissen, welke Hij reeds vroeger had aangehaald om het hun duidelijk te maken dat men door het volhardend gebed alles bekomt, en dat God bezield is met vaderlijke gevoelens jegens de mens, want Hij hield al zijn leerlingen dezelfde leer voor en Hij herhaalde ze zeer dikwijls, en dit met een zeer treffend, onvermoeibaar en onuitputtelijk geduld, want Hij wilde dat ook zij overal en aan allen identiek hetzelfde zouden onderwijzen als Hij.

Jezus bleef deze nacht met de zijnen op de berg in gebed.

Over de inhoud en volgorde in de H. Evangeliën.

1431.

De onderrichtingen die Jezus zo dikwijls in bijna gelijke bewoordingen herhaalde, zijn in de Evangeliën als samengeperst; en een feit dat voorviel, wanneer Hij deze of die lering voor de eerste maal voorhield, wordt menigmaal verbonden met een latere omstandigheid (of gebeurtenis), waarin (of waarbij) Hij dezelfde lering herhaalde, zonder dat de eerste lering vermeld wordt.

Dikwijls ook zijn sommige onderrichtingen, die door Jezus op verschillende plaatsen gehouden werden, in de Evangeliën samengevoegd, als waren ze bij dezelfde gelegenheid uitgesproken, b.v. de strafredenen tegen de Farizeeën, en ook woordentwisten die bij twee, kort op elkaar volgende, maaltijden hadden plaats gehad⁷⁶⁹. (Men zou hier ook de hoofdstukken Joa. 14 en 15 als voorbeeld kunnen noemen). Gelijk de Farizeeën bij zulke gelegenheden steeds met dezelfde bezwaren voor de dag kwamen, zo herhaalde Jezus hun ook telkens nagenoeg dezelfde afstraffende weerlegging, want gelijk ook nu nog de kerk ons in de Catechismus steeds hetzelfde voorhoudt, zo kleedde Jezus zijn gedachten meest met dezelfde woorden in. Naar aanleiding van analoge, zich herhalende omstandigheden herhaalde Hij ook

---

⁷⁶⁹ Deze nota slaat op de woorden die in het voorgaande nummer in hoofdletter staan.

Jezus wilde dat zijn leerlingen identiek hetzelfde leerden wat Hij geleerd had en zelfs bijna in gelijke bewoording. Hieraan zullen zij na Jezus' dood getrouw gebleven zijn en misschien zullen zij wel dezelfde methode gevolgd hebben in wat zij over Jezus te leren hadden.

Zouden wij hierin misschien niet de voornaamste reden moeten zoeken van de treffende overeenkomst der eerste drie Evangeliën, die men synoptici noemt, die niet alleen meestal dezelfde gebeurtenissen verhalen, maar deze ook grotendeels in dezelfde bewoordingen weergeven.

Misschien geeft K. ons hier een sleutel ter oplossing van het vraagstuk van die treffende overeenkomst, waarop de exegeten van alle eeuwen hebben gezweet.

meestal dezelfde lessen en waarheden, om zijn leerlingen te onderrichten en in zijn leer te bevestigen. Hij bleef, gelijk de waarheid altijd doet, bij zijn eerste woord.

De H. Evangeliën zijn van alles slechts een zeer korte samenvatting, of beter nog, een uittreksel.

Dikwijls herhaalde redevoeringen worden tot één redevoering samengevat en een reeks analoge wonderen (of ook bekeringen) zijn er vertegenwoordigd door één enkel geval. Daarom is het vaak volstrekt onmogelijk in de Evangeliën een geschiedenis terug te vinden met dezelfde omstandigheden en bijzonderheden, waarmee ik ze zie en hoor.

Tussen verschillende gedeelten van een onderrichting, die in de Evangeliën een geheel vormen (b.v. de zaligheden en het Onze Vader en de bergrede in haar geheel) zijn niet zelden maanden verlopen en tussen samen verhaalde gebeurtenissen liggen soms uitgestrekte gewesten.

- In het bijzonder heeft de H. Lukas, die slechts schreef wat hij had horen vertellen, het minst de tijdsorde van de feiten in acht genomen.
- Bij Joannes is de opeenvolging strikter, maar hij slaat vele gebeurtenissen over (omdat hij maar weinig herhaalt van wat de vorige evangelisten reeds geschreven hadden).

Men leest dikwijls in het Evangelie: “En terwijl dit geschiedde, gebeurde dat ...”,
maar dit betekent niet altijd: “Hierop volgde dit ...”,
maar wel: “In die tijd, omstreeks die tijd ...” (b.v. Lk. 11, 37).

Jesus bij zijn Moeder en te Betsaïda-Julias.

1432.

30 juni. –

Jezus besloot deze morgen zijn onderricht over het gebed. Hij ging daarbij te werk als een onderwijzer van kinderen. Hij ondervroeg heden weer een voor een zijn leerlingen over de verklaringen, die Hij hun gisteren gegeven had. Hij verbeterde hun verkeerde antwoorden, herhaalde wat Hij reeds gezegd had en legde nog eens duidelijk uit wat zij minder goed begrepen hadden.

*Tenslotte herhaalde Hij geheel het gebed en legde voor allen **het woordje 'Amen'** uit, zoals Hij het op Cyprus gedaan had. Hij kwalificeerde het woordje 'Amen' als het woord dat alles in zich bevat, het begin en het einde (de sleutel waarmee men iets begint, tot stand brengt en het voltooit).*

Rondom Hem waren een vijftigtal mensen, hetzij leerlingen, hetzij anderen. Ook kwamen er een paar Farizeeën van Betsaïda-Julias, die nog een gedeelte van zijn uiteenzetting hoorden, en één van hen nodigde Hem uit tot een maaltijd in zijn huis te Julius en Jezus nam het aan.

Terwijl Jezus met de leerlingen op weg was naar Betsaïda-Julias, wandelde Hij eerst meer zuidelijk dan de Jordaanbrug, een eind ver in de richting van het Betsaïda ten westen van de Jordaan tot bij een herberg, waar zijn H. Moeder, de weduwe van Naïm en Lea op Hem wachtten. Deze Lea was dezelfde die geroepen had "Zalig de schoot die U gedragen heeft." Buiten deze behoorden nog twee andere vrouwen tot het gezelschap. Immers, alleen de Jeruzalemse vrouwen waren van Kana weggereisd. Daar Hij nu over de Jordaan wilde gaan en aan de overzijde van de stroom het volk wilde gaan onderwijzen en door het land (zuidwaarts) trekken, kwamen zij afscheid nemen.

Maria was zeer bedroefd. *Ook heb ik Jezus haar zelden met zulk een teder medelijden zien troosten;* zij was met Hem alleen in een kamer, ten prooi aan allerlei sombere

vermoedens; zij weende hevig en smeekte dat Hij met het tempelwijdingsfeest toch niet naar Jeruzalem zou gaan. Zij deed dit verzoek met zulk een ootmoed en liefde, dat ik voelde dat zij wel de noodzakelijkheid vermoedde, waarin Jezus zich bevond zijn heilige zending te vervullen, maar dat zij die zware opdracht toch niet heel duidelijk kende.

In haar droefheid liet Jezus haar rusten op zijn borst (cfr. nr. 1399, voetnoot 762) en troostte haar met grote goedheid en tedere liefde, en Hij zei haar dat Hij de taak moest volbrengen, waartoe zijn Vader Hem gezonden had en waarom zij zijn Moeder was geworden, dat zij kranig moest zijn en verder ook de anderen sterken en stichten. Hierna groette Hij ook de overige vrouwen en bemoedigd door zijn zegen keerden zij naar Kafarnaüm terug.

1433.

Nu ging Jezus met de leerlingen naar Betsaida-Julias en werd er door de Farizeeën verwelkomd en zeer voornaam bejegend. Buiten de Farizeeën van hier, waren er nog enige van Paneas, want men vierde een soort van feest wegens een verderfelijk boek van de Sadduceeën, dat vroeger aan de vuurvernietiging prijs was gegeven. Ook hier kwamen zij weer met hun oude beschuldigingen voor de dag.

Jezus wilde juist ter tafel gaan aanliggen, toen één van de Farizeeën Hem bij de arm trok en verklaarde hoogst verwonderd te zijn dat zulk een welsprekend en schitterend leraar zo weinig werk maakte van hun heiligste gebruiken, ze verwaarloosde en de reinigingen vóór de maaltijd niet onderhield (Lk. 11, 37-38).

Jezus antwoordde hem: "De Farizeeën reinigen het buitenste van de schotel en van de beker, maar inwendig zijn ze vol boosheid." (Lk. 11, 39-40; cfr. Mt. 23-25). Hierop vroeg de Farizeër waar vandaan Hij wist hoe het inwendig met hen gesteld was en Jezus antwoordde: "Die

het buitenste gemaakt heeft, maakte ook het binnenste en ook dit is voor God niet verborgen.”
Enz., zoals bij de H. Lukas.

Hier kwamen weer dezelfde uitbranders voor als 3 dagen geleden te Kafarnaüm. (nr. 1424).

De leerlingen trokken Jezus ter zijde en baden Hem niet zo heftig op de man af tegen hen uit te varen, want zij vreesden dat zij uit het huis gejaagd zouden worden. *Maar hun vrees noemde Hij lafheid, die Hij afkeurde.* Alles verliep nog goed en de maaltijd eindigde zonder ongeval.

Niet hier, maar te Kafarnaüm was het dat de schriftgeleerde optrad (nrs. 1428-1429) en deze twee maaltijden zijn in het Evangelie van St. Lukas samengetrokken⁷⁷⁰.

Jezus leerde 's avonds nog in de synagoge. Hij deed hier geen genezingen, want de Farizeeën hadden de burgers geïntimideerd; zij waren trots op hun wijsheid, want zij hadden hier een soort hogeschool. Jezus had zijn intrek in een herberg genomen. De leerlingen waren bij lange niet allemaal hier. Onder de apostelen ontbraken b.v. Petrus, Andreas en Jakobus de Meerdere. De overige waren er tegenwoordig, maar morgen bij de bergrede zullen zij allen gezamenlijk aanwezig zijn.

---

⁷⁷⁰ Niet hier trad de wetgeleerde op, maar te Kafarnaüm.

Bedoeld is de wetgeleerde uit Lk. 11, 45, die zegde: “Meester, door zo te spreken beledigt Gij ook ons.”, waarop Jezus zijn verwijten voortzette.

Volgens K. trad hij op tijdens de maaltijd verhaald in nr. 1428.

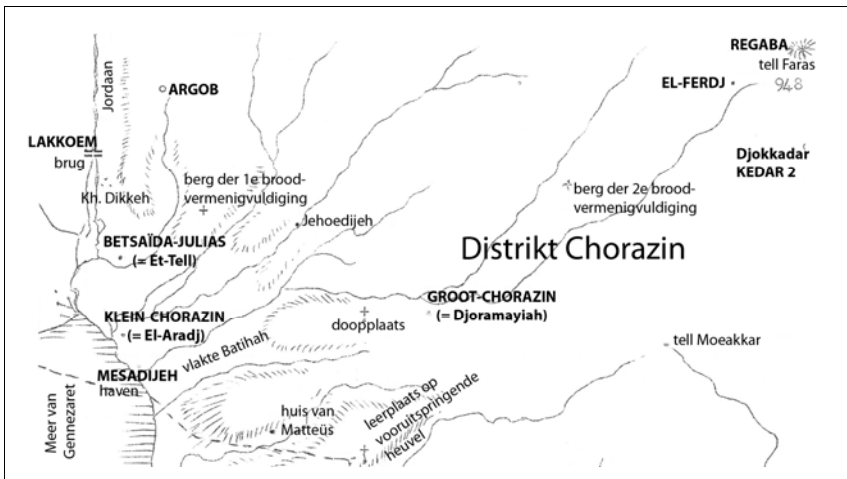
Toch heeft zij toen dit optreden niet vermeld, maar het zal hebben plaats gehad vóór het optreden van de jongeling van Nazareth in nr. 1429, terwijl ze nog aan tafel aanlagen.

Jezus geeft een samenvatting van de bergrede.

1434.

Dinsdag, 1 juli = 17 Tammuz, Vasten. –

Jezus is deze morgen, van Julias uit, 1,5 uur noordoostwaarts op de berg van de (eerste) broodvermenigvuldiging gegaan, waar alle apostelen en leerlingen en nog een paar honderd andere mensen uit Kafarnaüm en Cesarea-Filippi en uit andere omliggende steden verzameld waren.

Ook enige Farizeeën wilden zich stilletjes bij de menigte voegen, maar beneden de berg stonden leerlingen die hun zeiden dat de Meester alleen wilde zijn en met rust gelaten worden, dat Hij nu hier slechts de zijnen wenste te onderrichten, en dat, indien zij verlangden Hem te horen en met Hem te redetwisten, zij dit in de synagoge konden doen. Hierop verwijderden zich die Farizeeën.

Jezus leerde nu over de achtste zaligspreking: "Zalig zijt gij, als men u haat en vervolgt om reden van de Zoon des mensen." Vervolgens hield Hij nog meer

andere waarheden voor, die Hij vroeger al gedeeltelijk verkondigd had.

Ook herhaalde Hij hier: “Wee de rijken die zwemmen in de goederen dezer wereld, zij hebben hun loon reeds ontvangen”, en dat zijn volgelingen zich integendeel moesten verheugen in het vooruitzicht van hun toekomstig loon in de hemel.

Hij sprak ook nog

- over het zout der aarde,*
- de stad op de berg die niet verborgen kan blijven,*
- het licht op de kandelaar,*
- over het volmaakt onderhouden van de Wet,*
- het doen van goede werken in het verborgen,*
- het ongezien bidden in de binnenkamer met dichtgemaakte deur.*
- Hij herhaalde het Onze Vader in zijn geheel.*

Ik herinner mij bijzonder goed wat Hij over het vasten zei: “als men vast, moet men vrolijk zijn en zijn hoofd zalven, en niet, zoals de schijnheiligen, met zijn boetvaardigheid pronken.” Dit kwam hier goed van pas, want een grote joodse vasten was aanstaande (of viel zelfs heden, indien hij niet om de een of andere reden verschoven was)⁷⁷¹.

---

⁷⁷¹ Wij hoorden K. even hoger uiteenzetten hoe de Evangeliën slechts een uiterst beknopte samenvatting zijn van alles wat Jezus gedaan en geleerd heeft. Dit is ook toepasselijk op de bergrede in de hoofdstukken 5, 6 en 7 van Matteüs, want Jezus zelf maakt hier een overzicht van wat Hij vroeger daaromtrent geleerd heeft en dit overzicht duurt 3 uren.

Van dit overzicht geeft Matteüs een nieuw en nog veel beknopter overzicht en K. werpt er hier slechts een vluchtige blik op.

***

Voorts maakte Hij ook gewag van:

- *het verzamelen van schatten voor de hemel,*
- *van het zich bevrijden van wereldse zorgen,*
- *van de onmogelijkheid twee heren te dienen,*
- *van het niet oordelen en veroordelen van anderen,*
- *van blinden die door andere blinden geleid worden,*
- *van de splinter in het oog van anderen en de balk in zijn eigen oog,*
- *van het gebed waarin men moet volharden, kloppend tot de deur geopend wordt,*
- *ook van het gebod: doet aan anderen wat ge wilt dat anderen aan u doen;*
- *van de enge poort en de brede weg,*
- *van de valse profeten,*
- *van de slechte boom die geen goeie vruchten kan voortbrengen en*
- *van deze grondwaarheid: "Waar uw schat is, daar zal uw hart zijn";*
- *van het roepen van velen: "Heer! Heer!" dat afgewezen wordt;*

De grote vasten, door K. hier vermeld als aanstaande, valt op 17 Tammuz zelf, dus heden, als hij niet om de een of andere reden verschoven werd.

De reden was veelvoudig:

- het verbrijzelen van de wettafelen, Ex. 32, 19;
- de inname van Jeruzalem en de verwoesting van zijn muren onder Nabuchodonosor;
- het opstellen van afgodsbeelden door Epistemon.

Latere Joden vastten ook nog om

- de onderbreking van het eeuwig offer, als Titus Jeruzalem belegerde, en
- om de vernietiging van de tempel.

- *van de wijze man die zijn huis bouwt op de vaste, onwrikbare rots en van de dwaze die op het zand bouwt en zijn huis door de watervloeden weggespoeld ziet, enz.*

Deze preek duurde langer dan 3 uren en de toehoorders gingen eens beneden aan de voet van de berg, om de spijsen te gebruiken, die de leerlingen hun daar hadden aangebracht.

Daarna ging Jezus met zijn leerrede verder en Hij vermaande de apostelen en leerlingen nogmaals over alle punten, die Hij hun reeds bij vroeger uitzendingen voorgehouden had. Hij herinnerde hen ook er aan, hoe Hij hier in dit gewest het volk tweemaal wonderbaar verzadigd had. Hij eiste dan ook dat zij in Hem geloofden, moed en vertrouwen hadden en volhardden.

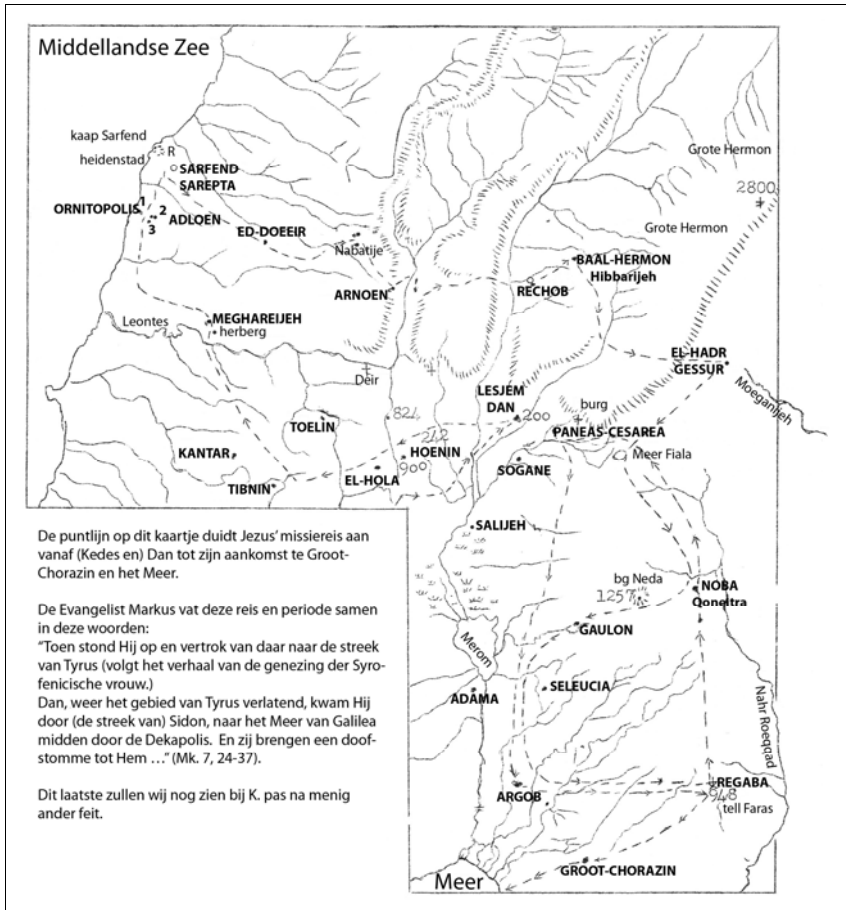
Tegen avond ging Jezus een uur of zo iets noordoostwaarts in de richting van Gessoer nl. naar Argob, een dubbele en hooggelegen stad, die op de berg der acht zaligheden uitzicht heeft. Hij ging er niet in, maar bleef vóór de stad in een herberg. Hij is er reeds geweest op 13 maart⁷⁷².

---

⁷⁷² Jezus kwam reeds eenmaal te Argob, in fasc. 23, nr. 1135 en 1147 (zie ook voor uitleg Argob fasc. 16, nr. 600, voetnoot 287).

De ligging is onbekend. Op onze schetsen en kaarten is de ligging bij benadering aangeduid, niet ten noordoosten van de berg der broodvermenigvuldiging, zoals K. zegt, die in de opgave der richting niet altijd nauwkeurig is (VOORREDE nr. 9), maar ten noordwesten.

De uitdrukking “in de richting van Gessur naar Argob” d.i. naar Argob in de richting van Gessur schijnt het gevolg te zijn van het feit dat Jezus, toen Hij de eerste maal te Argob kwam, uit het noorden afzakte en uit Gessoer langs het meer Fiala over Noba en Gaulon de stad bereikte.

Tweede dag en verder onderricht op de berg.

1435.

2 juli. –

Jesus heeft heden een grote preek voor verscheidene duizenden mensen gehouden op de berg waarop Hij gisteren reeds geleerd heeft.

In de herberg die Hij vóór Argob heeft, had Hij met zijn apostelen en leerlingen slechts overnacht. Op de berg waren mensen uit gans het land verzameld, ook vele zieken, bezetenen en reizigers van de voorbijtrekkende karavanen. Ook Farizeeën en vijanden kwamen op de berg, doch niet om te redetwisten. De wonderen van Jezus waren te groot en het volk te geestdriftig voor Hem. Nochtans werden de Farizeeën door zijn lering herhaaldelijk getroffen.

Hier vertelde zuster Emmerick het een en ander van wat in Lukas, 12, 1-59 voorkomt, en deze tekst horende voorlezen, verklaarde zij dit alles in Jezus' redevoering van heden gehoord te hebben.

Lukas 12

Rede tot de discipelen

1. Toen intussen duizenden mensen waren bijeengekomen, zodat zij elkander verdrongen, begon Hij te spreken, in de eerste plaats tot zijn discipelen: Wacht u voor de zuurdesem, dat is de huichelarij, der Farizeeën.
2. Er is niets bedekt, of het zal geopenbaard worden, en verborgen, of het zal bekend worden.
3. Daarom, al wat gij in het donker gesproken hebt, zal in het licht gehoord worden en wat gij aan het oor gezegd hebt, in de binnenkamer, zal van de daken gepredikt worden.
4. Ik zeg u, mijn vrienden, vreest hen niet, die het lichaam doden en daarna niets meer kunnen doen.
5. Ik zal u tonen, wie gij vrezen moet. Vreest Hem, die, nadat Hij gedood heeft, macht heeft om in de hel te werpen. Voorwaar, Ik zeg u, vreest Hem!
6. Worden niet vijf mussen verkocht voor twee duiten, en niet één van die is vergeten voor God.
7. Ja, zelfs de haren van uw hoofd zijn alle geteld. Weest niet bevreesd: gij gaat vele mussen te boven.
8. Ik zeg u: Een ieder, die Mij belijden zal voor de mensen, hem zal ook de Zoon des mensen belijden voor de engelen Gods;
9. maar wie Mij verloochenen zal voor de mensen, die zal verloochend worden voor de engelen Gods.
10. En een ieder, die een woord zal spreken tegen de Zoon des mensen, het zal hem vergeven worden; maar wie tegen de heilige Geest zal lasteren, het zal hem niet vergeven worden.
11. Wanneer zij u brengen voor de synagogen en voor de overheden en de machthebbers, maakt u niet bezorgd, hoe of wat gij ter verdediging moet spreken.

12. Want de heilige Geest zal u op het eigen ogenblik leren, wat gij zeggen moet.

De rijke dwaas

13. Iemand uit de schare zeide tot Hem: Meester, zeg tot mijn broeder, dat hij de erfenis met mij dele.

14. Hij echter zeide tot hem: Mens, wie heeft Mij tot rechter of scheidsman over u aangesteld?

15. Hij zeide tot hen: Ziet toe, dat gij u wacht voor alle hebzucht, want ook als iemand overvloed heeft, behoort zijn leven niet tot zijn bezit.

16. En Hij sprak tot hen een gelijkenis en zeide: Het land van een rijk man had veel opgebracht.

17. En hij overlegde bij zichzelf en zeide: Wat moet ik doen, want ik heb geen ruimte om mijn vruchten te bergen.

18. En hij zeide: Dit zal ik doen: ik zal mijn schuren afbreken en grotere bouwen en ik zal daarin al het koren en al mijn goederen bergen.

19. En ik zal tot mijn ziel zeggen: Ziel, gij hebt vele goederen liggen, opgetast voor vele jaren, houd rust, eet, drink en wees vrolijk.

20. Maar God zeide tot hem: Gij dwaas, in deze eigen nacht wordt uw ziel van u afgeëist en wat gij gereedgemaakt hebt, voor wie zal het zijn?

21. Zó vergaat het hem, die voor zichzelf schatten verzamelt en niet rijk is in God.

Bezorgdheid

22. En Hij zeide tot zijn discipelen: Daarom zeg Ik u: Weest niet bezorgd over uw leven, wat gij zult eten of over uw lichaam, waarmede gij u zult kleden.

23. Want het leven is meer dan het voedsel en het lichaam meer dan de kleding.

24. Let op de raven, zij zaaien niet en zij maaien niet, zij hebben geen voorraadkamer of schuur, en toch voedt God ze. Hoe ver gaat gij de vogelen te boven!

25. Wie van u kan door bezorgd te zijn een el aan zijn lengte toevoegen?

26. Indien gij dan zelfs het geringste niet kunt, wat zult gij u bezorgd maken om het overige?

27. Let op de leliën, hoe zij spinnen noch weven, en Ik zeg u, dat zelfs Salomo in al zijn heerlijkheid niet bekleed was als een van deze.

28. Indien nu God het gras op het veld, dat er heden is en morgen in de oven geworpen wordt, zó bekleedt, hoeveel te meer u, kleingelovigen?

29. En gij, zoekt niet wat gij eten of drinken zult en weest niet verontrust,

30. want naar al deze dingen gaat het zoeken van de volken der wereld uit. Doch uw Vader weet, dat gij deze dingen behoeft.

31. Maar zoekt zijn Koninkrijk, en die dingen zullen u bovendien geschonken worden.

32. Wees niet bevreesd, gij klein kudde! Want het heeft uw Vader behaagd u het Koninkrijk te geven.

33. Verkoopt uw bezittingen om aalmoezen te geven. Maakt u beurzen, die niet oud worden, een schat, die nooit opdraakt, in de hemelen, waar geen dief bij komt en geen mot ze schaadt.

34. Want waar uw schat is, daar zal ook uw hart zijn.

Waakzaamheid

35. Laten uw lendenen omgord zijn en uw lampen brandende.

36. En gij, weest gelijk aan mensen, die op hun heer wachten, wanneer hij van de bruiloft wederkeert, om hem, als hij komt en klopt, terstond te kunnen opendoen.

37. Zalig die slaven, die de heer bij zijn komst wakende zal aantreffen. Voorwaar, Ik zeg u, hij zal zich omgorden en hen aan tafel nodigen, en bij hen komen om hen te bedienen.

38. En wanneer hij in de tweede of in de derde nachtwake komt en hen zó aantreft, zalig zijn zij.

39. Maar weet dit: Als de heer des huizes geweten had, op welk uur de dief zou komen, hij zou in zijn huis niet hebben laten inbreken.

40. Weest ook gij bereid, want op een uur, dat gij het niet verwacht, komt de Zoon des mensen.
41. En Petrus zeide: Heer, zegt Gij met het oog op ons deze gelijkenis, of ook met het oog op allen?
42. En de Here zeide: Wie is dan de trouwe, de verstandige rentmeester, die de heer over zijn bedienden zal stellen om hun op tijd hun deel te geven?
43. Zalig die slaaf, die zijn heer bij zijn komst zó bezig zal vinden.
44. Waarlijk, Ik zeg u, dat hij hem over al zijn bezit zal stellen.
45. Maar als die slaaf in zijn hart zou zeggen: Mijn heer blijft lang uit, en hij zou beginnen de slaven en slavinnen te slaan, en te eten, en te drinken en dronken te zijn,
46. dan zal de heer van die slaaf komen op een dag, dat hij het niet verwacht en op een uur, dat hij niet weet, en hij zal hem folteren en hem in het lot der trouwelozen doen delen.
47. Die slaaf nu, die de wil van zijn heer kende en geen toebereidselen getroffen heeft, of niet gedaan heeft naar de wil van zijn heer, zal vele slagen ontvangen.
48. Wie echter die wil niet heeft gekend en dingen heeft gedaan, die slagen verdienen, zal er weinige ontvangen. Van een ieder, wie veel gegeven is, zal veel geëist worden, en aan wie veel is toevertrouwd, van hem zal des te meer worden gevraagd.

Tekenen der tijden

49. Vuur ben Ik komen werpen op de aarde en wat is mijn wil, als het reeds ontstoken is?
50. Ik moet gedoopt worden met een doop, en hoe beklemt het Mij, totdat het volbracht is.
51. Meent gij, dat Ik gekomen ben om vrede op aarde te brengen? Neen, zeg Ik u, veeleer verdeeldheid.
52. Want van nu aan zullen vijf in één huis verdeeld zijn, drie tegen twee en twee tegen drie. Zij zullen verdeeld zijn,
53. vader tegen zoon en zoon tegen vader, moeder tegen dochter en dochter tegen moeder, schoonmoeder tegen haar schoondochter en schoondochter tegen schoonmoeder.
54. Hij zeide ook tot de scharen: Wanneer gij een wolk ziet opkomen in het westen, zegt gij dadelijk: Er komt regen, en het gebeurt.
55. En wanneer gij de zuidenwind ziet waaien, zegt gij: Er zal hitte komen, en het gebeurt.
56. Huichelaars, het aanzien van aarde en hemel weet gij te onderkennen, waarom onderkent gij deze tijd niet?
57. En waarom ook oordeelt gij niet uit uzelf wat recht is?
58. Want, als gij met uw tegenpartij naar de overheid gaat, geef u dan onderweg moeite om van hem af te komen; anders zal hij u voor de rechter sleuren en de rechter zal u de gerechtsdienaar overgeven en de gerechtsdienaar zal u in de gevangenis werpen.
59. Ik zeg u, gij zult daar voorzeker niet uitkomen, vóórdát gij ook de laatste duit betaald hebt.

Uit: NBG-vertaling 1951

***

Het volk had spijzen meegebracht en ging neerzitten om te eten.
Jezus genas zeer vele zieken en dreef duivelen uit.
Ook schonk Hij het gezicht terug aan een blinde van Jericho. Hij was ook lam geweest en een leerling had hem weer gaande, maar niet ziende gemaakt. Hij was een verwant van Manahem en deze en de leerling brachten hem tot Jezus.

Jezus sprak ook de 72 leerlingen in het bijzonder toe en zei hun ondermeer deze woorden: "Ik zend u als lammeren onder de wolven." Ook sprak Hij het 'WEE' uit over Chorazin, Betsaida en Kafarnaüm en herhaalde zijn voorspelling van de verwoesting van Jeruzalem. Maar Hij zond die 72 leerlingen hier niet uit, gelijk de laatste maal, maar andere, meestal nieuwe leerlingen en Hij zond hen allen twee en twee uit, wat Hij vroeger niet deed.

Hij heeft zich in de laatste week een verbazende moeite gegeven om hen te onderrichten, gelijk men kinderen met vragen en antwoorden onderricht.

1436.

Ook één van de neven van Jozef van Arimatea van Jeruzalem is tot Jezus gekomen met de boodschap van Lazarus' ziekte (1e boodschap). Lazarus is uiterst zwaarmoedig; hij voelt niets meer voor de tempeldienst, is zeer bleek en vermagert zienderogen.

's Avonds zijn zij weer naar de herberg bij Argob gegaan en hebben er de nacht doorgebracht. Ik heb Jezus donderdag laatst (26 juni) vóór de sabbat de aankondiging horen doen van de grote lering die Hij hier op de berg gehouden heeft. *Hij kondigde dit zijn leerlingen aan met een bepaling van tijd*, die ik niet meer kan herhalen, niet in dagen, maar in een maat van uren, enigszins op de wijze als: na de eerste of tweede nachtwake (of: na zoveel of zoveel nachtwaken).

Ik zie dit voorgesteld in lettertekens (als haken).

3 juli. –

Deze morgen heeft Jezus de leerlingen en apostelen vrijaf gegeven. Petrus, Jakobus, Joannes, enige leerlingen en Matteüs echter gingen met Hem mee; zij legden een weg af van

ongeveer 5 uren, en kwamen bij het tolhuis van Matteüs, waar nog bekenden van deze laatste woonden.

Hier onderrichtte en troostte Jezus nog een twintigtal vrienden van Kafarnaüm en nam er dan afscheid van. Het waren Jäirus, Serobabel, de honderdman Kornelius, de tapijthandelaar, vader van een kroostrijk gezin, de vader van Ignatius, de gewezen blinde en verscheidene verwanten van de apostelen en nog andere vrienden.

Zij namen hier de maaltijd en daarna voer Jezus het Meer af (zuidwaarts) naar Dalmanoeta. Bij Hem waren ongeveer twaalf man, onder wie Petrus, Jakobus, Joannes en de gewezen blinde van Jericho. Hierlangs was zijn weg naar huis wel 5 uren korter. *Ook nu op het schip onderrichtte Jezus gedurende de tocht zijn gezelschap.*

Jezus te Edraï en te Bosra.

1437.

4 juli. –

Jezus heeft gisteren te Dalmanoeta geleerd en is heden met Petrus, Jakobus en Joannes ongeveer 7 uren ver in het dal (van de Jarmoek of Hiëromax), waardoor een rivier naar de Jordaan vloeit, stroomopwaarts in oostelijke richting gegaan.

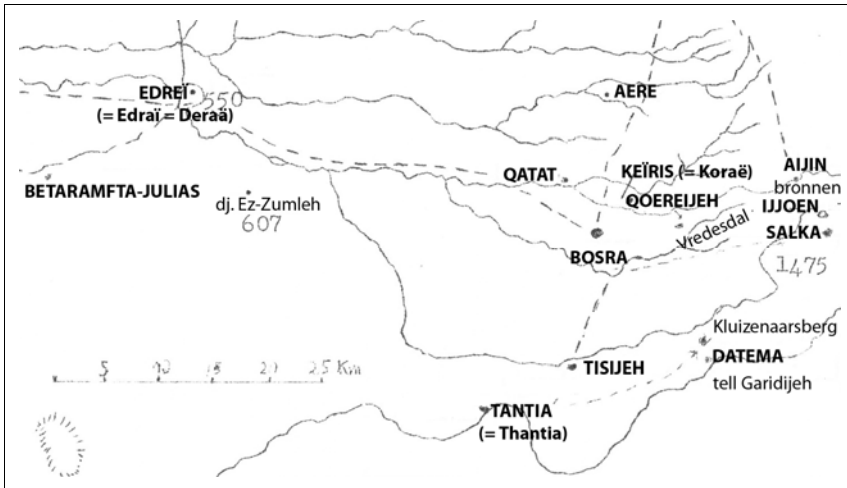
Hij heeft eerst Gadara, dan Abila, (vervolgens Betaramfta-Julias) ter rechterzijde gelaten en zij zijn te Edrei⁷⁷³ gekomen.

---

⁷⁷³ **Edraï = Edrei = Deraä.** – Edraï of Edrei, is een van de twee hoofdsteden van Basan, het koninkrijk van Og; het is te vereenzelvigen met het huidige Deraä, 10 uren ten oosten van de zuidpunt van het Meer Gennazaret. Nog heden is het met zijn 5000 inwoners de grootste stad van de provincie Hauran, maar alles is er primitief en armtierig. Onder het huidige dorp en de ruïnes der oude stad strekt zich een complex van gangen en kamers uit; oudtijds diende het de bewoners in nood en gevaar tot schuiloord.

Dit is de grote stad waar oudtijds Og, de koning van Basan, gewoond heeft. Ook is hij bij deze stad door Mozes verslagen geworden (Num. 21, 33-35; Deut. 3, 4).

Deze stad bestond reeds ten tijde van Abraham en ligt aan een riviertje, (op een soort schiereiland, aan drie zijden door een riviertje omvloed). Betaramfta-Julias ligt ten zuiden (zuidwesten) op geen grote afstand ervan af.

Hier vierde Jezus de sabbat(-opening op vrijdagavond). Hier wonen ook vele heidenen.

5 juli = 20 Tammuz; Sabbat. –

Edreï is een mooie stad, waarin de heidenen hun eigen wijk bewonen. Jezus heeft hier geen tegenspraak ontmoet.

De beek el-Meddan maakt een halve boog om het dorp. Ook uit de ondergrondse plaatsen kan men afleiden dat de stad tot vóór Abraham teruggaat.

In zijn lezing en lering handelde Hij over de rosse koe; met haar as wordt het reinigingswater ter besprenkeling bereid.

Verder leerde Hij over Aärons en Mirjams dood en over de koperen slang, die, naar Jezus' verklaring, een voorafbeelding was van de Messias (cfr. Joa. 3, 14).

Hij handelde ook over de belofte van Jefte (Num. 19, 1 tot 22, 2 en Recht. 11, 1-34), en over de ondergang van Kore, Datan en Abiram. Er wonen afstammelingen van hun voorvaderen in dit gewest. Mozes heeft hier eens een grote veldslag geleverd; Josuë heeft Edrei aan de halve stam Manasse gegeven (Num. 21, 33-35; Deut. 3, 1, etc.; Jos. 13, 31).

1438.

6 juli. –

Jezus ging van Edrei nog verder in oostelijke richting op Bosra⁷⁷⁴ toe. Petrus, Jakobus en Joannes waren steeds hij Hem en Hij hield onderweg in het open landschap (op een leerheuvel) een toespraak voor veel volk.

Hij sprak voornamelijk (zoals gisteren te Edrei) over de ondergang van Kore, Datan en Abiram, want hieromtrent woonden veel nakomelingen van Kehat (Num. 16, 1).

---

⁷⁷⁴ **Bosra.** – Het ligt 8 uren ten oostzuidoosten van Deraä of Edrai. Op onze grote kaart 1 moet men het zoeken op het stuk kaart, boven, links.

Het is een toevluchts- en tevens levietenstad (Jos. 21, 27; I Kron. 6, 56 (71); D.B. Bosra 2.

In Jezus' tijd een vermaarde Grieks-Romeinse stad, deel uitmakend van het stedenverbond van de Dekapolis.

Het dorp Bosra bedekt maar een klein deel van de oude stad, ligt in een uitgestrekte vlakte. De grond rondom is zeer vruchtbaar, heeft overvloed van water; er zijn meerdere bronnen.

(Wij veronderstellen Jezus gekomen bij het dorp Qatat, een uur ten noordwesten van Bosra, met een zeker vermoeden dat de naam Qatat niet geheel vreemd is aan Kehat).

Deze plaats tussen Edrei en Bosra waar Hij veel volk toesprak vanop een mooie leerheuvel, ligt ook een klein uur van een stad die nogal uit elkaar gelegen is, zich in de lengte uitstrekt en overwegend bewoond is door nakomelingen van Kore, Datan en Abiram. Ik meen dat haar naam klinkt als Kore, of liever als Kora, ja, dit is het!⁷⁷⁵.

Op de leerheuvel (bij Qatat), die mooi met bomen en omheiningen omgeven was, *onderrichtte Jezus vele mensen uit het hele gewest en ook burgers uit Betaramfta-Julias, die daar bijeengekomen waren. Hij genas er ook vele bezeten en zieken* hierop begaf Hij zich op weg naar Bosra, dat 6 (juister 8) uren ten oosten van Edrei ligt.

De zuster beschreef nog het uitzicht van het land dat Jezus doorlopen had, met vele bijzonderheden over bergen en dalen; zij vermeldde dat Josuë reeds vroeg deze stad aan de mensen (die ze in bezit moesten nemen), aangewezen had, doch daar zij nogal verward, onsamenhangend en onbepaald sprak, kon het niet worden opgenomen.

7 juli. –

Bosra is een levietenstad. Er wonen vele heidenen afgezonderd en zij hebben in hun eigen wijk verscheidene tempels. Gedurende Jezus' verblijf op Cyprus is Petrus reeds hier geweest en hij heeft

---

⁷⁷⁵ **Koraë = ± Keiris of' Kereis = ± Qoereijeh.** – Een klein uur van de leerheuvel lag, zegt K., een stad die verspreid uit elkaar gelegen is en zich ver in de lengte uitstrekt en haar naam klinkt als Kore of beter, IS Koraë.

Welnu, het is treffend dat wij een uur ten oostzuidoosten van Qatat, waar wij de leerheuvel veronderstellen een dorp vinden met name Keiris of' Kereis en 7 km verder een dorp met name Qoereijeh. De naamgelijkheid is treffend.

er Joden vrijgekocht, die als slaven bij heidenen dienden. *Maar er waren nog veel dergelijke dienstbaren over, die nu door Jezus vrijgekocht werden* (cfr. Lev. 25, 47-55).

Hij genas hier vele zieken en dreef duivelen uit bezetenen. Sommige zieken die de leerlingen niet genezen hadden, werden nu door Jezus gezond gemaakt.

Ook werden vele mensen die de doop begeerden, door Jezus bij de bron onderwezen, waarin zij dan, na voldoende onderwezen te zijn, door de apostelen gedoopt werden. Ook enige heidenen werden in stilte afzonderlijk gedoopt; deze zullen ook wel de besnijdenis aanvaarden. (Te en bij Bosra zijn meerdere bronnen).

In Edrei en hier brachten meerdere bekeerlingen de Heer veel goud ten geschenke en hiermee werd de losprijs voor de joodse slaven betaald en werden aan vele armen aalmoezen gegeven. – Bosra is een vrijstad voor doodslagers (cfr. fasc. 12, nr. 402, voetnoot 161). Verscheidene zondaren beleden Jezus hun misdaden. Jezus had bij de levieten zijn intrek genomen.

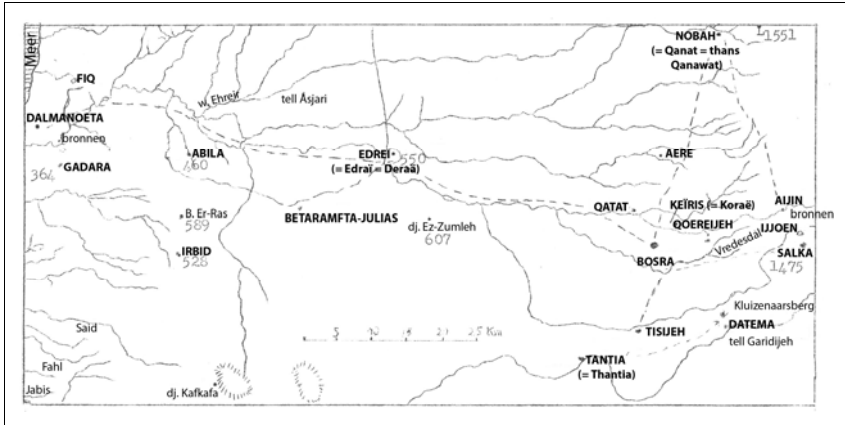
's Avonds ging Hij ongeveer nog 7 uren noordoostwaarts naar Nobah, waar Hij zeer laat aankwam. (Afstand in vogelvlucht 6,5 uur).

Jezus naar en te Nobah.

1439.

8 juli. –

In Nobah wonen buiten de heidense stadswijk louter Rekabieten. Na hun terugkeer uit de Babylonische gevangenschap hebben zij deze stad door heidenen bezet gevonden, maar zij hebben ze weer veroverd en zich dan daar tezamen gevestigd.

Zij stammen, dunkt mij, van Jetro af en werden later door profeten onderwezen en onder een regel gesteld (aan een bepaalde levenswijze verbonden). Zij wonen hoofdzakelijk rond een uitgestrekt en oud gebouw, dat er als een grote burcht uitziet⁷⁷⁶.

⁷⁷⁶ **Nobah = Qanat = thans Qanawat.** – Nobah heette eerst Qanat. De held die ze bij de verovering van Oostjordanland, innam, noemde de stad naar zijn eigen naam Nobah. Naderhand herkreëg de stad haar oude naam en thans nog heet de plaats Qanawat (cfr. I Kron. 2, 23).

Ze ligt 6 uren ten noordnoordoosten van Bosra, reeds op een aanzienlijke hoogte van de helling van het Haurangebergte op een niveau van 1245 m, terwijl het gebergte hogerop spoedig toppen vertoont 1735 en 1802 m; ze ligt op de noordoostgrens van het Beloofde Land. Het hoger gebergte behoorde tot Syrië of Arabië.

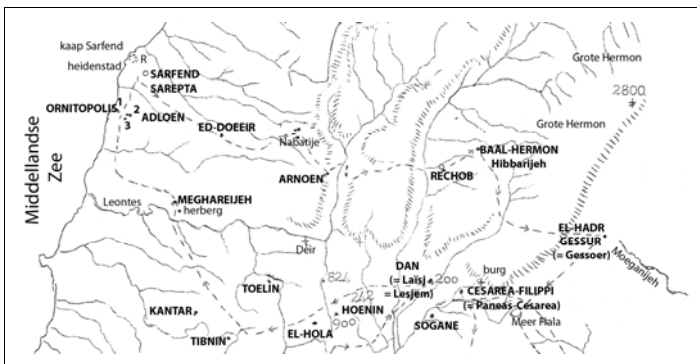
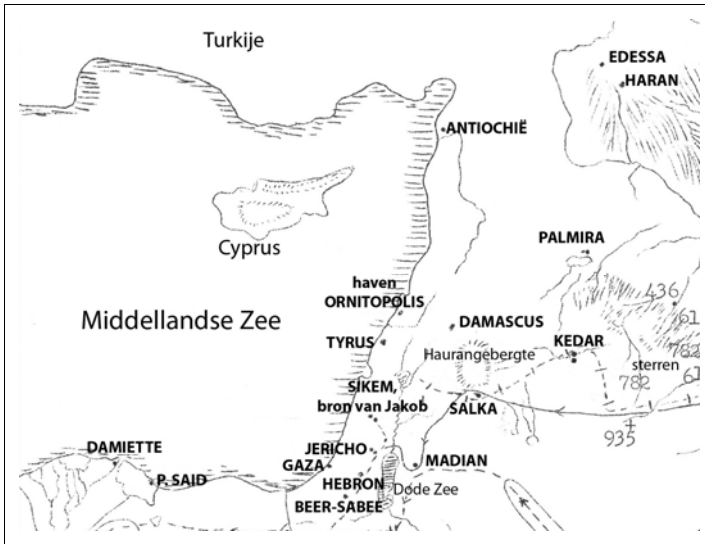
Ook deze stad maakte deel uit van de Dekapolis; ze ligt van west naar oost over een aanzienlijke lengte uitgestrekt, gelijk ook K. zegt: “Nobah ligt, ver uitgestrekt, vooral naar de kant van het oosten, aan de twee zijden van een beek, vooral aan de zuidkant bij een kromming.”

Men vindt er de resten van een enorm gebouw, dat oorspronkelijk een tempel schijnt geweest te zijn, en wel het gebouw kan zijn waar omheen de Rekabieten naar oosterse gewoonte zich genesteld hadden.

Aan de voet van de berg, op geringe afstand van Qanawat liep de door K. vermelde Romeinse heirweg die Bosra over Nobah verbond met Damascus. Een vertakking van die weg liep naar de naaste poort van de stad en ging over in de geplaveide weg die van west naar oost de stad doorsneed.

Zij koesteren jegens de Farizeeën een uitgesproken afkeer en trekken van hen weg overal waar ze kunnen. Nobah is ook zeer afgelegen, geheel aan de uitkant en vormt het meest verwijderde oostelijk grondgebied (van Palestina); (zie grote kaart 1, in de hoek, links, boven).

Vandaar dringt de blik diep in Arabië, dat minder dan een uur gaans van daar begint. De heirbaan uit Arabië naar Damascus, Gessoer, Paneas en al die omstreken loopt erdoor.

De Rekabieten leven zeer streng en doen veel aan veeteelt.

(Over de Rekabieten, zie een soort klein artikel in fasc. 17, nr. 710, voetnoot 344. In nr. 710 heeft K. er reeds veel over gezegd).

Zij drinken geen wijn, tenzij in uitzonderlijke gevallen op enige hoogfeesten; *zij houden zich hardnekkig aan de letterlijke zin van de H. Schrift en hierover berispte Jezus hen en sprak hun van de geestelijke zin, die in de letter verborgen is*; zij waren zeer ootmoedig en namen alles geredelijk aan. Ook hier werden vele mensen gedoopt en genezen; bezetenen die men bij Jezus bracht, werden bevrijd. Hier was een echt hospitaal van bezetenen en hier was nog geen apostel geweest. Ook Petrus, Jakobus en Joannes heelden en onderwezen.

Een groep heidenen kwam tot Jezus op de scheidingsweg van hun wijk en zij boden Hem hun hulde aan. Ook werden sommigen van hen gedoopt en genezen. Jezus zegende ook kinderen. Hij had geen last van tegenspraak en Hij arbeidde hier onvermoeibaar. Hij verbleef in de herberg bij de synagoge (herberg die van het gebouwencomplex van een synagoge deel uitmaakt.)

Nobah is een vrijstad; ze behoort tot het stedenverbond van Dekapolis en heeft zelfbestuur.

Jezus in een herdersdorp.

1440.

9 juli. –

Jezus is van Nobah weer 5 uren zuidwestwaarts gegaan, een paar uren ten oosten van Bosra en ongeveer drie kwartier van Salka dat op het Haurangebergte gelegen is.

Het dorp ligt in een wonderschoon herdersgewest, dat het Vrededal van Jakob heet (dal van de verzoening), want hier had

Jakob bij zijn terugkeer (uit Mesopotamië) naar het Beloofde Land, toen Laban hem nazat, het eerst gelegerd (Gen. 31, 25)⁷⁷⁷.

Hier begint het gebergte Gilad⁷⁷⁸.

Hier wonen heidenen die van Eliëzer, de knecht van Abraham, afstammen. Deze was het die voor Abrahams zoon Isaäk in Mesopotamië een vrouw ging halen en Rebekka meebracht.

Onder hen waren ook vele nakomelingen van degenen die Melchisedek uit de slavernij van Semiramis verlost en hier op de grenzen gevestigd had. Zij hebben zich later met de nakomelingen van Eliëzer vermengd.

---

⁷⁷⁷ **Het vrededal** waar Jakob zich met zijn schoonvader Laban verzoende, schijnt te moeten worden aangewezen 3 km ten noordnoordwesten van Salka, in een rivierdal dat westwaarts in de richting van de Jordaan afdalt.

Ijjoen. –

Het begint bij een dorp of plaats met name Ijjoen. Ze heeft haar naam te danken aan verschillende bronnen (D.B. Palest. c. 2003).

Dit zijn naar alle waarschijnlijkheid de drie bronnen door K. vermeld.

Ajin. –

Een half uur ten noordwesten van Ijjoen vindt men nog een dorp met name Ajin, wat eveneens wijst op de aanwezigheid van een of meer bronnen. Men vindt ook in de buurt van die bronnen de lange smalle heuvel waarvan K. spreekt.

In de nabijheid van de twee genoemde plaatsen beginnen valleien die in westelijke richting afdalen en met één van deze moeten wij het vrededal van Jakob vereenzelvigen.

⁷⁷⁸ Wat het gezegde betreft, dat dáár het gebergte Gilad begint, een groot aantal exegeten is van mening dat de naam Gilad in de H. Schrift enige malen geheel het Oostjordanland aanduidt tot Selka of Salka toe. Dit kan ook best het geval zijn waar ze zegt dat Laban zich bij zijn schoonzoon Jakob voegde in het gebergte Gilad (Gen. 31, 25).

Behalve in deze uitzonderlijke gevallen verstaat men onder het gebergte Gilad de bergketen ten oosten van de Jordaan over een breedte van slechts enkele uren.

Heeft Laban zijn schoonzoon Jakob werkelijk bij Salka ingehaald, dan is het gezegde van K. juist en in overeenstemming met de H. Schrift.

Hier zijn drie mooie bronnen; ze liggen om een aangename heuvel, waartegen rondom, als in een groene wal, gerieflijke en koele woningen zijn. Van op een afstand zou men menen met een bergterras te doen te hebben. De oudste en voornaamste kuddenbezitters wonen tegen deze heuvel, waarop ook een leerplaats is. In een wijde omtrek zijn vele mooie, omtuinde weiden en rustplaatsen, waarin talrijke kamelen, ezels en schapen weiden, elke dierensoort apart. Bij de bronnen zijn drinkplaatsen voor het vee.

De herders wonen in tenten die op vaste grondslagen opgericht zijn, op enige afstand van de bronnen. In lange rijen staan daar vele moerbeziebomen, maar bijzonder aangenaam en lustig is een zeer lange weg, aan weerszijden afgezet met palen, waaraan of waartegen een gewas groeit en geleid wordt, waarvan de ranken zeer ver, soms wel een paar honderd schreden uitlopen en vruchten hebben als fleskalebassen⁷⁷⁹.

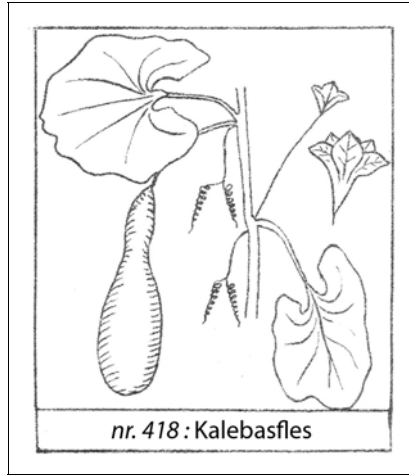
---

⁷⁷⁹ Kruipend of kunstmatig geleid gewas met zeer lange ranken. Bedoeld moet zijn de rode kawoerde of koerge, een kalebasgewas.

Over dit gewas vertelde een vrouw uit Noord-Afrika, waar deze vrucht veel geteeld wordt, dat het langwerpige, volumineuze vruchten voortbrengt van een omtrek van 40 à 60 cm en een lengte van 50 à 80 cm.

De ranken kruipen zeer ver over de grond en zijn normaal 30 m lang; ze klimmen ook langs latwerk, zodat er hutten mee gevormd kunnen worden; de bloemen zijn geel en kelkvormig, zoals van de winde en soortgelijk rankgewas. De plant vereist vochtige bodem. Zie een nota hierover en meer uitleg in fasc. 13, nr. 418, voetnoot 180.

De koerge-variëteit of -soort of cucurbita lagenara, met witte bloemen, wordt vaak gebruikt om muren te bekleden en overdekte gangen te maken (D.B. Courge).

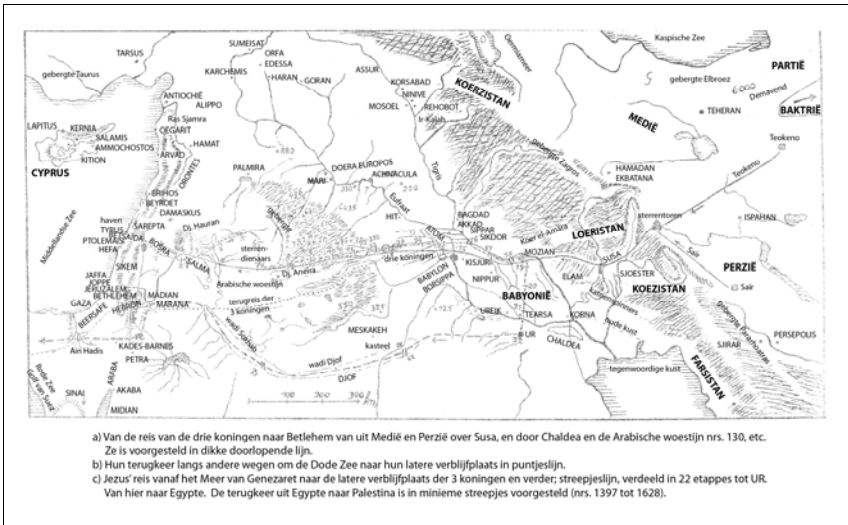
Deze weg loopt van de heuvel naar Salka en vormt een onafzienbare lange loofhut. In deze loverweg hadden zij pas enige dagen geleden een feest gevierd ter herinnering aan de verlossing van hun voorvaderen uit de slavernij van Semiramis. Zij bezoeken de synagoge te Salka, vanwaar ook leraren hen komen onderrichten.

Dit dorp hier geniet de algemene achting, men beschouwt het immers als gesticht ter nagedachtenis van Jakob. Ook wordt de hartelijkste gastvriendschap hier in ruime mate beoefend. De herders beschouwen het als hun plicht de Arabische karavanen en andere vreemdelingen tegen een geringe vergoeding gastvrij te ontvangen, te herbergen en te spijzigen.

1441.

Jezus kwam 's middags met de drie apostelen hier aan. Hij ging vóór het dorp bij één van de drie bronnen neerzitten en dan kwamen de oudste herders tot Hem, wasten Hem de voeten en boden Hem ter verkwikking en verwelkoming vruchten, honing en brood aan; zij wisten van zijn komst.

Ook waren reeds in de lange huizenrij tegen de heuvel vele zieken gebracht, *die Jezus nu genas en onderrichtte.*

Hier kwamen wel vierhonderd herders met vrouwen en kinderen bijeen; de vrouwen droegen veel korter rokken dan elders in het Beloofde Land. *Jezus richtte het woord tot hen op de leerheuvel. Hij sprak hun als kinderen zeer vertrouweljk toe. Hij herinnerde hen aan de stoet van de H. Driekoningen, die 32 jaren geleden hier gerust hadden*(fasc. 6, nr. 142).

Vele mensen onder de aanwezigen waren het nog niet vergeten. *Hij sprak over de ster uit Jakob, die Bilam aangekondigd had en over het nieuwgeboren Kind, dat die wijze koningen toen kwamen zoeken. Hij sprak ook over de vervulling van de profetieën, over Joannes de Doper en zijn predicatie en getuigenis, en verklaarde dat de beloofde Messias, de vertrooster en Helper zich reeds midden onder de Israëlieten bevond en dat dezen Hem niet erkenden.*

Bovendien vertelde Hij hun de parabel van de Goede Herder en van het zaaien en oogsten, want in dit gewest was men volop bezig met het inzamelen van boomvruchten en het oogsten van grote tarwe. De Heer sprak uiterst eenvoudig, hartelijk en vertrouwelijk als tot kinderen. Hij sprak hen steeds aan met: "Lieve kinderen".

Hier kwamen tot Hem ook 10 leerlingen, die door andere apostelen gezonden waren; zij kwamen twee en twee, steeds een oude, meest een Joannes-leerling en een nieuwe.

Onder hen waren de broeders van Maria van Kleofas, neven van Maria, nl. Jakob, Sadoch en Eliakim (zie familieboom).

Zij waren door de andere gezonden om met de apostelen en groepen (die hier waren) de plaats van samenkomst te bespreken.

De Heer herbergde met hen in een huis tegen de heuvel.

Jezus te Salka.

1442.

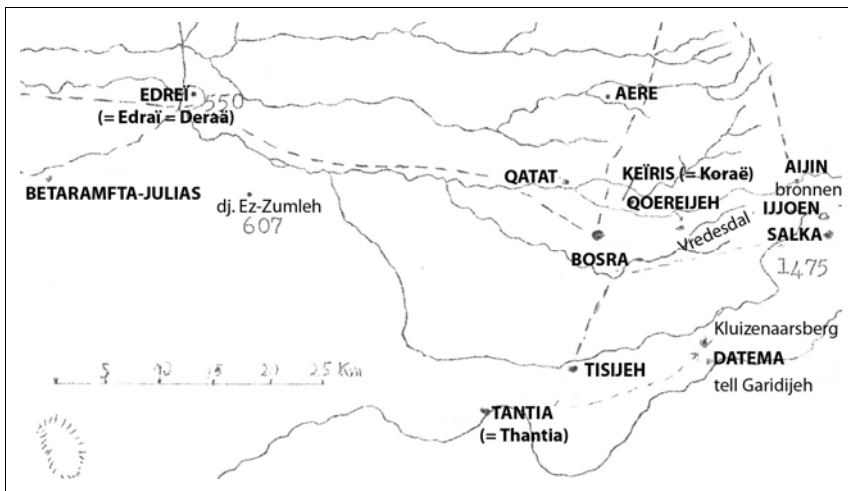
10 juli. –

Jezus heeft 's morgens de hutten van herders afzonderlijk bezocht en de bewoners onderricht en getroost. Hij vertelde hun ook hoe de herders van Bethlehem het Kind nog eerder gevonden hadden dan de koningen en hoe de engelen hun diens geboorte aangekondigd hadden. Deze mensen kregen Jezus zeer lief. Velen wilden alles verlaten om Hem te volgen en Hem altijd te kunnen horen. Maar Hij zegde hun thuis te blijven en hier zijn vermaningen in beoefening te brengen en volgens zijn leer te leven.

De herders hebben hier fijne schapenwol om het lijf gebonden en spinnen die al gaande achter hun kudden.

Tegen de middag kwamen burgers van Salka, dat een klein uur noordelijk ligt en nodigden Jezus uit naar hun stad. (Jezus zal dus onder het bezoeken van herdershuizen aan de zuidkant van Salka gekomen zijn). Hij ging er met de leerlingen heen en werd vóór de poort door de leraren en hun schoolkinderen plechtig ontvangen. Zij die Hem afgehaald hadden, vroegen of Hij de doop van Joannes toedienen kon, aangezien de mensen hier zeer veel van Joannes hielden. *Jezus onderrichtte hen nopens het getuigenis van Joannes en zegde nog meer over zijn Voorloper.*

Zeer velen werden hier gedoopt, vele zieken genezen en kinderen gezegend. Jezus preekte in de synagoge. Ook heidenen kwamen tot Hem om troost en hulp; zij zijn hier met de Joden vrij gemeenzaam en hebben tempels. De stad is in de lengte gebouwd en heeft twee straten.

Door de Davidsstraat naar Tantia.

1443.

11 juli. –

In de voormiddag is Jezus met de zijnen van Salka vertrokken en is 1,5 uur westwaarts door de zogenaamde straat van David gegaan; hier daalt ze af naar de Jordaan, terwijl ze de wendingen van de dalen volgt. Slechts 1,5 uur volgden zij westwaarts deze weg en wendden zich dan op de grote heirbaan naar het zuiden. Hier waren zij op weg naar een kleine oude stad, die nu Tantia heet. Zij waren in het geheel 5 uren op weg en kwamen er vóór de sabbat aan. Jezus was een eindweegs met hen door de Davidsstraat gegaan om hun die te laten zien en erover te vertellen.

Deze straat is een holweg, een ravijn, waardoor dikwijls een beek loopt; ze daalt eenzaam tussen de bergen af; aan de ene zijde is een weg voor de kamelen en van afstand tot afstand zijn er voederplaatsen voor ingericht, met eetbakken en ringen om de dieren eraan vast te binden en te laten eten.

In deze straat heeft Abraham bij zijn aankomst in dit land een schitterend licht gezien en een gezicht gehad dat ik vergeten ben.

Toen David, op aanraden van Jonatan zijn ouders in het land van Mizpa in veiligheid gebracht had (I Kon. 22, 3-4) bleef hij hier in deze valleiweg met driehonderd man verborgen, waaraan die weg zijn naam te danken heeft. Ook hij kreeg hier een visioen.

Hij zag een lichtende stoet, nl. van de H. Driekoningen en hij hoorde als uit de open hemel zingen van de beloofde vertrooster van Israël. Ook

heeft hij toen een fragment van een psalm gedicht (waarschijnlijk ps. 71), ik ben vergeten de hoeveelste.

Ook Malakias is eens na een veldslag een licht naar hier gevolgd en heeft zich hier verborgen.

Wanneer de H. Driekoningen uit het gewest van Salka vertrokken, lieten zij hun kamelen vrij gaan waar ze wilden, en deze brachten hen in deze afdalende holweg. Hun ster schitterde hier buitengewoon helder, en daarover ontboezemden zij hun vreugd in liefelijk gezang. Verder togen zij zuidwaarts parallel met de Jordaan tot tegenover Korea, waar zij over de stroom voeren, om door de woestijn (van Jericho) langs Anatot naar Jeruzalem te trekken. Zij gingen de stad binnen langs dezelfde poort waardoor Maria ging, toen zij van Bethlehem haar Kind in de tempel ging opofferen⁷⁸⁰.

***

In Tantia⁷⁸¹ begaf Jezus zich aanstonds naar de synagoge.

---

⁷⁸⁰ Tot tegenover Korea. – Vaag en onnauwkeurig weergegeven.

Uit het leven de H. Maagd blijkt het dat ze bij vergissing tot tegenover Mattana of Madian doorgereden zijn en dan teruggekeerd zijn naar de veerplaats bij Jericho. Hier is men nog een heel eind ver van Korea, of een ander Korea moet bedoeld zijn.

⁷⁸¹ Jezus met zijn gevolg gaat door de Davidsstraat westwaarts.

Tantia ≠ Tisijeh. –

Gekomen bij Bosra bereikt Hij de grote heirweg die zuidwaarts naar Tantia voert. 12 km ten zuidzuidwesten van Bosra noteert de kaart van Legendre Tisijeh. Dit is een naam die goed lijkt op Tantia; het verschil in de namen kon een gevolg zijn van 20 eeuwen die er over heengegaan zijn; ik twijfelde niet of Tisijeh was het oude Tantia. Zo staat het ook op grote kaart 1.

Ondertussen viel mij in een grote oude Duitse atlas van Adolf Stieler, op kaart 61 (van Palestina) de naam Tantia zelf op. Het ligt bij een zuidelijker wadi 6 km ten zuidwesten van Tisijeh; (zie kaartje, nr. 1443).

De lezing was over Bilam en over de ster uit Jakob en uit Mikeas over Betlehem-Efrata (Num. 22, 2-25; Mik. 5, 7 tot 6, 9).

Numeri 22

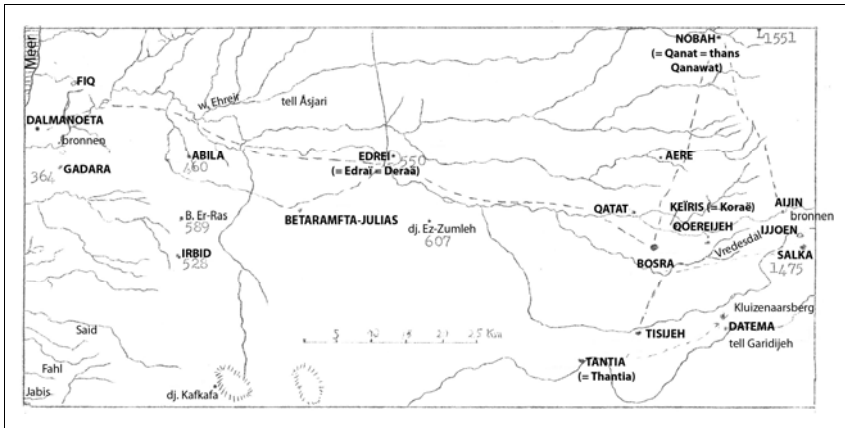
Bileam zegent Israël

2. Balak nu, de zoon van Sippor, zag alles wat Israël met de Amorieten had gedaan.
3. Toen werd Moab zeer bang voor het volk, omdat het talrijk was, en Moab werd bevreesd vanwege de Israëlieten.
4. Toen zeide Moab tot de oudsten van Midjan: Nu zal die menigte onze gehele streek afscheren, zoals een rund het groen des velds afscheert. In die tijd nu was Balak, de zoon van Sippor, koning over Moab.
5. Hij dan zond boden naar Bileam, de zoon van Beor, naar Petor, dat aan de Rivier ligt, naar het land zijner volksgenoten, om hem te ontbieden met deze woorden: Daar is een volk getrokken uit Egypte; zie, het overdekt de oppervlakte van het land, terwijl het tegenover mij gelegerd is.
6. Nu dan, kom toch en vervloek mij dit volk, want het is sterker dan ik; misschien zal ik dan in staat zijn het te verslaan en uit het land te verdrijven, want ik weet: wie gij zegent, die is gezegend, en wie gij vervloekt, die is vervloekt.
7. Toen gingen de oudsten van Moab en van Midjan, met het waarzeggersloon bij zich, op weg, en bij Bileam aangekomen, brachten zij hem de woorden van Balak over.
8. Hij dan zeide tot hen: Overnacht hier deze nacht, dan zal ik u bescheid geven, zoals de HERE tot mij spreken zal. Toen bleven de vorsten van Moab bij Bileam.
9. God nu kwam tot Bileam en zeide: Wie zijn die mannen bij u?
10. En Bileam zeide tot God: Balak, de zoon van Sippor, de koning van Moab, heeft tot mij de boodschap gezonden:
11. Zie, er is een volk, dat getrokken is uit Egypte, en dat de oppervlakte van het land overdekt; nu dan, kom vervloek het mij, misschien zal ik dan in staat zijn daartegen te strijden en zal ik het verdrijven.
12. Toen zeide God tot Bileam: Gij zult met hen niet medegaan, gij zult dat volk niet vervloeken, want het is gezegend.
13. En Bileam stond des morgens op en zeide tot de vorsten van Balak: Gaat naar uw land, want de HERE weigert mij toe te staan met u mee te gaan.
14. Toen begaven de vorsten van Moab zich op weg en bij Balak aangekomen, zeiden zij: Bileam weigerde met ons mee te gaan.
15. Maar Balak zond opnieuw vorsten, talrijker en aanzienlijker dan dezen.
16. Bij Bileam aangekomen, zeiden zij tot hem: Zó zegt Balak, de zoon van Sippor: Laat u toch niet weerhouden tot mij te komen,
17. want ik zal u rijk belonen; alles wat gij mij zult zeggen, zal ik doen; kom toch, en vervloek mij dit volk.
18. Maar Bileam antwoordde en zeide tot de dienaren van Balak: Al gaf Balak mij zijn huis vol zilver en goud, ik zou niet in staat zijn het bevel van de HERE, mijn God, te overtreden, door iets kleins of iets groots te doen.
19. Nu dan, blijft ook gij toch deze nacht hier, opdat ik wete, wat de HERE verder tot mij spreken zal.
20. God nu kwam tot Bileam des nachts en zeide tot hem: Nu die mannen gekomen zijn om u te ontbieden, sta op, ga met hen mede, maar alleen het woord, dat Ik tot u spreken zal, zult gij volbrengen.
21. Toen stond Bileam des morgens op, zadelde zijn ezelin en ging met de vorsten van Moab mee.
22. Maar de toorn Gods ontbrandde, toen hij ging, en de Engel des HEREN stelde zich op de weg als zijn tegenstander; (Bileam) reed op zijn ezelin en had twee zijner dienaren bij zich.

23. Toen de ezelin de Engel des HEREN op de weg zag staan, met getrokken zwaard in de hand, boog zij van de weg af en ging de akker op; en Bileam sloeg de ezelin om haar naar de weg terug te drijven.
24. Daarop ging de Engel des HEREN staan in een holle weg tussen wijngaarden, waar een muur was aan beide zijden.
25. Toen de ezelin de Engel des HEREN zag, drukte zij zich tegen de muur aan, zodat zij Bileams voet tegen de muur klemde; toen sloeg hij haar opnieuw.

Uit: NBG-vertaling 1951

***

1444.

12 juli = 28 Tammuz; Sabbat. –

Tantia is oud en schijnt een krijgsvesting geweest te zijn; er staan nog oude torens en enige bogen; het is uitgestrekt en weinig bewoond. Ramot-Gilad ligt ruim 7 uren ten zuidwesten van hier. Ik meen dat Tantia oudtijds een andere naam gehad heeft. Nu in Jezus' tijd heet het zo. Door Tantia loopt een grote heirbaan naar Bosra en nog verder. (Ze word door Jezus gevolgd). De inwoners leven voornamelijk van hun betrekkingen met de karavanen; zij ontladen de koopwaren en brengen die in alle richtingen tot hun bestemming.

Jezus had hier geen last van tegenspraak. *Hij genas in de huizen vele zieken, ook verscheidene welke de*

leerlingen die hier geweest waren, niet hadden kunnen genezen. De zorg voor de zieken en armen liet hier veel te wensen over; de leerlingen waren reeds begonnen met de invoering van een geregelde ziekenverpleging en *Jezus bracht ze bij deze gelegenheid geheel tot stand.*

Ook hier werden heden door de leerlingen vele mensen gedoopt, na door Jezus voorbereid te zijn. Hij leerde over de ster uit Jakob, over de profetie van Mikeas betreffende Bethlehem, over de stoet van de H. Driekoningen en Hij paste alles duidelijk op zichzelf toe en liet verstaan dat Hijzelf in dit alles bedoeld was.

De mensen en rabbijnen waren hier zeer godvruchtig; ja, hier en in andere steden van het gewest bestond zelfs de gewoonte in de Davidsstraat onder vasten en gebed processies te houden om de Messias af te smeken, want op grond van oude overleveringen hadden zij de hoop dat zij daar visioenen of verschijningen van de Messias zouden bekomen of dat Hij althans hen van daar zou bezoeken.

Onder de leerrede van Jezus zegden zij herhaaldelijk: “Hij spreekt als was Hij het zelf, naar dit kan toch niet zijn!” Dan meenden zij dat de Messias wellicht ergens als een engel onzichtbaar in Israël aangekomen was en dat Jezus waarschijnlijk zijn aanmelder en voorloper was; zij veronderstelden dat Hij misschien iemand was als Melchisedek, van wie zij wisten, of als Malakias. *Jezus zei hun dat zij misschien de Messias zouden herkennen, wanneer het te laat was.* Ik heb gezien dat velen van hier, vóór en na de kruisiging, tot de Gemeente gekomen zijn.

Jezus te Datema.

1445.

13 juli = 29 Tammuz (laatste dag van Tammuz). –

Jezus ging van Tantia ongeveer 4 uren oostwaarts in een stad op een berg, die een vesting in de oorlog van de Makkabeeën is geweest (I Makk. 5, 9). In de nabijheid verheft zich de berg, die door de dochter van Jefte gekozen werd om er met haar 12 medegezellinnen haar lot te gaan betreuren en zich op de offerdood voor te bereiden. Op dezelfde berg woonden ook profeten (profetenleerlingen) of kluizenaars, een soort mensen als de Essenen; dit heb ik eerst nu gezien. Hier bestaan nog ermitages van tuinen met huizen, maar verwoest.

Bilam heeft zich ook eenmaal op die berg opgehouden, doch na gelogen te hebben, kon hij er niet meer op; hij was vroeger niet slecht, eerder een heilig man, doch hij is gevallen.

De 10 leerlingen die woensdag bij Salka tot Jezus gekomen waren, zijn gisteravond na de sabbat weer afgereisd.

Jezus begaf zich heden op de berg hier bij Datema⁷⁸² (afstand: een half uur), alvorens in de stad zelf te gaan.

---

⁷⁸² **Datema.** – Uit de geschiedenis van de Makkabeeën blijkt het dat Datema in het gewest moest liggen, waar K. het aanwijst.

Judas toog naar Datema langs Bosra om en volgens Flavius Josephus legde hij met zijn leger de weg van Bosra naar Datema in één nacht af.

Katarina legt op een geringe afstand van Datema een kluizenaarsberg. Van geen van beide is de ligging nauwkeurig aan te wijzen.

Op grond van K.'s mededelingen kennen wij een zekere richting en afstand van Tantia en enigermate beantwoorden hieraan twee tells, nl.

- tell Garidijeh en
- tell esj-Sjih, 12 km ten oosten van Tisijeh, 17 km ten zuidwesten van Salka en even ver ten zuidoosten van Bosra.

Garidijeh nemen we bij veronderstelling en benadering voor Datema, Sjih voor de kluizenaarsberg.

Boven op de berg richtte Hij een toespraak tot enige honderden mensen. Op de berg zijn nog verwoeste muren en enige torens als wachttorens; het gewest is zelf een hoge bergvlakte, waarop de berg zich verheft. Men kan in het oosten, in de richting van Arabië, de grote weg zien, die naar Bosra, Cesarea-Filippi en Damascus loopt. Westwaarts ziet men neer tot over de Jordaan.

Bilam was op deze berg eenzaam in beschouwing, toen hij door de koning van de Moabieten ontboden werd⁷⁸³. Hij was van hoge afkomst en uit een rijk geslacht. Hij was van zijn prille jeugd af met een profetische geest bezielde en hij behoorde tot de stammen die ononderbroken de beloofde ster poogden te ontdekken en waartoe ook de voorouders van de H. Driekoningen behoorden. Hij was geen tovenaars noch booswicht; hij was een dienaar van de ware God, doch, gelijk dit het geval was bij alle verlichten uit andere volkeren, op een gemengde, onvolkomen (gedeeltelijk

---

De naam Datema betekent vesting en beantwoordt aan het Griekse 'OCHUROS'. Met wat goede wil kan men 'Ochuros' in 'Garidijeh' herkennen. Onze redenering is echter ver van een doorslaand bewijs.

⁷⁸³ Bilam was hier, toen hij door Balak ontboden werd.

Dit is geen tegenspraak met Num. 22, 5: "Balak zond gezanten naar Bilam, de zoon van Beor, te Petor aan de rivier (Eufraat)".

Deze bepaling 'te Petor aan de rivier' heeft mogelijk geen andere rol te vervullen dan het land van zijn herkomst of de woonplaats van zijn vader Beor aan te duiden.

Aan de andere kant zegt Bilam zelf: "Uit Aram (Syrië) ontbood mij Balak, de koning van Moab." Na vruchteloos gepoogd te hebben de koning van Moab van dienst te zijn, keerde Bilam naar 'zijn woonplaats' terug (Num. 24, 25).

Welnu, deze woonplaats kan moeilijk Mesopotamië geweest zijn, want toen de Israëlieten de Midianieten achtervolgden, troffen zij toevallig ook Bilam aan en doodden hem met het zwaard (Num. 31, 8).

Het is moeilijk aan te nemen dat in deze strafexpeditie de Israëlieten tot bij de Eufraat in Mesopotamië doordrongen.

Op het Haurangebergte in Syrië, viel Bilam hun veel naderbij in de handen. K.'s mening is dus niet te versmaden.

heidense) wijze. (Zijn godsdienst was met dwaling, bijgeloof en heidense opvattingen vermengd).

1446.

Bilam is vroeg van zijn stam- en familiegenoten weggetrokken om in de eenzaamheid op de bergen te gaan leven en hij heeft zich in het bijzonder op deze berg opgehouden, ik meen met een hele groep andere profeten of (profeten-) leerlingen. Van Balak terugkerend, wilde hij naar zijn verblijf op deze berg terug, maar door toedoen van God, die het verhinderde, kon hij er niet meer op. Hij was door zijn schandelijke raad aan de Moabieten (Num. 31, 16), diep uit alle genade gevallen. Geheel in de war dwaalde hij rond in de woestijn, waarin hij omgekomen is, ik weet niet meer op welke wijze (nl. door het zwaard van de Israëlieten, Num. 31, 8). Ik heb zeer veel van hem gezien.

Reeds toen de dochter van Jefte op de berg trok (fasc. 17, blz. 34, beneden), was deze met tuinen, enige woningen en verblijven bedekt, en door eenzame profeten of kluizenaars bewoond. Jefte's dochter was geen Jodin van zuivere afkomst en zeden. Zij en haar vader hadden in hun bestaan, in hun opvattingen en levenswijze heidense elementen en trekken. In deze tijd, nu Jezus hier kwam prediken, strekten zich boven op de berg zeer mooie tuinen uit; er was daar een prachtige leerstoel, een voortreffelijke bron (of watervijver ?) en enige oude torens.

1447.

's Avonds ging Jezus verder naar Datema, zowat een uur ten zuidwesten van hier. Die stad is groot, maar verwoest en was eertijds een vesting. Ik meen dat er eenmaal Joden in belegerd zijn geworden en dat Judas de Makkabeeër hen ontzette en bovendien een schitterende overwinning op de vijand behaalde, waarvan hij er velen in de pan hakte (I Makk. 5, 19-13 en 24-34).

De mensen van dit gewest zijn hier vol van de heiligheid van de Davidsstraat. Bij Jezus roemden zij erop, bewoners van dit gewest te zijn en verklaarden dat zij aan de overkant van de

Jordaan niet zouden willen wonen, waar men zelfs geen gewag mag maken van wat in de Davidsstraat vooruitgezien en in vervulling gegaan was. Men liep hier zeer hoog op met de stoet van de vijftien voorname mannen, waaronder drie opperhoofden, die 32 jaren geleden hier doorgetrokken waren, terwijl zij overal naar de nieuwgeboren koning informeerden. Onder de godvruchtige lieden was de overlevering bewaard dat David hier die stoet zo lang te voren gezien had.

Ook leerde Jezus hier over Bilam, over de ster uit Jakob en de dochter van Jefte, die haar laatste levensmaanden hier in de eenzaamheid had doorgebracht.

***

Aan dit nummer 26 moet de volgende belangrijke bemerking worden toegevoegd.

Het voorgaande verhaal van de visioenen die Katarina had

- een eerste maal op 15 juli en
- een tweede maal op 4 januari (zie de 'belangrijke waarschuwing' in fasc. 24, nr. 1230)

zijn de laatste mededelingen die K. over het leven van Jezus heeft gedaan. Na 4 januari 1824 kon zij geen mededelingen meer doen.

In haar laatste 36 dagen, d.i. tot in de avond van 9 februari kon zij enkel nog lijden, kreunen en zuchten van pijn.

Wat hierna zal volgen tot aan Christus' Bitter Lijden had zij vroeger gezien, te beginnen met 29 juli 1820.

Tussen 13 juli en 29 juli liggen 16 dagen en vandaar dat sommige auteurs menen dat hier 16 dagen uit het leven van Christus weggevallen zijn, maar dit is een vergissing.

Verspringend van 13 juli 1823 naar 29 juli 1820 mogen wij de tijdrekening niet laten doorlopen; anders komen de zaterdagen niet meer overeen met de joodse sabbatten.

Inderdaad, 12 juli 1823 is een sabbat en 29 juli 1820 is ook een sabbat. Tussen 12 juli en 29 juli liggen niet 14, maar 16 dagen. In zulk een tijdberekening ontstaat een breuk.

Een gevolg daarvan zou zijn dat ook de Nieuwe-Maan-feesten en andere feesten niet op hun datum zouden vallen.

Maar de joodse tijdrekening loopt na 13 juli 1823 noodzakelijk door. Deze echter geeft K. gewoonlijk niet. Bijgevolg om ze terug te vinden moeten wij een joodse datum zoeken in het vervolg, waar wij zeker van zijn.

Zulk een datum is

- de sterfdag van Jezus die daags vóór de joodse Pasen, d.i. op 14 Nisan stierf.
- Pasen viel op 15 Nisan, in dat jaar tevens op een sabbat.

Om de joodse sabbatten en alle datums terug te vinden, moeten wij week voor week, maand voor maand terugrekenen en zo zullen wij ook ontdekken hoeveel dagen er in Christus' leven uitgevallen zijn tussen 13 juli 1823 en 29 juli 1820.

***

Dit heb ik trachten te doen en bevonden dat

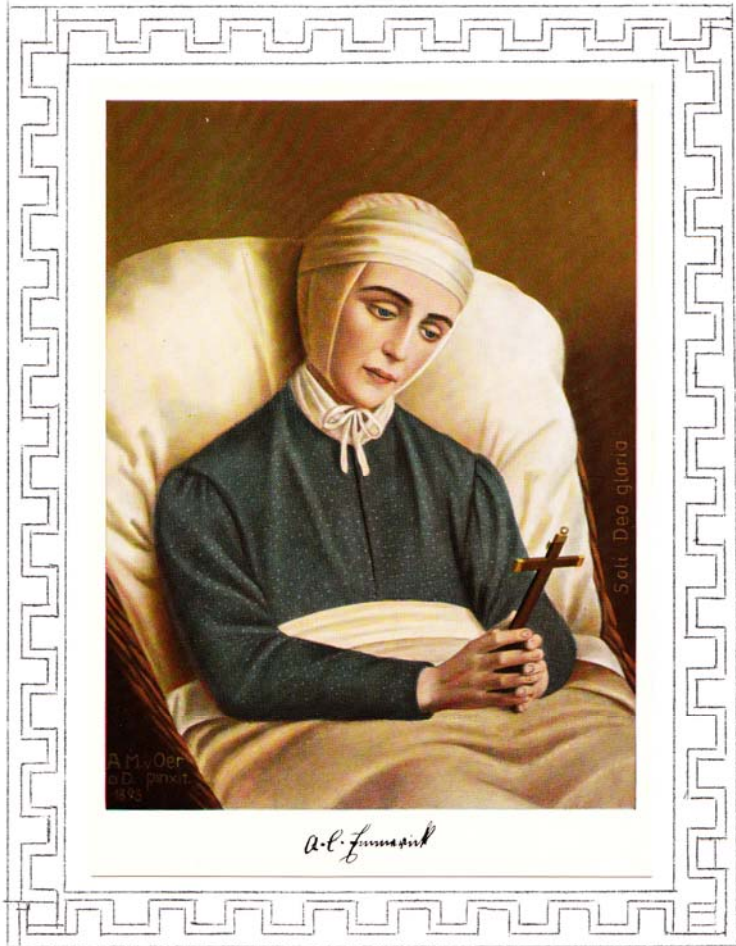
- 29 juli 1820 overeenkomt met de 6^e van de maand Ab,
- terwijl wij reeds vaststelden dat 12 juli 1823, d.i. voorlaatste dag van de maand Tammuz, een sabbat was.

Ook 6 Ab (29 juli 1820) is een sabbat en zo loopt de joodse tijdrekening normaal door.

- Op 14 juli 1823, d.i. 1^e van de maand Ab waren er geen mededelingen meer;
- op 6 Ab (29 juli 1820) zijn er reeds weer.

Dus zijn er maar 5 dagen uitgevallen.

1974 – Dubbel jubeljaar van de zienster Anna-Katarina Emmerick

200^e verjaardag van haar geboorte, 8 september 1774.

150^e verjaardag van haar afsterven, 9 februari 1824.

1974 – Heropening van haar zaligverklaringsproces.